Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
XXX
A
57
NAPOLI

Digitized by Google

Digitized by Google

[illegible] Google

Digitized by Google

PRACTICA MEDICINÆ GENERALIS.

A IO. IACOBO VVECKERO Poliatro Colmarien. VII. *libris explicata.*

IN VIRTVTE, ET FORTVNA.

LVGDVNI.

Apud Hæredes Guilliel. Rouillij.

M. DCVI.

Digitized by Google

Summo
CHRISTIANI ORBIS
MODERATORI
CÆSARI RODOLPHO II.
AVGVSTO.

ETiamſi Telemachi verum illud eſſe ſciam, CÆSAR *inuictiſſime, magnos magna, paruos parua decere: adeoq; ſi meam obſcuritatem cum* S. M. T. *ſplendore componam, ab inſtituto meo penitus diſcedere debuerim: argumenti tamen ſuſcepti, dignitas & amplitudo non modò in ſententia me confirmauit, verumetiam Cepheſiæ dictum diſcipulum contentius tibias inflantem cedẽtis, in memoriã reuocauit,* οὐκ ἐμ τῷ μεγάλῳ τὸ εὖ ἀλλ' ἐμ τῷ εὖ τὸ μέγα *poſitũ eſſe. Nam cùm id demũ verè magnũ cenſeri debeat, quod in ſuo genere perfectum exiſtit: perfectio autem non aliunde, ſi*

Peripateticorũ principi credimus; quàm ex virtute pendeat: at virtus ſui poſſeſſorem bonum efficiat: conſentaneum ſanè videtur, id quod comparatione aliorum magnũ eſt, bonũ itidẽ verumq́ꝫ exiſtimari debere. Qua quidem rationis inductione, Medicinam non modò inter vtiliſſimas hominum vitæ artes recipi, verùm etiam pleriſque præferri, ſapiens antiquitas meritò cenſuit, eiuſdemq́ꝫ inuentionem Dijs immortalibus attribuit, vſum & exercitationem ſummis regibus familiarem eſſe deprehendit. Etenim ſi quod in œconomia Pater eſt, id in politia Rex: non minus regi, pro ſalute populi excubanti, ſalubritatis, quàm reliquorum ad vitam, oportunorum præſidiorum cognitio, neceſſaria eſſe videbitur. Vt proinde minus miremur, Catonem priſcum in Re ruſtica pertractanda ea, quæ ad familiæ morbos vel præcauendos vel depellendos facere poſſunt, curioſè deſcribere ſolitum: cùm Homerus ſapientiæ omnige-

næ

na Oceanus, Agamemnona illũ ποιμένα λαῶν, in peſtilentia, quæ Græcorum exercitum inuaſerat ſedandæ ratione ceſſantem, & oſcitantem, ab Achille, non minus Chironijs quàm Martijs artibus inſtructo heroë, pro concione reprehendi introducat. Magna igitur Medicina eſt, propter auctores magnos. Deos videlicet, & qui, vel ſacrarum literarum teſtimonio, Deorum terreſtrium locum obtinent, Reges atque Principes. Sed vt hæc nobilitatem Medicinæ commendant, ab Artificibus deſumptam: ita eſt alia magis propria eiuſdem commendatio, ab Arte ipſa petita, quatenus habitus verus eſt methodicè traditus: per quem ſolum Methodici ſeu Dogmatici medici ab Empiricis differunt, & à quo ſolo Artifices non immeritò appellari debent. Huius vti primus inuentor & conſtitutor fuit Hippocrates, ſic ampliator & deſignator Galenus: cui fortaſſis operibus artis multi, præceptionibus verò nulli conferri poſ-

ſunt, cùm quicquid poſteriores Græci Arabéſue boni habent, hoc eſt methodici, id ex Galenicis fontibus hauſiſſe, & quotidiana tantùm experientiæ exemplis locupletaſſe videantur. Sed quod ſummo illi viro, & à nemine præterquam docto ſatis laudato, à nemine præterquam indocto petulanter contento, vitio datur, Methodi virtutem primam, ordinem ſcilicet & perſpicuitatem, orationis prolixitate ab eo fuiſſe obſcuratam: id vt per ſe verum ſit, at neque ex confeſſo neque ex profeſſo. Námque virum illum verè magnum non magis patriæ vitio (nam plerique, ad Aſiaticum dicendi morem confugiendo, dum Galenum excuſare conantur, vitioſam illius inſtitutionem, per quam hoc ipſum, licet populare vitium, emendari debuerat, accuſare videntur) quàm certo cõſilio, vt Hippocratæ breuitati lucem inferret clariſſimam, hoc ipſum factitaſſe, vel ex eo liquet, quòd in præclaris illis de Arte medicinali & de

Conſi

Conſtitutione artis commentarijs, ſatis oſtendit, quanta breuitate artem ipſam tradere potuerit. Medicinam ab illo multis libris fuſiſſimè traditam, ſed & pro diuerſa ſcribendi occaſione non ſemper eo, quem theorematum ab ipſo propoſitorum ſeries requirebat, ordine explicatam, nos Galenicæ methodi terminis circumſcriptam, in locos communes retulimus, reciſis ſuper vacuis, alienis in ſuum locum relatis: & ne quid in hoc genere deeſſet, poſteriorum quoq; Græcorum ſcripta, eadem methodo in claſſes certas redegimus, vt hac ratione integram Medicinam Græcorum, vno veluti corpore comprehenſam, magno cum ſtudioſorum fructu, & verò etiam temporis compendio, Aſclepiadeis hominibus exhiberemus. Et iam profectò diligentiam & laborem noſtrum publicè ſpectandum propoſuiſſemus, niſi Typographicæ remoræ hac in parte vota publica impediuiſſent. Interea dum Iouis. Olympici gigantea ſtatua ex-

pectatur integra, in ſingulis partib. periculum artis facere, methodiq; ſpecimen exhibere, non alienum nobis viſum eſt. Adeoq; ex quinq; Medicinæ partibus, eam quæ ſibi eximiè Therapeias nomen vendicauit, hocce Enchiridio vniuerſim delineare ſtuduimus: vt quemadmodum Geometræ ampliſſimam vniuerſi machinam exili interdũ globo comprehendunt, & minore quidẽ cum labore, at non minore cum ingenio

Terrarum tractusq; maris cœlumq; profundum

oculis hominum ſubijciunt: ita quoq; nos diuinos illos methodi Therapeuticæ libros, à Galeno ſcriptos, in hanc formã cõtrahere, & heterogenea ab homogeneis ſegregantes, puram putam curatiuam methodum exhibere voluimus. Ergo ſiue propter authorum amplitudinem, ſiue propter methodum opuſculum hoc mole quidem exiguum, ſed virtute magnum, tibi, RODOLFE AVGVSTE, *maximo*

Chri

Chriſtiani orbis moderatori, ea qua decet ſubmiſſione, offero, vt quemadmodum hoc ipſum maioris operis rudimentum erit, Deo opt. max. benè fortunante: ſic feliciſſ. imperij tui initijs Rex ille regum, & Dominus dominantium, ea addat pacis ornamenta, belliq; decora, vt domus Auſtriaca, quæ conſtanti Electorum voluntate incõparabili inter Chriſtianos principes exemplo, tot iam continuata ſerie Imperatores, nõ minus in rectè ſapienterq; gubernanda, quàm in fortiter defendenda Rep. clariſſ. protulit, ea per te incrementa ſuſcipiat, vt ex Homerici Hectoris voto, non tantùm patrem tuum Maximilianũ II. *ſapienti moderatione, Ferdinandum auum, ſanctimonia vitaq; innocentia, Carolum* V *patruũ fortitudine, verum etiam vt maiores tuos nunquam ſatis laudatos, nec niſi heroico ſtylo celebrandos, Maximilianum* I *Fredericum* III. *Albertum* II. *atq;* I. *ipſuiaq; generis tui illuſtratorem Rodolphum* I.

* 5

Digitized by Google

à quo nomen trahis, felicitate & pietate, hac quidem Deo immortali, illa mortalium generi cōciliandus, adæques atq; ſuperes. Hinc voti publici ſummam, is qui ſolus poteſt, ratā faciat, ad Chriſtiani orbis tranquillitatem, & priuatorum S. M. T. deuotorum (inter quos occaſione potius quàm affectione me vel à deuinctiſſimis vinci patiar) ſalutem & incolumitatem.

Colmariæ A. d. IV. Kal. *Martij.*

AN. SAL. MDXXCV.

S. M. T.

Humillimus cliens

IO. Iacobus Vueckerus,

CL. V.

IO. IACOBO VVECKERO

Medico Aſclepiadeo εὐσχήμονι.
Clinico lauto excellenti, experienti
Ob Medicinam multis iampridem vigiliis,
& monimentis illuſtratam.
Nunc demum hoc paruo quidem ſed ingenioſo opere ſummam eiuſdem ἐν θεωρίᾳ καὶ πράξει feliciter tentatam.

εὐπραξίαν

Theorematis practicis verè, germanè, catholicéque conſtitutis omni ἀμηχανίᾳ καὶ ἀλογιστίᾳ in morborum cauſis, in remediorum εὑρέσει, νίξει, διακρίσει καὶ ἐφαρμώσει longiſſimè profligatis.
Regia deniq; via ad medendum citò, tutò iucundéque aperta, & complanata.

IAC. MOCCIVS MEDICVS.
EX
V. M. L. D. F. Q.
L. M.
P.

In

IN METHODVM VNIuerſalem perueniendi ad praxim,

D. D. IO. VVECKERI,

D Agnati ſui obſeruandis. εὐχαριστικόν τε καὶ παραινετικὸν ἔλεγος *Ionathæ Meieri Baſilienſis.*

HVnc librum præclare tibi VVECKERI *remitto.*
Excuſum prælo, te cupiente, meo.
Et te nunc docti toto venerantur in orbe,
Pro medicis donis auxiliisque tuis.
Hic Generalis enim Medicinæ praxis habet,
Ingenti quæ non vtilitate caret.
Nos etiam te nunc merito veneramur honore
Próque tuo ſtudio, próque fauore tuo,
Hoc quod opus doctum noſtro commiſeris æri,
Illuſtrént que typos quòd tua ſcripta meos.
Nec ceſſas poſt hanc praxin, fœtúsque priores:
Pergis: & egregium nunc meditaris Opus.
Vtq; vigil legit hæc cupido modo pectore lector,
Qui fruitur toties téque tuísque libris:
Sic plures admiratur, ſperátque futuros:
Téque petit libros pollicitante nouos.

Pergis

Pergis ſic nobis Specialem abſoluere Praxin,
Factáque pollicitis adde petita tuis:
Atque illam potius prælis ſuppone tuorum,
Vt videat lucem per mea præla diu.
Perge tuis medicas ornare laboribus artes,
Vtque facis, prælis perge fauere meis.
Sic duce te creſcunt cupidi bona publica mundi:
Commendat nomen ſic tua fama meum.
Sic alacri vigilíque fide, ſic tempore læto
Te conſanguineum magnificabo meum.
Sic ego, ſic omnis medicis imbutus ephebus
Artibus, æterno tempore gratus erit.
Et nomen ſine fine tuum ſuper aſtra feretur,
Rem Medicam tali quod ratione iuuas.

IDEÆ

IDEÆ.

HIPPOCRATEÆ AD MEDICAM PRAXIN SIMVL, ET THEORIAM facientes.

APHORISMI.

MEDICVS Philoſophus dijs æquiparandus, Doctus eſto Bonus, & in arte Potens: nempe vt Sciat, Velit atque poſſit de genere humano in ſanitate cuſtodienda reuocandáque benè mereri.

Proinde duo in eò requiruntur ſumma, σχῆμα medicum, εὐσχημοσύνη medica.

Σχῆμα medicum in Dogmatica præ

çceptorum cognitione,& Hiſtorica
ɛſignatione exemplorum ad artem
ɩertinentium conſiſtit.

Quarum vtraque & Naturæ rectã cõformationem,& Doctrinæ fidelem inſtitutionem,& Experientię inſuper diligentem confirmationem requirit.

Εὐχημοσύνη verò ſiue Elegãtia medica,à qua Gratioſi Aſclepiadæ olim, hodie Excellentes appellantur, tanquam externa perſona artificem ornat ſecundùm Animum, Corpus & Fortunas.

Ad animi ornatum faciunt Inſtrumenta philoſophiæ, eiuſdemq; Habitus.

Inſtrumentis nitatur oportet, tum Rationis, à Logica: tum Orationis puræ & elegãtis, à Grammatica, Rhetorica, & verò etiam à Poëtica mutua.

Habitus philoſophici ad cognitionẽ & Actionem pertinentes ſunt varij.

Cogni

Cognitionis habitus ad Medicũ ornatum faciunt, alij magis, alij minus. Theologia in primis, tanquã baſis. Phyſica deinde, ampliſſimas colonias ex ſe deducens, Anatomiam, Rhizotomiam, Pharmacopœïam & ſub hac Chymiam. Mathematica denique, vt non neceſſaria, ſaltem pediſſequa. Ex quibus Sapiens medicus iure denominatur.

Actionis verò habitus ad Probitatẽ eiuſdem conferentes nobiliſſimas ex ſe actiones deducunt.

Sic Prudentię Medici cõuenit in loquendo & diſſerendo argutum & neruoſum eſſe: In deprehendendis ægrorum adſtantiúmue erroribus & decipulis ſagacem.

Fortitudine ſit ea animi, vt ne vel terrorem vel confidentiã excitantibus ſupra quàm decet moueatur. Munditiẽ corporis amplectatur. multo verò maximè eam quæ animi eſt: quoad ali.

Digitized by Google

:nta frugalis , quoad venerem
1 ſuſpicionis expers.
ıæſtum ex opera operéue medi-
urpem fugiat.
e mercede nunquam paciſcatur,
:rquam confidentiæ ægri exci-
r cauſa.
ræmia ne promiſſa quidem auarè
ıt ab ijs qui poſſunt,qui non poſ-
ne ſperet quidem.
noris contemptor eſto,niſi quem
peritia non emendicatum vltrò
t.Parcus ſuijpſius laudator, nec
rgente neceſſitate recitator.
:uerus in ijs, qui artis ſucceſſum
dire poſſunt erroribus:benignus
teris, & miſeriæ ægrorum ſeriò
olens.
e quidem errores ſuos fateri, &
ſuo exemplo cautiores reddere
ſedeto.
ledicorum aliorum congreſſum
nuerſationem vltrò expetito.

**

Morbum leuem & ſalutarem verbis ne aggrauato.

Euentum morbi præſcitum nunc prædicito, ad ægri obedientiam excitandam, artíſue calumniam auertendam: nunc diſſimulato, ne morbus corporis, animi morbo augeatur.

Remediorum præſtantiam præciúmue nunquam quæſtus, ſed auctoritatis interdum cauſa mentitor.

Quæ vel in arte vel extra artem cælare præſtat occultato.

In alienis obſeruandis cenſendíſue, nec curioſus nec acerbus eſto.

Aliorum ſucceſſibus nec inuideto, nec obtrectato.

Humanus & popularis erga omnes, minimè tamen garrulus.

Nō moroſus, & acerbus, non ſcurrilis & ridiculus.

In familiaritate contrahenda facilis, in conſeruanda officioſus, in conſiliis placibus.

Ora.

)ratione breui, ſed arguta & ſen-
ioſa vtitor.
Vultu grauitatem ſimul & blandi-
n præferto.
Ægrum ſedatè & ſi morbus poſtu-
t, frequenter viſitato.
Modeſtè aſſideto, interrogato, tan-
xto, conſideranda perpendito.
Turpia dicta factaq; auerſator õnia.
Religionem & pietatem vt Dei &
Naturæ miniſter non fucatè colito.
Numinis in conſulendo agendóq;
gratiam atq; pacem exorato.
Ægrum ne quacunq; de cauſa ſu-
ſpendito.
Præceptores parentum loco colito,
eorundem filios pro fratribus com-
plectitor.
Medicos collegas tum aliâs, tum
præſertim in conſultationib. abſq; in-
uidia & ſugillatione audito, doceto.
Aliena contrectare ne in animum
quidem inducito.

Atq; vt Animus Medici philoſophi benè quoq; habitet, Corporis ornamenta accedant oportuna.

Ætas iuuenilis quidem tolerantia & officio, ſed ſenilis ſapientia & iudicio præſtat. Intermedia vtroq; participat.

Habitu Corporis bono ſit, ne vulgatum illud obijciatur, cura teipſum.

Veſtitu nec ſordido, nec luxurioſo, nec peregrino, ſed mundo & frugali, & ad peregrinationes actioneſq; medicas oportuno vtitor.

Non ſordidus, non contulus, ſed nitidus atq; lautus eſto.

Ab odorib. & vnguentis abſtineto.

Hiſce ex Fortunis quoq; petitus ornatus adſtipuletur.

Comitatum & pompam diſcipulorum, ægrorúmue ſanitati reſtitutorum, tabellarum item atq; diplomatum oſtentationem agyrtis relinquito.

Teſti

'eſtimonium prouectus in arte,
ſua ſed ægrorum confidentiæ
ı, à bonis atq; doctis accipito.
ratione non à fortuna totus pen-
.Fortunam in Artem,nihil in Ar-
m non niſi concedente Numine
id poſſe perſuaſum habeto.
Iobilitatem ex Aſclepiadea pro-
ne potius quàm ex maiorum cla-
,conſectator,tuetorq;
: his fontibus porrò Προςασίη
Præfectura medica,triplici orna-
ſtructa , in mediam hominum
ı prodiens, varijs operibus ſeſe
ındam exhibebit , ſiue Officia
ndantur , ſiue Perſonæ.
FICIORVM genera niſi me-
terminis circũſcriberentur,pro-
ıumera cenſeri poſſent,
ıius ſunt loci,Locorũ quo ad aë-
aquam , cœlum, diligens inſpe-

ıiru rgitarum operationũ obſer-
 uatio:

uatio: Remediorum exploratio:Præceptorum methodica perceptio.

Diligens morbi mutationis atq; euẽtus prædictio,Morbi præsẽtis cognitio,inueſtigatio,ab ægro,ab aſtantibus.

Naturæ ante omnia imitatio.

Cõmunicatio præceptorũ ſimul & exẽplorum artis fida erga diſcipulos.

Ægros & adulãtes ſui officij admonere,ſecuros terrere, meticuloſos erigere.

Non perfunctoriè,non temerè,non nimis curiosè artis munia obire.

Occaſionem præſentem apprehendere,futuran patiẽter expectare.

Inexſpectatis nec confidere,nec ſuprà modum terreri.

In ſuſcipiẽdis aggrediẽdiſq; morbis,nec temerarium, nec meticuloſum eſſe.

Nullius operis operæue medicæ ſubpudere.

Præ

'ræcipitantiã in motu, inceſſu,ad-
iſtratione fugere.
;rauitatẽ in ſermone,ſeſsione, in-
u,veſtitu amplecti.
\uctoritate velut heroica excelle-
imperando neceſſaria, prohibẽdo
ia, reprehendendo errata.
Egro, diſſimulato ſordium faſti-
,comiter aſſidere.
'auperibus gratis mederi.
'eregrinos præ cæteris humaniùs
nplecti.
ngratos & auaros,quantúmuis di-
›s qui negligantur, in morbo prę-
tim ancipiti, non derelinquere.
In agendo promptum, expeditum,
ctrum,& elegantem eſſe.
nſtrumentis medicis diligenter &
ortunè paratis domi abundare:fo-
neceſſaria tantùm & expedita ſe-
m ferre.
Memoria remediorum formas tũ
nplicium tum compoſitorum tene-

re: ad eiuſdē ſubſidiū nihilominus aduerſaria in promtu habere.

In ijs quæ offeruntur alimētis medicamentisq; elegantię lautitiæq; ſtudere.

Ægri cupiditati neq; adulatoriè blandiri, vnde morbus augeatur: neq; crudeliter reluctari, vnde animus ægri à cura abſterreatur.

In chirurgicis operibus adminiſtrandis, celeriter & expeditè agere, iucundè & indolenter agere, ſecurè atq; tuto agere.

Conſuetudinis atq; virium ægri inprimis rationem habere.

Quòd ſi nunc PERSONAS conſideremus, eadem ipſa officia in tres claſſes diuidi poſſunt: quorum alia Ægrum, alia Adſtantes, alia Medicos cæteros reſpiciunt.

Ægri animo prius quàm corpori medendum.

Ea quæ ægrum ſcire par eſt, docere:

ıuæ opinari,perſuadere:nunc con-
:ntiam,nunc timorem exprimere.
Ea quæ ægrum facere oportet, di-
toriè imperato : interdum quoque
ɔarem grátiam aliquid remittito,&
lulgentia leui grauiorem obedien-
m mercator.

Quæ ægrum ignorare conuenit,
lato, diſſimulato, callidéue inter-
:tator.

Morbum modò difficilem,vt obe-
ıt,modò facilem,vtı ne deſperet,ſi-
ılato.

Nihil ſuperbè promittito: ad Dei
tentiam & Naturæ obedientiam
tis opera omnia referto.

Remedijs nunc varijs, nunc paucis
endum affirmato: illud ne feſtinet,
ɔc ne animum deſpondeat.

Medicum nec auarum,nec infidum
: deſertorem fore fidem facito.

A quibus abſtinere debet, partim
ıinis,ſed,vt erga hominem liberum,

modeſtis , extorqueto,partim blanda admonitione abducito.

Adſtantes ægro gratos & acceptos præſtato:ingratos abigito.

Iiſdem morbi naturam & cauſas non multis ambagibus,ſed apertis ſimilitudinibus explicato.

Euentum prædictione occupato.

Tumultus ex confidentia vel deſperatione ortos cohibeto,corrigito.

Ad imperata dextrè & fideliter facienda nunc pollicitatione nunc in terminatione cogito.

Fidei adſtantium quorúmuis ne fidito,in eorum præſertim quæ maioris ſunt momenti remediorum ſubminiſtratione.

Medicorum aliorum in morbo tum periculoſo, tum ſalubri, ſed propter ægri nobilitatem moroſitatémue difficili, introductioné expetito, nedum ſubterfugito.

Abſque contentione & altercatione

ne & inuidia, non priuati, quæſtus, vel gloriæ, ſed ægri ſalutis & veritatis cauſa, conſilium dato, admittito.

Empiricorum conſilia, propter methodi ignorantiam contemnito: media vero tanquam omniparentis Naturæ dona, examinato, & niſi potior ratio diſſuadeat admittito.

Præceptorum ab doctrina & experientia inſtructiorum, quicunq; ætate *iuuenis* es, conſilia expetito, monita admittito.

Diſcipulis præcepta fideliter communicato, exempla cõmonſtrato, adminiſtrationis, quãdo licet atq; datur, comites & inſpectores & adſtites & cuſtodes adhibeto, ſed iam ætate maturos, & præceptis artis eruditos.

Contrariæ ſunt Medicorum improborũ & ſophiſtarum, artis pulcherrimæ profeſſione ad quæſtum & ambitionem abutentium, notę atq; noxæ.

PRACTI

PRACTICÆ GENERALIS TYPVS.

- Practica tum in
  - Genere *in cognitiõe cauſarũ & morborũ curatiõe verſatur. Sic ergo de*
    - Cognitione *cauſarum*
      - Inter*nanũ: puta*
        - Materiæ: *videlicet* Partium *affectarum.*
        - For*ma, ſcilicet*
          - Affe*ctuum.*
          - Cauſa*rum.*
        - De *his Lib:* I.
      - Externarum. *Vide A a*
    - Curatione *affectuum. De qua agetur. Lib.* VII.
  - Specie. *De hac in Praxi ſpeciali.*

Digitized by Google

PRACTICÆ GENERALIS TYPUS.

- **A a. Cõ***ſideratio inſtituẽda.*
  - Finis, *nempe actionis, Medicus ab actione incipit. Inde ad inſtrumenta progreditur. Antequam in inſtrumentis uti incipiat prius perſpicit, an agere poſſit. Deinde quid agere debeat. Sic ergo Medicus perpendit.*
    - An mor*bus curari poſſit. Multi namque morbi ſolis praſagÿs relinquendi ſunt.*
    - Quid *fieri debeat.*
    - *De his Lib.* II.
  - Efficientiuũ, *Cum Medicus agat,* per *inſtrumenta neceſſe eſt, ut cognitionem habeat tum*
    - Diætæ. *Lib.* III.
    - Pharma*ceutæ; videlicet medicamentorum tum*
      - Simpli*cium Lib. IIII.*
      - Compo*ſitorum Lib.* V.
    - Chirurgiæ. *Lib.* VI.

PRACTI-

PRACTICÆ GENERALIS
LIBER I.
ARGVMENTVM.

De partium affectarum, affectuúmque & cauſarum cognitione agit. Eius autem capita hæc ſunt.

QVibus notis locus affectus deprehendi poſſit, Cap.1.
De locis affectis per ſe, & per conſenſum, & quot modis pars aliqua corporis per conſenſum afficiatur, Cap.2.
De notis, quibus affectus dignoſcantur, Cap.3.
De morborum generibus, Cap.4.
De ſymptomatis in vniuerſum. Cap.5.
De notis, quib. cauſæ cognoſci poſſint, Cap.6.
De morborum cauſis in vniuerſum, C.7.

PRA

PRACTICÆ GENERALIS

LIBER. I.

Procemium totius operis.

OMNIS docendi via ac ratio præcipit, vt à generalibus ad particularia progrediamur. Itaq; efflagitantibus quibuſdam medicæ artis ſtudioſis, & candidatis, vt librum de curandis humani corporis malis conſcriberem, generalem prius methodum deſcribendam fore putaui, qua tandem facilius & promptius in particularibus ſeſe exerceant, cum in vniuerſalib. methodus, in particularibus exercitatio conſiſtat. Methodus ergo eſt, in ægrotis primò perſcrutari, quænam corporis pars affecta ſit,

ſit, & quomodo, primarióne, an per conſenſum alterius cuiuſdam particulæ: deinde quis ſit affectus præternaturam, num morbus, vel ſymptoma: tertiò quæ ſit eius cauſa: poſtremò an is affectus curari valeat, & quomodo, & quibus inſtrumentis. His enim incognitis, fieri nequit, vt probè curatio abſoluatur. Qua autem via, ac ratione valeat, quiſpiam affectam ſedem omnem, ac quemuis præternaturam affectum, eiusq; cauſam dignoſcere, ac demum affectum ipſum, ſi is curari poſſit, propugnare, & quibus inſtrumẽtis, iuxta Hippocratis & Galeni doctrinam, hoc opere ſcribere aggrediar, initio à læſis particulis ſumpto.

Quibus

Quibus notis locus affectus deprehendi poſſit, CAP. I.

ITAQVE ante omnia Medicus in curandis ſingulis corporis malis, partium corporis, quas locos nominare conſueuimus, notitiam habere debet. Huiuſmodi namque plurimum confert, non ſolùm ad curationem, quam pro locorum differentia variari contingit, verùm etiam ad affectus dignotionem, & Prognoſticum. Verùm hîc non de ijs, quæ in ſuperficie conſtitutæ ſunt, partibus, vtpote quæ facilè ſenſibus deprehendi queant, neque etiam de earum natura ſeu eſſentia, neque actione, ſiue vſu, neque compoſitione quicquam agemus, (cùm hæc ad artem ſecandi corpora pertineant. Scribimus enim hæc ijs, qui iã in corporis diſſectionibus ſunt verſati) ſed de ijs locis, qui intrin-

ſecus latent,& in conſpectum non veniunt,quibus ſcilicet notis deprehendantur.

Itaque locorum affectorum cognitio quinque potiſſimum rebus elluceſcit: nimirũ actione læſa, excretis poſitu,doloris proprietate, & proprijs accidentibus. Sanè actio læſa ſola interdum affectam partem indicare poteſt:& quidem hoc modo. Si enim accidens aliquod circa cernendi officiũ euenerit, oculũ affici conſtat. Sic quoq; ratio,vel imaginatio,vel memoria læſæ,cerebrũ affectum eſſe demõſtrat:pulſus verò præter naturã,cor laborare indicat:priuatio motus neruũ, & muſculum:cibi faſtidium,os ventriculi:mala cibi concoctio,ventriculũ: ſanguificationis fruſtratio,hepar, &c. Porrò excretorum ſpecies affectam partem indicat, & per partium ipſius eſſentiam, & per contenta in ipſa. Per partium ipſius eſſentiam, vt ſi bron-

chium

chium tuſſiendo excernatur, pulmones ægrotare indicat: ramentum per aluũ eiectum, inteſtina affecta oſtendit: caruncula per vrinam excreta, renes: excrementa lamarum ſpeciem referentia, per vrinam excreta, veſicam affectam eſſe portendunt. Sic etiam per contenta in ipſa parte. Nam vrina excreta per vulnus: veſicam, vel vrinarios meatus affectos oſtendunt: ſtercus per vulnus excretum, inteſtinorum aliquod: cibus per vulnus, ventriculum: efflatus ſpiritus inter reſpirandum, membranam coſtas ſuccingentem affectam eſſe indicat: lapis excretus, renes vel veſicam: ſanguinis grumus per tuſſim eiectus, thoracem: lumbrici inteſtina laborare demonſtrant. Cæterùm poſitus quoq; affectam partem ſufficienter commonſtrare poteſt: quippe durus in dextra præcordiorum parte tumor, non lienis; ſed iecoris affecti nota eſt: quem-

admodum ſi fuerit in ſiniſtra, non hepatis, ſed ſplenis affectum portendit. Ac poſitus interdum, vbi ſimiliter ſe habent excreta, affectam partem commonſtrat. Si enim membranoſæ tunicæ fruſtulum excernatur, id vlcus eſſe alicubi oſtendit: verum in qua ſit particula, ex poſitu diſcere poteris. Nam ſi vomendo fuerit reiectum, aut gulæ, aut ventriculi: ſi tuſſiendo, gutturis, aut aſperæ arteriæ: ſi ſcreando, faucium: ſi cum vrina, eius fiſtulæ: ſi à ſede, alicuius inteſtinorum: ſi per mulieris pudenda, vteri affectum portendit. At verò conſtat, quod ſinguli dolores propoſitus varietate, affectum locum oſtendere poſſunt. Quippe apparentibus per vomitum vlceris notis, animaduertendum eſt, vtrum anteriores partes circa præcordia, aut poſteriores circa dorſum, dolor aliquis infeſtet: dignoſcemus autem id hac ratione. Etenim qui in anteriorib.

rib.percipitur, ventriculum: qui verò in poſterioribus, gulam occupare cenſetur. Haud aliter os ventriculi à ſpacio ipſius, & à gula diſtinguendum eſt: ſi deuoratis quibuſdam acribus, hoc quidem in ore ventriculi, aut parte inferiore mordicationem exci-tet: illud verò in tranſitu gulæ, quæ ſecundum thoracem eſt. Omnia enim hæc poſitu diſtinguuntur. Sed nunc exemplum aliquod afferre operęprecium videtur, quomodo ſcilicet locus affectus ex proprijs accidentibus innoteſcat. Ore quidem ventriculi affecto, faſtidium infeſtat: per hepatis verò imbecillitatem, excrementa per aluum deiecta, aquæ, in qua carnes nuper mactatæ ablutæ fuerunt, ſimilantur: item maxillæ rubræ apparent in peripneumonicis: ſuffuſio oculos infeſtat: hæmodia, dentium ſtupidorum eſt nota. Sed ex doloris ſpecie locus affectus commodè deprehendi

poteſt. Siquidem dolor punctorius membranas? dolor pulſatorius, arterias: dolor grauis, viſcera, vel aliam partem ſenſus hebetioris affectam eſſe indicat. Hæc igitur ſunt affectorum locorum notæ.

De locis affectis per ſe, & per conſenſum, & quot modis pars aliqua corporis per conſenſum afficiatur.

CAP. 2.

NOtitia partis affectæ habita, perquirendum venit, num propriè, ſeu primò, aut per cõſenſum pars afficiatur. Nam huiuſmodi ſpeculatio non parum ad curationem conducit, cùm ad curandi rationem non ſine manifeſta vtilitate in primis pertineat, cuinam parti remedia ſint aptanda, cognouiſſe. Siquidem medicamenta non niſi ei, quæ proprio, & primario affectu laborat, applicanda ſunt. Ea namque curata, nullus relinquitur

in ea,

in ea,quæ per cõſenſum,afficitur,præter naturam affectus. Equidem parti proprius ſiue primogenius morbus eſt,cuius pars per eſſentiam & propria affectione laborat: vel tum affectus proprius eſſe putandus eſt, cùm permanere in parte quapiam perſpicitur. Vnde ſi in morbo laterali permanens eueniat delirium, caput proprium habere morbum perpendendum, ita, vt quamuis lateris morbus quieſcat, poſſit tamen capitis morbus permanere. Quòd ſi verò pars aliqua ob alteram afficitur ſic, vt irrita: à quidem vna, altera vehementius moleſtetur, remiſſa verò irritatione, quieſcat,eam per ſympathiam, ſeu per conſenſum affici putandum eſt. Verùm pars corporis per conſenſum quinque modis afficitur: videlicet quando vel humor, vel vapor aliunde pertranſit: quando facultas vel cum eſſentia, vel citra eſſentiam priuatur: vel quando mate-

ria aliunde præparata deficit. Siquidem aliter dolet caput vbi contenti in ventriculo humores eleuantur, qui ſimul & calefacere, & diſtendere ea quæ ſunt in capite, poſſunt, atq; aliter ſuffuſorum apparent viſa quædam, ſolo vapore per ipſos tranſeunte. Præterea aliter afficitur is, cui meatus à cerebro deſcendens obſtructus eſt: aliter ille, cui propter ſpinalis medullæ inflammationem reſoluta ſunt crura: atq; aliter is, cui vox aut periit aut vitiata eſt. Etenim ad crura facultas quędá citra eſſentiá, deſcendere prohibita eſt: ad oculo verò, cum eſſentia: verùm ad guttur, quamuis materia perueniat, ſufficiẽs tamẽ ipſius quãtitas haudquaquá accedit. Qui verò ob intercoſtaliũ muſculorũ perforationẽ obmutuit is totam vocis materiá amiſit. Porrò quẽmadmodũ crura per dictas ſpinalis medullæ diſpoſitiones reſoluũtur, ita etiá guttur vocalibus neruis vel inciſis,

vel laqueo

Digitized by Google

vel laqueo interceptis. Sed hæc de primogenijs, & per cõſenſum affectibus ſufficiant, nunc tempeſtiuum eſſe videtur, vt ad ipſius affectus notitiam accedamus.

De notis proprijs, quibus affectus dignoſcantur, CAP. 3.

PArte affecta cognita, inueſtigandum eſt, quis ſit affectus præter naturam, an ſcilicet morbus, vel ſymptoma. Ad horum autem cognitionem prius tum morborum, tum ſymptomatum naturam, & differentias ſcire cõuenit. Verùm de his deinceps, nunc autem qua via, ac ratione, affectus dignoſcamus vniuerſos, præſertim eos, qui circa partes corporis intimas conditi fuerint, agendum videtur. Niſi.n. affectus fuerit cognitus, q̃s remedij paulitatem inueniet? cum qui libet affectus ſuo contrario auferatur. Proinde horum cognitio apprime ne-

ceſſaria eſt. Eos autem dignoſces: ab excretis, ab accidentibus proprijs, ſeu ſymptomatis à loci natura, & doloris proprietate. Ab excrementis quidem, vt ſi vlcus ſit, ex ramentis: ex ſabuloſa vrina lapidem deprehendimus, Excrementa verò cucurbitæ ſeminibus ſimilia, latorum vermium indicia ſunt: deiectio cibi nondum mutati, dyarrheæ: mictus potus non mutati, diabetæ indicium eſt. Ab accidentium quoque proprietate, affectuum indicia ſumuntur. Nam quibuſdam per tabem vngues adunci euadunt: ſine ratione inuadens rigor cum febre, inflãmationis ad ſuppurationem traſeuntis, indicium eſt: lingua nigricans, ardẽtem febrem portendit. Sic etiam coloris in vniuerſo corpore proprietas, alia quidem per hepatis, alia verò per ſplenis affectus apparet: ita vt doctum medicum haudquaquam poſſit fallere, ſicut nec color quidem,

quem

quem hæmorrhoides induxerunt. Ab ipſorum quoq; locorum affectorum natura indicia morborum oriuntur, eò quòd quibuſdam ſolis partibus morbus hic accidat, quibuſdam verò ſolis non eueniat: quippe ſoli oculi, ſuffuſione laborant: lapis, in renibus, & veſica naſcitur: lúbrici in inteſtinis gignuntur. Rurſus impoſſibile eſt, vt abſceſſum cor ſuſtineat: quemadmodum neq; pulmo, neq; ligamenta dolorem. Quinetiam à doloris proprietate affectuum notæ deprenduntur. Dolor enim punctorius, pleuritidem: pulſatorius verò inflammationē oſtendit. Porrò ipſius quoq; morbi magnitudo, & mos tempuſq;, minimè negligenda ſunt. Dignoſcitur autem ipſius affectus magnitudo, ex diſpoſitionis, ac ipſam ſequentium propriorum ſymptomatum magnitudine. Quòd ſi magnus propter præcellentiam partis fuerit morbus, ex præſtantiæ,

tiæ, partiſque affectæ natura cognoſcitur. Morem verò ſeu malignitatem deprehendes, cùm ex eorundem morborum differentia, tum ex ſymptomatis quæ ipſam ſequuntur. Peſtis enim malignus, ephemera verò benignus affectus cenſendus eſt. Sic quoq; pulſus bonus, ſputum coctum, mentis conſtantia, ſalutarem: è contra verò ſputum nigrum, mentis turbatio, inquietudo, &c. læthalem morbum portendunt. Tempora prætérea morborum dignoſcuntur ex cruditate, ex anticipatione, vel tardatione acceſſionum, ab acceſſionis longitudine, à morborum & ſymptomatum magnitudine, & intermiſſione. Siquidem cruditas principium morbi denotat: anticipatio verò acceſſionis, longiórque acceſſio, morbus & ſymptomata vehementiora, & intermiſſionis tempus breuius, augmentum ſignificant. In ſtatu autē ſeu vigore, acceſſio neq;

bre

breuior, ſed æqualis eſt: morbus & ſymptomata neq; vehementiora, neq; mitiora, ſed in eodem ſtatu permanét. In declinatione acceſſiones tardiores, & breuiores, ſymptomataq; mitiora fiunt. Cæterum paucæ admodũ ſunt ipſorum affectuum notæ, quæ non ſimul locum affectum oſtendant. Etenim actionis noxæ affectam duntaxat partem: earum verò differentiæ, ipſius affectum declarant: quæ ſolæ ipſorum affectuum ſunt propria ſigna, per accidens tamen ipſos ſequuntur. Vbi verò complicati duo vel tres, aut plures fuerint morbi, non aliter dignoſcendi erunt, quàm ab excretis, ſymptomatis proprijs, locorum natura, ac doloris proprietate, diuerſis ſiquidem exiſtentibus pro connexorum morborum numero ac natura. Cum his quoq; perpendenda ſunt, quæ præceſſerunt. Nam & ea non parum conferunt pro partis tum affectæ, tum ip-

ſius

ſius affectus cognitione. Itaq; qualis præceſſerit victus ratio, quæ conſuetudo, ætas, anni tempus, regio, aëris conſtitutio, &c. conſideranda ſunt, totius corporis diſpoſitione non neglecta, vt valeamus, quò ad artificioſa coniectura permiſerit, diſtinguere, quis affectus vrgeat. Porrò cognitis morbis, diſtinguere oportet eos, qui per conſenſum fiunt, à proprijs affectibus. Siquidem cum propriis accidentibus diſcernitur, ac ſemper eadem fuerint perpetua, neque alijs præcedentibus ſuperueniunt, tunc eum proprium, ac primogenium appellamus. At cum proprijs accidentibus diſcerni nequit, neq; perpetuò permanent, & ad alias affectiones ſequuntur, per conſenſum ipſum fieri dicimus. Quot autem modis affectus per conſenſum fiant, præcedenti diximus capite. Nunc ad reliqua tranſeamus.

De

De morborum generibus. *Cap.* 4.

QVanquam morborum & ſymptomatum tractatio limites inſtituti noſtri excedere videatur, & ad theoriam tantum ſpectet, nóſque iis tantum qui ſe à theoria ad praxin conferunt, ſcribamus: tamen vt morborum, & ſymptomatum genera in prōptu ſemper habeant ſtudioſi, faciliusq; affectus à ſe inuicem diſtinguere poſſint, ea hîc quoque in memoriam iis reuocanda fore putaui. Morbus itaq; affectus eſt præter naturā, actionē primò lædens. Eius genus triplex eſt: intēperies: cōpoſitio vitiata: & vnitas ſoluta. Intemperies ſimplex, vel calida, vel frigida, vel humida, vel ſicca. Cōpoſita, ea quidē immaterialis, vel calida, & humida, vel calida, & ſicca: vel frigida & ſicca, vel frigida & humida. Materialis verò, vel ſāguinea, vt phlegmone: vel bilio

bilioſa, vt eryſipelas: vel pituitoſa, vt œdema: vel melancholica, vt ſcirrhus: vel mixta, &c. Porrò cõpoſitio vitiatur in qualitate: in quãtitate & ſitu. In qualitate ſeu conformatione figuræ conſiſtit, Varitas, Vacitas, Curuitas, Simitas, &c. In qualitate cauitatum, ſunt. Obſtructio, Anguſtia, Compreſſio, Dilatatio, Plenitudo, & Inanitas: in qualitate, ſuperficiei: Aſperitas, Læuitas. Morbi in quantitate, & quidem numero abũdante, ſunt, ſextus digitus: varices: tubercula: lapis: lũbrici: vitiligo: ſuffuſio: atheroma: meliceris: ſteatoma, &c. in numero verò deficiente: vt amiſſio digitorum: dentium: oſſium: narium: aurium: cruris, &c. In magnitudine aucta: vt lingua tumefacta: priapiſmus: auctio mammarum, teſticulorum: caro ſupercreſcens in vlceribus, &c. in magnitudine imminuta: attrophia: tabes, &c. In ſitu autem morbi ſunt: luxatio: articulorum commotio: laxatio: liga

ligamenti, linguæ, pudendorum: coalitus digitorum, labiorum: ſedis: epiplocele: enterocele, &c. Cæterùm in vnitate ſoluta, & quidem in carne morbi ſunt, Vlcus: vulnus: contuſio: illiſio: in oſſe, fractura: rima: caries: in neruis, pũctio: ſciſſio: σπάσμα: in venis, ruptio: in cute, excoriatio, &c. Compoſiti verò morbi, ex iam dictis facilè deprehendi poſſunt. Hæc quidem ſunt vniuerſa morborum genera.

De ſymptomatis in vniuerſum.
Cap. 5.

SYmptoma eſt affectus morbũ ſequens. Horũ duplex eſt genus: aut functionum noxę, aut affectus corporis noſtri. Actionum noxæ, ſunt vel naturalium, vel animalium. Rurſus animalium actionum noxæ, ſunt vel ſenſibilium, vel motricum, vel principum.

In principe actione, & quidẽ imaginatione abolita couſiſtit, Caros: catalepſis: in debili, coma: lethargꝰ: in deprauata, deliriũ. Sic in ratione abolita, demẽtia, & ſtultitia cõprehẽditur: in debili, fatuitas: in deprauata, delirium: in memoria verò abolita, obliuio: debili, torpor: deprauata, deliriũ. Quod ad noxas fũctionũ sẽſibiliũ attinet, in viſu abolito, cæcitas: in debili amblyopia: in deprauato hallucinatio exiſtit. Sic in auditu abolito ſurditas, in debili, grauis auditio in deprauato, obauditio. Ad eũ dẽ modũ in reliquis ſenſibilibus cẽſen dũ. Cæterũ in motu abolito, apoplexia, & paralyſis eſt: in debili, ſtupor: in deprauato, conuulſio: tremor: horror: rigor: ſternutamentum: tuſſis: pandiculatio, & oſcitatio. Porrò naturalium actionum noxę ſunt vel in retentione vel expulſione, vel attractione, vel alteratione ſeu coctione: In retentione quidem abolita, hœmorrhagia:

vomitus:ſudor immodicus : lienteria: diabetes : menſtruorum fluor immodicus, &c. In expulſione verò abolita, colica paſſio, voluulus : iſchuria: in debili, dyſuria : in deprauata, dyſenteria: ſtranguria, &c. In coctione abolita, cruditas exiſtit: in debili, tarda concoctio: in deprauata, cùm cibus in ventriculo in alienam qualitatem permutatur. Eadem ratione de attractrice facultate exiſtimandum eſt. Atque hæ quidem ſymptomatum differentiæ à functionum offenſis ſumuntur. Symptomata autem affectus corporis noſtri, aut viſibilia, aut odorabilia, aut guſtatilia, aut tactilia ſunt. Viſibilia ſunt colores præternaturam : vt Morbus regius : icteritia nigra : aqua intercus: lingua decolorata: pars aliqua corporis, ob abſceſſum, vel nigra, vel liuida, vel rubra. Audibilia verò ſunt, voces clangoſæ, turpidæ, vel tremulæ : ſoni: ſtrepitus: ſtridores : murmurilla in a-

lijs animalis partibus. Odorabilia ſunt fœtor aurium, narium, axillarum, gutturis, totius corporis: item ructus fumoſus, acidus, viroſus, piſcium fœtorem referens. Guſtatilia ſunt: vt ſudor vel alia reiectio dulcis, vel amara, vel ſalſa. Tactilia verò, vt cutis arida, intenta, laxa, vel rugoſa, &c. Ac tales quidem, & tot numerò ſymptomatum differentiæ exiſtunt.

De cauſarum indicijs, CAP. 6.

QVænam pars corporis ſit affecta, & quis præternaturam affectus, hactenus docuimus, nunc quæ ſit ipſius affectus cauſa, quavia, qua ratione dignoſci valeat, inquirendum eſt, cum nihil ſine cauſa fiat, affectúſque curari nequeat niſi prius eius cauſa tollatur. Eſt itaq; cauſa affectus quoq; præternaturã, actioné lædés, non quidé primariò; ſed ſecundariò. Ipſa namq; non per ſe, ſed morbo interueniẽte, actioné

lædit.

lædit. Proinde quinq; affectus præter naturam morbos præcedunt, cauſæ rationem obtinebunt, ac morbificæ cauſæ nominabuntur. Harum autem, cum aliæ in ipſo animalis corpore cōſiſtāt, ἐπροηγούμεναι ſeu antecedētes medicis dictæ, aliæ verò extrinſecus adueniant, quas procatarcticas ſeu primitiuas appellant: priùs quà via ac methodo internæ inueſtigandæ ſint, docebimus, deinde ex quib. externæ quoq; dignoſci poſſint. Internas ergo cauſas ex morbi ſpecie potiſſimum ac ſymptomatibus, eorumq; diuerſitate deprehēdimus. At morbi ſpecies præcipuè cauſā indicat, vt ſi Synochus nō putrida fuerit, ſanguinē: ſi tertiana, bilē: ſi quotidiana, pituitā: ſi quartana, atram bilē, cauſam eſſe denotat. Eadē quoq; ratione, phlegmone, ſanguinē: eryſipelas, bilē: œdema, pituitam: ſcirrhus, melācholiā demōſtrat. Sic quoq; nō modò quæ cauſa ſit, verùm etiam

vtrum ea, quæ morbum facit, in parte contineatur, tanquam in propria eſſen tia, vel tanquam in inſtrumento, aut per ipſam tranſeat, ex ſymptomatum in quá differentia, vt ex diuerſa noxa diuerſarum functionum, excrementorum varietate, ac corporis diuerſis affectibus, colore præſertim. vel ſapore, vel odore, vel calore, vel mollitiæ, vel duritie. Totius quoq; corporis diſſpoſitio, temperamentum, ſeu ægrotantis natura, ætas, regio, tempus anni, conſuetudo, ratio victus, & vt vno verbo perſtringant, cuncta, quæ præceſſerunt, morborum cauſas oſten dunt. Nam præteritorum cognitio nihil aliud eſt, quàm inuentio cauſarum, quæ affectus pariunt His quoq; addenda erit tū ciborū potionúmq;, tum medicamentorū quotidiana experientia, vt exquiſitè cum morbos, tum eorum cauſas inuenire valeas. Simili quoq; ratione cauſæ externæ, ſeu

pro

pro catarcticæ inueſtigandę erunt. Ex ipſa nanq; morbi ſpecie, natura ægrotantis, ætate, regione, anni tempore, aëris conſtitutione, præcedenti victus ratione, affectib. præcedentib. alijsq; prædictis inquirendæ erunt. Quare vt ſummatim dicam, intueri oportet cuncta, tam præſentia, quam præterita ſymptomata. Præſentia quidem medicus ipſe inſpicere poterit. Præterita verò non ab ægrotante ſolùm, ſed ab aſſiſtentibus, vel ipſius familiaribus haud difficulter perdiſcete licebit, quò promptius, non modò locus affectus, ipſeq; morbus, verùm etiam cauſa inſalubris, quæcunque ea ſit, comprehendatur. Quamuis præteritorum cognitio magis neceſſaria fuerit, pro cauſarum, quę affectus inducunt, inuentione: velut præſentium, pro affectuum, & partium affectarum inuentione.

De morborum cauſis in vniuerſum,

CAP. 7.

LIcet cauſarum tractatio præter noſtrum inſtitutum eſſe videatur (alterius enim tractationis eſt) tamen cùm ad cauſarum inuentionem nonparum conducat, morborum etiā cauſas in memoriam ſaltem ſtudioſis reuocandas eſſe duxi. Itaque ſimilarium morborum calidorum cauſæ, & quidem internæ ſunt, putredo ſanguinis, vel bilis: item conſtipatio maxima. Internę vero, ignis, ſol, alimenta calida, acria: potus calidus: medicamenta acria, & alexiteria, & amuleta: exercitium vehemens: animi affectus, vt ira, excandeſcentia, &c. Frigidorum morborum cauſæ internæ ſunt, humores frigidi, qualis eſt pituita: rarefactio totius, vel partis: conſtipatio maxima. Externę, aëris frigiditas, aquę niuis, glaciei, &c. cibus & potus qualitate frigidus, vel quantitate nimia ſumptus: item medicamenta frigida: motus immodicus: ocium: timores, &c. Humi-

midorum morborum internæ ſunt humores pituitoſi. Externæ verò aër humidus, imbres plurimi: aquarũ dulcium crebræ balneæ: cibus & potus copioſior, & natura humidior: medicamenta poteſtate humida: ſomnus longior: vita ocioſa, & ignaua: mollis educatio: & animi tranquillitas. Siccorum verò morborum cauſæ internæ ſunt, humores melancholici: tranſpiratio plurima. Externæ, aëris conſtitutio ſicca: aquæ naturam habentes ſulphuris, nitri, vel aluminis: cibus & potus parcior, & natura ſiccior: medicamenta exſiccantia: exercitia immodica: vigiliæ: curæ: triſtitia, mœror, angor, &c. Compoſitorum verò ſimilarium morborum cauſæ ex ſimplicium morborum cauſis facilè inueniuntur. Porrò inſtrumentalium morborum cauſæ, & quidem figuræ vitiatæ; eſt malus conformator: plenitudo, vel defectus. Obſtructionis verò, humor

lentus & craſſus: callus: grumus,&c. Anguſtię,caruncula:vel tuberculũ:vel phlegmone:vel ſcirrhus:vel abſceſſus, &c.Cõpreſſionis verò eſt omne id, ꝙ extrinſecus comprimere vehemẽtius valet. Dilatationis, expultricis facultatis motus immodicus:retentricis imbecillitas:medicamenta vim aperiendi habẽtia:mollicies immodica inſtrumẽtorũ:aër humidus,& calidus. Coalitus autem cauſa eſt exulceratio ſuperficiei internæ, qua partes poſtea coaleſcunt. Aſperitatis cauſæ ſunt,humores acres: medicamenta abſtergentia : puluis: fumus. Leuitatis verò, humor pinguis, & viſcoſus. Sic numeri deficientis cauſæ ſunt, vſtio : reſectio putrefactio : refrigeratio. Superflui verò,vtilis,vel inutilis materiæ multitudo : caro ſupercreſcens in vlcere: phterigium in oculis,&c. Ad eundem modum magnitudinis auctæ, vtilis materiæ multitudo, virtus valida.Mi-

cauſę

nutæ verò vtilis materiæ defectus: virtus imbecillis. Luxationis præterea cauſæ ſunt, ſubitarius, & vehemens motus: intemperies humida: fractio ſuperciliorum oſſium. Epiplocelis, &c. meatus à peritonæo ad teſticulos pertingens dilatatus, vel ruptus, &c. Cæterum ſolutæ vnitatis cauſæ & quidem extrinſecæ ſunt omnia ea, quæ erodere, tendere, rumpere, frangere, tundere, incidere, vel vulnerare, apta ſunt. Intrinſecæ verò repetini validiq; motus: humores acres, ſeu erodentes: plenitudo ad vaſa, &c. Tales quidem ſunt morborum cauſæ. Porrò cum ſymptomatum cauſæ, morbi ſint, atque de ijs ſuperius tarctauerimus, huic libro finem imponemus.

PRA

PRACTICÆ GENERALIS LIBER II.

ARGVMENTVM.

De prognoſticis, & indicationibus curatiuis potiſſimum tractat.

Eius capita hæc ſunt.

An affectus curari valeat, *Cap. 1.*
Nunquid æger ſeruabitur, aut morietur, *Cap. 2.*
De ſignis ſalutaribus, & lethalibus, C. 3.
Quo tempore æger ſanabitur, vel morietur, *Cap. 4.*
De notis quibus modus ſalutis, vel mortis digno.

Google

dignoſcatur, Cap.5.
Nūq̃ criſi vel abſq́ criſi morbus terminaturus ſit, Cap. 6
De præſentis criſis cognitione, & indicijs. ipſam præcedentibus, Cap.7
De futuræ criſis præcognitione. Cap. 8.
De futuræ criſis per fluxum ſanguinis narium præcognitione, Cap. 9.
De indicijs futuræ criſis per vomitum, Cap.10.
De ſignis criſim per deiectionem alui futuram. Cap. 11.
De præcognitione criſis per menſtruorum purgationem & hæmorrhoides, Ca.12.
De criſis præcognitione per ſudores, C.13.
De præcognitione criſis per abſceſſum, Cap.14.
De diebus indicatorijs, & decretorijs, Cap.15.
Quid ſit in corpore ægro agendum, C.16.
Quid ſit agendum, ſi vnicus fuerit affectus, ſeu morbus. Cap 17.
Quid ſit agendum in pluribus affectibus

bus,ſiue morbi, ſiue ſymptomata fuerint, Cap.18.
Quid ſit agendum, ſi fuerit morbus cum ſymptomate, Cap.19.
Quid ſit agendum, ſi fuerit morbus cum ſua cauſa, Cap.20.
Quid ſit agendum, ſi morbus, & morbi cauſa, & ſymptomata fuerint complicata, Cap.21.
& alij indicationib. que indicationes im propria dicuntur, Cap.22.

PRA

PRACTICAE GENERALIS

LIBER II.

An affectus curari valeat. Cap. 1.

QVA via ac ratione Medicus debeat partem affectam, affectumq́; , & cauſam morbi inueſtigare, libro primo, qua potuimus breuitate, oſtendimus,nunc ad actionem ipſam accedentes, tempeſtiuum eſſe vdetur,vt edoceamus vtrum affectus ſanari queat: deinde ſi quidem is curari valeat, quomodo, & qua methodo id peragi poſſit. Scire aut prius conuenit an curari valeat affectus. Niſi n. medicus futura prius præcognoue

gnouerit, & quonam morbus terminaturus ſit prædixerit, ſuam facilè reputationem amittet. E' contra verò, ſi futura prędixerit, & vſum auxiliorum dextrum adhibuerit, non ſolum ſe à mortis culpa immunem reddet, ſed etiam ægrotos obtemperátes efficiet, & de longinquo ipſi morbo obuiam ibit, multo antè remediorum tempus oportunum edocens. Quare huiuſmodi artis pars minimè negligenda erit, vt pote quæ in dignoſcendis morborum euentis conſiſtit. Verum cum nõ omnia, quæ circa ægrotantem oriuntur, neceſſariam obtineant generationem, non erit vtique ſemper firma prædictio, vt ſi propter vicinorum tumultum, aut latrantes canes, aut iniucundos quoſdam nuncios inſomnis reddatur ęger, nullo horum morbi ratione effecto. Quinimo nec eorum omnium quæ morbi ratione efficiuntur, certam præcognitionem habere

poterit

poterit. Nam ſi humor aliquis intra corpus abundans, & ſuperfluus in partem quampiam nobilem, vel principem repentè influat, aut ab ea in viliorem tranſeat: quo fit, vt eum, qui in princeps membrum illatus eſt, ſummum periculũ: eũ verò, qui nõ in nobilem, ſed in viliorem partem tranſmigrauit, ſubita, ac inexpectata ſalus laborantis neceſſario ſequatur. In his autem ſtatibus, quò terminaturus ſit morbus non exactè comperit Medicus: ſed tantum in his prænoſcere licebit inconſtantiam, ac lubricitatem. At ſi permanentiam habuerit morbus: in quo non amplius diffluunt excrementa, ſed in locum vnum quendam graſſata, illum occuparunt, præſagire in his futurum poterit, præſertim ſi circa ægrotãtem omnia rectè gerantur. Quæ enim perperam à quoquam aguntur, eæ cauſę exiſtunt, vt aut morbi ſolutio prorogetur, aut

morbi ſolutio prorogetur, aut mors anteuertat. Methodus autē, qua Medicus præſagiri valeat, num morbus curari poſſit nécne,ex quinque potiſſimum rebus eluceſcit:natura videlicet & vſu partis ſpecie morbi:viribus: more morbi,& quantitate. Si namque pars corporis ſpermatica fuerit conciſa,vulnerata,vel fracta,ita vt ſuo ſimili colligari non poſſit: vel pars aliqua corporis tam longinqua, vt ad eam medicamenta pertingere non queant, quomodo ſanitatem polliceberis?è contra verò, ſi carnoſa,vel huiuſmodi,remedia ad eam pertingere facilè poſſint, de ſanitate quis dubitabit? Ad eundem modum pars,quę ad vitam neceſſaria eſt, ſi perierit,prę ſtari non poſſe id,quò tendimus,indicat: econtra ſi perierit hæc, quæ ad vitam neceſſaria non eſt,præſtari poſſe id, quo tendimus inſinuat. Morbi verò ſpecies, quæ ex proprijs ſymptomati-

tomatibus, vt primo diximus libro, dignoſcitur, vtrum curari affectus valeat, ſic indicare poteſt. Nam peſtis elephantiaſis, phthiſis, & hydrops, non aut vix curari poſſe indicat: è contra febris diaria, tertiana, &c. curâri poſſe inſinuat. Porrò virium robur, vel imbecillitas, tum ex proprijs actionibus, tũ ex commodo temperamento, vel intemperie partium, ex quibus vires proueniunt dignoſcere licet, tam eius, quæ ex corde prodit, quàm quæ ex hepate oritur, quàm etiam, quæ ex cerebro originem ducit. Si quidem fuerint validæ, optimè ſperare licet: ſin imbecillas omnes deprehenderis, malum vel mortem prædices. Si altera tantum, vt vitalem, periculum annuncies: ſi animalem tantum, non omnino deſperabis: ſi naturalem, diligenter conſiderabis. Quoniam, & ipſa multum ſuſpecta eſt, tamen prius conſideranda vitalis eſt,

deinde naturalis, vltimò animalis. Porrò morbi mos curationis facilitatem, vel difficultatem oſtendit. Siquidem maligni morbi, & lethales ſolis præſagijs relinquendi ſunt: boni verò, quorum ſigna ſunt ſalutaria, curandi. Ad eundem modum morbi longi, difficilius, ac tardius: breues verò faciliùs, & citius curantur. Parui pręterea Medici ope non indigent, magni & quidem cum ſignis ſalutaribus, curandi cum ſignis verò lethalibus, ſolis præſagijs relinquendi ſunt.

Nunquid æger ſeruabitur aut morietur, CAP. 2.

PORrò in conualituris morituriſq; ægrotationis vis cum virtute, ſeu natura ſemper conferenda eſt: vtrum videlicet ſuperet. Nam veluti in obluctatoribus, vel onus aliquod portantibus

bus accidit:vtrum aliquis portando oneri ſufficiat, ſciri minimè poterit, hominis robore,oneris magnitudine, & itineris longitudine antea non perſpectis. Ægri námquevires portanti onus, morbus verò oneri, tẽpus autẽ, quod vſq; ad ſtatũ extẽditur,itineris lõgitudini reſpõdet,euadẽdũ ergo vel percũdũ homini eſſe ex horũ duorũ altero robuſtiore cognito, morbo videlicet, vel natura,prædictio faciendã erit. Nã ſi natura, ſeu vires adeò validæ fuerint:vt poſſint morbum ſuperare, neceſſe eſt ægrotum euadere. Si verò cõtrà omnino morietur. Vires autẽ,tũ ex actione, tum proba temperie, vel intemperie, vt præcedenti capite diximus,cognoſcendæ ſunt. Ægrotationis verò vis,tum ex morbi ſpecie, magnitudine,tum more,ſiue malitia, vel benignitate:tum morbi ſtatu,potiſſimum ſi criſi terminaturus morbus ſit. Adiuncta inſuper conſideratione ſigno-

rum ſalutarium, & lethalium, de quibus deinceps dicetur.

De ſignis ſalutaribus, & lethalibus, Cap. 3.

SVnt autem ſigna ſalutaria, mente conſtare, facilis anhelitus, facilis tolerantia, pulſuum bonitas, virium robur, decubitus decens, facies ſanis ſimilis, vẽter & hypochondria nõ dura, alui excremẽta æqualia cõpacta, & coloris aurei vrina ſubflauacũ hypoſtaſi alba æquali, continuat: ſputũ album, nõ fœtens quod facilè expuitur: ſudor in febribus acutis critico die ſuperueniens. Coctiones namq; omnes criſiũ celeritatem, ſecuritatémque ſalubrem portendunt. E contra verò ſigna mortalia ſunt, virium proſternatio, pulſus malus, debilis inordinatus, & inæqualis mentis inconſtantia: anhelitus difficilis

ficilis, difficilis tolerantia, inquietudo, facies tornatilis, naſus acutus, oculi cõcaui, tempora collapſa, aures pendentes, cutis faciei, oculi lumen effugientes, lachrymæ inuoluntariæ: colligere paleas, vel feſtucas: ſomnus in ſenibus ſuperfluus: iuuenibus vigiliæ ſuperfluæ: appetentia proſtrata: oculi rubri: venæ nigræ, aut obſcurè color faciei viridis, vel obſcurus: inferius labrum agitatum: digiti, & vngues obſcuri, vel virides: frigiditas extremorum ſudores frigidi: alui excrementa nigra, viridia, fœtida, vel alba liquida: vrina nigra, vel liuida, vel aquoſa in pueris, &c. Et vt ex his ordinatum habeas epilogum, ſic collige & per ſigna diſcurras, à capite faciens initium. Primo itaque conſidera diſpoſitionem faciei, an ſcilicet ſimilis ſit ſano: quomodo circa ſomnum, vigiliam cogitationem, rationem, & motum ſe habeat. Deſcende deinde ad pectus, conſiderando vi-

delicet anhelitum, & pulſum. Itẽ tangas pectus, nũ calor ſit acutus, igneus, pugitiuus, vel ſuauis, num tuſſiat, vel non. Deinde ad ſtomachum deſcendens; de appetitu quæras: an conſtet, necne: num dolorem vel tenſionem, vel tumorem patiatur: num eructuationem acidam, vel fumoſam, vel acetoſam, vel acrem, vel inſipidam, vel putridam ſentiat. Demum ad hypochondria vel dextro, aut ſiniſtro grauitatem, tenſionem, duritiem, dolorem, vel tumorem ſenſerint. Similiter de ventre: an tumorem circa vmbilicum, an dolorem patiatur. His omnibus ſi adiunges ſigna ab egeſtionibus, & vrina ſumpta, facilè tum ſigna ſalutaria, tum mortalia, & per conſequens morbi euentum iudicabis.

Quo tempore æger ſanabitur, vel morietur, Cap. 4.

Vtrum

VTrum æger euadet, necne ex prę cedétibus duobus capitibus deprehendere licet, nunc etiam, quo tẽpore euadendum, vel pereundum homini ſit, edocendum eſt. Hoc autem facilè dignoſcemus ex morbi, ac naturę robore. Siquidem eo tempore morientur ægri, cùm facultatem morbus adeò proſternet, vt functio aliqua ad vitam neceſſaria, pereat. Euadent verò tunc temporis, cùm morbum ſemel natura ſuperatura eſt. In propinquo verò morbi ſolutiò erit, cum benè valuerit facultas, ac morbo fuerit validior, iſque imbecillior: quod ſi natura fuerit imbecilla, morbus verò valentior, mors maturabit. Vter autem altero validior ſit, ex coctionibus & cruditatibus excrementorum percipitur. Quę quidem in venis continentur, per vrinas quę in toto corpore, per ſudores: quæ in thorace & pulmone, per ſputa: quę in ventriculo, & inteſti-

nis,per alui excrementa,quę in veſica, & renibus,per ea,quæ in vrinis deſeruntur,quæ in ſtomacho,& ventre ſuperiori, per ea,quæ euomuntur: quæ verò per palatum,nares, vel aures excernuntur, animalem facultatem declarabunt. Ita & de reliquis iudicandum excrementis. Commune namq; in omnibus eſt,non prius morbum diſſolui poſſe, niſi coctionis indicium, apparuerit. Concoctiones enim omnes criſium celeritatem, ſecuritatemque ſalubrem portendunt. Cruda verò & incocta, & quæ in malos conuertuntur abſceſſus, infeſtas iudicationes, vel labores, vel recidiuas, vel mortem ſignificant. Præfinitum ergo tempus,quo vel pereundum, vel euadendum ſit homini, ex eo intelliges, quantò videlicet alter altero validior ſit: quantum inuicem ſuperant, & ſuperantur concoctionis, & cruditatis ſigna. Hæc igitur vniuerſa in primis

Digitized by Google

mis etiam morbi diebus,quos primus præfinit quaternarius,præſertim ſi acutus ſit,exactè dignoſcenda ſunt,pro notitia temporis ,quo potiſſimum ſalus, aut ægri exitium expectetur. Vſus namque prædictionis eſt agnoſcere diem ,quo morbus iudicandus eſt. Verùm cùm nec ſcribi , neque ſermone edoceri omnino ſingulorum quantitas poſſit , ex nulla tamen re poſſumus adeò ad exquiſitam eius peruenire notitiam , quantum ex crebra exercitatione circa quantitatis coniecturã. Neq; enim bene prænoſcere valebim⁹, niſi horum ſingulorum magnitudinem diligenter penſitemus , eiuſdem morbi motu, nunquid videlicet acutè , aut tardè moueatur , non neglecto.

De notis quibus modus ſalutis, vel mortis dignoſcatur.

CAP.

CAP. 5.

MOdus verò conualeſcendi, aut moriendi, ex morbi natura, ſeu ſpecie, ac loco affecto parebit. Sunt namq; morborum quidam, quorum natura eſt ſuffocare, cuiuſmodi ſunt morbi thoracis, pulmonis, aut gutturis, qui vitalē ſuffocant facultatem. Ex cerebri ventriculorū obſtructionibus, ſuffocationes eiuſdem animalis facultatis oriuntur. Sunt etiam morborum nonnulli, quorum natura eſt proſternere, qui ſtatim ipſum cor occupant, quē admodum longi, & vehementes dolores, ſtomachi affectus quidam, aut hepatis morbi diuturni, vitalē facultatem proſternunt, ac hecticę febres omnes, & cordis intēperies magna. Pari ratione de naturali falcultate ſentiendum erit, etſi animal omnino perire nequeat niſi cor afficiatur. Vnde mortē ſemper cordis immodicas intemperantias ſe-

qui

qui neceſſe eſt. Porrò quidem ſubitò vnà cum turbatione, & agitatione, & quibuſdam excretionibus, vel abſceſſibus moriuntur: nõnulli verò ſubitò, ſed ſine excretione, vel decubitu: quidã mortẽ nõ ſubeunt, ſed multò deterius euadunt: nonnulli paulatim moriuntur, vt in maraſmo fieri contingit. Conualeſcendi verò tres exiſtunt modi: vnus qui fit per criſim perfectam: alter, per imperfectam criſim tertius per ſolutionẽ tantùm, & abſq; criſi. Hæc autem omnia ex morbi ſpecie, motu, coctionibus, cruditatibus, & viribus perdiſces.

Num criſi, vel abſq; criſi morbus terminaturus ſit,

CAP. 6.

VTrum autem per criſim terminabitur morbus, aut non ex magnitu

magnitudine & prauitate,diſtinguitur. Siquidē magni omnino per criſim iudicantur: qui autem parui,ſoluuntur ſolùm. Per criſim verò ſubitò ad ſanitatem veniunt,& quidem per manifeſtas excretiones,aut effatu dignus abſceſſus. Per ſolutionem autem paulatim,decreſcente videlicet morbo.

De præſentis criſis cognitione,& indicijs ipſam antecedentibus,

C A P. 7.

EQuidem præſens criſis ex quinque potiſſimum rebus dignoſcitur, coctionibus ſcilicet, indicatoria die prægreſſa morbi ſpeciei, & more & excretione,quę morbi ſpeciei correſpondeat. Primùm quidem & maximum inſtantis bonę criſis indicium ſunt coctiones vrinarum, excrementorum alui,&ſputaminum.In morbis quidem

quidem thoracis, atque pulmonis ſpu tamina ſunt animaduertenda: non tamen vrinarum contemplatio negligenda, ſed & alui excrementa ſunt inſpicienda. Si verò tantùm febricitent, ſine alicuius viſceris paſſione aut cum inflammatione hepatis, vel renum, vel veſicæ, vel ſplenis, maximè vrinis animum adhibere oportet: ſicut, ſi circa ventriculum paſſio ſit, primùm excrementis: alui deinde neque vrinæ ſunt negligendæ. Semper enim cùm febris affuerit, vel ex ſola humorum putredine accenſa, vel ex membro inflãmationẽ patiente, præcipuè vrinæ inſpicienda ſunt, atque inde coctiones agnoſcẽdæ. Secũdũ autẽ indiciũ, ꝙ ab aliqua die indicatoria antea indicetur, cui annexa eſt diei iudicãtis potẽtia. Deinceps autẽ inſpicere oportet, & ſpeciem morbi, & morem ſpeciem quidem, ſi tertiana, vel quotidiana, vel febris ardens, vel pleuritis

ritis, vel peripneumonia: morem autem, ſi moderatus, & mitis, vel prauus atque malignus. Deinde ſi formæ morbi excretio reſpondeat: vt ſi in febri ardente, vel ſanguis è naribus profluet, vel ſudor multus emanabit, aut per vomitum, aut per aluum biliosa excernentur: in tertiana quidem, ſi vel ſudor multus, vel biliosa per vomitum, vel aluum profluent: in quotidiana verò ſi plurimum pituitæ excernetur, & multi in toto corpore ſudores: in quartana, ſi atra ſimul ac varia excernentur: & ſic in cæteris affectibus iudicandum. Porrò huiuſmodi excretiones non mediocris in corpore ęgrotantis perturbatio antecedit. Nam & difficiles tollerantiæ, & vigiliæ, & deliria, & graues ſomni, & difficiles anhelitus, & vertigines tenebricoſæ, & difficiles ſenſus, dolores capitis, colli, & ſtomachi, & multorum aliorum membro

brorũ : nonnullis verò aurium ſonitus, & vani ante oculos apparent ſplendores, & lachrymæ inuoluntariæ effluunt,& vrina retinetur, & labrum agitatur,obliuio,& præſentium ignorantia, & vehemens accidit rigor,& plurimum acceſſio conſuetam anticipat horam, & multus æſtus, ſitisque intollerabilis ſequitur clamãt, & ſaliunt,ſicuti furentes, neque poſſunt in eodem ſitu recumbere: deinde repentè multus ſudor erumpit,aut vomitus aliquis non paucus inſequitur, aut venter ſubitò ſoluitur, aut abundans fit fluxus ſanguinis, aut hæc omnia ſimul contingunt, vnde non paruus inuadit timor inſpicientes.Ac ſic quidem præſentem criſim dignoſcere oportet.Et ab horum ſanè ſymptomatũ apparitione ſunt quiCriſeos appellationem deducunt ,quod quales in ijs qui ad mortem damnantur perturbationum euripi deprehendun

henduntur, tales quoque in ægris conſpiciantur.

De futura criſis præcognitione, CAP. 8.

QVod ad futuram criſim attinet eam hoc modo dignoſcere oportet. Morbi natura conſideranda eſt, an ad bilem flauam pertineat, vel atram, aut pituitam, vel miſtas habeat ſignificationes. Poſt hoc autem tempus anni, & laborantis ætas, & complexio, & quæcunque alia eius ordinis ſunt. Poſt hæc autem acceſſionum circuitus ſunt conſiderandi, ſi vel per tertium, vel per quartum vel per ſingulos dies eueniant, vel nullo modo eueniant, ſicuti in Synochis accidere ſolet. Si enim properauerint, ac ſemper proportionabiliter anticipauerint horam, & multo vehementius infeſtauerint, & per tertium occurſa

curſauerint, citò criſim ſubſecuturam denunciant. Si verò lentè moueantur, atque eadem inuaſerint hora & ſingulis diebus fiant, poſt longius tempus criſim futuram denunciant. Præterea coctiones inſpicere oportet. Si enim in diebus indicatoribus fiant, indicia ſunt,, quod ſequentes iudicatorij dies ægrum morbo liberabunt: veluti ſi ſtatim ab initio omnia ſigna integrè ſecura videantur, in primo quaternario criſim futuram denunciant; ſi autem parum à maximè ſalubrib. diſceſſerint, ſeptimum dië tranſcendere non contingit. Si verò ſeptima die aliquod coctionis ſignum manifeſtè appareat, & morbus magnus extiterit, & celeriter moueatur, vndecimo potius, quàm decimoquarto, criſis futura eſt. Quòd ſi minor fuerit, neque celeriter motum habeat, decimoquarto magis, quàm vndecimo. Simul verò cum aliis eſt diſtin-

guendum , ſi & iuuenis fuerit & natura bilioſus & tempus æſtiuum, & in loco calido ęgrotauerit,& prior victus & quęcũq; pręsẽti attinẽt ſtatui, ad calorẽ declinauerint,omnino vndecimo criſis ſubſequutura eſt,quẽadmodũ ſi omnia cõtraria ijs quę dicta sũt affuerint,in quartodecimo. Quòd ſi nõnulla quidẽ affuerint,nõnulla verò non atque interim aliquis error inciderit, fieri non poteſt,vt criſis die vndecima ſubſequatur: ſæpius verò nec die decimoquarto, quando magis fuerit erratum. Sed,ſi nullus error acciderit,miſta verò fuerint accidentia, hic opus erit Medico exercitato, ac perſpicaci,vt ea,quę vim maiorem habent,ſigna diſtinguat, & illi, quæ ab ipſis oſtenditur, criſi fidem adhibeat certiorem, in hiſce adeò ambiguis præcognitionibus. Quòd ſi autem in ſalubri morbo in primis diebus tardiorem febris motum habeat,
neque

neque cum nimis vehementi calore, & adſint cruditati ſigna, hæc quidem intra quartumdecimum diem non finietur: an verò in illa ipſa die, vel poſtea, ex morbi temporibus, diſtinguendum eſt. Nam principij quidem ſigna, ſi diu permanſerint, diuturnum fore morbum ſignificant. Augmenti verò ſi in quarta vel ſeptima die apparuerint, ſperandum eſt aliquid in quartodecimo: ſed in vndecimo determinabitur. Nam ſi hæc tria in eodem die coniuncta fuerit, & motus velocitas, & febris magnitudo, coctionísque ſignum manifeſtum, fiet criſis in quartadecima: adhuc autem magis, ſi & anni tempus, & ætas, & ægrotantis natura, & quæcunque alia his ſunt proportionabilia, ad criſis celeritatem contulerint. Si verò ſolum manifeſtum coctionis ſignum die vndecima appareat, neque tamen morbi magnitudo, aut motus velocitas

feſtinauerint, tunc vltra diem decimumquartum criſis differetur. Sed ſi quidem anni tempus, & ætas ægrotantis & quæcunque alia his ſunt proportionabilia, ad frigidius declinauerint, fortè ſperandum eſt morbi ſolutionem in vigeſimo die ſecuturam. Quod ſi miſta quoquo modo ſigna affuerint, & dies decimus quartus coctionem inſigniter auxerit, die decimoſeptimo criſis occurret. Si verò neque die quartodecimo aliquid nouatum fuerit, tunc ad ſeptimumdecimum diem eſt reſpiciendum. Si enim in eo aliquod ſignum apparuerit, id fidiſſimum erit, quamuis valde exiguum fuerit, vigeſimóque die criſim præmonſtrabit. Et hoc quidem ſic ſe habere cenſendum, niſi Naturæ conatus ab externis quibuſdam vel conſilio vel caſu ſuperuenientibus impediatur.

De futuræ criſis per fluxum ſanguinis narium præcognitione, *Cap. 9.*

ERgo ſi acutus & calidus fuerit morbus, neceſſe eſt huiuſmodi criſibus excretionem aliquam ſubſequi. Vtrum verò per ſanguinis fluxum, vel vomitum, vel ſudores, vel per aliquod aliud futura ſit criſis, deinceps dicemus initium à profluuij ſanguinis indicij facientes. Itaque propria profluuij ſanguinis è naribus ſigna ſunt ſplendores vani ante oculos, quoniam humor flauus eſt: obtuſiones, quoniam multus & totus ſimul elatus ad ſuperiora ſpiritus meato bſerat : oculi lachrymoſi ob flux multitudinem. Eodem modo rubicundi aliquando videntur, cum malis nonnunquam & naribus. Proprium verò ſignum eſt etiam præ-

cordiorum tenſio ſine dolore: anhelitus difficilis. Sed & dolores capitis extendentes, pulſantéſque, & calidi ſanguinis fluxum propriè ſignificant. Sic etiam viſcerum ſub præcordijs exiſtentium inflammationes, cauſæ ſunt vnà, ac ſigna ſanguinis fluxuum. Quod ſi ad latus diuerſum ſanguinem fluere non eſt bonum, ſecundum directum verò eſt bonum, iam tibi facillimum eſt narem, ex qua fluxurus eſt ſanguis, prędicere, vbi cauſam iam fluxuri ſanguinis inueneris. Dextra enim præcordia, ex dextra nare bonam criſim afferunt, ſiniſtra verò ex ſiniſtra. Præter hæc omnia, & ætas, & tempus anni, & regio, & ægrotantis natura futurum ſanguinis fluxum poſſunt manifeſtare. Porrò per ſanguinis narium fluxum iudicantur plerúmque febres ardentes, acutæ. Et omnes, quæ in præcordijs fiunt calidæ atque acutæ inflammationes, fluxu

xu ſanguinis iudicantur. Soluit autem lienis, & hepatis inflammationes ſanguis è naribus profluens, cùm hęc viſcera vnà cum acutis febribus habent inflammationes. Contingit autem aliquando, quod etiam per ſanguinem è naribus fluentem phrenitis iudicatur, interdum etiam pleuritis, rarius tamen quàm phrenitis profluuio ſanguinis ſoluitur.

De indicÿs futuræ criſis, per vomitum, Cap. 10.

VOmituum autem ſigna ſunt oris ventriculi morſus, ſimul cum dolore capitis, & vertigines obortæ, cum ijs, quæ obiiciuntur oculis, tenebroſis, & cum agitatione labri inferioris, & multo ac tenui ſputo defluente. Hæc verò omnia accidunt, cùm bilioſus, & mordax humor in

ventre ac ſtomacho collectus fuerit, & ventriculi os momorderit, & cum ipſo totum ſtomachum intus atque infra diſtraxerit, vnde & labrum in ipſis agitatur, & ſputum tenus defluit, & tenebroſa quædam oculis obſeruantur, & hallucinantur, & vertiginem patiuntur, & caput dolent, euaporante re aliqua ex humore bilioſo, & præterea facta ex neruis compaſſione. Item pulſus fiunt inæquales omnino, cum ſtomachus iam grauatur, ac mordetur. Porrò per vomitum magna ex parte iudicantur, febres ardentes, tertianæ, quotidianæ, quartanæ, ſemitertianæ. Hepatis verò cauæ quidem partes interdum bilioſis vomitibus finiuntur, &c.

De ſignis criſim per deiectionem alui futuram, indicantibus,

CAP. II.

Si

SI verò per excretionem alui criſis ſit ſubſequutura, manifeſtum quidem eſt nullum ſignum, nec propriū: ſed ex eo, quod adſunt quidem criſis ſigna, deſunt autem vomituum, vel fluxus ſanguinis, vel ſudorum, colligere licer. Solent autem per alui deiectionem ſæpiſſimè finiri tertianæ quartanæ, & quotidianæ. Hepatis verò cauæ quidem partes inflammationem patientes, excrementis alui bilioſis interdum iudicantur.

De praeognitione criſis per menſtruorum purgationem, & haemorrhoides, Cap. 12.

POrrò criſim per mulierum menſes, indicabit magna lumborum grauitas, & tenſio, & dolor. Hæmorrhoides verò omnibus conſuetę ſunt. Quibus autem ſunt conſuetæ, in his ſolis

ſolis non facilè quis diſtinguet.

De criſis præcognitione per ſudores, Cap. 13.

QVòd ſi criſim per ſudores fieri contingat, partes corporis erũt calidæ rubræ, vaporoſæ: pulſus erit vndoſus & mollis: vrina & alui excremẽta pauca: deliriũ: rigor: ſigna vomitus nulla. Per hunc potiſſimum finiuntur febres omnes, potiſſimum ardentes acutæ, tertianæ, quotidianæ, phrenitides, inflammationes calidæ & acutæ in pręcordijs exiſtentes, &c.

De præcognitione criſis per abſceſſum, Cap. 14.

HActenus acutorum & calidorum affectuum criſes enumerauimus, nunc ad diuturnorum ac tardorum

dorum accedamus, qui plerunque per abſceſſus quieſcere conſueuerunt. Horum quidem omnium communia indicia ſunt, ſalutariter ſe habente ægro, quod neque morbus ſoluatur, neque vrina multa & multam habens ſubſidẽtiam, ſed cruda & tenuis appareat. Propria verò, vbi morbus non fuerit valdè diuturnus, ſi ſubita difficultas anhelitus laboranti ſuperueniens, mox quieſcat, eamque grauitas capitis, ac dolor ſubſequatur, & grauis ſonus, ac ſurditas: huic in glãdoſis carnibus poſt aures neceſſe eſt abſceſſus fieri. Si verò morbus iam diu durauerit, neque vllum ex his ſignis affuerit, ſed in aliquo ex locis inferioribus, vel grauitas, vel tenſio, vel inflammatio, vel dolor apparuerit, huic abſceſſus ad partes inferiores eſt expectandus. Solent autem per parotides finiri lethargus frequenter, & capitis affectus omnes: per alios verò

abſceſ

abſceſſus diuturnę febres omnes, &c.

De diebus indicatorijs, & decretorijs, Cap. 15.

CVm ad criſis notitiam iudicatoriorum pariter & indicatoriorum dierum, quorum ſuprà mentionem fecimus, cognitio neceſſaria ſit, operę pretium eſſe videtur, vt de eorum quoque natura diſſeramus. Primum itaque omnium dierum decretoriorum ſeptimum dicimus non numero videlicet, & ordine, ſed potentia & dignitate; omnes enim ſummatim decretoriorũ notas occupat. Etenim plurimos iudicat, & abſolutè, itém cum manifeſta excretione, vel abſceſſu, ſine periculo vehementi: & vt plurimum quartus eum prenunciat. Nam ſi vrinę in illo planè, vel ſputa vel deiectiones fuerint coctę,

appe

appetitúſque vel mentis, vel ſenſus, vel alterius cuiuſdam ſimilis bona adfuerit mutatio, in ſeptimo iudicatio bona comitabitur, ſi verò mala, omnino contraria euenient. Septimi naturam decimusquartus maximè imitatur: hunc indicat vndecimus. Sic decimus ſeptimus vigeſimi:vigeſimus quartus vigeſimi ſeptimi:trigeſimus primus trigeſimi quarti:trigeſimuſſeptimus quadrageſimi index eſt, & ſic deinceps vſque ad centeſimum. Cęterum ſunt quoque dies intercidentes, quod ſcilicet inter indices & decretorios dies intercidant: verùm hi minus perfecti ſunt, & in eos non niſi erratis quibuſdam interuenientibus, criſes transferuntur. Multò igitur minorem, quam priores vim obtinent,neque enim naturę motu,ſed morbi malitia, aut extraneo aliquo impellente, in his criſis accidit. Sunt autem intercidẽtes dies,ſex-

tus,

tùs, octauus, decimus, decimustertius, &c. de quibus conſule Galen. lib. primo, de dieb. decretorijs.

Quid ſit in corpore ægro agendum, Cap. 16.

PArte affecta, ipſóque affectu & cauſa inuentis, ſelectóque ex eorum notitia prognoſtico, reliquum erit, ſi curari affectus valeat, ad agendi modum accedere, atque indicare. Quid fieri debeat. Ergo generalis circa corpus ęgrum operandi ratio ex natura corporis affecti procedit. Æger namque ſano contrarius eſt, vt immoderatum moderato, & prętern aturale naturali. Moderatum in medio conſiſtit: immoderatum verò tum in exceſſu, tum in defectu ad latera abſcedit. Moderatum

rum quidem ſuo ſimili conſeruatur: immoderatum ſuo diſſimili curatur. Vt ergo corpus ægrũ ad ſanitatẽ reducatur, contrario ægritudinis opus erit, iuxta communiſſimum Hypocratis axioma: quod omnium videlicet, quæ præternaturam ſunt, ab ijs, quæ ipſis ſunt contraria, curentur. Verùm cùm tria in corpore noſtro præternaturam ſint, Morbus, Cauſa, & Symptoma, quid in ſingulis, tum etiam complicatis agendum ſit, deinceps dicere aggrediar, exordio à morbo ſumpto.

Quid ſit agendum, ſi vnicus fuerit affectus, ſeu morbus.

Cap. 17.

QVòd ſi morbus cauſam, quæ ipſum fouere poteſt, non amplius habeat, ſed ęger deſierit, & ſolus morbus remanſerit, huic ſoli incumbendum erit. Quid autem faciẽdũ ſit, in-

dicat ipſe morbus, ſui videlicet curationem per cõtraria. Quare quot ſunt morborum differentiæ, totidem quoque erũt curationes particulares. Sũt autem morbi vel ſimilares, vel inſtrumentales: vel ſimilares & inſtrumentales ſimul. Similares verò morbi in intemperie, vel ſimplici, vel compoſita conſiſtunt. Sic in morbo calido, frigefaciẽdum eſt: in frigido, calefaciendum: in ſicco humectandum: in humido verò, ſiccandum. Ad eundem modum in compoſitis videlicet calido & humido frigefaciendum & ſiccandũ: in frigido & humido, calefaciendum & ſiccandum: in calido & ſicco, frigefaciendum & humectandum: in frigido & ſicco, calefaciendum & humectandum eſt. Quod ad inſtrumentarios morbos attinet, cõtrariis quoque curãdi ſunt. Quod namque in figura præternaturam curuum eſt, in contrarium impellẽdũ: quod verò rectũ:

reflect

reflectédũ erit. Simili quoque modo in cauitate procedendũ eſt. Ea nãque obſtructa, aperienda: plena, vacuanda: inanis replenda: dilatata conſtringenda: compreſſa dilatanda. In ſitu prӕterea, quod in anteriorem partem prominet, retrorſum pellendum: idem de reliquis oppoſitionib. in ſitu iudicandum. Iam quoque in ſuperficie, partes quidem aſperӕ leuigandӕ: leues verò exaſperandӕ. Ad eundem modum pars aliqua prӕternaturam nimium aucta, imminuenda: imminuta verò augenda. Sic quoque numerus ſuperabundans, auferendus: deficiens verò adijciendus. Porrò vnio ſoluta reficienda eſt: reficitur autem per vnionem. Hӕc quidem in vno prӕternaturam affectu, videlicet morbo, facienda ſunt.

Quid ſit agendum in pluribus affectibus, ſiue morbi, ſiue ſymptomata fuerint. CAP. 18.

AT ſi non vnus tantùm fuerit præternaturam affectus, ſed duo, vel plures, primum videre licebit, à quo maximè diſcrimen ægro impẽdere videatur: Siquidẽ affectus, à quo primũ maximéque impendet homini periculum, hic primus curari debet. Ad id verò ꝙ magis vrget, dirigi primum curantis conſilium debet, non tamen alterius cura omnino poſthabita: cum etiam aliquando omnibus pari ſtudio auxiliemur, ſi æqualiter vrgeãt. Vrgebit autem maximè affectus, vbi ipſe magnus fuerit, aut malignus, aut pars, quæ afficitur nobilitas ſeu princeps. Hac igitur via curari debent complicati affectus, vbi alter magis vrgeat. At ſi ita ſe habeant, vt vnus ſanari nequeat, niſi prius alter curetur, ad id, quod ordo dictat, eſt reſpiciendum, eo ſcilicet prius curato, quo non curato, reliquus affectus curari non valet, veluti

luti ſi vlcus vna cum phlegmone conſiſtat, quamuis phlegmone ad vlcus conſequatur, curari tamen non valet vlcus, niſi prius phlegmone curetur.

Quid ſit agendum, ſi fuerit morbus cum ſymptomate. CAP. 19.

AT ſi vnus affectus cauſæ rationem obtineat, alter verò effectus, animaduertendum erit, quiſnam eorum augere, aut gignere reliquum poſſit quíue rurſus gignatur, vel incrementum ab eo ſuſcipiat, illud pro comperto habens, non poſſe ad perfectionem vllum affectum ſanari, manente adhuc ipſa, vnde natus eſt, cauſa. Quanquam fieri aliquando poteſt, vt tamen ſit eius, qui ſe habet, vt effectus, magnitudo, vt præſentem perniciem, niſi occurras, afferat: quo caſu oportebit huic primo occurrere, deinde ad cauſam re-

dire, licet non ampliùs complicati, tunc affectus à Medico, vt cauſſa, & effectus conſiderentur, ſed vt vnus magis vrgeat, quam alter. Qua ratione interim fit, vt quamuis ſymptoma nullum ſeorſum curationem exigat, ex acidente tamen ſymptomata quædam interdum curationem immutét, cauſæ ſcilicet locum eo tempore habentia, quando adeò aucta ſunt, vt lædant, aut virtutem, aut affectionem. Quo fit, vt curandi ratione mutata, ſymptomata primùm ſummouere cogamur. Quod iterum non vt ſymptoma, ſed tanquam magis vrgens affectus à Medico conſideratur. Quare cùm non adeò vrgent ſymptomata à morbo ipſo, à quo dicta ſymptomata gignuntur, & incrementum ſuſcipiunt, prima ſumenda erit indicatio, ac is primò curandus, demum ad ſymptomata accedendum erit.

Quid

Quid ſit agendum, ſi fuerit morbus cum ſua cauſa, Cap. 20.

VBi verò qui generat affectum, morbi cauſa, fuerit, ipſa cauſa ſpectanda erit. Prima namque indicatio ab ipſa ſumitur cauſa, quoniam hæc primò ſumenda erit. Fieri enim nequit vt morbus curetur, niſi prius cauſa, quæ ipſum fouet remoueatur. Quare prius antequã morbũ aggrediaris, cauſa remouẽda erit, alioqui morbus ſubinde recrudeſcet. Interim tamẽ nec eius morbi qui per eam genitus eſt, ratio nõ habẽda erit. Quinimò ſi in idem conſentiant, & quæ morbũ curãt, & quæ cauſam oppugnant, ſine cũctatione id peragẽdũ erit. Animaduertendum tamen in huiuſmodi implexibus, quod interdum à cauſa quapiam oritur affectus, ſed ita oritur, vt ſeparata cauſa, haudquaquã affectus ipſe permanentẽ habeat diſpoſitionẽ.

Nonnunquam autem partim iam factus eſt, partim etiam dum fit, ſæpenumero, quamquam fieri deſinat ablata cauſa, perſeuerans tamen manet diſpoſitio. Proinde ſi talis naturæ erit, qui à quapiam cauſa affectus oritur, vt ea ſublata permanere non valeat, ſummouenda tunc tantùm cauſa erit, nulla demum ipſius affectus habita ratione, cùm propter eorum exiguitatem, ſeparata cauſa, illico tales affectus finiantur, natura videlicet ipſos ſanante, nullo adhibito medicamento. Verùm ſi non adeò exiguus ſit affectus, ſed pars eius iam genita ſit, pars in gignendo, & etiam dum fiat, vtrique conſulendum erit. Primùm quidem ſummouendo, quæ ipſum efficit, cauſam: deinde quòd factum iam eſt ipſius auferendo, vt pote natura propter eius magnitudinem abſque medicaméto externo ipſum vincere non potente. Quòd ſi in idem con

cōſentiant,& quæ cauſam reſcindunt auxilia, & quæ affectum oppugnant, ſine cunctatione id peragendum erit. Quāquam prima indicatio perpetuò ab ipſa ſumitur cauſa, eaq; nimirum prima ſananda erit. Etenim dum ipſa lædit, curandi morbi rationem interpellat. Interim tamen nec ipſius morbi, vt diximus, ratio non habenda erit, quinimò ſemper quoad fieri poſſit, medicamentorum materia eligenda eſt, quæ cum hoc, quòd cauſam reſcindant, affectum ſaltem non augeant. Si ex ijſdem amborum ſublatio prouenire non poterit, neceſſe eſt, vt vnamquamq; prius, quæ efficit, cauſam reſcindamus, deinde ita ad illam, quæ ab eadem cauſa facta eſt, ægritudinē accedamus. Vt verò ipſius efficientis cauſæ congrua fiat abſciſſio, prius alteranda ſeu concoquenda erit, præſertim ſi adhuc fuerit cruda: deinde euacuanda. Concoquitur autē, quod

craſſum eſt, attenuando: quod tenue, incraſſando: quod lentum, incidendo: quod tenax, ac viſcoſum, abſtergendo: quod obſtructum, aperiendo: quod mordax diluendo: quod putridum, excicc ndo, &c. Interim autem ſtatim circa initia euacuamus, præſertim ſi materia turgeat. Quantitas verò quæ aufferri debet, tum ex eiuſdem cauſæ quantitate menſuratur, tum ex virium robore, vel imbecillitate. Naturæ autem robur ex ipſo præſertim pulſu dignoſcimus. Si verò admodum vires fuerint imbecilles, vt cauſæ ablationem perhibeant, ipſæ prius reficiendæ ſunt, cauſæ ac morbi indicatione poſt habita: ac demum ad cauſam, ipſúmque morbum redeundum erit. Porrò ſi morbi cauſa vehementer moueatur, & ad partem affectam impetu quodam fluat, tunc vel ad appoſitã partẽ reuellenda, vel ad vicinas partes deriuãda erit. Quod

ſi

ſi partim fluat, ac partim influxerit, tunc partim quod influxit, euacuandum: partim quod fluit adhuc reuellendum vel deriuandum eſt.

Quid ſit agendum, ſi morbus & morbi cauſa, & ſymptoma fuerint complicata, Cap. 21.

TRia in corpore noſtro præternaturam ſunt, Morbus, Cauſa, & Symptoma: & morb⁹ quidẽ ſui curationẽ, cauſa ſui ablationẽ; ſymptoma correctionẽ poſtulat. Cauſa ea eſt, quę morbũ ipſum fouet. Quare primò & ante morbũ remouenda eſt. Morbus verò, ille eſt, qui primò & per ſe actionẽ lædit: quare illi poſt cauſæ abſciſſionem incumbendum. Symptomata morbos ſequi ſolent: ideo poſt morborum extirpationẽ corrigenda ſunt. Quid autem in quolibet affectu ſit faciendum, ſuperius dictum eſt.

De

De alijs indicationibus, quę indicationes improprię dicuntur.
Cap. 22.

PОrrò ſunt & aliæ indicationes (quas improprias appellant, propterea quòd proprias indicationes, indefinitas alioqui, definiunt, & circumſcribunt) minimè negligendæ: cuiuſmodi ſunt, virtus, temperatura, corporis, habitus, ætas, tempus anni, aëris conſtitutio, regio, conſuetudo, & vitæ induſtria. Oſtendi hoc poteſt in euacuatione. Siquidem virtus quantitatem actionis præſcribit: imbecillis enim minimè euacuationẽ tollerat. Sic temperatura calida & humida euacuationem facilius ferre, quàm reliqua compoſita temperamenta. Habitus corporis gracilis pharmacum vehemens difficulter fert: rarus vi pharmaci omnino diſſoluitur. Ætas puerilis, & ſenilis neque ſanguinis

nis miſſionem, neque purgationis tollerant. Tempus anni calidius, aut frigidius euacuationem impedit. Regio frigida & ſicca ad purgationes ineptiores reddit. Aëris cōſtitutio auſtralis corpora humectat & conſpirabilia efficit. Conſuetudo indicat à quibus magis vel minus lædi conſueuerit. Nam conſueta naturę ſunt acceptiora. Vitæ induſtria in fabris, & balneatoribus minus tutam euacuationem fore monet, quandoquidem hęc corpora per ſudores ſubinde expurgantur. Sed pro indicationum cognitione hæc nobis ſufficiant, ad tertium accedamus librum.

PRA

PRACTICAE GENERALIS

LIBER III.

ARGVMENTVM.

Quomodo & quib. inſtrumētis agendum ſit docet: itē pręcepta de victus ratione inſtituēda, ſecundum qualitatē, quantitatem, locum, tempus & ordinem. Eius capita hæc ſunt.

Quomodo & quibus inſtrumentis ſit agendum, *Cap. 1.*

De Diæta, *Cap. 2.*

De aëre, *Cap. 3.*

De

De ciborum qualitate, Cap.4.
De cibis temperatis, Cap.5.
De cibis calidis, Cap.6.
De cibis frigidis, Cap.7.
De cibis humidis, Cap.8.
De cibis ſiccantibus Cap.9.
De cibis boni ſucci, Cap.10.
De cibis mali ſucci, Cap.11.
De cibis lenibus, & acribus, Cap.12.
De cibis craſsis & ſubtilibus, Cap.13.
De cibis medijs inter tenuãtia, & incraſ ſantia, Cap.14.
De cibis ſtomacho idoneis, Cap.15.
De cibis ſtomacho alienis, Cap.16.
De cibis capiti nocentibus, Cap.17.
De cibis inflatiuis, & flatus ſoluentibus, Cap 18.
De cibis facilis, & difficilis corruptionis, Cap.19.
De cibarij velocis concoctionis, Cap.20.
De cibarijs tardè digeſtionis, Cap.21.
De cibarijs multorum ſuperfluitatum, & nõ habẽtibus ſuperfluitates, C.22.

De

De cibis multi nutrimenti, Cap. 23.
De cibis pauci nutrimenti, Cap. 24.
De cibis laxantibus, Cap. 25.
De cibis aſtringentibus, Cap. 26.
De cibis vrinam mouentibus, Cap. 27.
De ciborum quantitate, Cap. 28.
De ciborum ordine, Cap. 29.
De ciborum tempore, Cap. 30.
De motu & quiete, Cap. 31.
De ſomno & vigilia, Cap. 32.
De abundantia, & inanitione, ſeu euacuatione, Cap. 33.
De venę ſectione, Cap. 34.
De ſcarificatione. Cap. 35.
De purgatione, Cap. 36.
De ſudore, Cap 37.
De balneis, Cap. 38.
De animi affectibus, Cap. 39.

PRA-

PRACTICÆ GENERALIS LIBER III.

Quomodo, & quibus inſtrumentis ſit agendum, Cap. I.

QVa autem via, ac ratione valeat Medicus affectam partẽ omnem, ac quemuis præternaturam affectum, eiuſq; cauſam dignoſcere, ac demũ affectum ipſum, ſi quidem is curari poſſit, propugnare, duobus pręcedentibus libris oſtendimus, nunc tempeſtiuum eſſe videtur, vt, quomodo & quibus inſtrumentis ſit agendum, doceamus. Itaque tria in vniuerſum inſtrumenta ſunt, quibus Medicus in profligandis vtitur morbis: Dięta ſcilicet, Pharmacia, & Chyrurgia. Vtrum vnico ſaltem, vel pluribus, vel omnibus ſimul vti debeat Medicus, indicabit morbi qualitas,

cauſarũ varietas, corporis ſitus, & locus affectus. Morbi quidẽ qualitas, vt intẽperies totius corporis aliqua, cõmodè, tum Diæta, tum Pharmacia curabitur: ſitus, & figura vitiata, & numerus ſuperabundans, ſola Chyrurgia curabuntur: ſic quoq; meatuũ obſtructiones, compreſſiones, & dilatationes, Diæta, & medicamentis: plenitudo verò, tùm medicamentis, tum phlebotomia: inanitas ſola diæta: magnitudo aucta, pharmacia, & chyrurgia: vnitas ſoluta, chyrurgia ſola curatur. Eadem quoq; ratione cauſarum varietas, quo nimirum inſtrumento vtendum ſit, indicat. Siquidem humorum qualitas, ſui ablationẽ indicat, tum per commodam victus rationem, tum per medicamenta contraria: quantitas verò vitioſorum humorũ, ſolis pharmacis purgãtibus euacuari poteſt. Si quoq; ſanguis abũdãs, ſola chyrurgia, phlebotomia ſcilicet,

cet, vel ſcarificatione, vel ſãguiſugis: pituita, bilis melãcholia, ſolis purgatibus. Eadẽ ratione partes corporis ſuperficiariæ, ſolis medicamẽtis ſanari probè poſſunt. Quod ad locũ affectũ attinet is pariter inſtrumẽtorũ varietatẽ demõſtrare poterit. Nã totius corporis cõſtipatio p frictiones, p balnea, per ſudores curatur: euacuatio verò totius, per phlebotomiã, per frictiones, p exercitia, p balneũ, per pharmaca, per inediã cõmodè perficitur. Hepar euacuabitur sãguinis miſſione, diureticis, aluũ ducentibus, aperietur verò cibo, & medicamentis per os ſumptis, atq; exterius applicatis. Ad eũdẽ modũ ex reliquis partib⁹ affectis inſtrumẽtorũ diuerſitas inueſtigãda erit. Verùm cũ inſtrumẽtorũ cogniti) Medico quoq; neceſſaria ſit, nũc ordine de eis agendũ videtur: ac præſenti quidẽ libro, de Diẹta: de pharmacia verò, & Chyrurgia ſequentibus.

De Diæta. Cap.2.

IS curationis ductus contextuſque, qui per conſuetam materiam efficitur Diæta, id eſt victus ratio nuncupatur, qua tanquam inſtrumento Medicus vtitur: debita qualitate, & quantitate obſeruata: ſub quibus etiam tempus comprehenditur. Siquidem pro temporis varietate, in quo corpus hac vel illa affectione præditum eſt, etiam diætæ ipſius quantitas, & qualitas immutanda erit. Aditur & ordo. Verùm cùm Diæta ſex rebus, quas Medici res non naturales vocant, perficiatur: videlicet aëre, cibo, & potu: motu, & quiete: ſomno, & vigilia: abundantia, & inanitione: & animi affectibus, de his nunc ordine agemus, principium ab aëre ſumentés.

Digitized by Google

De Aere, Cap. 3.

AEr medico maximè conſiderandus venit, vt pote ſine quo nec morbus tolli, nec tueri ſanitas poſſit. Quare diligenter perquirendum erit quæ qualitas in eo dominetur. Siquidem temperatis hominibus temperatus aër ſaluberrimus eſt:intemperatis verò & ægris contrarius optimus erit:calidis quidem frigidus:frigidis,calidus:humidis, ſiccus ſiccis, humidus calidis,& humidis: frigidus & ſiccus: calidis & ſiccis,frigidus & humidus: frigidis & ſiccis ,calidus & humidus: frigidis ,& humidis, & calidis ſiccus. Quod ſi per ſe talis nõ fuerit,arte pręparandus erit.Itaq; ſi calidus & ſiccus fuerit morbus, cubiculum frigidiorẽ & humidiorẽ parabimus ex myrthis, roſis, pomis, citrijs, ſalice,vitis folijs, atq; lactucæ, alijſq; floribus frigidis,

& fructibus, aquaq; fontana, aut roſacea ex aceto, pauimenta eorum aſſiduè aſpergentes. E diuerſo ſi frigidus & humidus fuerit morbus, cubicula præparabimus ex calefacientibus, & ſiccantibus, videlicet igne, ex iunipero, populo, ſalice, cupreſſo, thure, ligno aloes, oleis, roſmarino, &c, ita tamen ne ignis plurimus ſit, nec faciem verſus, ſed dorſo magis inſiſtens, ne vires ægrotantium imminuat, viſuiq; obſit. Porrò obſeruandum quoque venit, quod temporibus frigidis, calido, aut, igne: calidis frigido: humidis ſicco: & ſiccis humido, aëre maximè vti conueniat. In diuturnis etiam morbis nõnũquam ſolũ mutare prodeſt. Æris enim & loci mutatione ſępe ſanitas amiſſa recuperatur. Cæterùm ſeptentrionalis ventus omnium optimus, & ſaluberrimus habetur. Proximum locum ſibi vendicat oriẽtalis, & quicũque ventus aërem modicè

Digitized by Google

dice infrigidat,ſiccat & ſerenat. Quare habitationes orientem verſus & ſeptemtrionem,meliores & ſalubriores habentur.

De ciborum qualitate, Cap 4.

EQuidem ſani ad vitæ ſaltem cuſtodiam alimento opus habere videntur: ęgri verò non ſolùm ad virtutis conſeruationem, verum etiam ad morbi oppugnationem cibo & potu maximè indigent. Proinde ægrorum cibus,vt vim etiam medicamentoſam obtineat, neceſſe eſt, qui ægrotantium corpora maximè alterare poſſit. Quare non ſolùm ciborum qualitas, ſed etiam quantitas,tempus & ordo, Medico sũmoperè cõſiderãda ſunt. Verũ de quãtitate,tẽpore,& ordine deinceps,nũc de ciborũ qualita

te diſſerendum videtur. Ciborum itaque qualitas ex ipſius morbi, eiuſque cauſæ notitia præſtatur. Etenim vniuerſus victus tum morbo, tum cauſæ contrarius eſſe debet. Morbus enim calidus, victum expoſcit frigidū: frigidus, calidum humidus ſiccum: ſiccus, humidum: calidus & humidus, frigidum & ſiccum, frigidus & humidus, calidum & ſiccum: calidus & ſiccus, frigidum & humidum: frigidus & ſiccus, calidum & humidum victū exigit. Ad eundem modum obſtructio aperientibus cibis curatur: viarum plenitudo euacuantibus, ſeu laxātibus & emolliētibus: dilatatio verò conſtringentibus. Eadem quoque ratione humor craſſus, cibis attenuētibus: tenuis incraſſantibus: lentus incidētibus: viſcoſus, detergētibus corrigitur, & emendatur. Porrò ſanguis per victum refrigerantē & exciccātē cōmodè contemperatur: pituita verò

per

per excalfacientem & extenuantem: bilis, per refrigerantem & humectantem: melancholia, per excalfacientem & humectantem non ineptè præparari poterit. Verum vt Medicinæ ſtudioſi in medendo vberiorem in prõptu habeant materiam omnis generis ciborum qualitates deſcribendas fore putaui.

De cibis temperatis, CAP. 5.

CIbi temperati nulla vincēte qualitate ſunt præditi, ij ſolùm ſunt alimenta, non etiam medicamenta, ventrem neque ſoluunt, nec cohibent ſtomacho neque robur, nec imbecillitatē inducunt, ſicuti ſudores vrinámue nec prouocant, nec coërcent: nec aliam quamuis diſpoſitionem calidam, frigidam, humidam, aut ſiccam in animantis corpore ingenerant, ſed quale animantis quod nutritur, cor-

pus aſſumpſerant,tale prorſus conſeruant: cuiuſmodi ſunt triticum, caro agnina annualis, hœdina,vitulina,caro gallinæ iuuenis,ius perdicum,phaſiani,alauda,lingua, oua mollia,& ſorbilia,poma dulcia,ſaccharum,&c.

De cibis calidis, Cap.10.

Cibaria calida ſunt, quæcunque ſuntdulcia,vel acria,vel ſalſa,vel nitroſa,vel amara, &c. Eiuſmodi eſt panis triticeus, caro agnina annualis, cicera, poma dulcia,dactyli,vua dulcis,paſſulæ,apium,eruca, naſturtium, rapa,raphanus, allium, ſinapi, cæpa, porrum, paſtinaca, caſeus antiquus, vinum dulce antiquum, fuluum, rubeum.Calida verò & humida ſunt,caro ouilla,hœdina anatis,anſeris, pullorum, perdicis, columbarum iuuenum, coturnicum, ſanguis, hepar,

teſti

eſticuli,pinguedo adeps,vitellus oui, butyrũ, rapa,napus, paſtinaca,eruca, cicer, amygdalæ dulces, piſtacia, dactyli,ficus recens,mulſa,vua dulcis,zizipha,ſaccharum,&c. Calida & ſicca ſunt, caro porcina ſylueſtris, vaccina, caprina,leporina, anſerina,turdorum, merularũ,paſcerũ: piſces ſaliti, caſeus antiquus,bœta,fœniculũ,ruta,maiorana,roſmarinus, petrocilinum, ſaluia, allium,cæpa,porrum,raphanus, oryza,capparis,amygdalæ amaræ, auellanæ,caricæ,pineæ,mel,ſapa, ſal, aniſum,cinnamomum,zingiber, crocus, caryophylli,galanga,nux moſcata,piper,vinum dulce,rubeum,&c.

De cibis frigidis, Cap. 7.

CIbi refrigerantes ſunt, quicunq; ſunt inſipidi, vel tacidi, vel auſteri,vel acerbi: cuiuſmodi ſunt hordeum, milium, panicum, cucurbita, pepo, melopepo, cucumis, pruna,

pruna,ficus,perſica,ceraſa,mora,pyra, mala auſtera,&c. Refrigerant autem & humectant,caro elixa, caro porcina, cerebrum,pulmo,albũ oui,lac,piſces recẽtes,lactuca, endiuia,portulaca,ſpinachia,atriplex,cucurbita,anguria faba recens, fungi, melopepones, ceraſa,fructus recentes,oleum immaturum,perſica,pyra,pruna,poma inſipida,vua acerba,vinum aquoſum,&c. Porro frigidi ac ſicci ſunt caro bubula,carò gruis, aures,cutis,guttur,cor, ſtomachus,inteſtina,matrix, acetoſa, braſſica, cichorium faba ſicca, lenticula, milium, panicum, oryza, hordeum,zea,fàr hordei, far ſpeltæ,citonium:mala citria,limonia punica,meſpila,oliua immatura,mala acetoſa, acetum,agreſta, coriandrum,&c.

De cibis humidis, CAP. 8.

Ciba

CIbaria humida ſunt omnia liquida,iurulenta,inſipida, aquoſa,pinguia, mollia, & elixa: cuiuſmodi ſunt, hordeum,ptiſana hordeacea, iuſcula carnium,caro ouilla, hœdina,ranarũ, piſces, pinguedo, adeps, oua ſorbilia,anguria,cucurbita,citrulli,cucumeres,melopepones, nuces virides, vua dulcis, ficus, pruna,mora, malua,lactuca,atriples,blitum, ſpinachia, fabæ recentes, phaſeoli recentes,&c.

De cibis ſiccis, CAP. 9.

POrrò cibaria ſicca ſunt omnia ſalſa,acetoſa, nitroſa, amara, omnia aſſa: omne, in quo ponitur plurimum vini,aut ſalis: omnis caro animalium vetuſtorum: cuiuſmodi eſt caro omnis ſalita leporina, hircina, caprina, aſſata, piſces ſalecenditi, lentes, caules, polenta, ſinapi, acetum,

mu

muria, caſeus vetus, ſalitus, vinum, vetus, &c.

De cibis boni ſucci, *Cap.* 10.

BOni ſucci cibi ſunt, qui bonum ſanguinem procreare poſſunt: eiuſmodi eſt, oryza, alica, triticum, ſiligo, ptiſana, amylum, &c. Caro pullorum, caponum, gallinarum, perdicum, phaſianorum, coturnicum, hœdina, vitulina, veruecina, capreolorum: aues paruæ: iecur omne: oua ſorbilia: caſeus mollis. Ex piſcibus ſunt medij inter teneros, duróſque, cuiuſmodi eſt mullus, perca, lupus, aurata, paſſeres, cochleæ, oſtreæ, cancri, &c. Ex oleribus autem, lactuca, lupulus, malua, vrtica, portulaca, &c. Ex fructibus cucurbitæ, oliuæ, poma, neque acerba, neque acida, mala citria, vinum dulce, vel leue, &c.

De cibis mali ſucci, *Cap.* 11.

Cibi

CIbi mali ſucci ſunt, qui vitioſum ſanguinem generare conſueuerunt: cuiuſmodi ſunt, milium, panicum, legumina ferè omnia: caro domeſtica permacra, ſalſa, antiqua: item caprina, ceruina, anſerina, anatum: lienes, renes; inteſtina, omne ſalſamentum, garum, caſeus vetus, &c. Ex piſcibus, ſtagnatiles, lacuſtres: vt anguillæ, tineæ carpiones, &c. Ex oleribus, braſſica, aſparagus, beta, porrum, eruca, naſturtium, thymum, nepeta, ſatureia, hyſſopum, ruta, anethum, fœniculum, cuminum, aniſum, lapathum, ſinapi, allium, cæpa. Ex radicidus, radicula, rapa, napi, bulbi. Ex fructibus, cucumis, poma acida, & acerba: acetum, omnia acria, & acerba: oleum, &c.

De cibis lenibus, & acribus,
Cap. 12.

Porrò

POrrò cibi lenes ſunt perhumidi, lenti glutinoſi, & pingues: cuiuſmodi ſunt ſorbitiones, pulticulæ, laganum, amylum, ptiſana, caro pinguis & quæcunque glutinoſa eſt. Quod ferè quidem in omni, quæ domeſtica ſit, præcipuè tamen in vngulis, trunculiſque ſuum in petiolis, capitulíſque hœdorum & vitulorum, & agnorum, omnibúſque cerebellis. Item ſi qui propriè bulbi nominantur, lac, defrutum, paſſum, nuclei pinei, malua, atriplex, blitum, cucurbita, mora, ceraſa dulcia, pepones, melopepones, vinum dulce, &c. Acria verò ſunt omnia nimis auſtera, omnia acida, omnia ſalſa. Item allium, cæpa, ruta, eruca, naſturtium, beta, braſſica, radicula, ſinapi, &c.

De cibis craſſis & ſubtilibus,
Cap. 13.

Ciba

CIbaria craſſi ſucci ſunt, quibus cum viſcïditate vnà ſuccorum bonitas, & craſſities ineſt: ſúntque omnia ferè glutinoſa, quę cum valentiſſimè alant, tum bonum procreare ſanguinem conſueuerint, ſiquidem ea ventriculus, ac iecur probè conficiat: cuiuſmodi eſt panis ſine fermento, & ſale, caſeus omnis, lac placentę, lagana, cochleæ, oua dura, cocta, & frixa: loligines, ſepiæ, polypodes, piſces cetacei, oſtrea, buccina, purpuræ, hiatulæ, lopades, pectines: item braſſica, lentes, fungi, tubera, amylum, iecur, renes, teſtes, glandulæ, cerebra, caro ſuilla, agnina, alica, oryza, priſana, bulbi, glandes, palmulæ, &c. Hæc inquam omnia craſſiorem faciunt pituitam. Extenuat autem eandem omnia ſalſa, atque acria, & acida: Horum namque officium eſt anguſtiores vias expedire, tum abſtergere, ſi quid ex humoribus glutinoſi vaſis adhæreſcerit,

rit, humorúmque craſſitiem incidere, & extenuare. Eiuſmodi ſunt, cæpa, porrum, raphanus, paſtinaca, ſinapi, naſturtium, allium, eruca, fœniculum, origanum, anethum, amygdalæ, mel, piſces ſalſi, muria, acetum, vinum, punicorum citrorum ſuccus, &c.

De cibis medijs inter attenuantia & incraſſantia, Cap. 14.

Cibaria inter attenuantia & incraſſantia media ſunt, quæ in exceſſuum meditullio, & attemperantia quadam locantur: cuiuſmodi ſunt caro hœdina, gallinarum, gallorum gallinaceorum, tum phaſianorum auium, perdicum, columbarum, attagenum, turturum, turdorum, merularum, & paſſerculorum omnium, oua in aqua proiecta, hepata pullorum

rum & anſerum : piſces omnes non duræ carnis, nec multum viſcidæ, in aquis fluuiorum mundis nutriti: vuæ maturę, caricę, endiuia, lactuca, aſparagus, vinum clarum, non nimium vetus, &c.

De cibis ſtomacho idoneis, Cap. 15.

STomacho aptiſſima ſunt, quæcũque auſtera ſunt, & acida, modiceque ſalita. Item panis ſine fermento, alica elota, vel oryza, vel ptiſana, omnes aues, omnis caro ſyluestris, vel aſſa, vel elixa: caro bubula, macra potius quàm pinguis. Ex ſue, vngulę, roſtra, aures, &c. Ex oleribus, endiuia, lactuca, paſtinaca, ſiſer, cucurbita, abſynthium. Ex fructibus, ceraſa, ſorbum, morum, pyra, mala cotonea, punica, palmulæ, nuclei pini, oliuæ. Ex piſcibus, duri, vt oſtreæ, pectines, murices, purpuræ, cochlcę, vinum auſterũ, &c.

Digitized by Google

De cibis ſtomacho alienis, *Cap. 16.*

ALieni cibi ſtomacho ſunt, omnia tepida, omnia pinguia, omnia iurulenta, prædulcia, panis hordeaceus, miliaceus, oleum, defrutum, paſſum, lac, mel multū, omnis caſeus, vua recens, ficus & viridis & arida, fœnum græcum, legumina omnia, quæcunque inſtare conſueuerunt, beta, blitum, atriplex, thymum, ſatureia, nepeta, hyſſopum, naſturtium, lapatum, lapſana, iuglandes, ſeſamū, batheca, cerebrum omne, medulla oſſium, vinum nouum craſſum, nigrum, ponticum ſeu auſterum, &c.

De cibis capiti nocentibus, *Cap. 17.*

CApiti nocent lac, dactyli, vua in vinaceis conſeruata, fœnū græcum,

 cum,

cũm, ruta, ſinapi, raphanus, naſturtiũ, vinum antiquum, præſertim raſpatitium, &c.

De cibis inflatiuis, & flatus ſoluentibus, Cap. 18.

INflant, fabæ, cicera, phaſeoli non bene cocti, lentes, hordeum non benè coctum, maza, ficus humidæ, lac, vuæ, nuces omnes, palmulæ, rapa cruda, milium, vinum dulce, paſſum, mel crudum, allium, cæpa, braſſica, omnes radices, excepto ſiſere & paſtinaca, bulbi, omniſque caſeus. Minimè verò inflant, omnis venatio, piſces, poma, oua ſorbilia, vel mollia, conchilya omnia, fœniculum anethũ, vinum vetus, aniſum, cinnamomum, ruta, &c.

De cibis facilis, & difficilis corruptionis, Cap. 19.

QVæcunque cibaria facilè cõcoquuntur, facilè item alterãtur, & corrumpuntur. Facilè autem corrumpuntur panis fermẽtatus, & quiſquis alius, quàm ex tritico eſt, chryſomela, pepones, perſica, mora, pruna, præcocia, fructus omnes æſtiui, lac, lactoria omnia, piſces teneri, olera, caſeus, caro tenera, vinum dulce, defrutum, paſſum, &c. At minimè intus viciantur panis ſine fermento, aues, & eæ potius duriores, aurati piſces, ſcarus, lolligo, locuſta, polypus. Item bubula omníſque dura caro, & macra, & ſalſa, cochleæ, purpuræ, murices, vinum auſterum, &c.

De cibarijs velocis coctionis, Cap. 20.

COncoctu facilia ſunt, quæ facilè alterantur, cuiuſmodi ſunt panis optimè præparatus, caro gallinarum,

per

perdicum, phaſianorum, attagenum, coturnicum, turdorum, merularum, columbarum: hepata pullorum, anſerum, gallorum teſtes, bulbi bis elixi, alæ pullorum, anſerum, & auium pinguium, caro auium montanarum, vitulina, hœdina, agnina, oua mollia, vinum dulce, &c.

De cibarijs tardæ digeſtionis, Cap. 21.

Difficulter concoquuntur, quæ non facilè alterantur: vt caro bubula, hircina, ceruina, caprina, pecudum, pauonũ, anſerũ, turturũ, palũborũ perfectorũ animaliũ, animalium teſta obtectorum, ventres auiũ, hepata animaliũ, caſeus antiquus, oua dura, oryza, lupini, lentes, milium, caſtaneę, glandes, palmulæ, ſiliqua, bulbus, piſces duriores, cochleę, inteſtina animalium; extrema animaliũ, cor, lac acetoſum, triticum elixum, fabæ, ſeſamũ,

fructus immaturi,rapa,paſtinaca,olera omnia, præter lactucam, radices olerum,vinũ nouum,craſſum, & immaturum,&c.

De cibarijs multarum ſuperfluitatum,& non habentibus ſuperfluitates, Cap. 22.

CIbaria multarum ſuperfluitatum ſunt,caro pullorum,anſerum pręter alas, interiora omniũ animalium, cerebra omnium animalium,aues paluſtres,lacuſtres, fabæ virides, ciceres recẽtes,caro animalis lactantis,omnis caro domeſtica,piſces ſordidarũ aquarum. E contra verò ſuperfluitatibus carent, alæ auium, pedes quadrupedum,genua quadrupedum, caro animalium ſylueſtrium,&c.

De cibis multi nutrimenti, Cap. 23.

POrrò cibi multi nutrimenti ſunt, caro bubula, alæ pullorum anſerum,

rum, cerebella, medullæ, interiora auium, ventriculi auium, piſces craſſæ ſubſtantiæ, fabæ, ciceres, lentes, dactyli, glandes, caſtaneæ, rapa panis ſimilaceus, paſſulæ, ficus, lac recens, vinum rubrum, craſſum, dulce, &c.

De cibis paucis nutrimenti, Cap. 24.

PArum autem nutriunt panis hordeaceus, caro antiqua, pedes, ventres, inteſtina, aures pinguedo, pulmo, milium, panicum, oliuæ, nuces, auellanæ, caules, cappares, piſces, cucurbita, mora, poma, pruna, mala, punica, aurantia, olera omnia, beta, acetoſa, portulaca, fabæ recentes, raphanus, ſinapi, naſturtium, paſtinaca; cæpa, allium, porrum, medulla, panis loti, mylum, &c.

De cibis laxantibus, Cap. 25.

CIbaria laxãtia ſunt omnia aquoſa, humida, iurulenta, viſcida,

lenta, ſalſa, & nitroſa, cuiuſmodi ſunt, panis fermentatus, & multi furfuris, decoctum caulium, lentium, galli antiqui, piſcium teſta intectorum, cochlearum, oliuæ, ſerum lactis, caro paruorum animalium, braſſica, beta, attriplex, malua, lactuca, portulaca, aſparagus, lapathum, ficus virides, ceraſia, cucurbita, pepo, melopepo, vuæ recẽtes paſſulę dulces, nuces humidæ, mora ante cibum, pruna mulſa, oxymel, vinum dulce, muſtum, &c.

De cibis aſtringentibus, Cap. 26.

AStringunt quæcunque auſtera & acerba ſunt edulia, & terrena & ſicca: vt panis ſine fermento, ſiligineus, ſimilaceus, bis coctus, oryza, panicum, milium, alica, grana myrrhi, lenticula, cotonea, pira, poma auſtera, mala punica, palmulæ auſteræ, ſorbæ, mora rubi, fructus ſpinæ albæ, caſtaneę, glandes, braſſica bis cocta, plantago

tago, intybus, oua dura, caro aſſata, caro leporis,bubula caprina,aues minutæ,merula, palūbus,grus,iecur,caſeus antiquus, defrutum paſſum,purpuræ,murices,vinum auſterum,&c.

De cibis vrinam mouentibus,
Cap. 27.

CIbaria vrinam mouentia ſunt calida & tenuium partium: vt apium,petroſelinum,anethum,ruta, mentha, ocimum,aniſum, hyſopum, coriandrum,eruca,fœniculū, naſturtium,aſparagus, nepeta,thymum, ſatureia,lapſana,paſtinaca,radicula, ſiſer,cæpa,capparis,ſinapi,piper,nuclei pini,caro leporina vinum tenue,&c.

De ciborum quantitate, Cap. 28.

HActenus de ciborum qualitate diſſeruimus, reſtat nunc vt de quan-

pruna,ficus,perſica,ceraſa,mora,pyra, mala auſtera,&c. Refrigerant autem & humectant,caro elixa, caro porcina, cerebrum,pulmo,albũ oui,lac,piſces recẽtes,lactuca, endiuia,portulaca,ſpinachia,atriplex,cucurbita,anguria faba recens, fungi, melopepones, ceraſa,fructus recentes,oleum immaturum,perſica,pyra,pruna,poma inſipida,vua acerba,vinum aquoſum,&c. Porro frigidi ac ſicci ſunt caro bubula,carò gruis, aures,cutis, guttur,cor, ſtomachus,inteſtina,matrix, acetoſa, braſſica, cichorium faba ſicca, lenticula, milium, panicum, oryza, hordeum,zea,far hordei, far ſpeltæ,citonium:mala citria,limonia punica,meſpila,oliua immatura,mala acetoſa, acetum,agreſta, coriandrum,&c.

De cibis humidis, CAP.8.

Ciba

CIbaria humida ſunt omnia liquida, iurulenta, inſipida, aquoſa, pinguia, mollia, & elixa: cuiuſmodi ſunt, hordeum, ptiſana hordeacea, iuſcula carnium, caro ouilla, hœdina, ranarũ, piſces, pinguedo, adeps, oua ſorbilia, anguria, cucurbita, citrulli, cucumeres, melopepones, nuces virides, vua dulcis, ficus, pruna, mora, malua, lactuca, atriples, blitum, ſpinachia, fabæ recentes, phaſeoli recentes, &c.

De cibis ſiccis, CAP. 9.

POrrò cibaria ſicca ſunt omnia ſalſa, aceroſa, nitroſa, amara, omnia aſſa: omne, in quo ponitur plurimum vini, aut ſalis: omnis caro animalium vetuſtorum: cuiuſmodi eſt caro omnis ſalita leporina, hircina, caprina, affata, piſces ſalecenditi, lentes, caules, polenta, ſinapi, acetum,

mu

muria, caſeus vetus, ſalitus, vinum, vetus, &c.

De cibis boni ſucci, *Cap.* 10.

BOni ſucci cibi ſunt, qui bonum ſanguinem procreare poſſunt: eiuſmodi eſt, oryza, alica, triticum, ſiligo, ptiſana, amylum, &c. Caro pullorum, caponum, gallinarum, perdicum, phaſianorum, coturnicum, hœdina, vitulina, veruecina, capreolorum: aues paruæ: iecur omne: oua ſorbilia: caſeus mollis. Ex piſcibus ſunt medij inter teneros, duróſque, cuiuſmodi eſt mullus, perca, lupus, aurata, paſſeres, cochleæ, oſtreæ, cancri, &c. Ex oleribus autem, lactuca, lupulus, malua, vrtica, portulaca, &c. Ex fructibus cucurbitæ, oliuæ, poma, neque acerba, neque acida, mala citria, vinum dulce, vel leue, &c.

De cibis mali ſucci, *Cap.* 11.

Cibi

CIbi mali ſucci ſunt, qui vitioſum ſanguinem generare conſueuerunt: cuiuſmodi ſunt, milium, panicum, legumina ferè omnia: caro domeſtica permacra, ſalſa, antiqua: item caprina, ceruina, anſerina, anatum: lienes, renes; inteſtina, omne ſalſamentum, garum, caſeus vetus, &c. Ex piſcibus, ſtagnatiles, lacuſtres: vt anguillæ, tineæ carpiones, &c. Ex oleribus, braſſica, aſparagus, beta, porrum, eruca, naſturtium, thymum, nepeta, ſatureia, hyſſopum, ruta, anethum, fœniculum, cuminum, aniſum, lapathum, ſinapi, allium, cæpa. Ex radicidus, radicula, rapa, napi, bulbi. Ex fructibus, cucumis, poma acida, & acerba: acetum, omnia acria, & acerba: oleum, &c.

De cibis lenibus, & acribus,
Cap. 12.

POrtò cibi lenes ſunt perhumidi, lenti glutinoſi, & pingues: cuiuſmodi ſunt ſorbitiones, pulticulæ, laganum, amylum, ptiſana, caro pinguis & quæcunque glutinoſa eſt. Quod ferè quidem in omni, quæ domeſtica ſit, præcipuè tamen in vngulis, trunculiſque ſuum in petiolis, capitulísque hœdorum & vitulorum, & agnorum, omnibúſque cerebellis. Item ſi qui propriè bulbi nominantur, lac, defrutum, paſſum, nuclei pinei, malua, atriplex, blitum, cucurbita, mora, ceraſa dulcia, pepones, melopepones, vinum dulce, &c. Acria verò ſunt omnia nimis auſtera, omnia acida, omnia ſalſa. Item allium, cæpa, ruta, eruca, naſturtium, beta, braſſica, radicula, ſinapi, &c.

De cibis craſſis & ſubtilibus,
Cap. 13.

Ciba

CIbaria craſſi ſucci ſunt, quibus cum viſcíditate vnà ſuccorum bonitas, & craſſities ineſt: ſúntque omnia ferè glutinoſa, quę cum valentiſſimè alant, tum bonum procreare ſanguinem conſueuerint, ſiquidem ea ventriculus, ac iecur probè conficiat: cuiuſmodi eſt panis ſine fermento, & ſale, caſeus omnis, lac placentę, lagana, cochleæ, oua dura, cocta, & frixa: loligines, ſepiæ, polypodes, piſces cetacei, oſtrea, buccina, purpuræ, hiatulæ, lopades, pectines: item braſſica, lentes, fungi, tubera, amylum, iecur, renes, teſtes, glandulæ, cerebra, caro ſuilla, agnina, alica, oryza, ptiſana, bulbi, glandes, palmulæ, &c. Hæc inquam omnia craſſiorem faciunt pituitam. Extenuat autem eandem omnia ſalſa, atque acria, & acida: Horum namque officium eſt anguſtiores vias expedire, tum abſtergere, ſi quid ex humoribus glutinoſi vaſis adhæſe-

rit, humorúmque craſſitiem incidere, & extenuare. Eiuſmodi ſunt, cæpa, porrum, raphanus, paſtinaca, ſinapi, naſturtium, allium, eruca, fœniculum, origanum, anethum, amygdalæ, mel, piſces ſalſi, muria, acetum, vinum, punicorum citrorum ſuccus, &c.

De cibis medijs inter attenuantia & incraſſantia, Cap. 14.

Cibaria inter attenuantia & incraſſantia media ſunt, quæ in exceſſuum meditullio, & attemperantia quadam locantur: cuiuſmodi ſunt caro hœdina, gallinarum, gallorum gallinaceorum, tum phaſianorum auium, perdicum, columbarum, attagenum, turturum, turdorum, merularum, & paſſerculorum omnium, qua in aqua proiecta; hepata pullorum

rum & anſerum : piſces omnes non duræ carnis, nec multum viſcidæ, in aquis fluuiorum mundis nutriti: vuæ maturę, caricę, endiuia, lactuca, aſparagus, vinum clarum, non nimium vetus, &c.

De cibis ſtomacho idoneis, Cap. 15.

STomacho aptiſſima ſunt, quæcũque auſtera ſunt, & acida, modicéque ſalita. Item panis ſine fermento, alica elota, vel oryza, vel ptiſana, omnes aues, omnis caro ſylueſtris, vel aſſa, vel elixa: caro bubula, macra potius quàm pinguis. Ex ſue, vngulę, roſtra, aures, &c. Ex oleribus, endiuia, lactuca, paſtinaca, ſiſer, cucurbita, abſynthium. Ex fructibus, ceraſa, ſorbum, morum, pyra, mala cotonea, punica, palmulæ, nuclei pini, oliuæ. Ex piſcibus, duri, vt oſtreæ, pectines, muṙices, purpuræ, cochleę, vinum auſterũ, &c.

De cibis ſtomacho alienis, Cap. 16.

ALieni cibi ſtomacho ſunt, omnia tepida, omnia pinguia, omnia iurulenta, prædulcia, panis hordeaceus, miliaceus, oleum, defrutum, paſſum, lac, mel multũ, omnis caſeus, vua recens, ficus & viridis & arida, fœnum græcum, legumina omnia, quæcunque inſtare conſueuerunt, beta, blitum, atriplex, thymum, ſatureia, nepeta, hyſſopum, naſturtium, lapatum, lapſana, iuglandes, ſeſamũ, bathcca, cerebrum omne, medulla oſſium, vinum nouum craſſum, nigrum ponticum ſeu auſterum, &c.

De cibis capiti nocentibus, Cap. 17.

CApiti nocent lac, dactyli, vua in vinaceis conſeruata, fœnũ, græcum,

Digitized by Google

cũm,ruta,ſinapi, raphanus, naſturtiũ, vinum antiquum, præſertim raſpatitium,&c.

De cibis inflatiuis, & flatus ſoluentibus, Cap. 18.

INflant, fabæ, cicera, phaſeoli non bene cocti, lentes, hordeum non benè coctum, maza, ficus humidæ, lac, vuæ, nuces omnes, palmulæ, rapa cruda, milium, vinum dulce, paſſum, mel crudum, allium, cæpa, braſſica, omnes radices, excepto ſiſere & paſtinaca, bulbi, omniſque caſeus. Minimè verò inflant, omnis venatio, piſces, poma, oua ſorbilia, vel mollia, conchilya omnia, fœniculum anethũ, vinum vetus, aniſum, cinnamomum, ruta, &c.

De cibis facilis, & difficilis corruptionis, Cap. 19.

QVæcunque cibaria facilè cõcoquuntur, facilè item alterãtur, & corrumpuntur. Facilè autem corrumpuntur panis fermẽtatus,& quiſquis alius,quàm ex tritico eſt,chryſomela, pepones, perſica, mora,pruna, præcocia,fructus omnes ęſtiui,lac,lactoria omnia, piſces teneri, olera, caſeus,caro tenera,vinum dulce,defrutum, paſſum,&c. At minimè intus viciantur panis ſine fermento, aues, & eæ potius duriores, aurati piſces, ſcarus, lolligo, locuſta, polypus. Item bubula omníſque dura caro, & macra,& ſalſa,cochleæ, purpuræ, murices,vinum auſterum, &c.

De cibarijs velocis coctionis,
Cap. 20.

COncoctu facilia ſunt, quæ facilè alterantur, cuiuſmodi ſunt panis optimè præparatus, caro gallinarum, per

perdicum, phaſianorum, attagenum, coturnicum, turdorum, merularum, columbarum: hepata pullorum, anſerum, gallorum teſtes, bulbi bis elixi, alæ pullorum, anſerum, & auium pinguium, caro auium montanarum, vitulina, hœdina, agnina, oua mollia, vinum dulce, &c.

De cibarijs tardæ digeſtionis, Cap. 21.

DIfficulter concoquuntur, quæ non facilè alterantur: vt caro bubula, hircina, ceruina, caprina, pecudum, pauonũ, anſerũ, turturũ, palũborũ perfectorũ animaliũ, animalium teſta obtectorum, ventres auiũ, hepata animaliũ, caſeus antiquus, oua dura, oryza, lupini, lentes, milium, caſtaneę, glandes, palmulæ, ſiliqua, bulbus, piſces duriores, cochleę, inteſtina animalium; extrema animaliũ, cor, lac acetoſum, triticum elixum, fabæ, ſeſamũ,

fructus immaturi,rapa,paſtinaca,olera omnia, præter lactucam, radices olerum,vinũ nouum,craſſum, & immaturum,&c.

De cibarijs multarum ſuperfluitatum, & non habentibus ſuperfluitates, Cap. 22.

CIbaria multarum ſuperfluitatum ſunt, caro pullorum,anſerum præter alas, interiora omniũ animalium, cerebra omnium animalium,aues paluſtres,lacuſtres, fabæ virides, ciceres recẽtes,caro animalis lactantis,omnis caro domeſtica,piſces ſordidarũ aquarum. E contra verò ſuperfluitatibus carent, alæ auium, pedes quadrupedum,genua quadrupedum, caro animalium ſylueſtrium,&c.

De cibis multi nutrimenti, Cap. 23.

POrrò cibi multi nutrimenti ſunt, caro bubula, alæ pullorum anſerum,

rum, cerebella, medullæ, interiora auium, ventriculi auium, piſces craſſæ ſubſtantiæ, fabæ, ciceres, lentes, dactyli, glandes, caſtaneæ, rapa panis ſimilaceus, paſſulæ, ficus, lac recens, vinum rubrum, craſſum, dulce, &c.

De cibis pauci nutrimenti, Cap. 24.

PArum autem nutriunt panis hordeaceus, caro antiqua, pedes, ventres, inteſtina, aures pinguedo, pulmo, milium, panicum, oliuæ, nuces, auellanæ, caules, cappares, piſces, cucurbita, mora, poma, pruna, mala, punica, aurantia, olera omnia, beta, acetoſa, portulaca, fabæ recentes, raphanus, ſinapi, naſturtium, paſtinaca, cæpa, allium, porrum, medulla, panis loti, mylum, &c.

De cibis laxantibus, Cap. 25.

CIbaria laxãtia ſunt omnia aquoſa, humida, iurulenta, viſcida, lenta,

pus aſſumpſerant,tale prorſus conſeruant: cuiuſmodi ſunt triticum, caro agnina annualis, hœdina,vitulina,caro gallinæ iuuenis,ius perdicum,phaſiani,alauda,lingua, oua mollia,& ſorbilia,poma dulcia,ſaccharum,&c.

De cibis calidis, *Cap*.10.

Cibaria calida ſunt, quæcunque ſuntdulcia,vel acria,vel ſalſa,vel nitroſa,vel amara, &c. Eiuſmodi eſt panis triticeus, caro agnina annualis, cicera, poma dulcia,dactyli,vua dulcis,paſſulæ,apium,eruca, naſturtium, rapa,raphanus, allium, ſinapi, cæpa, porrum, paſtinaca, caſeus antiquus, vinum dulce antiquum, fuluum, rubeum. Calida verò & humida ſunt,caro ouilla,hœdina anatis,anſeris, pullorum, perdicis, columbarum iuuenum, coturnicum, ſanguis, hepar, teſti

eſticuli,pinguedo adeps,vitellus oui, butyrũ , rapa,napus, paſtinaca,eruca, cicer, amygdalæ dulces, piſtacia , dactyli,ficus recens,mulſa,vua dulcis,zizipha,ſaccharum,&c. Calida & ſicca ſunt, caro porcina ſylueſtris , vaccina, caprina,leporina, anſerina,turdorum, merularũ,paſcerũ: piſces ſaliti, caſeus antiquus,bœta,fœniculũ,ruta,maiorana,roſmarinus , petrocilinum , ſaluia, allium,cæpa,porrum,raphanus , oryza,capparis,amygdalæ amaræ , auellanæ,caricæ,pineæ,mel,ſapa, ſal , aniſum,cinnamomum,zingiber , crocus, caryophylli,galanga,nux moſcata,piper,vinum dulce,rubeum,&c.

De cibis frigidis, Cap.7.

CIbi refrigerantes ſunt, quicunq; ſunt inſipidi, vel tacidi , vel auſteri,vel acerbi : cuiuſmodi ſunt hordeum , milium , panicum , cucurbita , pepo , melopepo , cucumis, pruna,

pruna,ficus,perſica,ceraſa,mora,pyra, mala auſtera,&c. Refrigerant autem & humectant,caro elixa, caro porcina, cerebrum,pulmo,albũ oui,lac,piſces recẽtes,lactuca, endiuia,portulaca,ſpinachia,atriplex,cucurbita,anguria faba recens, fungi, melopepones, ceraſa,fructus recentes,oleum immaturum,perſica,pyra,pruna,poma inſipida,vua acerba,vinum aquoſum,&c. Porro frigidi ac ſicci ſunt caro bubula,carò gruis, aures,cutis,guttur,cor, ſtomachus,inteſtina,matrix, acetoſa, braſſica, cichorium faba ſicca, lenticula, milium, panicum, oryza, hordeum,zea,far hordei, far ſpeltæ,citonium:mala citria,limonia punica,meſpila,oliua immatura,mala acetoſa, acetum,agreſta, coriandrum,&c.

De cibis humidis, CAP. 8.

Ciba

CIbaria humida ſunt omnia liquida, iurulenta, inſipida, aquoſa, pinguia, mollia, & elixa: cuiuſmodi ſunt, hordeum, ptiſana hordeacea, iuſcula carnium, caro ouilla, hœdina, ranarũ, piſces, pinguedo, adeps, oua ſorbilia, anguria, cucurbita, citrulli, cucumeres, melopepones, nuces virides, vua dulcis, ficus, pruna, mora, malua, lactuca, atriples, blitum, ſpinachia, fabæ recentes, phaſeoli recentes, &c.

De cibis ſiccis, CAP. 9.

POrrò cibaria ſicca ſunt omnia ſalſa, acetoſa, nitroſa, amara, omnia aſſa: omne, in quo ponitur plurimum vini, aut ſalis: omnis caro animalium vetuſtorum: cuiuſmodi eſt caro omnis ſalita leporina, hircina, caprina, aſſata, piſces ſalecenditi, lentes, caules, polenta, ſinapi, acetum,

mu

muria, caſeus vetus, ſalitus, vinum, vetus, &c.

De cibis boni ſucci, Cap. 10.

BOni ſucci cibi ſunt, qui bonum ſanguinem procreare poſſunt: eiuſmodi eſt, oryza, alica, triticum, ſiligo, ptiſana, amylum, &c. Caro pullorum, caponum, gallinarum, perdicum, phaſianorum, coturnicum, hœdina, vitulina, veruecina, capreolorum: aues paruæ: iecur omne: oua ſorbilia: caſeus mollis. Ex piſcibus ſunt medij inter teneros, duróſque, cuiuſmodi eſt mullus, perca, lupus, aurata, paſſeres, cochleæ, oſtreæ, cancri, &c. Ex oleribus autem, lactuca, lupulus, malua, vrtica, portulaca, &c. Ex fructibus cucurbitæ, oliuæ, poma, neque acerba, neque acida, mala citria, vinum dulce, vel leue, &c.

De cibis mali ſucci, Cap. 11.

Cibi

CIbi mali ſucci ſunt,qui vitioſum ſanguinem generare conſueuerunt: cuiuſmodi ſunt, milium, panicum, legumina ferè omnia: caro domeſtica permacra, ſalſa, antiqua: item caprina,ceruina, anſerina, anatum: lienes, renes; inteſtina, omne ſalſamentum, garum, caſeus vetus, &c. Ex piſcibus, ſtagnatiles,lacuſtres: vt anguillæ, tineæ carpiones, &c. Ex oleribus, braſſica, aſparagus, beta, porrum, eruca, naſturtium, thymum, nepeta, ſatureia, hyſſopum, ruta, anethum, fœniculum, cuminum, aniſum, lapathum, ſinapi, allium, cæpa. Ex radicidus, radicula, rapa,napi, bulbi. Ex fructibus, cucumis, poma acida, & acerba: acetum, omnia acria, & acerba: oleum, &c.

De cibis lenibus, & acribus,
Cap. 12.

Porrò

POrrò cibi lenes ſunt perhumidi, lenti glutinoſi, & pingues: cuiuſmodi ſunt ſorbitiones, pulticulæ, laganum, amylum, ptiſana, caro pinguis & quæcunque glutinoſa eſt: Quod ferè quidem in omni, quæ domeſtica ſit, præcipuè tamen in vngulis, trunculíſque ſuum in petiolis, capitulísque hœdorum & vitulorum, & agnorum, omnibúſque cerebellis. Item ſi qui propriè bulbi nominantur, lac, defrutum, paſſum, nuclei pinei, malua, atriplex, blitum, cucurbita, mora, ceraſa dulcia, pepones, melopepones, vinum dulce, &c. Acria verò ſunt omnia nimis auſtera, omnia acida, omnia ſalſa. Item allium, cæpa, ruta, eruca, naſturtium, beta, braſſica, radicula, ſinapi, &c.

De cibis craſſis & ſubtilibus, Cap. 13.

Ciba

CIbaria craſſi ſucci ſunt, quibus cum viſciditate vnà ſuccorum bonitas, & craſſities ineſt: ſuntque omnia ferè glutinoſa, quę cum valentiſſimè alant, tum bonum procreare ſanguinem conſueuerint, ſiquidem ea ventriculus, ac iecur probè conficiat: cuiuſmodi eſt panis ſine fermento, & ſale, caſeus omnis, lac placentę, lagana, cochleæ, oua dura, cocta, & frixa: loligines, ſepiæ, polypodes, piſces cetacei, oſtrea, buccina, purpuræ, hiatulæ, lopades, pectines: item braſſica, lentes, fungi, tubera, amylum, iecur, renes, teſtes, glandulæ, cerebra, caro ſuilla, agnina, alica, oryza, ptiſana, bulbi, glandes, palmulæ, &c. Hæc inquam omnia craſſiorem faciunt pituitam. Extenuat autem eandem omnia ſalſa, atque acria, & acida: Horum namque officium eſt anguſtiores vias expedire, tum abſtergere, ſi quid ex humoribus glutinoſi vaſis adhæſerit,

 rit,

rit, humorúmque craſſitiem incidere, & extenuare. Eiuſmodi ſunt, cæpa, porrum, raphanus, paſtinaca, ſinapi, naſturtium, allium, eruca, fœniculum, origanum, anethum, amygdalæ, mel, piſces ſalſi, muria, acetum, vinum, punicorum citrorum ſuccus, &c.

De cibis medijs inter attenuantia & incraſſantia, Cap. 14.

CIbaria inter attenuantia & incraſſantia media ſunt, quæ in exceſſuum meditullio, & attemperantia quadam locantur: cuiuſmodi ſunt caro hœdina, gallinarum, gallorum gallinaceorum, tum phaſianorum auium, perdicum, columbarum, attagenum, turturum, turdorum, merularum, & paſſerculorum omnium, qua in aqua proiecta, hepata pullorum

rum & anſerum : piſces omnes non duræ carnis, nec multum viſcidæ, in aquis fluuiorum mundis nutriti: vuæ maturę, caricę, endiuia, lactuca, aſparagus, vinum clarum, non nimium vetus, &c.

De cibis ſtomacho idoneis, Cap. 15.

STomacho aptiſſima ſunt, quæcũque auſtera ſunt, & acida, modicéque ſalita. Item panis ſine fermento, alica elota, vel oryza, vel ptiſana, omnes aues, omnis caro ſylueſtris, vel aſſa, vel elixa: caro bubula, macra potius quàm pinguis. Ex ſue, vngulę, roſtra, aures, &c. Ex oleribus, endiuia, lactuca, paſtinaca, ſiſer, cucurbita, abſynthium. Ex fructibus, ceraſa, ſorbum, morum, pyra, mala cotonea, punica, palmulæ, nuclei pini, oliuæ. Ex piſcibus, duri, vt oſtreæ, pectines, murices, purpuræ, cochleę, vinum auſterũ, &c.

cum,ruta,ſinapi, raphanus, naſturtiū, vinum antiquum, præſertim raſpatitium,&c.

De cibis inflatiuis, & flatus ſoluentibus, Cap. 18.

INflant, fabæ, cicera, phaſeoli non bene cocti, lentes, hordeum non benè coctum, maza, ficus humidæ, lac, vuæ, nuces omnes, palmulæ, rapa cruda, milium, vinum dulce, paſſum, mel crudum, allium, cæpa, braſſica, omnes radices, excepto ſiſere & paſtinaca, bulbi, omniſque caſeus. Minimè verò inflant, omnis venatio, piſces, poma, oua ſorbilia, vel mollia, conchilya omnia, fœniculum anethū, vinum vetus, aniſum, cinnamomum, ruta, &c.

De cibis facilis, & difficilis corruptionis, Cap. 19.

Digitized by Google

QVæcunque cibaria facilè cõcoquuntur, facilè item alterãtur, & corrumpuntur. Facilè autem corrumpuntur panis fermẽtatus,& quiſquis alius, quàm ex tritico eſt, chryſomela, pepones, perſica, mora, pruna, præcocia, fructus omnes æſtiui, lac, lactoria omnia, piſces teneri, olera, caſeus, caro tenera, vinum dulce, defrutum, paſſum, &c. At minimè intus vicientur panis ſine fermento, aues, & eæ potius duriores, aurati piſces, ſcarus, lolligo, locuſta, polypus. Item bubula omníſque dura caro, & macra, & ſalſa, cochleæ, purpuræ, murices, vinum auſterum, &c.

De cibarijs velocis coctionis, Cap. 20.

COncoctu facilia ſunt, quæ facilè alterantur, cuiuſmodi ſunt panis optimè præparatus, caro gallinarum,

perdicum, phaſianorum, attagenum, coturnicum, turdorum, merularum, columbarum: hepata pullorum, anſerum, gallorum teſtes, bulbi bis elixi, alæ pullorum, anſerum, & auium pinguium, caro auium montanarum, vitulina, hœdina, agnina, oua mollia, vinum dulce, &c.

De cibarijs tardæ digeſtionis, Cap. 21.

DIfficulter concoquuntur, quæ non facilè alterantur: vt caro bubula, hircina, ceruina, caprina, pecudum, pauonũ, anſerũ, turturũ, palũborũ perfectorũ animaliũ, animalium teſta obtectorum, ventres auiũ, hepata animaliũ, caſeus antiquus, oua dura, oryza, lupini, lentes, milium, caſtaneę, glandes, palmulæ, ſiliqua, bulbus, piſces duriores, cochleę, inteſtina animalium; extrema animaliũ, cor, lac acetoſum, triticum elixum, fabæ, ſeſamũ,

fructus immaturi, rapa, paſtinaca, olera omnia, præter lactucam, radices olerum, vinũ nouum, craſſum, & immaturum, &c.

De cibarijs multarum ſuperfluitatum, & non habentibus ſuperfluitates, Cap. 22.

CIbaria multarum ſuperfluitatum ſunt, caro pullorum, anſerum prę ter alas, interiora omniũ animalium, cerebra omnium animalium, aues paluſtres, lacuſtres, fabæ virides, ciceres recẽtes, caro animalis lactantis, omnis caro domeſtica, piſces ſordidarũ aquarum. E contra verò ſuperfluitatibus carent, alæ auium, pedes quadrupedum, genua quadrupedum, caro animalium ſylueſtrium, &c.

De cibis multi nutrimenti, Cap. 23.

POrrò cibi multi nutrimenti ſunt, caro bubula, alæ pullorum anſerum,

rum, cerebella, medullæ, interiora auium, ventriculi auium, piſces craſſæ ſubſtantiæ, fabæ, ciceres, lentes, dactyli, glandes, caſtaneæ, rapa panis ſimilaceus, paſſulæ, ficus, lac recens, vinum rubrum, craſſum, dulce, &c.

De cibis paucis nutrimenti, Cap. 24.

PArum autem nutriunt panis hordeaceus, caro antiqua, pedes, ventres, inteſtina, aures pinguedo, pulmo, milium, panicum, oliuæ, nuces, auellanæ, caules, cappares, piſces, cucurbita, mora, poma, pruna, mala, punica, aurantia, olera omnia, beta, acetoſa, portulaca, fabæ recentes, raphanus, ſinapi, naſturtium, paſtinaca; cæpa, allium, porrum, medulla, panis loti, mylum, &c.

De cibis laxantibus, Cap. 25.

CIbaria laxãtia ſunt omnia aquoſa, humida, iurulenta, viſcida,

lenta,ſalſa,& nitroſa,cuiuſmodi ſunt, panis fermentatus, & multi furfuris, decoctum caulium, lentium,galli antiqui, piſcium teſta intectorum, cochlearum, oliuæ, ſerum lactis, caro paruorum animalium, braſſica, beta, attriplex, malua, lactuca, portulaca, aſparagus, lapathum, ficus virides, ceraſia, cucurbita, pepo, melopepo, vuæ recẽtes paſſulę dulces, nuces humidæ, mora ante cibum, pruna mulſa, oxymel, vinum dulce, muſtum, &c.

De cibis aſtringentibus, Cap. 26.

ASTringunt quæcunque auſtera & acerba ſunt edulia, & terrena & ſicca: vt panis ſine fermento, ſiligineus, ſimilaceus, bis coctus, oryza, panicum, milium, alica, grana myrrhi, lenticula, cotonea, pira, poma auſtera, mala punica, palmulæ auſteræ, ſorbæ, mora rubi, fructus ſpinæ albæ, caſtaneę, glandes, braſſica bis cocta, plantago

tago, intybus, oua dura, caro aſſata, caro leporis,bubula caprina,aues minutæ,merula, palũbus,grus,iecur,caſeus antiquus, defrutum paſſum,purpuræ,murices, vinum auſterum,&c.

De cibis vrinam mouentibus, Cap. 27.

CIbaria vrinam mouentia ſunt calida & tenuium partium: vt apium,petroſelinum, anethum, ruta, mentha, ocimum,aniſum, hyſopum, coriandrum,eruca,fœniculũ, naſturtium,aſparagus, nepeta,thymum, ſatureia,lapſana,paſtinaca,radicula, ſiſer,cæpa,capparis,ſinapi,piper,nuclei pini,caro leporina vinum tenue,&c.

De ciborum quantitate, Cap. 28.

HActenus de ciborum qualitate diſſeruimus, reſtat nunc vt de quan-

quātitate dicamus. Itaq; circa ciborū quantitatem maximè obſeruandę veniuut, ægrotantis vires, morbi natura, tempus anni, regio ætas, & conſuetudo, &c. Aliam enim menſuram imbeciles, aliam robuſtiores exigunt. Imbecillioribus namque plenior, robuſtioribus verò tenuior victus adminiſtrandus eſt. Aliam præterea morbus acutus, ac celer, aliam diuturnus exposcit. Quantò enim acutior eſt morbus, tantò vigori vicinior, ideóque minus cibi in eo exhibendum. Vnde Hipp. aphoriſ. 1, Vbi morbus peracutus eſt, ſtatim extremos habet labores, & extremè tenuiſsimo victu vtendum eſt, Victum autem tenuem vocat, qui fit per ptiſanæ ſuccum: ſimpliciter tenuiſsimum verò, qui fit per mulſam, tum aquam: extremè tenuiſsimum, qui per ſolam mediā abſoluitur. Porrò morbus diuturnus tenuem victum reſpuit; victus enim tenuis in morbis lon

longis ſemper periculoſus. Quare in his pleniori victu vtendum, vt æger perdurare queat. Cæterùm tempus quoque anni aliquam menſurã præſcribere videtur, præſertim inſanis. Siquidem hyeme & veris initio ventres natura calidiſsimi ſunt & ſomni longiſsimi, quare per ea tempora alimenta copioſiora exhibenda. Etenim calor innatus tum copioſior eſt. Contrà verò æſtate minus cibi offerendum. Eadem quoque ratione in regione calida, vel frigida, augendus, vel minuendus victus erit. Quod ad ætatem attinet, & conſuetudinem, pueri vberiorem; adoleſcentes minorem: conſiſtentes adhuc minorem: ſenes minimum victum expoſcunt. Conſueti verò plurimum comedere vberiorem: contra inconſueti pauciorem cibum exigunt.

De ciborum ordine, Cap. 29.

Por

POrrò ægrotis ſimplex cibus conuenit, nihil enim deterius eſt, quã diuerſa nutrientia ſimiliter adiungere. Sanis verò ciborũ diuerſitatẽ deuitare, hęc ætate penè impoſsibile eſt. Proinde ordinem in eis obſeruare decet. Ea itaque alimenta primo loco aſſumenda ſunt, quæ facilius concoquuntur, vt cocta deſcendant, & reliqua deinde coquantur. Nam ſi ea antecedant, quæ difficilius coquuntur, ea quæ facilius coquuntur interim ſuperata & cocta, non deſcendẽt, inferioribus nondum coctis: duæque inde ſequentur noxę: prima, quod coctum crudo miſcebitur: ſecunda, quoniam retẽtum, quod iam coctum eſt, corrumpitur, non gubernatum à natura. Quare edulia, quę facilioris cõcoctionis ſunt, præcedere debent: Sũt autem facilioris concoctionis, cibaria liquida, lubrica, ſubtilia, humida, citò permeantia, corruptibilia, &c. E-

con

contrà difficilioris cōcoctionis, craſſa, aſtringentia, ſicca aromatica, &c.

De tempore cibationis, Cap. 30.

QVo autem tēpore cibandi ſint ægri febrientes, indicabit nobis ipſa acceſsio. Ægri namque in morborum acceſsionibus cibandi non sūt, niſi totus paroxiſmus remittatur. In continuis verò febribus, in declinatione cibandi ſunt ægrotātes. Vtrū verò ſemel, vel ſæpius cibandi ſint, vires id maximè oſtendere poſſunt. Siquidem robuſtioribus rarius: imbecilioribus verò ſæpius cibus offerendus. Porrò qui non febricitant, ſed diuturno aliquo morbo laborant, cōſueta hora, ac illiciente appetitu ſunt cibandi.

De motu, & quiete, Cap. 31.

HActenus de aëre, cibo & potu: nunc ad exercitium peruenien-

dum

dum eſt. Quoniam verò ægrotantes ad exercitationes inepti ſunt, earum loco frictiones ex vſu ſunt. Hæ námque tertiæ concoctionis excrementa expellunt, membra roborant, meatus aperiunt, calorem natiuum excitant, & ad membra trahunt. Sunt autem frictionum varia genera, videlicet mollis, aſpera multa, & modica. Mollis fit palma manus, aut pannis leuibus, quæ ſanguine coniungit, & ipſum in membro continet. Aſpera verò aſperis pannis perficitur, quæ ſanguinem ad exteriora velociter trahit: vnde ad corporis nutritionem non parum conferre videtur. Sic modica, corpus implet, multa verò minuit. Porrò frictiones tibijs, brachijs, anteriori, & poſteriori parti corporis adhibendæ ſunt, in acutis quidem & recentib. morbis, leniter, & quidẽ in remiſsione, & ante cibũ. Longa verò frictione vti, neq; in acutis

cutis morbis, neque in creſcentibus conuenit, præter quam cum phreniticis ſomnus quæritur. Sed vt leuata quoq; aduerſa valetudine rectè frictio adhibetur, ſic nunquã adhibenda eſt febre increſcente. Verum ſi fieri poterit, cum ex toto corpus ea vacabit, minus certè cum ea remiſerit. Cæterùm geſtatio quoq; longis etiã, & inclinatis morbis aptiſſima eſt, vtilisq; eſt & his corporibus quæ iam ex toto febre carent, ſed adhuc exerceri non poſſunt, & his, quibus leniæ morborum reliquiæ remanent, neq; aliter eliduntur. Porrò ex toto nunquam geſtari corpus dolens debet, ſiue id in toto ſiue in parte eſt, niſi tamẽ ſolis neruis dolentibus, neq; vnquã in recẽti febre, ſed in remiſſione eius. Genera autẽ geſtationis plura ſũt adhibẽda, quę ſũt & pro viribus cuiuſq;, & pro opibus, ne aut imbecillũ homi nẽ nimis digerãt, aut humili
H ol ſin-

obſint. Geſtationũ leniſſimã eſt naui, vel in portu, vel in flumine, vehementior in alto mari naui, vel lectica, vt ſcãno, acrior vehiculo. Atq; hęc ipſa, & intendi, & leniri poſſunt. Et leuia quidem genera exercitationis infirmiſſimis conueniunt. Valentiora verò his, qui grauium morborum initia ſic ſentiunt, vt adhuc febre vacent. Quod & in tabe, & in ſtomachi vitijs, & hydrope, & interdũ morbo regio, fit. Aut vbi quidam morbi, qualis comitialis, qualis inſania eſt, ſine febre, quanuis diu manent. Porrò quies in ſanis vbi immodica fuerit, maximo detrimento exiſtit. Cruditates enim parit, & vitioſorum humorum in corpore copiam procreat. Eſt autem vbi & quietis conueniens eſſe poſſit vſus, tum videlicet vbi ex multa motione caput defatigatum fuerit.

De ſomno & vigilia, Cap. 32.

SOmnus eſt reditus ſpiritus animalis ab inſtrumentis ſenſuum, & motus ad principium, vnde ſenſus & motus priuatur. Fit autem ſomnus, quando vapores à cibis, & potionibus reſoluti petunt cerebrum: & inuenientes ipſum frigidum, & denſum, congelantur, & condenſantur, veluti vapores ab aqua inferius eleuati ad partem ſuperiorem, & graues facti deſcendunt, obſtruuntq; meatus ſenſuum, vt ſpiritus ad cerebrum, à ſuis inſtrumentis retrahantur. Quòd ſi fuerit moderatus, naturales facultates reficit omnes corporis interna calefacit, vnde ciborum perficitur concoctio, cordis vias humectat, & laſſitudines inhibet: animali enim facultati affert augmentum, & humoribus obuians temperatis, calefacit & humectat, corpus impinguat, dolores excutit, &

mentem exhilarat: Immoderatus verò, & quidem prolixior, virtutes, animales concitat, & diſſoluit, vias laxat, corpus refrigerat & humectat, phlegma auget, calorem debilitat, naturalem corporis calorem corrumpit, motus debilitat. Quòd ſi parcior fuerit iuſſo, conſurgit imbecillitas, infirmitas digeſtionis, corporis ſiccitas, calor diſſoluitur. Porrò ſomnus conuenit poſt deſcenſum cibi à ventriculo, & quidem nocturnus ob frigus, calorem ad interna propellens, & ob ceſſationem à muneribus. Diurnus enim inſuetis maximè, ad plures præparat morbos. Celebrandus autem eſt lecto ſuaui, ac molli, corpore, vt decet, contecto, vt membra æſtate non æſtuant, & hyeme non algeant, nec ſudorem incurrant, & capite elato, nō ſupinè, ſed primò quidem in dextrum latus, deinde in ſiniſtrum decumbant. Ceterùm vigilia corporis humiditatem

tem exiccat, vnde, in catharris præcipitur, adurit, humores, ægritudines facit acutas, ſpiritũ reſoluit, cõcoctionem impedit, & tum cibi, tum potionis cruditatem efficit.

De repletione, & inanitione, Cap. 33.

ABſoluto ſomno, & vigilia, ad repletionem, & inanitionem ſiue euacuationẽ progrediendum erit. Eſt autem abundantia duplex, aut cibi, aut humorum. Cibi abundantia ſatietas appellatur: humorum verò omnium plenitudo: vnius verò humoris, cacochymia nominatur. Plenitudo rurſus duplex exiſtit, vel ad vaſa, vel ad virtutem Ad virtutem, vbi videlicet tanta eſt humorum multitudo, quæ virtutem grauat. Ad vaſa verò, vbi tanta eſt ſanguinis copia, vt

QVæcunque cibaria facilè cõcoquuntur, facilè item alterãtur, & corrumpuntur. Facilè autem corrumpuntur panis fermẽtatus,& quiſquis alius,quàm ex tritico eſt,chryſomela, pepones, perſica, mora,pruna, præcocia,fructus omnes ęſtiui,lac,lactoria omnia, piſces teneri, olera, caſeus,caro tenera,vinum dulce,defrutum, paſſum,&c.At minimè intus viciantur panis ſine fermento, aues, & eæ potius duriores, aurati piſces, ſcarus, lolligo, locuſta, polypus. Item bubula omníſque dura caro, & macra,& ſalſa,cochleæ, purpuræ, murices,vinum auſterum, &c.

De cibarijs velocis coctionis, Cap. 20.

COncoctu facilia ſunt, quæ facilè alterantur, cuiuſmodi ſunt panis optimè præparatus, caro gallinarum, per

perdicum, phaſianorum, attagenum, coturnicum, turdorum, merularum, columbarum: hepata pullorum, anſerum, gallorum teſtes, bulbi bis elixi, alæ pullorum, anſerum, & auium pinguium, caro auium montanarum, vitulina, hœdina, agnina, oua mollia, vinum dulce, &c.

De cibarijs tardæ digeſtionis, Cap. 21.

Difficulter concoquuntur, quæ non facilè alterantur: vt caro bubula, hircina, ceruina, caprina, pecudum, pauonũ, anſerũ, turturũ, palũborũ perfectorũ animaliũ, animalium teſta obtectorum, ventres auiũ, hepata animaliũ, caſeus antiquus, oua dura, oryza, lupini, lentes, milium, caſtaneę, glandes, palmulæ, ſiliqua, bulbus, piſces duriores, cochleę, inteſtina animalium; extrema animaliũ, cor, lac acetoſum, triticum elixum, fabæ, ſeſamũ,

fructus immaturi, rapa, paſtinaca, olera omnia, præter lactucam, radices olerum, vinũ nouum, craſſum, & immaturum, &c.

De cibarijs multarum ſuperfluitatum, & non habentibus ſuperfluitates, Cap. 22.

CIbaria multarum ſuperfluitatum ſunt, caro pullorum, anſerum prę ter alas, interiora omniũ animalium, cerebra omnium animalium, aues paluſtres, lacuſtres, fabæ virides, ciceres recẽtes, caro animalis lactantis, omnis caro domeſtica, piſces ſordidarũ aquarum. E contra verò ſuperfluitatibus carent, alæ auium, pedes quadrupedum, genua quadrupedum, caro animalium ſylueſtrium, &c.

De cibis multi nutrimenti, Cap. 23.

POrrò cibi multi nutrimenti ſunt, caro bubula, alæ pullorum anſerum,

rum, cerebella, medullæ, interiora auium, ventriculi auium, piſces craſſæ ſubſtantiæ, fabæ, ciceres, lentes, dactyli, glandes, caſtaneæ, rapa panis ſimilaceus, paſſulæ, ficus, lac recens, vinum rubrum, craſſum, dulce, &c.

De cibis paucis nutrimenti, Cap. 24.

PArum autem nutriunt panis hordeaceus, caro antiqua, pedes, ventres, inteſtina, aures pinguedo, pulmo, milium, panicum, oliuæ, nuces, auellanæ, caules, cappares, piſces, cucurbita, mora, poma, pruna, mala, punica, aurantia, olera omnia, beta, acetoſa, portulaca, fabæ recentes, raphanus, ſinapi, naſturtium, paſtinaca; cæpa, allium, porrum, medulla, panis loti, mylum, &c.

De cibis laxantibus, Cap. 25.

CIbaria laxātia ſunt omnia aquoſa, humida, iurulenta, viſcida,

lenta, ſalſa, & nitroſa, cuiuſmodi ſunt, panis fermentatus, & multi furfuris, decoctum caulium, lentium, galli antiqui, piſcium teſta intectorum, cochlearum, oliuæ, ſerum lactis, caro paruorum animalium, braſſica, beta, attriplex, malua, lactuca, portulaca, aſparagus, lapathum, ficus virides, ceraſia, cucurbita, pepo, melopepo, vuæ recētes paſſulę dulces, nuces humidæ, mora ante cibum, pruna mulſa, oxymel, vinum dulce, muſtum, &c.

De cibis aſtringentibus, Cap. 26.

AStringunt quæcunque auſtera & acerba ſunt edulia, & terrena & ſicca: vt panis ſine fermento, ſiligineus, ſimilaceus, bis coctus, oryza, panicum, milium, alica, grana myrrhi, lenticula, cotonea, pira, poma auſtera, mala punica, palmulæ auſteræ, ſorbæ, mora rubi, fructus ſpinæ albæ, caſtaneę, glandes, braſſica bis cocta, plan-

tago

tago, intybus, oua dura, caro aſſata, caro leporis, bubula caprina, aues minutæ, merula, palũbus, grus, iecur, caſeus antiquus, defrutum paſſum, purpuræ, murices, vinum auſterum, &c.

De cibis vrinam mouentibus, Cap. 27.

CIbaria vrinam mouentia ſunt calida & tenuium partium: vt apium, petroſelinum, anethum, ruta, mentha, ocimum, aniſum, hyſopum, coriandrum, eruca, fœniculũ, naſturtium, aſparagus, nepeta, thymum, ſatureia, lapſana, paſtinaca, radicula, ſiſer, cæpa, capparis, ſinapi, piper, nuclei pini, caro leporina vinum tenue, &c.

De ciborum quantitate, Cap. 28.

HActenus de ciborum qualitate diſſeruimus, reſtat nunc vt de quan-

quãtitate dicamus. Itaq; circa ciborũ quantitatem maximè obſeruandę veniuut, ægrotantis vires, morbi natura, tempus anni, regio ætas, & conſuetudo, &c. Aliam enim menſuram imbeciles, aliam robuſtiores exigunt. Imbecillioribus namque plenior, robuſtioribus verò tenuior victus adminiſtrandus eſt. Aliam prætereca morbus acutus, ac celer, aliam diuturnus expoſcit. Quantò enim acutior eſt morbus, tantò vigori vicinior, ideóque minus cibi in eo exhibendum. Vnde Hipp. aphoriſ.1, Vbi morbus peracutus eſt, ſtatim extremos habet labores, & extremè tenuiſsimo victu vtendum eſt, Victum autem tenuem vocat, qui fit per ptiſanæ ſuccum: ſimpliciter tenuiſsimum verò, qui fit per mulſam, tum aquam: extremè tenuiſsimum, qui per ſolam inediã abſoluitur. Porrò morbus diuturnus tenuem victum reſpuit; victus enim tenuis in morbis lon

longis ſemper periculoſus. Quare in his pleniori victu vtendum, vt æger perdurare queat. Cæterùm tempus quoque anni aliquam menſurā præſcribere videtur, præſertim inſanis. Siquidem hyeme & veris initio ventres natura calidiſsimi ſunt & ſomni longiſsimi, quare per ea tempora alimenta copioſiora exhibenda. Etenim calor innatus tum copioſior eſt. Contrà verò æſtate minus cibi offerendum. Eadem quoque ratione in regione calida, vel frigida, augendus, vel minuendus victus erit. Quod ad ætatem attinet, & conſuetudinem, pueri vberiorem; adoleſcentes minorem: conſiſtentes adhuc minorem: ſenes minimum victum expoſcunt. Conſueti verò plurimum comedere vberiorem: contra inconſueti pauciorem cibum exigunt.

De ciborum ordine, Cap. 29.

contrà difficilioris cōcoctionis, craſſa, aſtringentia, ſicca aromatica, &c.

De tempore cibationis, Cap. 30.

QVo autem tēpore cibandi ſint ægri febrientes, indicabit nobis ipſa acceſsio. Ægri namque in morborum acceſsionibus cibandi non sūt, niſi totus paroxiſmus remittatur. In continuis verò febribus, in declinatione cibandi ſunt ægrótātes. Vtrū verò ſemel, vel ſæpius cibandi ſint, vires id maximè oſtendere poſſunt. Siquidem robuſtioribus rarius: imbecilioribus verò ſæpius cibus offerendus. Porrò qui non febricitant, ſed diuturno aliquo morbo laborant, cōſueta hora, ac illiciente appetitu ſunt cibandi.

De motu, & quiete, Cap. 31.

HActenus de aëre, cibo & potu: nunc ad exercitium perueniendum

dum eſt. Quoniam verò ægrotantes ad exercitationes inepti ſunt, earum loco frictiones ex vſu ſunt. Hæ námque tertiæ concoctionis excrementa expellunt, membra roborant, meatus aperiunt, calorem natiuum excitant, & ad membra trahunt. Sunt autem frictionum varia genera, videlicet mollis, aſpera multa, & modica. Mollis fit palma manus, aut pannis leuibus, quæ ſanguine coniungit, & ipſum in membro continet. Aſpera verò aſperis pannis perficitur, quæ ſanguinem ad exteriora velociter trahit: vnde ad corporis nutritionem non parum conferre videtur. Sic modica, corpus implet, multa verò minuit. Porrò frictiones tibijs, brachijs, anteriori, & poſteriori parti corporis adhibendæ ſunt, in acutis quidem & recentib. morbis, leniter, & quidē in remiſsione, & ante cibū. Longa verò frictione vti, neq; irra-

cutis

cutis morbis, neque in creſcentibus conuenit, præter quam cum phreniticis ſomnus quæritur. Sed vt leuata quoq; aduerſa valetudine rectè frictio adhibetur, ſic nunquã adhibenda eſt febre increſcente. Verum ſi fieri poterit, cum ex toto corpus ea vacabit, minus certè cùm ea remiſerit. Cæterùm geſtatio quoq; longis etiã, & inclinatis morbis aptiſſima eſt, vtilísq; eſt & his corporibus quæ iam ex toto febre carent, ſed adhuc exerceri non poſſunt, & his, quibus leniæ morborum reliquiæ remanent, neq; aliter elidũtur. Porrò ex toto nunquam geſtari corpus dolens debet, ſiue id in toto ſiue in parte eſt, niſi tamẽ ſolis neruis dolentibus, neq; vnquã in recẽti febre, ſed in remiſſione eius. Genera autẽ geſtationis plura ſũt adhibẽda, quę ſũt & pro viribus cuiuſq;, & pro opibus, ne aut imbecillũ homi nẽ nimis digerãt, aut humili

obſint. Geſtationũ leniſſimá eſt naui, vel in portu, vel in flumine, vehemen tior in alto mari naui, vellectica, vt ſcã no, acrior vehiculo. Atq; hęc ipſa, & in tendi, & leniri poſſunt. Et leuia quidem genera exercitationis infirmiſſimis conueniunt. Valentiora verò his, qui grauium morborum initia ſic ſentiunt, vt adhuc febre vacent. Quod & in tabe, & in ſtomachi vitijs, & hydrope, & interdũ morbo regio, fit. Aut vbi quidam morbi, qualis comitialis, qualis inſania eſt, ſine febre, quanuis diu manent. Porrò quies in ſanis vbi immodica fuerit, maximo detrimento exiſtit. Cruditates enim parit, & vitioſorum humorum in corpore copiam procreat. Eſt autem vbi & quietis conueniens eſſe poſſit vſus, tum videlicet vbi ex multa motione caput defatigatum fuerit.

De

De ſomno & vigilia, Cap. 32.

SOmnus eſt reditus ſpiritus animalis ab inſtrumentis ſenſuum, & motus ad principium, vnde ſenſus & motus priuatur. Fit autem ſomnus, quando vapores à cibis, & potionibus reſoluti petunt cerebrum: & inuenientes ipſum frigidum, & denſum, congelantur, & condenſantur, veluti vapores ab aqua inferius eleuati ad partem ſuperiorem, & graues facti deſcendunt, obſtruuntq; meatus ſenſuum, vt ſpiritus ad cerebrum, à ſuis inſtrumentis retrahantur. Quòd ſi fuerit moderatus, naturales facultates reficit omnes corporis interna calefacit, vnde ciborum perficitur concoctio, cordis vias humectat, & laſſitudines inhibet: animali enim facultati affert augmentum, & humoribus obuians temperatis, calefacit & humectat, corpus impinguat, dolores excutit, &

mentem exhilarat: Immoderatus verò, & quidem prolixior, virtutes, animales concitat, & diſſoluit, vias laxat, corpus refrigerat & humectat, phlegma auget, calorem debilitat, naturalem corporis calorem corrumpit, motus debilitat. Quòd ſi parcior fuerit iuſſo, conſurgit imbecillitas, infirmitas digeſtionis, corporis ſiccitas, calor diſſoluitur. Porrò ſomnus conuenit poſt deſcenſum cibi à ventriculo, & quidem nocturnus ob frigus, calorem ad interna propellens, & ob ceſſationem à muneribus. Diurnus enim inſuetis maximè, ad plures præparat morbos. Celebrandus autem eſt lecto ſuaui, ac molli, corpore, vt decet, contecto, vt membra æſtate non æſtuant, & hyeme non algeant, nec ſudorem incurrant, & capite elato, nó ſupinè, ſed primò quidem in dextrum latus, deinde in ſiniſtrum decumbant. Cæterùm vigilia corporis humiditatem

tem exiccat, vnde, in catharris præcipitur, adurit, humores, ægritudines facit acutas, ſpiritū reſoluit, cōcoctionem impedit, & tum cibi, tum potionis cruditatem efficit.

De repletione, & inanitione, *Cap.* 33.

ABſoluto ſomno, & vigilia, ad repletionem, & inanitionem ſiue euacuationē progrediendum erit. Eſt autem abundantia duplex, aut cibi, aut humorum. Cibi abundantia ſatietas appellatur: humorum verò omnium plenitudo: vnius verò humoris, cacochymia nominatur. Plenitudo rurſus duplex exiſtit, vel ad vaſa, vel ad virtutem Ad virtutem, vbi videlicet tanta eſt humorum multitudo, quæ virtutem grauat. Ad vaſa verò, vbi tanta eſt ſanguinis copia, vt

vaſa diſtendantur. Porrò inanitionis varia genera ſunt. Vacuamus enim per venæ ſectionem, nunc per ſcarificationem, ſubinde per medicamentum purgans,& per ſudores,&c. de quibus nunc ordine dicemus,à ſanguinis miſſione orſi.

De venæ ſectione, Cap. 34.

VEnæ ſectio cõuenit plethoricis, ſanguineis, ætate florentibus, temperaturis calidis & humidis, carnoſis, robuſtis,conſuetis,tempore veris,& autumni,tempore matutino,hora remiſſionis febris, dolore vehemẽti, inflammatione; febribus ardentibus. Non conuenit autem inanitis, cholericis,frigidis,macillentis,pueris, ſenibus,debilibus, inſuetis, tempore æſtiuo,hyberno, niſi opus fuerit:item crudis & ebrijs venæ inciſio obeſt, Porrò in ſanguine mittendo conſideran

randum eſt, quæ vena ſit ſecanda. Interna autem brachij vena, quam multi baſilicam nominant, ijs ſecanda erit, quibus partes collo inferiores patiuntur. Exterior verò, quam humeralem, & cephalicam appellant, ijs aperienda venit, quibus caput aliqua affectione laborat. Media, quam communem, nigram, & medianam nuncu pant, tum ſecanda erit, vbi dictarum venarum aliqua obſcurior fuerit. Sic in manu vena pollicis, in capitis morbis, minimi verò digiti, quam ſaluatellam vocant in hepatis, vel lienis paſſionibus, ſecanda eſt. In pedibus interdum ſaphena, vel maleoli vena inciditur, præſertim in vteri vyſicæque affectibus, vel menſibus, & hæmorrhoidibus retentis. Cæterùm venæ ſectio è directo partis laborantis ſemper facienda eſt. Quantitas verò pro ætatis, & virium ratione detrahenda.

exugunt,atq; euacuant. Eſtq; hæc cucurbitularum adhibitio, non tam periculoſa, quàm ſi venæ ſectio tentetur.

De purgatione, Cap. 36.

PVrgatio eſt humorum, qui ſua qualitate moleſtant, euacuatio. Conuenit autem hæc ijs, qui malis humoribus ſunt referti, ijsq; non crudis, ſed concoctis: item robuſtis, & aſſuetis, tempore matutino, & hora remiſſionis morbi. E' contra verò minimè ex vſu eſt ſanis, præſertim quibus cacochymia nulla adeſt: item imbecillis, macillentis, ſiccis, ſenibus, pueris, mulieribus grauidis, non aſſuetis pinguibus, dyſentericis, diarrhæa laborantibus, conuulſis, innanitis, delinquentibus ſæpè animo, mulieribus menſtruatis, balneatoribus, & foſſoribus,

&c.Porrò quibus ventriculus,aut caua hepatis pars laborat, aut materia ad ſuperiora vergit,per vomitum purgandi ſunt: quibus verò inteſtina, aut caua hepatis pars afficitur, aut materia ad inferiora vergit,per ſeceſſum euacuandi ſunt. Sic cerebrum per nares, palatum, & oculos commodè euacuatur:pulmo, per tuſſim: renes,per vrinam:vterus, per peſſos, & clyſteres. Cauendæ præterea purgationes in morborũ principio ſunt, niſi materia turgeat: ſic quoque in ſtatu, ſiue vigore morbis à medicamentis purgantibus abſtinendum. Tempus autem conueniens in declinatione eſt. Cæterùm quantitas pro ætatis & virium ratione facienda eſt. Qualitas verò ab ipſius humoris natura deſumenda eſt. Siquidem ſi bilis,medicamentis purgantibus bilem: ſi pituita, pituitam purgantibus, ſi melancholia, atram bilem purganti-
bus,

bus,euacuanda erit,&c.

De ſudore, Cap. 37.

SVdor prouocatur ijs potiſſimum, quibus humor aliquis noxius circa interiora corporis verſatur, vt in febribus, & præſertim peſtilentialibus, hydrope,&c. Prouocatur autem varijs modis: aut balneo ſicco, aut fomento aliquo calorifico, aut medicamentis ſudorem cientibus. Cauendus autem immodicus eſt, quoniam vires deijcit.

De balneo, Cap. 38.

BAlneorum vſus non omnibus conuenit. Siquidem balnea nocent macilentis, gracilibus, debilibus, reſolubilibus, ſanis febrientibus, bilio

bilioſis, crudis, plenis, fatigatis, non purgatis, ſenibus valdè ſiccis, pueris interdum. E contra verò conueniunt pinguibus, phlegmaticis, craſſis, robuſtis, purgatis, conſiſtentibus, & fœminis. Tempus verò aptum ver, & autumnus, & principium æſtatis eſt: matutinum, vel veſpertinum, cõcoctione tranſacta. Cauendus autem vſus immoderatus. Quoniam corpus debilitat, reſoluit, ſyncopen inducit, ſitim excitat, febrem inducit. Ingreſſuri alui prius & veſicæ excrementa deponant, panníſque ſemuniant. In ipſo balneo verò neque comedant, neque dormiant. Egreſſuri autem pannis ſe cooperiant, in lecto aliquandiu quieſcant. Porrò balneorum alia ſunt naturalia, alia artificialia: atque hæc vel aërea, vel aquea: aërea rurſus, vel ſicca, vel humida. Aërea autem ſicca calefaciunt, reſoluunt, humiditates exic-

cant,

cant, hydropicos iuuant. Aërea verò humida, quæ ab herbis in vaſe aliquo decoctis, parantur, calefaciunt, fundunt, cutim laxant, ſiccant. Balnea aquarum dulcium, & quidem moderatè calida, calefaciunt & humectant, laſſitudinem ſoluunt, plenitudinem diſcutiunt, mitigant, emolliunt, & ſomnum prouocant, mundificant, impinguant, pueris, ſenibus, viris & mulieribus, conueniunt. Cæterùm balnea naturalia dicuntur, quæ ſponte proueniunt, & thermæ nominantur, quorum alia ſulphurea, alia ſalſa, alia aluminoſa, alia nitroſa, alia cuprea, alia ferrea. Sulphurea quidem calefaciunt, exſiccant, reſoluunt, apoplecticos, & epilepticos iuuant, paralyticis, lethargicis, & catharrhoſis conferunt, omnia cutis vitia exterunt. Salſa verò calefaciunt, reſoluunt exiccant: ſpaſmo, epilepſiæ duriciei ſplenis, ſcabiei, vlceribus, podagræ, reſolutioni,

& aſthmaticis conferunt. Aluminoſa adſtringunt,exiccant, reiectioni ſanguinis,vomentibus, menſtruis & hæmorrhoidibus ſuperfluis, immodico ſudori,ſtomachicis, fiſſuris matricis, & ſcabiei proſunt. Nitroſa, calefaciunt, exiccant, incidunt, reſoluunt, abſtergunt, ſurditati reſolutioni, & hydropicis opitulantur, tibijs vlceratis,ſcabiei & pruritui conferunt.Cuprea podagricis, nephriticis, aſthmaticis, articulorum doloribus, vlceribusq; malignis auxiliātur.Ferrea denique infrigidant, exiccant, aſtringunt,ventriculo, lieni, nec non fluxioni menſtruorum, & hęmorrhoidum conferunt.Sic & compoſita pro cuiuſque vincentis qualitatis ratione agunt.

De animi affectibus, Cap. 39.

Reliquum eſt, vt ad animi affectus tranſeamus, à quibus non parum

parum ægrotantes lęduntur. Multi enim ob animi paſſiones cōmoriuntur. Caueant itaque ſibi quàm maxime ab ira, furore, triſtitia, timore, & ſolitudine: Ira namque corpus inflammat, calorem natiuum ad exteriora effundit. Mœſtitia verò parit melancholiam, corpus & oſſa exiccat. In timore calor omnis & ſpiritus ad intima cordis penetralia confugiunt, quo fit, vt partes algeant, corpus palleſcat, nerui lædantur, viresq; omnes deijciantur, Præ nimio gaudio multos expiraſſe legimus puſillanimes, dilatato nimirum corde, forasque repentè effuſo, diſſipatóque ſpiritu. Sed hæc de animi affectibus ſufficiant.

PRA

Digitized by Google

PRACTICÆ GENERA LIS LIBER IV.

ARGVMENTVM.

De remediorũ ſimpliciũ qualitate, quantitate, loco, & tẽpore inueniendo, potiſſimum tractat. Eius capita hæc ſunt.

De remediorum qualitate. Cap. 1
De medicamentis temperatis. Cap. 2.
De medicamẽtis calidis in gradu primo. Cap. 3.
De medicamentis calidis in ſecundo, Cap. 4.
De medicamẽtis calidis in tertio, Cap. 5.
De medicamentis calidis in quarto, C. 6.
De

De medicamẽtis frigidis in gradu primo,Cap.7.

De medicamentis frigidis in ſecundo, Cap.8.

De medicamentis frigidis in tertio, Cap.9.

De medicamentis frigidis in quarto Cap.10.

De medicamẽtis ſiccis in primo,Cap.11.

De medicamẽtis ſiccis in ſecũdo,Cap.12.

De medicamentis ſiccis in tertio, Cap.13.

De medicamẽtis ſiccis in quarto,Cap.14.

De medicamentis humidis in primo. Cap 15.

De medicamentis humidis in ſecundo, Cap.16.

De medicamentis humidis in tertio, Cap 17.

De medicamẽtis tenuis eſſentia,Cap.18.

De medicamẽtis craſſa eſſentia,Cap.19,

De medicamentis diſſimilariũ partium, Cap.20.

De medicamentis acribus, Cap.21.
De medicamẽtis adſtringẽtibus, Cap.22.
De medicamẽtis cõſtringentibus. Cap.23.
De medicamentis aperientibus, Cap.24.
De medicamẽtis diſcutientibus. Cap. 25.
De medicamẽtis cõdẽſantibus, Cap.26.
De medicamẽtis rarefaciẽtibus, Cap.27.
De medicamentis emolliẽtibus, Cap.28.
De medicamentis induratibus, Cap.29.
De medicamentis laxantibus, Cap .30.
De medicamẽtis abſtergẽtibus, Cap .31.
De medicamentis adurentibus, Cap. 32.
De medicamentis attrahẽtibus, Cap.33.
De medicamentis cientibus, Cap.34.
De medicamentis deleterijs, Cap. 35.
De *alexiterijs*, Cap.36.
De *pus mouentibus*, Cap.37.
De *emplaſticis*, Cap.38.
De *medicamẽtis, obſtructione liberantibus*. Cap 39.
De *epuloticis*, Cap.40.
De *exedentibus*, Cap. 41.
De *expurgantibus*, Cap.42.

De

De exterminantibus, Cap. 43.
De incraſſantibus, Cap. 44.
De medicam. flatus diſcutiẽtib. Cap. 45.
De extrahentibus, Cap. 46.
De glutinantibus, Cap. 47.
De incidentibus, Cap. 48.
De repellentibus, Cap. 49.
De roborantibus, Cap. 50.
De ſarcoticis, Cap. 51.
De ſiſtendi vim habentibus, Cap. 52.
De vrinam cientibus, Cap. 53.
De menſtrua prouocantibus, Cap. 54.
De ſiſtentibus menſtrua, Cap. 55.
De ſudorem cientibus, Cap. 56.
De calculum frangentibus, Cap. 57.
De lac generantibus, Cap. 58.
De medicamentis expectorantibus. Cap. 59.
De tuſſim ſedantibus, Cap. 60.
De dolorem ſedantibus, Cap. 61.
De ſoporiferis, Cap. 62.
De venereis, Cap. 63.
De ſpermaticis, Cap. 64.

De medicamentis, ambuſtis medentibus, Cap.65.

De medicamentis digeſtiuis, Cap.66.

De medicamentis bilē ſlauam coquētibus Cap.67.

De medicamen is pituitā coquētibus, Cap.68.

De medicamentis atram bilem eōcoquentibus, Cap 69.

De ſeminibus calidis maioribus & minoribus, Cap.70.

De ſeminibus frigidis maioribus & minoribus, Cap.71.

De medicamētis purgantibus, Cap.72.

De medicamentis bilē ſlauā purgantibus, Cap.73.

De medic amentis pituitam purgātibus, Cap.74.

De medicamentis atram bilē purgātibus, Cap.75

De remediorum quantitate, Cap. 76

De remediorum loco, Cap, 77.

De remediorum tempore, Cap. 78.

PRA.

Digitized by Google

PRACTICÆ GENERALIS

LIBER IV.

De remediorum qualitate. Cap. I.

VIctus ratione abſoluta, ad medicamentorū tractationem perueniendum eſt: quęquidem in eorum qualitate, quantitate, loco, & tempore conſiſtit. Verùm de medicamentorum qualitate prius agendum eſt. Equidem medicamentorum qualitas ab ipſius morbi natura, eiusque cauſſa deſumenda eſt. Auſpicari enim perpetuò oportet ab indicatione, quę ab affectu, qui mederi paramus, accipitur, & demum examinare, ac diſcernere, an cauſa, quæ affectum excitauit, iam deſierit, an ipſum quoque nūtum augeat, tum faciat: his inquam

Digitized by Google

ſemper cōparandū eſt remediū, quod eis ſit cōtrariū. Sic ergo morbus calidus, poſtulat remedium frigidum: frigidus, calidum: humidus, ſiccum: ſiccus, humidum. Obſtructio præterea requirit medicamentū, facultatē habens aperientē: plenitudo, euacuantē: raritas, denſantē: denſitas, rarefaciētē: aſtrictio, dilatantē: dilatatio, aſtringētem. Ad eundē modū, magnitudo aucta efflagitat remediū: quod minuit: imminuta, quod auget. Numerus quoque abundās, deſiderat remediū facultatē habens auferentē: deficiens verò adijcientē. Sic etiā vlcus ſordidū poſtulat remediū facultatē habens detergentē, cauū replētē, planū, epuloticū, &c. Quod ad morborum cauſas attinet, humor quidem craſſus poſcit remedium, facultatē habens attenuātē: tenuis, incraſſantē: lētus, incidentē: viſcoſus, abſtergentē. Sic quoq; ſanguis abūdās phlebotomiā exigit: bilis me-

di

dicamentũ, facultatẽ habẽs purgandi bilẽ: pituita, medicamentũ, quod pitui tã: atra bilis, quod melãcholiã purgat; &c. Verũ vt Medicinæ ſtudioſi vberiorem materiã in promptu habeant, omnis generis medicamentorũ qualitates enumerandas quoque eſſe putauimus, initiũ à temperatis ſumẽtes.

De medicamentis temperatis, *Cap.* 2.

TEmperatũ medicamentum eſt, quod ſimilẽ elemẽtorũ tẽperaturã, eucrato, hoc eſt temperato hominis corpori obtinet, ita vt tale medicamentum temperatũ, neq; calefaciat, neque refrigeret, neque humectet, neque exicet, ſed quẽadmodũ ipſum acceptt, conſeruet: cuiuſmodi ſunt adianthũ, aſparagus, argenti ſpuma, argẽti recremẽtũ, cadmia cera, citri cortex, eryngiũ, faba, glycyrrhiza, graminis radix, lẽtiſcus, leni ſemẽ, lotus ſatiua, lycium, lens, maſt che, myxa, oleũ dulce, pinei nuclei, ſeſamũ terra chia,

& ſamia,trichomanes,Zizipha,&c.

De medicamentis calidis in gradu primo, Cap. 3.

MEdicamentum primi ordinis calidum eſt, quod nos excalefacit, non tamen euidenter, vt abſynthium,aloe,agaricũ,althea, amygdala dulcia,beta,braſſica,bugloſſũ,caſſuta,caſtanea,chamęmelũ,eupatorium, flores populi nigræ,ladanũ,lini,ſemẽ, lithoſpermõ,malobathrũ,nuces virides,oryza,orobus,propolis,quinq; foliũ,ſaccharũ,ſerũ lactis:ſeſamũ, ſpica nardi,vuę maturæ, vinum nouum ſeu muſtum.

De medicamentis calidis in ſecundo, Cap. 4.

SEcundi à medio receſſus medicamenta ſunt, quæ manifeſtè & euidenter calefaçere poſſunt: vt ſunt,

Abarum	Apium
Anetum viride	Arthemiſia

Balſa

Balſamũ. Bitumen	Mel
Buphthalmus	Meliſſa
Calamus odoratus	Myrrha
Capparis. Carduus	Myrris
Chamæpitys	Nux moſchata
Crocus	Nuces ſiccæ.
Elateriũ. Eleliſph.	Ocymũ. Pãcratiũ
Eruũ. Elaphoboſ.	Peucedanum
Ficus	Piſtacia
Fœnumgræcum	Polium
Galbanum	Pix arida
Lotus ſylueſtris	Rapa. Radix rhod.
Lychnis coronaria	Sal. Scãdix. Scilla
Marrubium.	Siſer
Maſtix.	Vinum
Mali citri ſemen	Thus. Teucrium
Manna thuris	Zedoaria.

De medicamentis calidis in tertio. C. 5.

TErtiæ claſſi adſcribuntur medicamenta calida, quæ in ſuo genere vehementer citra ſummum tamen excalfaciunt; cuiuſmodi ſunt,

Abrotanum	Clinopodium
Ammi. Amomum	Cholocynthis
Anacardium	Dictannus. Daph.
Anethum vſtum	Dacunculus
Aſarum. Ariſarum	Elleborus vterque
Acori radix	Epithymũ. Eruca
Aniſum. Apocynũ	Fœniculum. Foliũ
Aſphodelus	Galanga. Galbanũ
Agnus	Gariophyllon
Arum	Helenium
Amomum	Hyſſopum
Careum	Iris
Cartham. Caſtor.	Iuniperus
Caſſia odorata	Leontopetalum
Calamintha. Ced.	Leucas
Cinnamomum	Lolium
Conyza.	Mali citri cortex
Chelidonium ma.	Meum
Chamædrys.	Moly
Chamælenæ	Mentha
Cuminum	Mentaſtum
Carpeſium	Moſchus
Carnabadium	Nepeta. Nigella

Ori

Origanum	Siſymbriũ. Scoly.
Opopanax.	Serpillum. Seſeli
Paronychia	Smyrnium
Petrocelinum	Trifolium
Periclymenum	Thlaſpi
Piper, Porrũ capit.	Thymbra
Ptarmice.	Thimus
Pſeudodictamnus	Tragium
Pulegium	Tragoricanum
Raphanus	Tripolium
Ruta hortenſis	Triſſago
Sabina.	Veratrum albũ, & nigrum
Scorodopraſum	
Sanpſuchum.	Vitex
Scorpioides	Vinum vetus

De medicamentis calidis in quarto gradu, Cap. 6.

MEdicamenta calida in quarta ſede ſunt, quæ adeò excalfacere poſſũt, vt eſcharã moliãtur, & vrãt, vt

Adarces	Allium
Ampelopraſon	Calx

bilioſis,crudis, plenis, fatigatis, non purgatis,ſenibus valdè ſiccis, pueris interdum.E contra verò conueniunt pinguibus,phlegmaticis,craſſis, robuſtis,purgatis,conſiſtentibus,& fœminis. Tempus verò aptum ver, & autumnus,& principium æſtatis eſt:matutinum,vel veſpertinum, cõcoctione tranſacta. Cauendus autem vſus immoderatus. Quoniam corpus debilitat,reſoluit, ſyncopen inducit, ſitim excitat, febrem inducit. Ingreſſuri alui prius & veſicæ excrementa deponant, panníſque ſemuniant. In ipſo balneo verò neque comedant, neque dormiant. Egreſſuri autem pannis ſe cooperiant, .n lecto aliquandiu quieſcant. Porrò [1]balneorum alia ſunt naturalia, alia artificialia : atque hæc vel aërea, vel aquea : aërea rurſus, vel ſicca, vel humida Aërea autem ſicca calefaciunt, reſoluunt, humiditates exiccant,

cant, hydropicos iuuant. Aërea verò humida, quæ ab herbis in vaſe aliquo decoctis, parantur, calefaciunt, fundunt, cutim laxant, ſiccant. Balnea aquarum dulcium, & quidem moderatè calida, calefaciunt & humectant, laſſitudinem ſoluunt, plenitudinem diſcutiunt, mitigant, emolliunt, & ſomnum prouocant, mundificant, impinguant, pueris, ſenibus, viris & mulieribus, conueniunt. Cæterùm balnea naturalia dicuntur, quæ ſponte proueniunt, & thermæ nominantur, quorum alia ſulphurea, alia ſalſa, alia aluminoſa, alia nitroſa, alia cuprea, alia ferrea. Sulphurea quidem calefaciunt, exſiccant, reſoluunt, apoplecticos, & epilepticos iuuant, paralyticis, lethargicis, & catharrhoſis conferunt, omnia cutis vitia exterunt. Salſa verò calefaciunt, reſoluunt exiccant: ſpaſmo, epilepſiæ duriciei ſplenis, ſcabici, vlceribus, podagræ, reſolutioni,

&

& aſthmaticis conferunt. Aluminoſa adſtringunt, exiccant, reiectioni ſanguinis, vomentibus, menſtruis & hæmorrhoidibus ſuperfluis, immodico ſudori, ſtomachicis, fiſſuris matricis, & ſcabiei proſunt. Nitroſa, calefaciunt, exiccant, incidunt, reſoluunt, abſtergunt, ſurditati reſolutioni, & hydropicis opitulantur, tibijs vlceratis, ſcabiei & pruritui conferunt. Cuprea podagricis, nephriticis, aſthmaticis, articulorum doloribus, vlceribusq; malignis auxiliatur. Ferrea denique infrigidant, exiccant, aſtringunt, ventriculo, lieni, nec non fluxioni menſtruorum, & hemorrhoidum conferunt. Sic & compoſita pro cuiuſque vincentis qualitatis ratione agunt.

De animi affectibus, Cap. 39.

RELiquum eſt, vt ad animi affectus tranſeamus, à quibus non parum

parum ægrotantes læduntur. Multi enim ob animi paſſiones cõmoriuntur. Caueant itaque ſibi quàm maxime ab ira, furore, triſtitia, timore, & ſolitudine: Ira namque corpus inflammat, calorem natiuum ad exteriora effundit. Mœſtitia verò parit melancholiam, corpus & oſſa exiccat. In timore calor omnis & ſpiritus ad intima cordis penetralia confugiunt, quo fit, vt partes algeant, corpus palleſcat, nerui lædantur, vireſq; omnes deijciantur, Præ nimio gaudio multos expiraſſe legimus puſillanimes, dilatato nimirum corde, foraſque repentè effuſo, diſſipatóque ſpiritu. Sed hæc de animi affectibus ſufficiant.

PRA

PRACTICÆ GENERA-
LIS LIBER IV.
ARGVMENTVM.

De remediorũ ſimpliciũ qualitate, quantitate, loco, & tẽpore inueniendo, potiſſimum tractat. Eius capita hæc ſunt.

De remediorum qualitate. *Cap.* 1.
De medicamentis temperatis. *Cap.* 2.
De medicamẽtis calidis in gradu primo. *Cap.* 3.
De medicamentis calidis in ſecundo, *Cap.* 4.
De medicamẽtis calidis in tertio, *Cap.* 5.
De medicamentis calidis in quarto, *C.* 6.

De

De medicamẽtis frigidis in gradu pri-mo,Cap.7.
De medicamentis frigidis in ſecundo, Cap.8.
De medicamentis frigidis in tertio, Cap.9.
De medicamentis frigidis in quarto Cap.10.
De medicamẽtis ſiccis in primo,Cap.11.
De medicamẽtis ſiccis in ſecũdo,Cap.12.
De medicamentis ſiccis in tertio, Cap.13.
De medicamẽtis ſiccis in quarto,Cap.14.
De medicamentis humidis in primo. Cap 15.
De medicamentis humidis in ſecundo, Cap.16.
De medicamentis humidis in tertio, Cap 17.
De medicamẽtis tenuis eſſentiæ,Cap.18.
De medicamẽtis craſſæ eſſentiæ,Cap.19,
De medicamentis diſſimilariũ partium, Cap.20.

De medicamentis acribus, Cap.21.
*De medicamẽtis adſtringẽtibus,*Cap.22.
*De medicamẽtis cõſtringentibus.*Cap.23.
De medicamentis aperientibus, Cap.24.
*De medicamẽtis diſcutientibus.*Cap. 25.
De medicamẽtis cõdẽſantibus, Cap.26.
*De medicamẽtis rarefaciẽtibus,*Cap.27.
De medicamentis emolliẽtibus, Cap.28.
De medicamentis indurãtibus, Cap.29.
De medicamentis laxantibus, Cap .30.
De medicamẽtis abſtergẽtibus, Cap .31.
De medicamentis adurentibus, Cap. 32.
De medicamentis attrahẽtibus, Cap.33.
De medicamentis cientibus, Cap.34.
De medicamentis deleterijs, Cap. 35.
De *alexiterijs,* Cap.36.
De *pus mouentibus,* Cap.37.
De *emplaſticis,* Cap.38.
De *medicamẽtis, obſtructione liberantibus.* Cap 39.
De *epuloticis,* Cap.40.
De *exedentibus,*Cap. 41.
De *expurgantibus,* Cap.42.

De exterminantibus, Cap. 43.
De incraſſantibus, Cap. 44.
De medicam. flatus diſcutiētib. Cap. 45.
De extrahentibus, Cap. 46.
De glutinantibus, Cap. 47.
De incidentibus, Cap. 48.
De repellentibus, Cap. 49.
De roborantibus, Cap. 50.
De ſarcoticis, Cap. 51.
De ſiſtendi vim habentibus, Cap. 52.
De vrinam cientibus, Cap. 53.
De menſtrua prouocantibus, Cap. 54.
De ſiſtentibus menſtrua, Cap. 55.
De ſudorem cientibus, Cap. 56.
De calculum frangentibus, Cap. 57.
De lac generantibus, Cap. 58.
De medicamentis expectorantibus. Cap. 59.
De tuſſim ſedantibus, Cap. 60.
De dolorem ſedantibus, Cap. 61.
De ſoporiferis, Cap. 62.
De venereis, Cap. 63.
De ſpermaticis, Cap. 64.

PRACTICÆ GENERALIS

LIBER IV.

De remediorum qualitate. Cap. I.

VIctus ratione abſoluta, ad medicamentorũ tractationem peruueniendum eſt: quęquidem in eorum qualitate, quantitate, loco, & tempore conſiſtit. Verùm de medicamentorum qualitate prius agendum eſt. Equidem medicamentorum qualitas ab ipſius morbi natura, eiusque cauſſa deſumenda eſt. Auſpicari enim perpetuò oportet ab indicatione, quę ab affectu, qui mederi paramus, accipitur, & demum examinare, ac diſcernere, an cauſa, quæ affectum excitauit, iam deſierit, an ipſum quoque nũ tum augeat, tum faciat: his inquam

Digitized by Google

ſemper cõparandũ eſt remediũ, quod eis ſit cõtrariũ. Sic ergo morbus calidus, poſtulat remedium frigidum: frigidus, calidum: humidus, ſiccum: ſiccus, humidum. Obſtructio præterea requirit medicamentũ, facultatẽ habens aperientẽ: plenitudo, euacuantẽ: raritas, denſantẽ: denſitas, rarefaciẽtẽ: aſtrictio, dilatantẽ: dilatatio, aſtringẽtem. Ad eundẽ modũ, magnitudo aucta efflagitat remediũ: quod minuit: imminuta, quod auget. Numerus quoque abundãs, deſiderat remediũ facultatẽ habens auferentẽ: deficiens verò adijcientẽ. Sic etiã vlcus ſordidũ poſtulat remediũ facultatẽ habens detergentẽ, cauũ replẽtẽ, planũ, epuloticũ, &c. Quod ad morborum cauſas attinet, humor quidem craſſus poſcit remedium, facultatẽ habens attenuãtẽ: tenuis, incraſſantẽ: lẽtus, incidentẽ: viſcoſus, abſtergentẽ. Sic quoq; ſanguis abũdãs phlebotomiã exigit: bilis medi

dicamentū, facultatē habēs purgandi bilē: pituita, medicamentū, quod pitui tā: atra bilis, quod melācholiā purgat; &c. Verū vt Medicinæ ſtudioſi vberiorem materiā in promptu habeant, omnis generis medicamentorū qualitates enumerandas quoque eſſe putauimus, initiū à temperatis ſumētes.

De medicamentis temperatis, Cap. 2.

TEmperatū medicamentum eſt, quod ſimilē elemētorū tēperaturā, eucrato, hoc eſt temperato hominis corpori obtinet, ita vt tale medicamentum temperatū, neq; calefaciat, neque refrigeret, neque humectet, neque exicet, ſed quēadmodū ipſum accepit, conſeruet: cuiuſmodi ſunt adianthū, aſparagus, argenti ſpuma, argēti recremētū, cadmia cera, citri cortex, eryngiū, faba, glycyrrhiza, graminis radix, lēticulus, leni ſemē, lotus ſatiua, lycium, lens, maſtiche, myxa, oleū dulce, pinei nuclei, ſeſamū terra chia,

& ſamia, trichomanes, Zizipha, &c.

De medicamentis calidis in gradu primo, Cap. 3.

MEdicamentum primi ordinis calidum eſt, quod nos excalefacit, non tamen euidenter, vt abſynthium, aloe, agaricũ, althea, amygdala dulcia, beta, braſſica, bugloſſũ, caſſuta, caſtanea, chamęmelũ, eupatorium, flores populi nigræ, ladanũ, lini, ſemẽ, lithoſpermõ, malobathrũ, nuces virides, oryza, orobus, propolis, quinq; folíũ, ſaccharũ, ſerũ lactis: ſeſamũ, ſpica nardi, vuę maturæ, vinum nouum ſeu muſtum,

De medicamentis calidis in ſecundo, Cap. 4.

SEcundi à medio receſſus medicamenta ſunt, quæ manifeſtè & euidenter calefaçere poſſunt: vt ſunt,

Abarum	Apium
Anetum viride	Arthemiſia

Balſa

Balſamũ. Bitumen	Mel
Buphthalmus	Meliſſa
Calamus odoratus	Myrrha
Capparis. Carduus	Myrris
Chamæpitys	Nux moſchata
Crocus	Nuces ſiccæ
Elateriũ. Eleliſph.	Ocymũ. Pãcratiũ
Eruũ. Elaphoboſ.	Peucedanum
Ficus	Piſtacia
Fœnumgræcum	Polium
Galbanum	Pix arida
Lotus ſylueſtris	Rapa. Radix rhod.
Lychnis coronaria	Sal. Scãdix. Scilla
Marrubium	Siſer
Maſtix.	Vinum
Mali citri ſemen	Thus. Teucrium
Manna thuris	Zedoaria.

De medicamentis calidis in tertio. C. 5.

TErtiæ claſſi adſcribuntur medicamenta calida, quæ in ſuo genere vehementer citra ſummum tamen excalfaciunt; cuiuſmodi ſunt,

Abrotanum
Ammi. Amomum
Anacardium
Anethum vſtum
Aſarum. Ariſarum
Acori radix
Aniſum. Apocynũ
Aſphodelus
Agnus
Arum
Amomum
Careum
Cartham. Caſtor.
Caſſia odorata
Calamintha. Ced.
Cinnamomum
Conyzæ.
Chelidonium ma.
Chamædrys.
Chamælenæ
Cuminum
Carpeſium
Carnabadium

Clinopodium
Cholocynthis
Dictannus. Daph.
Dacunculus
Elleborus vterque
Epithymũ. Eruca
Fœniculum. Foliũ
Galanga. Galbanũ
Gariophyllon
Helenium
Hyſſopum
Iris
Iuniperus
Leontopetalum
Leucas
Lolium
Mali citri cortex
Meum
Moly
Mentha
Mentaſtũm
Moſchus
Nepeta. Nigella

Ori

Origanum	Siſymbriū. Scoly.
Opopanax.	Serpillum. Seſeli
Paronychia	Smyrnium
Petrocelinum	Trifolium
Periclymenum	Thlaſpi
Piper, Porrū capit.	Thymbra
Ptarmice.	Thimus
Pſeudodictamnus	Tragium
Pulegium	Tragoricanum
Raphanus	Tripolium
Ruta hortenſis	Triſſago
Sabina.	Veratrum albū, &
Scorodopraſum	nigrum
Sanpſuchum.	Vitex
Scorpioides	Vinum vetus

De medicamentis calidis in quarto gradu, Cap. 6.

MEdicamenta calida in quarta ſede ſunt, quæ adeò excalfacere poſſūt, vt eſcharā moliatur, & vrāt, vt

Adarces	Allium
Ampelopraſon	Calx

Cedrinus liquor
Cepa
Chalcitis
Calcanthum
Chelidonium minus
Clematis altera
Cinis ſarmentitius
Cinis ficulneus
Coſtus
Euphorbium
Fæx vſta
Granum cnidium
Lactaria
Lanaria herba
Laureola
Lepidium
Melanteria
Miſy
Naſturtium
Ochra
Pityuſa
Porrum agreſte
Pſoricum
Pulegium
Pyrethrum
Ranunculus
Ruta ſylueſtris
Scandaracha
Sardonia herba
Sinapi
Sory
Strutium
Teſtæ marinæ crematæ
Tithymalus.

De medicamentis frigidis in primo.
Cap. 7.

MEdicamenta primi ordinis frigida ſunt, quæ nos refrigerant, non tamen euidenter, vt

Atriplex	Myrtus
Acini vuæ	Orobanche
Cotonea	Oxyphœnica
Citrei caro	Pruna
Gramen	Pira
Hordeum	Rhamnus
Malua	Roſa
Milium	Viola.

De medicamentis frigidis in ſecundo, Cap. 8.

MEdicamenta ſecũdi receſſus frigida sũt, quę manifeſtè & euidẽter refrigerare valẽt: cuiuſmodi sũt

Acacia	Cucumis
Alga murina	Damaſcena pruna
Blitum	Endiuia
Condrylla	Galla. Gingidium
Cucurbita	Hyacinth⁹. Hypociſtis.

Lactuca. Lens paluſtris
Mala perſica
Mala armeniaca
Mala granata
Pepon
Plantago
Polygonum
Potamogeton
Pulicaris herba
Pſillium
Solanum hortẽſe.

De medicamentis frigidis in tertio Cap. 9.

MEdicamenta tertiæ claſſi frigida adſcribuntur omnia ea, quæ vehementer citra ſummum tamen refrigerant, vt ſunt

Caphura
Papauer ſatiuum
Portulaca
Solanũ ſomniferũ
Sedum maius
Sedum minus
Solanum hortenſe
Sandali, &c.

De medicamentis frigidis in quarto. Cap. 10.

IN quarta ſede frigida collocantur, quæ vehementer refrigerant, adeò vt extinguant, cuiuſmodi ſunt.

Ci

Cicuta	Papauer erraticum
Dorycnium	Papaueris ſuccus
Fungi	Hyoſcyamus
Opium	Mandragora, &c.

De medicamentis ſiccis in gradu primo.
Cap. II.

PORrò primis ordinis ſicca medicamenta ſunt, quæ nos exiccant, non tamen euidenter, ſed cum aliqua rationali demonſtratione: vt ſunt

Alyſſum	Fœnumgræcum
Anthemis	Hordeum
Arum	Hyacinthus
Artemiſia	Lotus ſatiua
Beta	Lotus ſylueſtris
Braſſica	Manna thuris
Caſtanea	Malabathrum
Chamæleuce	Myrrhis
Crocus	Myrtus
Faba	Ocymum
Fœniculum	Orobànchæ

Pſeu

Pſeudodictamus	Solanum hortẽſe
Rhododaphne	Seſamum
Saccharum	Thus.

De medicamentis ſiccis in ſecundo. Cap. 12.

MEdicamenta ſecundi ordinis ſicca, manifeſtè iam & euidenter deſiccare poſſunt: vt ſunt

Agaricus	Carduus
Alga marina	Capparis
Amomum	Condrylla
Amurca	Cotonea
Anethum	Caſſutha
Aphaca	Cinnamomum
Apium mõtanum	Dictamnum creticum
Arthemiſia	
Balſamum	Elaphoboſcum
Balauſtia	Elaterium
Bitumen	Eleliſphacus
Bupthalmus	Eruum
Burſa paſtoris	Folium

tus G in gidium

Galbanum
Hypociſthis
Iris
Lepidium
Lentes
Lolium
Lychnis coronaria
Lycium
Mali citrei cortex
Mali citrei ſemen
Malabathrum
Maſtix
Mentha
Mentaſtrum
Mel
Milium
Meum
Myrrha
Nardum Indicum
Nardum celticum

Nux moſchata
Orobus
Opopanax
Oryza
Petroſelinum
Phu
Piſtacia
Pira
Pix liquida
Pix ſicca
Plantago
Polynemum
Radix rhodia
Raphanus
Ror ſmarinus
Saluia
Scandix
Scorpioides
Scolymos
Spica nardi, &c.

De medicamentis ſiccis in tertio gradu, Cap 13.

MEdicamenta tertij ordinis ſicca ſunt ea omnia, quæ vehementer citra ſummum tamẽ reſiccare poſſunt: ex quorum numero ſunt.

Abrotonum	Calaminrha
Abſynthium	Carnabadium
Açorus	Carophyllum
Aloë	Cedrus
Alumen	Chamæleon niger
Ammi	Chamæpitys
Anethum	Chamædrys
Aniſum	Chelidonium maius
Acetum	Clinopodium
Acacia	Cinis ſarmentitius
Apium	Cinnamomum
Aſarum	Cuminum
Apocynum	Coriandrum
Aſphodelus	Cophura
Aſtragalus	Conyza
Carum	Cucumis ſyl.
Caſſia odorata	Epithymum
Caſtoreum	

Digitized by Google

Eruca	Polium
Galla	Petroſelinum
Galbanum	Ptarmice
Hyſſopus	Porrum capitatum
Irio	Pyrethrum
Iuniperus	Quinquefolium
Leontopetalum	Ruta
Leucacantha	Rhu obſoniorum
Leucas	Sal
Marrubium	Sabina
Moly	Sanguis draconis
Macer	Sampſuchum
Moſchus	Scorodopraſum
Milium	Serpyllum
Myrtus	Seſamoides ma.
Nepeta	Seſamoides min.
Nigella	Seſelli
Olus atrum	Siſymbrium
Origanum	Smyrnium
Paronychia	Sphondylium
Periclymenum	Stachys
Peucedanum	Teucrium
Piper	Thlaſpi

Thymbra	Triſſago
Thymus	Veratrum album
Trifolium	Veratrum nigrum
Tragoriganum	Vitex.

De medicamentis ſiccis in quarto.
Cap. 14.

IN quarta claſſe nec ſicca, nec humida collocantur medicamenta, quũ patientes qualitates ſint: proinde ex ſe ſummum hoc opus non attentant, neque aggrediuntur, niſi inſigni calore, aut frigore adiuuentur, alioqui ſola patiendi facultate cõtentæ. Quapropter in tertia claſſe ſiccum citra additum calorem vim ſuam exequitur. Poſſunt tamen ad quartum ordinem ſicca referri

Adarces	Cedrinus liquor
Allium	Chalcitis
Calx	Chalcanthum

Cheli

Chelidonium minus	Pityuſa
Clematis altera	Pſoricum
Cinis ficulneus	Pulegium
Euphorbium	Ranunculus
Fax vſta	Ruta ſylueſtris
Lanaria herba	Sandaracha
Laureola	Sardonia herba
Melanteria	Sinapi
Miſy	Sory
Naſturtium	Teſtę marinæ crematæ
Ochra	Tithymalus,&c.

De medicamentis humidi in primo,
Cap. 15.

CÆterùm primi ordinis medicamenta humectantia ſunt, quæ nos humectare, non tamen euidenter poſſunt: vt ſunt

Bugloſſum	Glycyrrhiza
Citri caro	Intybum

TErtio ordine humectant ea omnia ,quæ vehementer humectare poſſunt : cuiuſmodi ſunt, cucumis, cucurbita, lactucæ ſuccus,fungi, papauer ſatiuum , ſolanum ſomniferum,&c.

De medicamentis tenuis eſſentiæ, Cap. 18.

MEdicamenta , quæ celeriter in tenuïa ſoluuntur, tenuïum appellantur partium. Sunt autem tenuis eſſentiæ medicamenta

Acanthus
Acetum. Acorus
Adiantum
Agaricus
Ammi
Anethum
Anthemis
Arctium
Argemone
Aparine
Apium
Ariſtolochia rotunda
Arthemiſia
Aſarum
Aſcyrum

Google

Aſplenum
Baccharis
Botrys
Calamus odoratus
Capros
Carpeſium
Caſia
Caſtoreum
Cinnamomum
Circea
Clynopodium
Crocus
Cyminum
Daucus
Dictamnum
Ebenus
Elaterium
Epithymum
Erica
Eryngium
Eupatorium
Euphorbium
Ficus

Geranium
Gramen
Harundo
Hypericum
Hyſſopus
Iaſminum
Iris
Iuniperus
Iuncus odoratus
Ladanum
Leucoium
Liguſticum
Macer
Mala citria
Malabathrum
Mentha
Milium
Moly
Myrrhis
Myrtus
Napum
Nepeta
Naſturtium

Nigella

Digitized by Google

Nigella
Ocymum
Onobrychis
Origanum
Paronychia
Parthenium
Petroſelinum
Peucedanum
Pæonia
Phalangium
Phalaris
Piper
Piſtacia
Polemonium
Populus nigra
Propolis
Pſeudodictamnũ
Ptarmica
Pulegium
Pyrethrum
Quinquefolium
Rhaponticum
Rhodia radix
Rhabarbarum
Sabina
Sagapenum
Sampſuchum
Schœnanthos
Seſeli
Siſymbrium
Sium
Spartium
Spina alba
Sphondylium
Stachys
Sulphur
Tamarix
Teucrium
Thapſia
Thlapſi
Thymbra
Thymus
Tordylium
Tragium
Tragoriga-
num

Veteratrum
Vitex
Vrtica
Xyris,&c.

De medicamentis craſſæ eſſentiæ, *Cap. 19.*

MEdicamenta quæ in tenuia ſolui nequeunt, craſſarum ſunt partium: cuiuſmodi ſunt dura & viſcoſa: vt

Acacia
Alga
Alumen
Amurca
Arbutus
Argenti ſpuma
Arum
Atramentum metallicum
Auri pigmentum
Batus
Buccina
Cacalia
Caſeus
Centorium maius
Cepea
Cera
Ceruſſa
Chalcitis
Chryſocolla
Conchula Indica
Cucumis
Ephemerum
Fæx

Galla

Digitized by Google

Galla
Glaucium
Hypecoon
Hypociſtis
Lentiſcus
Liguſticum
Lycium
Lyſimachia
Macer
Melanteria
Meſpila
Miſy
Myagrum
Myrtus
Nitrum
Oclyra
Palturus
Palma
Papaueris liquor
Phyllitis
Picea
Plantago
Plumbago
Plumbarius lapis
Plumbum elotum
Plumbum vſtum
Pompholyx
Populus alba
Potamogetum
Pſoricum
Radix Idea
Rhuponticum
Recrementum ferri
Rubrica Synopica
Rubrica fabrilis
Sal
Seſamum
Sori
Sonchus
Spina Arabica
Squama æris
Storchis
Terra lemnia
Terra erethria
Terra Samia

Terra

Terra Selinuſia
Teſtæ marinæ
Tubera
Thuris fuligo
Thuris cortex
Viſcum

De medicamentis diſſimilarium partium, *Cap.* 20.

DIſſimilarem eſſentiam habent,

Abſynthium
Acacia
Acetum
Æs crematum
Agaricum
Aloe
Anchuſa
Aſpatalthus
Aſter Atticus
Alga
Atramentum ſutorium
Batus
Braſſica
Bulbus
Calamus odoratus
Capnos
Capparis
Centaurium maius
Cẽtaurium minus
Chalcitis
Chyſocome
Cinis ſarment. vitis
Cinnabaris

Co-

Coriandrum
Cratęogonos
Cupreſſus
Cyperus
Cytiſus
Diphryges
Dracunculus maior
Dryopteris
Ephemerum
Fæx
Filix
Folium
Fumaria
Gingidium
Glaucium
Glans vnguentaria
Granum tinctorū
Halimos
Hedera
Iſatis ſatiua
Iſopyron

Lapis phrygius
Lapis gagates
Lapis oſtracites
Liguſtrum
Lycium
Macer
Mala citria
Malabathrum
Melilothum
Morus
Myrtus
Maſtix
Nardus
Oxyſchenus iuncus
Paliurus
Pæonia
Phu
Pira
Plantago
Polygonaton
Populus alba
Pſoricum

Rha
Roſa
Rubia
Rumex
Ruſcus
Scordium
Senecio
Sertula campana
Sideritis
Sonchus
Stechas
Symphytum petreum
Terra cimolia
Terra pingiris
Tribulus
Tubera
Vmbilicus Veneris
Viſcum
Vitis alba
Vitis nigra
Vlmus, &c.

De medicamentis acribus, Cap. 21

ACria ſunt, quæ mordicant rodúntque cum valida quadam caliditate. Sunt enim omnia acria: calida, prout magis vel minus acria ſunt. Itaque tum incidunt, tum excalfaciunt, tum à vicinis partibus ad ſeſe ſanguinem attrahunt: vt

Abſin-

Abſinthinm
Acetum
Acorus
Adarces
Ægilops
Ærugo
Æs vſtum
Allium
Alypon
Amini
Ammomum
Anagyris
Anchuſa
Anemone
Aniſum
Aqua maris
Argemone
Ariſarum
Ariſtolochia rotũda
Aſarum
Aſpalathus
Aſphodelus

Atramentum ſutorium
Bdellium
Calamus odoratus
Capnos
Capparis
Cardamomum
Caros
Caſia
Caucalis
Centaurium maius
Chalcitls
Chamæleon albus
Chamepitys
Chamædaphne
Chamæſyce
Chelidonium maius
Chelidonium minus
Chryſocome
Chryſocolla

Cinis ſarment. vi-
tis
Cinnabaris
Coagulum
Conyza
Coris
coſtus
crocodilion
Cupreſſus
Cyclaminus
Cyminum
Daphnoides
Dictamnus Cre-
tenſis
Dyctamnus
Diphryges
Dracunculus ma-
ior
Dracunculus mi-
nor
Dyropteris
Fæx
Ficus

Flos æris
Fœniculum
Folium
Fumaria
Galion
Glyciſis
Gramen
Granum cnidium
Halcyonium
Halimos
Hauena
Hedera
Hiberis
Hirundinaria
Hydropiper
Irion
Iris
Iſatis ſylueſtris
Iuniperus
Lactaria herba
Lanaria
Lapis Phrygius
Lapis oſtracites

Lapi

hyites	Oleum Laurinum
miris	Oluſatrum
itium	Ononis
ola	Onoſma
s Alexādrina	Onyx Indicus
opetalum	Orminum
s	Pancratium
n	Pæonia
r	Peplis
citria	Peplos
pathron	Periclymenum
	Petrocelinum
nteria	Phu,Piper
ha	Pityuſa
n	Pix liquida
y	Pix ſicca
lus	Polium
lus Gallica	Polygonatum
dus montana	Porrum capitatum
turtium	Porrum agreſte
eta	Pſeudobunium
lus bouis	Pſeudodictamus
um Sinapinum	Pſoricum

Ptarmice
Pulegium
Pycnocomon
Pyrethrum
Quinque folium
Radicula
Ranunculus
Rha
Raphanus
Ruta
Sabina
Sagapenum
Salis flos
Sardonia herba
Scandix
Scilla
Scordium
Scorodopraſon
Serpyllum
Seſeli, Sinapi
Smilax aſpera
Smyrnium
Spongiæ
Sphondylion
Spuma argenti
Stachys
Staphylinus
Staphis ſylueſtris
Teſtæ marinæ vſtæ
Thlaſpi
Thapſia
Thymelæa
Thymbra
Thymus
Tithymalus
Tordylion
Tragoriganum
Tripolium
Triſſago
Tuſſilago
Veratrum album
Veratrum nigrum
Veronica
Viſcum

ex · · Vitis nigra
:is alba · · Zingiber,&c.

De medicamentis adſtringentibus,
Cap. 22.

ADſtringens ſapor tum auſteri, tũ acerbi eſt genus: ineſtq; me-
:amentis adſtringentibus facultas qualitas cum acribus pugnatiſſi-
ı. Nam contrahunt, conſtipantq;,]; condenſant ſubſtantiam noſtrã
.tringentia, ac proinde in quamuis :poris noſtri partem extrinſecus
poſita fuerint, continuò illam ru-
ſam & cõtractam efficiunt, contra
am acria, quæ impoſita cuti per-
cuo eam excalfaciunt, atq; in mo-
n attollunt, rubente colore, & ſi
ıtius immorentur, etiam vlcerant.
ırrò adſtringentia refrigerando,
ntrahendo, conſtringendoq;, in illis
am contentum repellere, ex quo li-

quet facultatem aduerſiſſimam eſſe adſtringentibus, cum acribus. Sunt autem adſtringentia.

Abſinthium
Abrotonum
Acacia
Acetum
Achillea
Acinus
Æs vſtum
Agnus
Ærugo
Agaricum
Aloe
Alumen
Ambroſia
Anchuſa
Aphace
Arbutus
Argẽti recremẽtũ
Argenti ſpuma
Aſpalathus
Aſtragalus
Alga marina
Atramẽtũ ſutoriũ
Baccharis
Balauſtium
Beta nigra
Braſſica
Britannica
Bromos
Bulbus eſculentus
Bolus Armenus
Burſa paſtoris
Calamus odoratus
Capnos
Capparis
Centauriũ maius
Centunculus
Ceratia
Chalcanthum
Chalcitis
Chryſocome

Chry

hryſocolla
ichorium
innabaris
iſtus
lymenum
olymbades
ondrylla
orallium
oriandrum
Cornus
Coronopus
Crocus modicè
Cupreſſus
Cynosbatus
Cyperus
Diphryges
Dracũculus maior
Dryopteris
Edur
Elatine
Ephemerũ alterũ
Equiſetum
Eupatorium

Fęx vini
Ferula
Filix
Fumaria
Gallæ
Gingidium
Glandes
Glans vnguentaria
Glycyrrhiza
Gnaphalium
Granũ infectoriũ
Gypſum
Halimos
Hedera
Hedyſarum
Helxine
Hemerocallis
Hemionitis
Heracium
Hyacynthus
Hypociſthis
Intybus
Iſatis

Digitized by Google

Iſopyrum
Iuglans
Iuniperi baccæ
Ilex
Labruſca
Ladanum
Lapis Armenius
Lapis phrygius
Lapis hæmatites
Lapis ſciſſilis
Lapis oſtracites
Lapis magnes
Lapis Geodes
Lens
Lentiſcus
Leporinus pes
Liguſtrum
Limonium
Lotus arbor
Lycopſis
Lycium
Lyſimachia
Malum punicum

Macer
Malicorium
Malum Cotoneum
Mala ſylueſtria
Mala perſica
Malabathrum
Manna thuris
Malum
Maſtiche
Medium
Melilotum
Melanteria
Mentha
Meſpila
Miſy
Morus
Muſcus
Muſcus marinus
Myrtus
Nardus omnis
Nymphæa
Ochra
Olea ſylueſtris

leum acerbum
loſtium
mphacium
ryza
xyacantha
ıliurus
ılma
:onia
:rſea
:rſonata
nœnix
hu
hyllitis
icea
inus
irus ſylueſtris
lantago
lumbarius lapis
lumbum elotum
olygonatum
'olygonum
olypodium
'ortulaca
Potamogetum
Pruna ſylueſtria
Pſoricum
Punica mala
Quercus
Radix Idea
Radix Rhodia
Recremētū plūbi
Recrementum argenti
Rhaponticum
Rhus, Roſæ
Rubia
Rubrica Senopica
Rubrica fabrilis
Rubus
Rubus Idæus
Rumex
Sal
Salis ſpuma
Saluia
Salix
Scordium

Sedum maius
Sedum minus
Sentis canina
Sideritis
Siſer
Solanum
Solanum veſicariū
Sori
Sonchus
Spina alba
Spina aabica
Spodium
Squama æris
Stibium
Stœchas
Stœbe
Stratiotes
Symphytū petræū
Symphytū magnū
Tamarix
Terebinthus
Terra lemnia
Terra erethria
Terra cimolia
Terra pinguis
Terra melia
Tilia
Tomentum
Tragium alterum
Tragoriganum
Tragos
Tribulus
Thuris cortex
Thus
Veneris vmbilicus
Verbaſcum
Vitex
Vitis alba
Vitis nigra
Vitis vinifera
Vlmus
Vinacei
Vua acerba, &c.

De medicamentis conſtringentibus Cap. 3.

Onſtringentia ſeu contrahentia ſeu obſtruentia medicamenta iſtæ ſunt eſſentiæ, hiantia vaſorum a concludunt, exiguoſq; meatus nó ueunt, ſed foris incumbunt, frigida it temperie, & ſubſtantiam habét reſtrem craſſarum partium: cuiuſodi ſunt

acia	Glandes
butus	Glãs vnguentaria
s vſtum	Lapis gagates
greſtis olea	Lapis Thracius
umen	Lapis Morochth⁹.
ramétũ ſutoriũ	Lyſimacria
lauſtium	Malicorium
halcitis	Meſpila
npetron	Melanteria
os æris	Miſy
os ſalis	Myrtus
alla	Myrtidanum

Nitum

Nitrum
Palma
Pinus
Pinaſter
Quercus
Rubus
Sorbus
Sori
Spina alba
Spina Arabica
Squama æris
Strutia cydonia
Spongię,&c.

De medicamentis aperientibus,
Cap. 24.

APeriẽtia ſeu Anaſtomotica medicamenta vaſorum oſcula aperiunt. Itaque contraria ſunt medicamentis conſtringentibus aperientia, quę natura ſunt calida,acri,atq; mordaci, tum craſſarum in ſuper partium:vt

Abſynthium
Abrotonum
Acorus
Adiantum
Agaricus
Aloe
Allium
Amaracus
Ammi
Anthemis
Apium
Ariſtolochia

Arte

temiſia
arum
paragus
plenum
phodelus
nygdalæ amaræ
tonica
aſſica
ılamintha
ancamum
apparis
æpa
arduus
arpeſium
entauriũ minus
entauliũ maius
hamædrys
hamæpitis
icer rubrum
ichorium
innamomum
oſtus
rithmum

Cuſcuta
Cyclaminus
Daucus
Eupatorium
Eryngium
Fœniculum
Fel taurinum
Gentiana
Hyſſopum
Iris
Iuniperus
Laurus
Libanotis
Lichen
Liguſticum
Marrubium
Meliſſa
Melopeponũſemẽ
Mentaſtrum
Meum
Myrica
Myrrha
Napi ſemen

Nar

Nardus vtraque	Roſmarinum
Nigella	Rubia
Ononis radix	Ruſcus
Oleum irinum	Sabina
Oleum amaracinũ	Scilla
Origanum	Scordium
Oxylapathum	Sphondilium
Paſtinaca ſylueſtris	Sinapi
Petrocelinum	Sium
Peucedanum	Smyrnium
Piſtacia	Squinanthum
Polium	Sulphur
Pulegium	Thymus
Raphanus	Thymbra
Rhaponticum	Trichomanes
Rhabarbarum	Verbanaca
Roſarum ſuccus	Vrtica,&c.

De medicamentis diſcutientibus,
Cap. 25.

MEdicamenta diſcutientia calida ſũt cũ ſubſtãtiæ tenuitate: vt ſũt,

Abro

Abrotonum	Braſſica
Acanthus	Bromus
Adiantum	Buphthalmum
Althea	Butyrum
Ammi	Bryoniæ radix
Anagyris	Cannabis
Androſaces	Capparis
Anethum	Chamęmelum
Aniſum	Carum
Anthemum	Caſia
Aparine	Caſeus vetus
Apium	Caſtoreum
Apiaſtrum	Caucalis
Apocynum	Cedrus
Argemone	Cera
Ariſtolochia	Chamęl.alb&nig.
Aſclepias	Chamæpitys
Aſphodelus	Chamæſyce
Aſter Atticus	Chelidoniũmaius
Atriplex	Chryſanthemum
eta	Cicer
dellium	Cytiſus
itumen.	Clinopodium

Coa

Coagulum
Colus ruſtica
Coriandrum
Crocodilium
Cucumis ſylueſtr.
Cyclaminus
Cyminum
Daucus
Dictánus Creticus
Ebulus
Elaterium
Erui farina
Fæx
Furfur
Fœnumgræcum
Galbanum
Galiopſis
Geranium
Gladiolus
Gutta ammoniaca
Halcyonium
Harundo
Hauena

Hemerocallis
Hordei farina
Hydropiper
Iaſminum
Iris
Iſatis ſatiua
Iuglandes
Lacca
Ladanum
Lampſana
Lanariæ herba
Lapis Phrygius
Lapis pyrites
Lapis gagates
Lapis Thracius
Lapis alabaſtrites
Leontopetalum
Leucas
Libanotis
Liguſticum
Liguſtrum
Lilij folia
Lini ſemen

Lo

Lolium
Lupinorum farina
Lycium
Malua
Marrubium
Melilotum
Mentha
Meum
Mercurialis
Moly
Muſcus
Naſturtium
Nepeta
Nerium
Nigella
Nitrum
Nitri ſpuma
Ocymum
Oculus bouis
Oleum vetus
Oleum ricininum
Oleum raphaninū
Oleū melanthinū

Oleum picinum
Oleum anethinum
Oleū chamæmelinum
Oleum rutaceum
Oluſatrum
Onobrychis
Origanum
Paliurus
Panax
Pancratium
Paronychia
Perſonata
Petroſelinum
Peucedanum
Piper
Pix liquida
Pix ſicca
Pix zopiſſa
Pinguedo ouis
Pſeudobunium
Ptarmica
Pycnocomum

Quin

Quinquefolium
Radicnla
Radix Rhodia
Rhamus
Raphanus agreſtis
Reſina
Ricinus
Rotundus iuncus
Rumex
Ruta
Ruta ſyueſtris
Sabina
Sagapenum
Sal
Salis ſpuma
Salis flos
Scambucus
Sampſuchum
Sandracha
Scammonium
Senecio
Seſamum
Siſymbrium
Sium
Smyrnium
Spongiæ
Styrax
Stæchas
Stercus omne
Terra cimolia
Terra pinguis
Terra ampelitis
Teſtę marinę lotæ
Thapſia
Tragium
Terebinthina
Tragoriganum
Trichomanes
Veneris vmbilicus
Verbaſcum
Diſcum
Vitis
Vrtica
Vua
Xyris

Xan

Digitized by Google

Xanthium	Zingiber,&c.

De medicamentis condenſantibus, Cap. 26.

CONdenſantia medicamenta frigida planè ſunt, non tamen terreſtris eſſentiæ, neq; aëreæ, ſed potius aqueæ, cuiuſmodi ſunt,

Aqua frigida	Tribulus viridis
Semperuiuum	Pſyllium
Portulaca	Lenticula paluſtris
Mandragora	Altercum
Cicuta	Papauer, &c.

De medicamentis rarefacientibus. Cap. 27.

RArefacientia medicamenta condenſantibus planè contraria sũt: calida enim ſunt modicè & minimè ſicca, tenuiúmque partium. Proinde diffundunt, laxant, & cutis meatus dilatant: vt ſunt,

Adiantum.
Althea
Anethum
Abrotonum
Chamæmelum
Fœnumgræcum
Farina hordei
Farina erui
Farina tritici
Lini ſemen
Mercurialis
Meliotum
Oleum Chamæmelinum,
Oleum vetus
Oleum cicinium
Oleum raphaninum
Oleum ex cucumis ſylueſtris
Oleum ex althea. &c.

De medicamentis emollientibus, Cap. 28.

EMollientia ſiue Malactica medicamenta modice, tum calida tum ſicca eſſe conuenit: ſed ſatis eſt, vt ſecundi, aut tertij ordinis ſint excalfacientium, primi exiccan

cantium. Sed & his non ſecus ac pus mouentibus, emplaſtica vis, hoc eſt, poros illinendi ineſſe conuenit. Cæterùm quanto maiorem euacuandi facultatem habere debent, tantò vtique minus etiam meatus illitu obſtruere, ne actio impediatur: vt ſunt

Achanthus
Adeps omnis
Althea
Ammoniacum
Amurca
Anthemis
Aqua tepida
Atriplex
Bdellium
Beta alba
Bitumen
Braſſica
Bugloſſum
Buphtalmus
Butyrum
Cera
Cæpa cocta
Ceruſſa
Cucumis ſylueſtris
Colophonia
Cydoniorum ſemen
Crocus
Cupreſſus
Ficus ſiccæ
Fœnumgræcum
Galbanum
Hemerocallis

Hyppogloſſum
Iris
Lac
Ladanum
Lana ſuccida
Laurus
Lilium
Lini ſemen
Lithargyrum
Loti ſyl. ſemen
Malua
Maſtyche
Medulla ceruina
Medulla vitulina
Mel
Melilotum
Nigella
Oeſippus

Oleum oliuarum
Oleũ amyg. dulciũ
Opopanax
Pancratium
Phaſelus
Pix arida
Plumbum vſtum
Pſyllij ſemen
Reſinæ omnes
Sapa
Scilla
Seſammum
Stercus bubulum
Styrax
Viola purpurea
Vlmi Radix
Vuæ paſſæ
Viſcum, &c.

De medicamentis indurantibus, Cap. 29.

Indurantia ipſis emollientibus plane ſunt contraria, Sunt enim frigida

Digitized by Google

& humida, veluti ſemperuiuum, portulaca, pſyllium, lenticula paluſtris, ſolanum &c. ſimiliter ſi quid ſimul refrigeret, & deſiccet, & ipſum planè indurabit, at non propriè. Nam congelatione potius quàm euacuatione durum efficitur corpus. Sin quid quod innatam humiditatem non cõtinet induratum eſt, id ſiccum aptius quam durum dicemus: conſtátque eius ſanatio rigatione, & humectatione, non emollitione: Sicuti tentio, laxatione tenſione curatur, laxatio tenſione. Duritiem verò ſequitur tenſio, mollitiem laxatio.

De medicamentis laxantibus,
Cap. 30.

MEdicamentorum laxantium non vna eſt ſpecies, ſed tot, quot tenſionum. Tenſioně autě expe

riuntur,que per frictionũ iniurijs patuerunt, aut ariditate rigent, aut inflammationibus obſidentur, aut duritia tumentes occaleſcunt, aut carnis copia partes quibuſdam non ſecus, ac in phlegmonis, extuberant. Idcirco non etiam ſimpliciter vna eſt ſpecies laxantium remediorum, ſcilicet, cum alia humectando, alia calfaciendo, alia verò emolliendo, quædam vacuando, nonnulla tumores prẹternaturam purgando,alia per horum coniugationem quampiam agendo laxare conſeruerint. Porrò laxitatem ſentiunt ligamenta,tendones,cutis ipſa, eíque ſubditi muſculi, cum copioſo humore imbuuntur.

De medicamentis abſtergentibus & detergentibus, Cap. 1.

ABſtergentia medicaměta calida craſſarumq; partiũ eſſe debět, cuiuſ

Digitized by Google

cuiuſmodi ſunt omnia amara, vel nitroſa, quæ craſſos viſcoſosq; humores abſtergere valent : ex quorum numero ſunt

Abſinthium	Atriplicis ſemen
Abrotanum	Batis, Beta
Acorus	Bdellium
Aëris ſquama	Braſſica
Ærugo. Agaricus	Buccina
Alyſma. Aloe	Bulbus eſculentus
Amydalæ amaræ	Cadmia
Anthyllis	Canchamum
Antirrhinum	Capparis
Aparine	Capnos
Apiaſtrũ Arction	Cardamomum
Argemone	Centaurium minus
Argenti ſpuma	Cæpa
Ariſtolochia rotun-	Chamædrys
da & longa	Chamædaphne
Arum, Aſarum	Chameleon
Aſparagus	Chamæla
Aſphodelus	Chamæpitys
Atramẽtũ ſutoriũ	Chameſycæ

Chelidoniũ maius	Eruum
Chondrylla	Eupatorium
Chryſocolla	Euphorbium
Cicer	Faba
Cinis ſarmentitius	Fel
Cinnamomum	Fæx
Clinopodium	Ficus
Colocynthis	Filix
Conyza	Flos æris
Conchula Indica	Fœniculum ſyl.
Coſtus	Fœnumgræcum
Crocomagma	Fumaria
Cucumis ſatiuus	Gentiana
Cucumis ſylueſtr.	Glans vnguẽtaria
Cyclaminus	Glandes
Diphyges	Granũ infeſtoriũ
Dracũculus maior	Halcionium
Dulcis radix	Harundo
Dryopteris	Hedera terreſtris
Ebenus	Hedyſarum
Elaterium	Helxine
Eliotropium	Hemerocallis
Equiſetum	Hirũdinariamaior

Hor

Hordeum
Hyacinthus
Iaſminum
Iſopyron
Labrum Veneris
Labruſca
Lactaria herba
l actuca ſylueſtris
Lanaria herba
Lampſana
Lapis Armenius
Lapis chalcitis
Lapis pyrites
Lapis Aſius
Lapis oſtracites
Lapis ophites
Lapis thytes
Lapis Arabicus
Leucacantha
Leucoion
Libanotis
Lichen
Lilium

Lithoſpermon
Lithargyrum
Lotus ſylueſtris
Lupini
Lycium
Marum
Marrubium
Mel
Miſy
Myrrha
Narciſſus
Naſturtium
Nepeta
Nigella
Nitrum
Nitri ſpuma
Nymphæa
Oleaſtellus herba
Oleũ amygd.amat
Oleum balninum
Ononis
Onoſma
Orminum ſatiuũ

Digitized by Google

Orobus
Oſyris
Panacis radix
Pancratium
Papauer corni
Parthenium
Phu
Piſtacia
Pityuſa
Pix vtraque
Plantago
Populus alba
Poterium
Pulicaris herba
Purpura
Pycnocomum
Quinquefolium
Radicula
Ricinus
Rubia
Sagapenum
Salis ſpuma
Scamonium

Scandix
Scilla
Scordium
Sepiæ teſta
Seſamoides maius & minus
Sideritis
Siſer
Siſymbrium
Siſymbriũ alterũ
Solaris maior
Spuma argenti
Stæchas
Sulphur
Tamarix
Telephion
Terra Samia
Terra Chia
Terra Selinuſia
Terra melia
Tithymalus
Triſſago
Veneris vmbilicus

Ve

Veratrum album
Veratrum nigrum
Verbaſcum
Veronica
Viola alba
Viſcum
Vitis alba
Vitis ſylueſtris
Vitis nigra
Vitis vinifera
Vlmus,&c.

CÆterùm detergentia medicamenta non poros purgant, ſed tantum cutis vel vlcerum ſordes. Huius generis ſunt amara, & dulcia quædam, quæ tenuium ſunt partium: vt fabæ, eruum, lupini, iris, mel, hordeũ, ſcilla, vrticæ ſemen, &c.

De medicamentis adurantibus,
Cap. 32.

ADurentia medicamenta quędã, cruſtã moliũtur, Græcis Eſcharotica dicta ſunt, quòd eſcharas, hoc eſt cruſtas, cauterij ritu efficiant, ſunt conſiſtentia, craſſa, & vehemẽter calida,

Digitized by Google

lida, & cauſtica, hoc eſt vrentia, & nõ ſecus atque ignis corpus colliquant; & cuicunq; ſenſibili corporis parti inhæſerint, pungentis ſtipitis ritu cruciant, vt

Adarces. Ærugo
Æs vſtum. Allium
Aſius lapis
Atramentũ ſutoriũ
Auripigmentum
Bupreſtis
Calx viua. Chal-
chantum
Cinis ficulneus
Calamintha
Cantharides
Chalcitis
Chelidoniũ minus
Clematitis altera
Chryſocolla
Dracunculus
Dryopteris
Erucæ pinorum
Euphorbium
Fæx vſta
Hydropiper. Iberis
Lanaria herba
Melãteria. Miſy.
Ochra
Pancratium
Pſoricum
Ptarmica
Pulegium
Pulmo marinus
Pyrethrum
Ranunculus
Salia
Sardonia herba
Scilla
Sinapi
Staphiſagria

Tha

Digitized by Google

Thapſia	Veratrum album
Thymelæa	Vrtica
Tithymali	Vrtica. Romana

De *medicamentis attrahentibus*, Cap. 33.

ATtrahentia medicamenta dicuntur, quæ ex alto corpore vehementius attrahunt, ijs quidem ſubſtantia calida eſt, & tenuium partium, attrahit enim perpetuò calidum. Ceterùm quod cum caliditate coniunctam habet partium tenuitatem, trahit vehementius. Ex horum genere ſunt

Amaragus	tunda
Ammoniacum	Baccharis radix
Anagallis vtraque	Bdellium. Botris
Anagyris	Bulbus eſculentus
Anchuſæ radix	Centauriũ vtrũq;
Anemone. Apium	Cicer
Ariſtolochia ro-	Cochleæ terreſtres

Cycla

Digitized by Google

Diyctaminus
D.ctamus
Dracunculus
Elateriũ. Eryngiũ
Fęx vſta
Fermentum
Galbanum
Gentiana
Gladiolus
Harundo
Hedera
Helenium
Heliotropium
Iris
Lacertæ caput
Laſerpitium
Magnes
Maſtiche
Narciſſus
Nepeta
Nitrum
Onoſma
Opopanax

Oxyacantha
Panacis radix
Paſtinaca ſyl-
ueſtris
Perſonata. Pix
Propolis
Pſeudodictamnus
Pycnocomum
Pyrethrum
Ranunculus
Reſina omnis
Rubia
Sagapenum
Scoria argenti
Seſeli Maſs.
Siluri ſalſi caro
Stercus omne
Sinapi. Sulphur
Thapſia. Tragium
Veratrum nigrum
Verbaſcum
Viſcum
Xyris,&c.

De medicamentis cientibus. Cap. 34.

Cientia medicamenta ſunt vehementer calida, & ſubſtantia tenui: ſiue vrinam, ſiue menſes ſiue ſudores cieant: cuiuſmodi ſunt

Ageratum
Allium
Aliſma
Ammi
Amygdalæ amaræ
Anagyris
Androſaces
Anemone
Aniſum
Anthemis
Apium
Apiaſtrum
Ariſtolochia longa
Arthemiſia
Aſarum
Aſcyrum

Aſphodelus
Atramentum ſutorium
Aſphodelus
Atriplex
Balſamum
Bdellium
Bitumen Bráſſica
Bulbus vomitorius
Calamus odoratus
Cantarides
Cancamum
Capnos
Capparis
Carduus

Car

Carpeſium
Carum
Caſia
Caſtoreum
Caucali
Cedri fructus
Centauriũ vtrũq;
Chamæpitys
Chamædaphne
Chryſocome
Cicer
Conyza
Coris
Coſtus
Crocus
Crocomagma
Crocodilium
Cucumis ſatiuus
Cucumis ſylueſtris
Cyclaminus
Cyminum
Ciperus
Cytiſus

Daphnoides
Daucus
Daucus ſylueſtris
Dictamus
Dictamus Cretẽſi;
Dracũculus vterq;
Elaterium
Epithymum
Eruum
Eruca
Eryngium
Fel
Ferula
Fœniculum
Folium
Fumaria
Gingidium
Granum cnidium
Gutta ammoniaca
Helichryſum
Hypericum
Iaſminum
Inula

Iris

Iris	Narciſſus
Irio	Nardum
Iuniperus	Nardum Celticũ
Iuniperi bacchæ	Nardum monta-num
Lactuca ſyl.	
Lanaria herba	Nepeta
Laureola	Nigella
Laurus Alex.	Ocymum
Leontopetalum	Oeſippus
Leucoion	Oleæ Æthiop.lac.
Libanotis	Onobrichis
Liguſticum	Ononis
Lithoſpermum	Origanum
Lonchitis	Orminum
Malum Cydo-nium	Paliurus
	Panax
Mala orbiculata	Pancratium
Mala citria	Paſtinaca ſylueſtr.
Mala bathrum	Pæonia mas
Milium	Pæonia femina
Moly	Periclymenum
Myrrhis	Petrocelinum
Napum	Peucedanum

Phaſelus
Phu
Piper
Polium
Porrum capitatum
Porrum ſylueſtre
Pſeudobunium
Pſeudodictamus
Ptarmica
Pulegium
Radicula
Ranunculus
Raphanus
Rapum
Ricinus
Rubia
Ruſcus
Ruta ſylueſtris
Sabina
Sagapenum
Salis flos
Salina
Sampſucum
Sardonia herba
Satyrium
Saterium alterum
Scandix
Scilla
Scordinm
Scorodopraſum
Scolymus
Serpillum
Seſeli
Siliquæ
Sinapi
Sion
Siſer
Siſymbrium alterum
Sium
Smilax hortenſis
Smyrnium
Solamnum ſomniferum

Solanum veſicarium
Solaris maior
Terra lemnia
Thlaſpi
Thymbra
Thymus
Tilia
Tordilyum
Tragium
Tragoriganum
Tricomanes
Trifolium
Triſſago
Veneris vmbilicus
Veratrum album
Veratrum nigrum
Veronica
Vitis alba
Vrtica
Xyris
Zingiber,&c.

De medicamentis deleterijs,
Cap.35.

DEleteria ſunt, quæ tota eſſentia nobis contraria ſunt, proinde ſi vel minimum eorum adſumptum fuerit, ommino lædat, neceſſe eſt, ceu dryopteris, & pityocampe, & tapſia, & ſolanum manicum, & hydragyrũ, & fungorum nonnulli præterea ſa-

liua & fel venenatorum animaliũ. Nam quæ huiuſmodi ſunt, omnia genere ſunt deleteria nõ quantitate. Ac propterea eorum nihil in alexiterias antidotos imponitur, veluti ea, quæ ſola quantitate deletaria ſunt, vt pote papaueris ſuccus, & crocus, &c. Nam ſi horum aliquod largius hauriatur, dementabunt quædam, mortem autem quædam inferent. Cæterùm alijs admiſta conuenienti quodam ponde re, ſeu menſura, adiuuabũt. Porrò humanæ naturæ recta quidem ratione toto genere deleteria exiſtimanda ſunt, quę hominem aut per contactũ, aut per putredinem, aut per eroſioné interficiunt, non vt frigefacientia dũtaxat quantitate, hæc enim, vt paulo antè dictum eſt, vincuntur interdum, & nutrimentum animali euadunt. Putrefacientia autem etiamſi quantitate minima ſumantur, omnino tamẽ corrumpunt, quia videlicet, quę putredi-

ni

ni obnoxia ſunt, calore, humiditateq; putreſcere ſolẽt. Ad calidus humidúſque ſanguis eſt. Itaq; putreſcere nũquã ceſſare poteſt, ſimúlq; viciſſim putrefacere. Iam verò cùm ijs quoq; accidat, vt ſenſim incaleſcant, proinde lõgo etiam poſt tempore, à quo ſumpta ſunt, nonnulla interimunt, potiſſimũ quæ craſſa terrenáque ſubſtãtia. Hæc enim corporibus noſtris inhærentia, inſidentiáque, deinde temporis ſpacio putreſcentia, ex craſſitie ſua tenaciter adhærẽtia, erodunt, corrũpuntque vicinas corporis partes. At quæ tenuiora ſunt, etiam excerni interim cum excrementis poſſint. Si quidem medicamenta putredine eroſionéue necantia quandoq; non interficiunt, idq; ob duas cauſſas: quarum vna eſt, quam modo diximus, nempe quum ſimul cum excrementis excernuntur, priuſquam iniuria corpus afficiant. Altera eſt, ſi cui accipienti bona fa-

ueat fortuna, videlicet, aut cibis; aut quæ alioqui conferunt vtenti, aut Medico, qui curando præſit, nacto. Nam vbi grauis ab ijs noxa illata eſt, malũ neq; victus ratione, neque generoſorum medicaminum, medicique auxiliantis ope ſiſti poteſt. Quòd ſi proſus exile ſit deleterium, nihil repugnat, quò minus illud quoque nihil perficiat, propterea quod cum excrementis excerni poſſit, aut idonea victus ratione ſuperari. At ex deleteriorum genere ſunt

Aconitum	Bryonia Calx
Æris ſquama	Canis piſcis fel
Ærugo	Cantharides
Agaricus niger	Caſtoreũ malum
Anacardi Apoc.	Ceruſſa
Argenti ſpuma	Chalchanthum
Argentum viuum	Chalcitis
Arcenicum album	Chamædaphne
Auripigmentum	Chamælça
Bupreſtis	Chamæleon

Chry

Chryſocolla
Colchicum
Colocynthis
Coriandrum
Cyclaminus
Daphnoides
Dorycnium
Dracunculi ſemen
Elaterium
Erucæ pinorum
Euphorbium
Flammula
Felis cerebrum
Ferri ſcobs
Fungi
Gypſum
Geniſtæ ſemen
Hyoſcyamus
Ixia
Lapis Armenus
Lapis cæruleus
Lapis magnes
Lathiris

Lepus marinus
Mandragora
Mel heracleoticũ
Minium
Nerium
Nux vomica
Opium
Opocalpaſum
Papauer cornicula
tum
Pardi fel
Pityuſa
Pharicum
Plumbi ſcobs
Pſoricum
Pſyllium
Rana rubeta
Ricinus
Rhododadhne
Salamandra
Sandaracha
Sãguis menſtruus
Sanguis taurinus

Sardonia herba	Tapſia
Scammonium	Thymelæa
Scilla	Toxicum
Solanum manicũ	Turpetum
Staphiſagria	Viperæ fel
Sudor quadrupedum	Veratrum album
	Veratrum nigrum
Taxus	Vitis alba,&c.

De medicamentis alexiterÿs, Cap.36.

ALexiteriorum, ſeu alexipharmacorum natura duplex eſt. Quędam enim eorum, quod mortiferum eſt, alterant, & alterando iuuãt. Quędam verò ex corpore patiente corrũpens venenum, ſeu medicamen deleterium euacuant. Verum alterant vna qualitate, aut duarum coniugatione, aut denique tota ſubſtantia. Euacuant quoque totius eſſentiæ ſimilitudine, aut caliditate, & partium ſubtilitate. At alexiterium, quod qua

qualitatis ſolùm cõtrarietate auxilio eſt, manifeſtũ eſt. Nã ſi frigidũ deleterium, aut venenum animantis, ab excalfacientibus petendum eſt remedium: ſin calidum, à refrigerantibus: ſi verò, humidum, ab exiccantibus: ſin ſiccum, ab humectantibus. Sic etiam ſi frigidum ſit & humidum, ab exiccantibus, & calefacientibus, & in reliquis coniungationibus pro portione ſimiliter. Cæterùm alexiteria, quę tota ſubſtantia medicamenta deleteria alteram facultatem ſeu naturam habent mediam inter corpora affecta & ipſa afficientia, vt ſcilicet idem ſit receſſus corporis, ad facultatem alexipharmacam, qui alexipharmaci ad deleteriã: & rurſus deleterij ad alexipharmacum, quæ alexipharmaci ad corpus. Quapropter omnia propemodum, quæ deleterijs aduerſantur, ſi largius ſumpta fuerint, grauiter corpus animantis oblædunt, quamobrẽ

in ijs exhibendis conſideratione opus eſt: Porrò omne deleterium venenũ à foris adhibitis medicamentis euacuatur, vt pote, aut caliditate attractionem molientibus, aut totius ſubſtantiæ ſimilitudine. Sed & hic quoad fieri poterit, maximè medium natura alexiterium ſit, neceſſe eſt. Nam ſi aduerſiſſimum foret corpori, in ipſum ageret potius ceu deleterium nõ euacuaret venenum. Porrò ex genere alexiteriorum ſunt.

Abrotonũ. Aniſũ	Braſſicæ ſuccus
Abſynthium	Bryoniæ radix
Ariſtolochia longa	Betonica
Agaricum	Bolus armenus
Allium	Cyperi radix
Adiantum	Caſtoreum
Ammi	Cinamomum
Apium	Cardamomum
Acorus Amomum	Citrei mali ſemen
Bdellium	Chamædrys
Butyrum	Caſia

Car

Carnabadium	Mala citria
Coſtus	Iuglans
Calamintha	Napi
Cyminũ ſylueſtre	Origanum
Cyclaminus	Pulegium
Daucus	Paliurus
Dictamnus	Polium
Elleborine	Quinquefolium
Eupatorium	Laſerpitium
Eryſimum	Piper
Fœniculum	Terra ſamia
Gentiana	Ruta
Galbanum	Rapæ ſemen
Irio	Scordium
Iuniperus	Sulphur
Laſerpitium	Similax aſp.
Libyſticum	Terra lemnia
Leucas	Vnicornu, &c.
Marrubium	

De medicamentis pus mouentibus,
Cap. 37.

MEdicaméta ſuppurantia calida & humida, æquè, vt corpus humanum, in quo pus moueri debet, ſint oportet, ita vt neque id corpus humectent, neque exiccent, neque calefaciant, neq; refrigerent, ſed tantũ caloris noſtri ſubſtantiam augeant. Nam qualis eſt in naturis temperatis calor natiuus, tale eſſe debet, quod ad mouendum pus adhibebitur medicamentum. At ſi iuſto calidior natura fuerit, medicamen quod pus mouebit in eo corpore, calidius ſit oportet, tanto nimirum temperamento calidius, quanto & natura eius temperatam in caliditate exuperat. Ex quo liquet, vniuſcuiuſque ſingulatim hominis ſuum, ac proprium eſſe puris mouendi medicamentũ. Porrò ſuppuratorium medicamentum emplaſticum quoq; eſſe debet, qua ſubſtantiæ caloris effluxus perhibeatur. Nã ſi innati caloris ſubſtantiam augere,

non

non intendere qualitatem ipſam conueniat, poros corporis obſtructos eſſe neceſſe eſt. Sunt autem ſuppuratoria medicamenta.

Adeps porcinus	Farina lolei
Adeps vitulinus	Fermentum
Adeps caprino	Ficus
Adeps gallinaceorum	Fænumgræcum
	Hydrelæum
Adeps taurinus	Ladanum
Adeps anſerinus	Liliorum alborum capita
Adeps caprinus	
Althea Amomum	Lini ſemen
Butyrum	Maſtiche
Bryoniæ radix	Oeſypum
Cera cũ oleo aliquo calido	Panis coctus cum aqua & oleo
Crocus	Pix cũ oleo aliquo
Chondri farina	Reſina cum oleo
Farina triticea cum aqua & oleo	Smyrnium. Styrax
Farina hordei	Thus,&c.

De medicamentis emplaſticis, **Cap. 38**

Empla

EMplaſticum medicamentum eſt, quod poros illinendi facultatem obtinet, quod viſcoſum ſit & terrenę conſiſtentiæ, ſic vt tenaciter corporis poris illitum inhæreat, omni mordacitate vacans. Temperatum igitur ſit in caloris & frigoris differentia ſiccæ & terreſtris cōſiſtentię, & citra morſum deſiccantis, veluti pleraque, quæ exactè lota. Sunt autē emplaſtica,

Adeps omnis recens	Lilium
Adpes ſuillus	Cimolia terra
Althea	Chondrus
Amylum	Cochleæ
Bdellium	Fermentum
Butyrum	Fœnumgræcum
Cacalia	Ficus
Ceruſſa	Gummi
Calx lota	Gyſpum
Cadmia lota	Iris
Caſeum lactis	Lilium
Cera	Lnpini
	Malua

Medulla

Medulla	Sarcocolla
Mel	Seſamum
Muccago omnis	Terræ cretenſis
Myagrum	Terra fullonum
Nuclei pinei	Thus
Oeſypus	Tragacanthum
Oleum	Triticea farina
Oui album	Triticeus panis
Samius aſter	Vuæ paſſæ, &c.

De medicamentis obſtructione liberantibus, Cap. 39

MEdicamentum quod obſtructione ſeu infarctu liberat, emplaſtico planè contratiū eſt, quia nec viſcoſum, nec mordacitatis expers, ſed nitroſum vel amarum, & tenuium partium: vt

Abſynthium	Aſarū, Aphonitrū
Abrotonum	Aſparagus
Acetum	Baccharis
Allium, Agaricum	Carpeſium
Amygdalæ amaræ	Capparis cortex

Cub

Cubebæ	Piſtacia
Eruum	Polium
Gentiana	Rhu
Hedyſarum	Rubia
Hedera terreſtris	Ruſcus
Hirundinaria	Scilla
Iris	Scandix
Lupini	Seriphion
Marrubium	Scolopendrium
Nepeta. Nitrum	Siſon
Nitri ſpuma	Tamaricis radix
Orobus. Oſyris	Thymus
Pæonia	Vrticæ ſemen, &c.

De medicamentis epuloticis, Cap. 40.

EPulotica, hoc eſt, quæ cicatricem inducunt medicamenta, vlcera plana claudere valent. Proinde vt, contrahant, conſtringant, conſtipent, denſent, ſiccent, & calli inſtar indurent, neceſſe eſt, cùm cutis aliud nihil ſit, quàm caro in callum indurata. Ex ho-

horum autem genere ſunt,

Ægyptię ſpinę fructus
Æris ſquama
Ærugo
Æs vſtum
Aloë
Alumen vſtum
Althea
Amylum
Anagillis
Ariſtolochia
Aquæ aluminoſæ
Argenti ſpuma
Aſij lapidis flos
Balauſtia
Bdellium
Bolus armenus
Buccinæ putamen
Cadmia
Calx lota
Chamædrys
Chamepitys
Chalcitis
Ceruſſa
Centaurium
Conchula Indica
Corallium
Diphryges
Dracunculus
Ebulus
Equiſetum
Eruum
Eryſmi ſemen
Eupatorium
Fæx vini vſta
Fornaceæ teſtæ vſtæ
Fragaria
Galla
Gummi Acaciæ
Gypſum
Iris
Illirica
Iſatis

Lolium
Lycium
Lithargyrum
Lupinus
Malicorium
Mel coctum
Myrrha
Miſy
Mituli vſti eloti
Molybdæna
Myrobalani
Myrti baccæ
Omphacitis galla
Oſtreorum putamina
Palmulæ
Papyrus vſta
Pentaphyllon
Perſonata
Plantago
Pompholyx
Plumbum vſtum
Plumbum elotum
Pumex
Purpura cremata
Sanguis Draconis
Sambuci folia
Sandaracha
Sarcocolla
Spodium
Spongia
Stibium
Symphitum maius
Thus
Tormentilla
Terra lemnia
Teſta oui
Verbenaca

De medicamentis exedentibus,
Cap. 41.

Exe

EXedentia medicamenta, Græcis cathæretica dicta, extimam tantum ſuperficiem, quam contigerunt, detrahunt: ſed in altum ſubire nō valent: ita vt eorum vſus ſit ad detrahēdam vlcerib. excreſcentibus carnem ſuperfluam, cicatricemq; inducendū. Oriuntur ex calida, ſicca, tenuiúmque partium ſubſtantia. Ex horum numero ſunt:

Adarces	Aſius lapis
Ærugo. Æris flos	Auripigmentum
Æris ſquama	Calx
Æs vſtum	Cantharides
Alumen	Cæruleus lapis
Aqua ſaporis	Calcanthum
Argentum viuum ſublimatum	Chalcitis
	Diphryges
Argentum viuum præcipitatum	Melanteria
	Mercurij oleum
Arſenicum	Miſy Ochra
Aſiæ petræ flos	Pſoricum

Sori | Stibij oleam,&c.

De medicamentis expurgantibus *Cap.* 42.

MEdicamenta expurgantia calida eſſe debent & ſubſtantia craſſa, ſed minori quam abſtergentia: eiuſmodi ſunt

Abſynthium
Adiantum
Amygdalæ amaræ
Anagallis
Anemone
Apiaſtrum
Apios
Aqua maris
Argemone
Ariſtolochia rotunda
Arum
Aſclepias

Atramentum ſutorium
Ballo
Balſam
Beta
Buccina Butyrum
Capparis
Cardui ſuccus
Caries lignorum
Carpeſium
Cedrinus liquor
Centaurium maius

centaurium minus
cæpe
chamæpitys
chelidoniũ maius
chelidoniũ minus
chryſocolla
cicer
cinnamomum
circea
clematis altera
cnicus
colocynthis
colymbades
conchula Indica
crocodilion
cucurbita vſta
cucumis ſatiuus
cucumis ſylueſtris
cyclaminus
Daphnoides
Dictamus
Dictamus Cretẽſis
Dracũculus maior
Ebulus
Elaterium
Empetrum
Epithimum
Eruum
Eupatorium
Faba
Ficus
Flos æris
Fumaria
Gentiana
Geniſta
Glans vnguentaria
Granum cnidium
Gutta ammoniaca
Hedera
Hedyſarum
Hippopheſtum
Hippophaes
Hyſſopus
Iris
Irio

Iſopyrum
Iuniperi bacchæ
Luctuca ſylueſtris
Lanaria herba
Lapis Armenus
Lapis Indicus
Lapis chalcitis
Leucacantha
Libanotis
Lini ſemen
Lotus ſatiuus
Lichnis ſylueſtris
Mandragora
Marrubium
Mel
Melantheria
Mercurialis
Mora matura
Mori rad. decoctum
Myagros
Myrrha
Myrrhis

Narciſſus
Naſturtium
Nitrum
Oenanthe
Oenomel
Oluſatrum
Orobus
Origanum
Orminum
Othonna
Paliurus
Pancratium
Papauer corniculatum
Papauer ſpumeum
Parthenium
Paſtinaca
Pæonia
Peplis
Peplos
Peucedanum
Piper
Piſtacia

Pityęuſa
Polium
Polygonatum
Polypodium
Porrum capitatum
Porrum ſylueſtre
Pruna
Pſeudodictamum
Ptarmica
Pulegium Pumex
Purpura
Pycnocomum
Radicula
Rhaponticum
Rhabarbarum
Recrement. plũbi
Recremẽtũ argẽti
Ricinus Rubia
Ruſcus Sabina
Sagapenum Sal
Salis ſpuma
Salis flos Saluia
Sambucus
Scamonium
Scandix Scilla
Scordium
Seſamoides maius
Seſamoides minus
Siliquæ
Solaris maior
Spartiũ Spodium
Sphondylium
Squama æris
Staphylinus
Staphiſagria
Stibium Stochas
Sulphur
Symphitũ petræũ
Terebinthus
Teſticulus
Teſticulus alter
Terra melia
Thlaſpi Thapſia
Thelypteris
Thymelæa
Thymbra Thymꝰ

Tithymallus Veratrum nigrum
Tordylium Verbenaca
Tragoriganum Vetonica
Trichomanes Vitex
Trifoliũ Tripoliũ Vitis alba
Triſſago Thus Vitis nigra
Thuris magna Vitis ſylueſtris
Thuris fuligo Vlmus Vrtica
Veratrum album Zingiber, &c.

De medicamentis extenuantibus,
Cap. 43.

EXtenuantia medicamenta calida ſunt, & tenuium partium. Suo enim calore & ſubtilitate, facilè meaus ſubintrant, & craſſo occurrentia humori, ſeſe ſuæ humiditatis cauſa inſinuant, hac ratione extenuãdi prębent effectum. Ex genere verò extenuantium ſunt

Abſynthium ſeriphium Acetum
Acorus
Abrotonum Adiantum
Allium

Allium
Ammi
Amo mum
Amygdala dulcia,
& amara
Aparine
Anchuſa
Anemone
Anethum
Apium ſatiuum
Apium ſylueſtre
Apium paluſtre
Apium magnum
Artemiſia
Ariſtolochia rotū-
da
Aſarum
Aſphodelus
Aſplenon
Baccaris
Balſamum
Braſſica ſylueſtris
Butyrum

Chamemelum
Cancamum
Caſia
Caſtoreum
Cedrinus liquor
Cinabaris
Cinnamomum
Clinopodium
Coris
Cucumis ſylueſtris
Cuminum
Cuminū ſylueſtre
Daucus
Daucus ſyueſtris
Dictamnus
Dictamnus Cret.
Dracūculus maiot
Dracūculus minor
Elaterium
Eleliſphacos
Fel
Ferula

Ficus
Gentiana
Hyſſopus
Iris
Iuglandes
Iuniperi baccæ
Lacca
Lapis chalcitis
Lapis ſpongiæ
Laſerpitium
Liguſticum
Marrubium
Opopanax
Origanum
Panax
Paronychia
Paſtinaca ſyl.
Peucedanum
Piper
Polemonia
Populus grani
Pſeudodictamnus
Ptarmica
Pulegium
Quinquefolium
Sabina
Sagapenum
Sal
Salis ſpuma
Sampſuchum
Sinapi
Siſymbrium
Squama æris
Stœchas
Symphitũ petræũ
Thymbra
Thymus
Tragoriganum
Trichomanes,&c.

De medicamentis incraſſantibus.
Cap. 44.

INcraſſantia verò medicamenta frigida ſunt, & craſſarum partium. Frigore enim cogunt, & ſubſtantiæ craſſitudine incraſſant, vt Hypecoon Hyoſcyamum.

De medicamentis flatus diſcutientibus, Cap. 45.

FLatus diſcutientia medicamenta calida ſunt cum partium tenuitate: vt

Abſynthium.	Cinnamomum
Acorus	Cuminum
Allium	Cyminum
Aniſum	Cyperus
Apium	Daucus
Anethum	Enuta
Bdellium	Epithymum
Carum	Eryngium
Carnabadium	Fœniculum
Caſtoreum	Furfur
Chamemælum	Galanga
Coſtus	Iuniperus

Iuni

Iuncus odoratus
Lauri baccæ
Lignum aloës
Maiorana
Nigella
Nux moſchata
Origanum
Petroſelinum
Piper
Roſmarinus
Ruta
Seſeli
Smyrnium
Spica nardi
Vitex
Zingiber conditum, &c.

De medicamentis extrahentibus,
Cap. 46.

EXtrahentia medicamenta calida quoque ſunt cum ſubſtantiæ tenuitate: cuiuſmodi ſunt

Acutæ ſpinæ radix
Ammoniacum
Anagallis vtraque
Ariſtolochia
Arum Bulbi
Cyclaminus
Dyctamnus
DictamnusCret.
Dracunculus maior
Dracũculus minor
Elaterium
Eryngium
Fermentum
Galbanum
Geniſta

Gla

Gladiolus	Pix
Gutta ammoniaca	Sagapenum
Harundo	Scoria argenti
Lacertæ caput	Sinapi
Narciſſi radix	Sulphur
Oleum ſinapinum	Tragium
Opopanax	Thapſia
Onoſma	Terebinthina
Orminum	Verbaſci ſemen
Oxyacanthę radix	Viſcum
Pycnocomum	Xyridis radix,
Piper	&c.

De medicamentis glutinantibus Cap. 47.

Glutinantia medicamenta ex ſicca & cogente conſtant materia, Eiuſmodi ſunt

Achillea	Amomum
Adiantum	Amylum
Acorus	Amurca
Aloë	Androſæmum
Alumen	Anthyllis
Althea	Ariſtolochia

Arge

Argemone
Aſphodelus
Batus
Betonica
Bitumen
Braſſica
Britannica
Bryoniæ radix
Bulbus eſculentus
Caſeus
Calamus odoratus
Chamædrys
Centauriũ maius
Centauriũ minus
Clymenum
Coſtus
Conyza
Coccum infect.
Corallium
Cupreſſus
Cyclaminus
Cyperi radix
Dictamnus
Daphnoides
Dracunculus
Equiſetum
Eupatorium
Erigerum
Æs vſtum
Fagus
Filix
Fragaria
Gentiana
Glans
Glycyrrhizæ ſuccꝰ
Graminis radix
Gummi acaciæ
Gypſum
Hedera
Hypericum
Hypociſtis
Ilicis pilulæ
Iſatis
Lapis gagates
Lapis Thracius
Lapis morochtus

Lens

Lens
Lonchitis alt.
Lyſimathia
Lolium
Lycium
Malicorium Mel
Millefolium
Myrrha
Myrtus
Narciſſus
Ocimi ſemen
Oeſypus
Olea ſylueſtris
Oua
Palmulę immaturę
Papirus
Pentaphy llum
Picea
Perfoliata
Pirus
Pix ſicca
Plantago
Plumbum elotum

Polium
Polycnemum
Potamogeton
Polygonatum
Polygonũvtrũq;
Pete: ij radix
Punicorum cytini
Pumex
Quinque folium
Quercus
Reſinæ omnes
Salix
Sambucus
Sanguinalis
Scarcocolla
Scordium
Sideritis
Smyrnium
Spongiæ
Stœbe
Stratiotes
Sycomorus
Sym phitũ magnũ

Symphitũ petræũ	Tormentilla
Terra lemnia	Tragoriganum
Thuris manna	Verbaſcum
Thus	Verbenaca
Tiliæ cortex	Vitex. Vlmus, &c

De *medicamentis incidentibus*, *Cap.* 48.

INcidentia medicamenta ex partiũ tenuitate proficiſcũtur: ex quorum genere ſunt

Abrotonum	Caſtoreum
Acanthus	Cedria
Acetum	Chamæpitys
Agaricum	Chelidoniũ vtrũq;
Allium	Cepa
Amygdalæ amaræ	Cicer
Angyris	Coagulum
Anemone	Conyza
Arum	Cucumis ſylueſtris
Caſia	Cyclaminus

Cumi

Cyminum	Nigella
Cyperus	Nitrum
Dictamnus Cret.	Nitri ſpuma
Elaterium	Orobus
Eruum	Ononis
Eupatorium	Origanum
Fel	Paliurus
Gentiana	Pancratium
Glans vnguentaria	Papauer cornic.
Hyſſopus	Paſtinaca ſyl.
Iris	Periclymenum
Iſopyrum	Petrocelinum
Iuniperi baccæ	Peucedanum
Lepidium	Piper
Leucacantha	Pityuſa Polium
Libanotis	Porrum capitatum
Liguſticum	
Marrubium	Porrum ſyl.
Marum	Pſeudodictamnus
Meum	Radicula
Moly	Raphanus
Naſturtium	Rubia
Nepeta	Ruta

Salis flos	Thlaſpi
Scandix	Thymbra
Scilla	Thymus
Scordium	Tragoriganum
Scorodopraſum	Triſſago
Sinapi	Vetonica
Sphondylium	Vinum
Staphylinus	Zingiber,&c.
Teucrium	

De medicamentis repellentibus *Cap.* 49.

REpellentia medicamenta frigida & craſſarum partium ſunt, facultatémque habent occurrentes ſibi ſuccos in altum repellendi. Siquidem repellit ſemper frigidū: & quod cum frigiditate partium craſſitiem coniunxit, violentius propellit. Ex horum autem genere ſunt

Acacia	Apollinaris herba
Acetabulum	Balauſtia
Ambroſia	Caſeus recens

Cen

Centunculus
Ceruſſa
Cyſtus
Cucurbita
Cytinus
Ephemerum
Hordeum murinum.
Lens paluſtris
Lentiſcus
Leporinus pes
Limonium
Lycopſis
Lycium
Malicorium
Mali punici flos
Meſpilus
Muſcus marinus
Myrtus
Oloſtium
Omphacium
Omphacomel
Oxyacantha

Palma
Palma elate
Papauer ſatiuum
Papauer ſyl.
Perſea
Phyllitis
Picea
Pirus
Plantago
Plumbum
Portulaca
Potamogetum
Punica mala
Quercus
Radix Idæa
Rhus
Rubrica ſinopis
Rubrica fabrilis
Rubus
Rubus Ideus
Rumex, Sal
Salis ſpuma
Sanguinalis

Sedum maius	Symphytum petræum
Sedum minus	Tamarix
Sentis canina	Terra cimolia
Solanum	Terra pinguis
Straciotes millefolia	Thuris cortex
Stratiot. aquatica	Thuris mãna, &c.

De medicamentis roborantibus, C. 50.

ROborantia medicamenta adſtrictoriam ſiue cohibentem facultatem obtinent, ſuntque craſſarum partium: cuiuſmodi ſunt

Abſynthium	Caſtanea
Acacia	Centaurium ma.
Agallochum	Coccum infect.
Aloe	Colymbades
Alumen	Corallium
Amaracus	Coriandrum
Arbutus	coronopus
Balauſtium	cornu ceruinum
Bryon	cornus
Calamus odoratus	crocum

Coſtus

coſtus
Cotonea mala
cupreſſus
Cyperus
Cytinus
Ebur
Equiſetum
Fagus
Galla
Gallinæ ius
Gypſum
Hedyſarum
Iaſpis
Ilex
Intybus ſyl.
Iuncus odoratus
Labruſcæ flos
Ladanum
Lagopus
Lentiſcina reſina
Limonium
Lycium
Lyſimachia

Malabathrum
Malicorium
Mala ſylueſtria
Mentha
Meſpilus
Milium
Morus
Muſcus
Myrrha
Myrtus
Nardum Indicum
Nardum Celticũ
Oenanthe
Olea ſylueſt.
Oliuæ ſalſæ
Omphacium
Oryza
Palma
Palma elate
Piper
Piſtacia
Plantago
Platanus

Quercus
Quinquefolium
Rhaponticum
Rhabarbarum
Rhodia radix
Rhus
Roſa
Rhoſmarinum alt.
Rubus
Rubus Ideus
Saluia
Spina alba
Spina Arabica
Stœchas
Succinum
Symphytum petræum
Terebinthus
Thus
Thuris cortex, &c

De medicamentis ſarcoticis, Cap. 51.

SArcotica medicamenta mediocriter, citráque morſum abſtorgendi vim habere debent, vt cauitates carne impleant. Quæ enim carnē creant medicamenta, & cauitates implent, primam ſiccantium detergentiumq; ſedem obtinent. Talia namque humoris abundantiam reſiccare, & ſordem detergere poſſunt. Ex horum autem genere ſunt

Ab

Abiegna lacryma
Aloe
Butyrum
Cadmia
Fuligo thuris
Hypericum
Iris
Lapis aſius
Lentiſcus
Maſtiche
Myrrha
Panacis cortex
Pix arida
Pix liquida
Reſina pinea
Reſina ſtorbilina
Reſina terebinthina
Sanguis draconis
Sarcocolla
Styrax aduſtus
Thus
Thuris manna
Thuris cortex, &c

De medicamentis ſiſtendi vim habentibus, Cap. 52.

Siſtentia medicamenta adſtrictoriam, & cogentem vim obtinent: cuiuſmodi ſunt

Acacia
Achillea
Acini
Adiantum
Agreſtis oſtea
Aliſma
Althea
Alumen
Aſtragalus
Braſſica

Britanica
Bromus
Cinnabaris
Ciſtus
Crematis prima
Clymenum
Condrylla
Corallium
Cornus
Cornu ceruinum
Coronopus
Cupreſſus
Cynosbatus
Fæx
Ferulæ medulla
Fagus
Fœniculum ſyl.
Galla
Galium
Glans vnguẽtaria
Glycıſis
Gramen harund.
Gypſum

Hordeũ mucinũ
Hyacinthus
Hypociſtis
Intybum
Iſatis ſatiua
Ilex
Labruſcæ flos
Lactuca ſatiua
Ladanum
Lapis Indicus
Lens
Lentiſcus
Leporinus pex
Limonium
Lotus arbor
Lycium
Lyncurium
Lyſimachia
Malum puuicum
Mali punici flores
Mali punici puta men
Malum cotoneum

Ma

Mara orbiculata	Paliurus
Mala ſylueſtria	Palma
Mala perſica	Palma elate
Manna thuris	Panicum
Marum	Pæonia
Medium	Perſea
Mentha	Phyllitis
Meſpila	Phœnix
Milium	Phu
Mora immatura	Picea
Muſcus marinus	Pirus
Myrtus	Plantago
Nardus	Plumbarius lapis
Nitri ſpuma	Plumbum elotum
Nymphæa	Plumbum crematum
Olea ſyl.	
Oleum omphacinum	Poma Cydonia
	Portulaca
Oleum Myrteum	Potamogetum
Oleum lentiſcinũ	Pruna
Oliuæ ſalſæ	Punica mala
Oloſtium	Quercus
Omphacium	Radix Idea

Recrementum argenti	Stomoma
Rhus	Stratiotes milleſolium
Roſæ	Succinum
Rubrica ſynopica	Symphitũ petræũ
Rubrica fabrilis	Teſticulus alter
Rubus	Tilia
Rubus Ideus	Tomentum
Sanguinalis	Tragium alterum
Scarcocolla	Tragus
Sentis canina	Tribulus
Solanum	Trichomanes
Sorba	Thuris cortex
Spina alba	Thuris fuligo
Spina Arabica	Verbaſcum
Stibium	Verbanaca
Stœbe	Vua acerba, &c.

De medicamentis vrinam cientibus, Cap. 53.

Me

MEdicamenta vrinam prouocantia quodãmodo acria eſſe debẽt, & valde calida, nec non ſicca, à quibus ſanguis non extenuatur ſolùm, ſed & funditur, ac ſecernitur, non ſecus atque lac, quod coagulatur, ſeroſo & tenui ſeorſum ſegregato, craſſo in ſeſe coëunte. Nam vt renes ſeroſum humorem, qui in ſanguine exiſtit, facilius ad ſe trahant, multùm confert primùm ſanguinis fuſio, deinde ſegregatio, quorum vtrunque à valido calore fit. Ex horum genere ſunt.

Acorus	Apium ſatiuum
Ageratum	Apium montanum
Allium	Apium magnum
Ammi	Aſparagus
Amygdalæ amaræ	Aſphodelus
Androſaces	Baccharis
Aniſum	

Bal

Balſamũ. Bdellium Gutta ammoniac.
Bitumẽ. Calamus Heleniũ. Iaſminum
odoratus Iris. Iuniperus
Cantharides Iuniperi baccæ
Capparis. Capnos Lactuca ſylueſtris
Carduus. Carpeſiũ Lanaria herba
Carum. Caſia Laurus Alexãdrina
Caucalis. Chamæ- Leontopetalum
pytis Libanotis
Cinnamomum Liguſticum
Crocus. Cyperus Lithoſpermum
Cytiſus. Daucus Lonchitis
Dictãnus Cretẽſis Malum cydonium
Dictamnus Mala orbiculata
Dracũculus maior Mala punica acida
Dracũculus minor Malabathrum
Echinus marinus Mel. Mentha
Epitymum Meum. Milium
Eruum. Eruca Moly. Napum
Fumaria. Nardus. Indica
Fœniculum Nardus Gallica
Foliũ. Gingidium Nardus montana
Gramen harund. Nepeta. Nigella

Ocy

Ocymum
Oleæ ſylilacryma
Ononis
Origanum
Paliurus
Panax
Pancratium
Paſtinaca ſylueſtris
Periclymenum
Petroſelinum
Peucedanum
Phu
Piper
Polium
Porrum capitatū
Porrum ſylueſtre
Pſeudobunium
Pſeudodictamnus
Pulegium
Radicula. Rapha-
nus
Rubia. Ruſcus
Ruta

Ruta ſylueſtris
Rumicis acutis
radix. Sabina
Saluia
Sampſuchum
Scandix. Scilla
Scordium
Scolymus
Squinanthum
Semen apij
Semen petrocelini
Semen fœniculi
Semen dauci
Semen ſeſelios
Semen ſmyrnij
Serpyllum
Seſeli. Siliquæ
Sinapi. Sison
Siſymbrium alt.
Sium
Smilax
Smyrnium
Solanū veſicarium

So

Solanū ſomniferū	Trichomanes
Sphondilium	Trifolium
Terabinthi fructus alter	Tuſſilago
	Veneris vmbilicus
Thlaſpi	Teſticulus
	Vetronica
Thymbra	Vitis alba
Thymus	Vitis nigra
Tilia	Vrtica
Tordylium	Xyris
Tragoriganum	Xingiber, &c.

De medicamentis menſtrua prouocantibus, Cap. 54.

QVæ menſtrua prouocant medicamenta vehementer calida tenuiumq; partium eſſe debent, ſed non admodum ſicca, ita vt ſecundi vel tertij quodammodo ordinis calida ſint, ſicca verò primi, vel etiam ſecundi. Porrò menſes mouentia vrinam quoque ciunt, ſed inter ſe differunt, quòd menſes mouentia non tam

tam valenter deſiccent, vt vrtica: verum vrtica ad menſes prouocandas, atque ad lac generandum minimè apta ſunt, vt pote nimium deſiccantia. At ex prouocantium menſtrua genere ſunt

Abſynthium	Baccaris
Abrotonum	Balſamum
Acorus	Baſis. Betonica
Adiantum	Bitumen
Agaricum	Bryoniæ radix
Allium. Aliſma	Braſſica. Bunium
Amomum	Calamintha
Amygdala amara	Calamus odoratus
Anemone	Canchamum
Aniſum	Capparis. Caſia
Anthemis. Apium	Caſtoreum
Apiaſtrum	Caſſutha
Ariſtolochia lóga	Caucalis
Artemiſia	Celógadri fructus
Aſarum	Centaurium vtrū-
Aſcyrum	que
Aſphodelus	Chamepitys

Cha

Chamedaphne
Chryſocome
Cicer
Cinnamomum
C[illegible]opodium
Conyza
Coris. Coſtus
Crocodilium
Cucumis ſylueſt.
Cyclaminus
Cyperus
Daphnoides
Daucus
Dictamnus
Dictamnus Cretenſis
Elaterium
Eleliphacus
Epithymum
Eruum
Eryngium
Fœniculum
Galbanum
Gladiolus

Glyc lis. Hedera
Heliochryſus
Hypericum
Iaſminum
Inula. Iris
Lanaria. Lauēdula
Lapathum
Laureola
Laſerpitum
Laurus Alexandrina
Leucoion
Libanotis
Liguſticum
Lilij radix
Lithoſpermon
Marrubiū. Meum
Meliſſa. Myrrha
Napus
Naſturtium
Nigella. Oeſypus
Oleæ æthiop. lacrymæ

Olu

Oluſatrum	Seſeli
Oreoſelinum.	Siſon
Origanum	Sium
Panax	Smyrnium
Paſtinaca ſylueſtris	Solaris maior
Pæonia	Spica nardi
Petroſelinum	Staphys
Peucedanum. Phu	Staphylinus
Piper. Polium	Styrax
Porrum capitatum	Thlaſpi
Porrum ſylueſtre	Thymbra
Pſeudobunium	Thymus
Pſeudodictamnus	Tilia
Pulegium	Tragium
Radicula	Tragoriganum
Rotundus odora-tus iuncus	Trichomanes
	Trifolium
Rubia Ruſcus	Triſſago
Ruta ſylueſtris	Veratrum vtrumq;
Sagapenũ. Sabina	Violæ albæ
Saluia. Sampſuchũ	Vitex
Scordium	Vitis nigra
Serpyllum	Vrtica, &c.

De medicamentis menſtrua ſiſtentibus *Cap.* 55.

MEdicamenta quæ menſtrua cohibent, antedictis contraria eſſe debent: vt ſunt

Acacia. Acetum
Anthera
Amurca aceti
Balauſtia. Berberis
Burſa paſtoris
Cinnabaris
Cuminum
Coagulum leporis
Cornu ceruinum
Fagus. Fragaria
Glandium calyces
Hypocyſtis
Hyoſcyamus
Ilex
Lycium
Lapis hæmatites
Limonium
Lyſimachia
Malum punicum acidum
Manna thuris
Medium
Myrtus
Nymphæa
Oxyacantha
Palma
Pæoniæ ſemen
Portulaca
Radix idæa
Rubus
Rhus obſoniorum
Semperuiuum

Sedum

Sedum	Thus
Sanguinalis	Thuris cortex
Symphitum	Vua paſſa cum nucleis,&c.
Solanum	
Spina Arabica	

De medicamentis ſudorem cientibus,
Cap. 56.

SVdores eliciunt calida, quæ extenuant & digerunt humores, meatusq; rarefaciunt, vt inciſus humor commodè & largè erumpat. Sudor namque natura duce proſilit, cùm ſuperuacuum inanit humorem & egerit. Aut cùm ea fuerit imbecillior, quā vt humorem continere valeat hiantibus iam quibus erumpit ſpiraculis, extenuatóque qui excernitur humore. Sūt autē quæ id poſſunt, aqua calida, vel in vtre, vel in veſica, vel in vaſculo, aut æneo, aut teſtaceo adhibita

ferula, granum cnidium, nepeta, obnobrychis, ſatis flos, &c.

De medicamentis calculum frangentibus, Cap. 57.

QVæ calculum renum minuunt medicamenta valenter incidere debent, abſque tamen ſiccitate, & vehementi calore. Calida namque & ſicca calculos procreát, indurántque. Proinde quæ minus excalfaciunt, incedereq́; valenr, meliora ſunt, veluti

Adiantum	Carpeſium
Acetum ſcillinum	Ceraſij gummi
Aliſma	Cicer. Cyperus
Amygdalæ amaræ	Cicadæ vſtæ
Arthemiſia	Cortex rad. lauri
Aſparagus	Eryngium
Abiegna lacryma	Fœniculum ſylueſtre
Althea	
Batus	Graminis radix
Betonica	Lanaria herba
Bdellium	Lapis ophites

La

Lapis ſpongiæ	Parthenium
Lithoſpermon	Polium. Pruna
Malua. Marum	Radicula
Oculus ſolis	Rubi radix
Ochra	Ruſcus
Oleum amygd. amar.	Sium
	Tragiū. Tribulus
Ononis	Vetonica
Paliurus	Vitrum vſtum, &c.

De medicamentis lac generātibus, C. 59.

MEdicamenta, quæ lac generant modicè excalfacere abſque deſiccatione debent. Sint itaque primi vel ſaltem ſecundi ordinis excalfacientium: veluti glaux herba, anethū viride, eruca, fœniculum, apiū, ſmyrnium, polium, ſion, omnia quidem virentia.

De medicamentis, quæ craſſos humores in thorace & pulmone expurgant, Cap. 59.

MEdicamenta, quæ expuitionem purulentam, ac tenacium humorum, craſſorumq; in pectore & pulmone collectorum facilem efficiunt, vim incidendi habere debent, non tamen multum calidam, nec valdè deſiccantem. Debent autem ſorbitiunculis potionibusq; humectantibus admiſceri. Ex horũ genere ſunt.

Acetum ſcillinum
Adiantum
Ammoniacum
Apiaſtrum
Amygdalæ amaræ
Arum
Capillus Veneris
Caricæ
Crocodilion
Faba
Ficus
Glycyrrhyza
Gummi Arabicum
Hyſſopum
Helenium
Irio. Iris
Iſopyron
Lini ſemen
Marrubium
Mel
Myrrha
Naſturtium
Oleum ricininum
Palmulæ
Penidia
Peucedanum
Pinea nux
Sagapenum

Sca

Scabioſa Scilla	Thymus
Tragacanthum	Vrtica
Terebinthina	Veronica
Trichomanes	Vua paſſa
Tuſſilago	Zizipha,&c.

De medicamentis tuſſim ſedantibus, & prouocantibus, Cap. 60.

QVæ tuſſim compeſcunt medicamenta, naturam incraſſandi habere debent. Proinde frigida, & craſſarum partium, vt ſint, neceſſe eſt. Frigore enim cogit, & ſubſtantiæ ſuæ craſſitudine incraſſat. At quæ tuſſim prouocant, vim extenuandi, acrem, & mordacem habere conuenit. Nam quicquid mordax ac acre eſt, ad tuſſim, impetum prouocat. Quapropter calida, tenuiumq; partium vt ſint, neceſſe eſt. At tuſſis remedia ſunt

Allium	Aſphodelus
Amygdalæ amaræ	Baccharis
Arum	Bdellium

Bitumen
Bugloſſum
Cardamomum
Cedri fructus
Ceraſij gummi
Cinnamomum
Daucus
Galbanum
Hypecoon
Irio. Iris
Laſerpitium
Lanaria herba
Lini ſemen
Marrubium
Mel. Myrrha
Oleum picinum
Origanum
Panax. Pancratiũ
Papauer ſatiuum
Papaueris liquor
Piper. Propolis
Radicula
Ruta
Sagapenum
Scilla
Scordium
Scorodopraſon
Seſeli
Stichas
Styrax
Sulphur
Tragoriganum
Triſſago
Tuſſilago
Verbaſcum
Zingibe, &c.

De medicamentis dolorem ſedantibus,
Cap. 61.

ANodynorum medicamẽtorum quædam reuera ſunt anodyna,

quę

quædam nomine duntaxat. Reuera anodyna calida quidem ſunt, & coniunctam habent partium tenuitatem. Nam tenuium partium vt ſint, & calidiora, quàm quæ ſymetra ſunt, neceſſe eſt, vt ſcilicet euacuent, ac digerant, tum rarefaciant, extenuent, concoquant, & æquabile reddant, quicquid in partibus dolore vexatis, aut humorum acrium, aut lentorum, aut craſſorum, aut multorum tenuibus ſpiramentis, infarctorum, aut etiam vaporoſi, aut craſſi, aut admodum frigidi ſpiritus exitum commodum non inuenientis inhæſit, atque incluſit. Itaque nihil prorſum adſtrictionis, habeãt, oportet. Anodyna verò nomine narcotica, hoc eſt, ſtupefacientia ſunt, qualia ſunt refrigerantia omnia. Nam medicamenta, quæ ſoporem exhauſta concilia(r)t, ac impoſita, partem ſua frigiditate ſtupefaciunt, temperiem ſortita ſunt contra-

riam ijs, quæ reuera ſunt anodyna. Corpus enim refrigerant omnia, & ſenſum eouſque ſtupefaciunt, vt ſi paulò liberalius ebibantur, mortem, adferant. At reuera anodyna ſunt.

Abſynthium
Acorus
Anethum
Agallochum
Agaricum
Althea
Amonium
Apollinaris herba
Aſclepias
Atriplex
Chamæmelum
Cardamomum
Caſtoreum
Calamintha
Centaurium maius
Cuminum
Chamæpitys

Daucus
Eryngium. Eruum
Fœnum græcum
Ficus
Iris. Iuniperus
Iuglans
Hyoſcyamus
Lini ſemen
Libyſticum
Lupus ſalictarus
Milium
Malua
Opopanax
Piper. Panicum
Peucedanum
Petroſelinum
Roriſmarinum
Ruta

Siſymbrum	Sampſuchus
Serpyllum	Vitellum oui, &c.

De Soporiferis, Cap. 62.

SOporifera medicamenta ex genere anodynorum habentur, vt præcedenti capite diximus. Sunt autem hæc, veluti

Cicuta	Mãdragoræ liquor
Dorycnium	Moſcus arbor re-
Halicacabum	cens
Hyoſcyamus	Opium
Hypecoon	Papauer ſatiuum
Lactuca	Papauer erraticum
Lapis Memphites	Perſicorum nuclei
Lolium	Solanũ ſomniferũ
Mandragora	Vitex
Mandragoræ poma	Vinum recens, &c.

De medicamentis venerem excitantibus, Cap. 63.

QVæ Venerem excitant medicamenta calida eſſe debent, & flatulenta, non ſiccantia. Sunt autem quæ id poſſunt.

Aco

Acorus	Ficus
Allium coctum	Fraxini ſemen
Amygdalæ dulces	Galanga
Amiſum	Galij radix
Auellanæ	Gladiolus
Aſparagus	Garyophyli
Aſphodeli radix	Lac omne
Belzonium	Mala iuſana
Bulbus eſculentus	Mentha viridis
Cæparum ſemen	Muſcus
Cerui genitale	Napus
Cicer	Naſturtium
Cinaræ fructus	Nux Indica
Coſtus	Nux myriſtica
Crocus	Nux pontica
Cinorſochis	Orchis
Daucus ſylueſtris	Oryza cum lacte cocta
Dracunculi ma. radix	Orminum
Encephalos	Oua recentia
Eruca	Palmæ cerebrum
Faba	Palmæ flos
Ferulæ corculum	Paſſerum cerebra
	Paſtinaca

Paſtinaca	Siſer
Perſonatæ radices	Sepia cum allio
Phaſeli	Teſticulus herba rad.
Pineę nuces	Teſticulus alter
Piſtacia	Teſticuli gallorum
Piper longum	Teſticuli aprugni
Porri ſemen	Tubera
Rapæ ſemen	Vrticæ ſemen
Satyrium primum	Xyli ſemen
Satyrium alterum	Xyphij radix
Scincus	Zibetum, &c.
Scorodopraſſon	
Semen lini	

De ſpermaticis, Cap. 64.

SPermatica ſunt tum cibi qui bene nutriunt, & flatuoſi ſunt, totisq; ſubſtantiis ſimiles tum medicamenta flatuoſa, & modicè calida, cuiuſmodi ſunt

Amygdalæ dulces	Bulbus
Aniſum	Cicer
Aſparagus	Cynoſorchis
Acorus	Encephalos
	Eruca

Eruca	Paſtinaca
Ficus	Phaſeli
Lac omne	Piſtacia
Napus	Rapum
Nuclei pinei	Satyrium primum
Nux Indica	Satyrium alterum
Oryza cum lacte cocta	Semen lini
	Siſer
Oua recentia	Teſticuli gallorum, &c.
paſſerũ cerebella	

De medicamentis, quæ ambuſtis conueniunt, Cap. 65.

AMbuſtorum medicamina ſunt althea, adiantum, adeps ſuillus, alumen ſciſſile, anchuſa, arction, aſcyron, attramentum librarium, beta, bulbi, cinnabaris, gallion, glutinum, hedera, hemerocallis, hypericon, hiacynthi, lactuca ſylueſtris, lilium, lingua canis, mori arboris folia, muris auricula, oleum myrtheum, oliuæ ſalſæ, oua,

oua,picea,platanus,ſambucus, ſedum maius,ſtercus ouillum,terra chia,terra ſelinuſia,terra cimolia,typha, verbaſcum,&c.

De medicamentis ſimplicibus digeſtiuis, ſeu concoquentibus, Cap. 66.

NVnc autem de digeſtiuis ſimplicibus,vſualibus dicendum, quæ quidem talia dicuntur, quod præparent humores ad expulſionem. Eſt enim digeſtio, ſiue concoctio, nihil aliud, quam præparatio humoris ad expulſionem. Hæc autem præparatio fit, vel in humoris ſubſtantia, vel in qualitate. In ſubſtantia quidem, craſſus attenuandus ſeu ſubtiliendus, tenuis incraſſandus, viſcoſus incidendus venit, &, ſic de aliis. In qualitate verò,vt calidus infrigidãdus, frigidus calefaciendus, humidus exiccandus, & ſiccus humectandus, &c. Humores autem qui digeſtionem recipiunt

tres

tres tantummodo ſunt, bilis ſcilicet flaua, pituita, & atra bilis. Sãguis enim digeſtionem non recipit, cùm ſit ſemper ad exitum præparatus.

De medicamentis bilem flauam concoquentibus, *Cap*. 66.

IN CAPITE

Acetum	Opium
Caphura	Papauer album
Hyoſcyamus	Roſa
Lactuca	Salicis folia
Nenupharis folia	Viola purpurea,
Nenupharis flores	&c.

IN PECTORE.

Amylum	Papaueris albi ſemen
Gummi arab.	
Iuiubæ	Sebeſten
Mora celſi	Tragacanthum
Papauer album	Viola, &c.

IN

IN CORDE

Acetoſa
Acetoſitas citri
Acetoſitas limonũ
Acetum
Acetoſæ ſemen
Caphura. Carabe
Citri ſemen
Corallium
Coriandrum
Cotonea mala
Lac acetoſum
Lapis hiacynthus
Lapis Smeraldus
Margaritæ
Nenupharis folia
Nenupharis flores
Os de corde cerui
Pira
Raſura eboris
Roſa
Viola,&c.

IN STOMACHO.

Acetoſitas citri
Aurantia mala
Citrulli
Cotonea mala
Cucumeres
Cucurbita
Mala punica
Myrrhus
Melones
Meſpilæ
Pira ſylueſtria
Portulaca
Prunella
Roſa
Semperuiuum
Solatrum
Sorba
Viola,&c.

IN HEPATE.

Berberis	Semen melonum
Caphura	Semen cucurbitæ
Cichorij rad.	Semen cucumeris
Endiuia	Semen citrulli
Hepatica	Semen endiuiæ
Lactuca	Semen lactucæ
Nenupharis folia	Semen ſcariolæ
Nenupharis flores	Semen portulacæ
Portulaca	Solatrum
Roſa	Spodium,
Sandali omnes	&c.

IN SPLENE.

Acetum	Semen citrulli
Cichorium	Semen cucumeris
Endiuia	Semen endiuiæ
Lactuca	Semen portulacæ
Sandali omnes	Semen lactucæ
Semen melonum	Semen ſcariolæ
Semen cucurbitæ	Spodium, &c.

IN RENIBVS, ET veſica.

Endiuia	Lactuca

Nenu

Nenupharis folia	Semen citrulli
Nenupharis flores	Semen cucumeris
Portulaca	Semen endiuiæ
Papauer album	Semen portulacæ
Plantago	Semen lactucæ
Semperuiuum	Semen ſcariolæ
Semen melonum	Succus citoniorũ
Semen cucurbitæ	Virga paſtoris, &c.

IN MATRICE.

Cucurbita	Semperuiuum
Endiuia	Semen cucurbitæ
Lactuca	Semen melonum
Nenupharis folia	Semen citrulli
Nenupharis flores	Semen lactucæ
Papauer album	Semen portulacæ
Portulaca	Semen ſcariolæ
Roſa	Succus citonio-
Semen cucumeris	rum
Semen endiuiæ	Virga paſtoris, &c.

IN IVNCTVRIS.

Acacia	Bolus Armenus
Album oui	Endiuia
Acetum	Folia ſalicis

Folia vitis
Folia graminis
Folia myrti
Hyoſcyamus
Lactuca
Pſillium Roſa
Sanguis draconis
Semperuiuum
Solatrum
Terra ſigillata
Viola purpurea,
&c.

De medicamentis ſimplicibus, pituitam concoquentibus, Cap. 68.

IN CAPITE.

Ambra
Betonica
Chamomilla
Calamintha
Cubebe
Fœniculum
Floreschamomillę
Flores meliloti
Flores betonicæ
Folium
Ladanum
Lauendulæ flores
Lauri folia
Maiorana
Melilotum
Moſchus
Nux moſchata
Pæonia
Pulegium
Radix fœniculi
Radix pæoniæ
Roſmarinus. Ruta

Saluia Saturegia	Semen maioranæ
Serpyllum	Semen fœniculi
Stœchas	Thus
Siler montanus	Xylobalſamũ,&c.

IN PECTORE,

Ariſtoloc. rotũda	Meliſſa
Bretonica	Marrubium
Capillus Veneris	Paſſulæ Praſſium
Dactyli	Radix ariſtolochię
Enula Ficus	Radix ireos
Flores liliorum	Radix enulæ
Flores ſcabioſæ	Radix liquiritiæ
Flores Betonicæ	Scabioſa
Flores meliſſæ	Serpentaria
Glycyrrhiza	Semen vrticæ
Hyſſopum Iris	Vrtica,&c.

IN CORDE.

Ambra	Cinnamomum
Aurum.	Citri cortex
Beca album	Cortula montana
Been rubrum	Crocus
Cariophylli	Enula campana

Flores anthos
Flores meliſſæ
Folia citri
Macis
Meliſſa
Moſchus
Nux moſcata
Ocimum
Roſmarinus
Semen ocini
Xyloaloes
Zedoaria,&c.

IN STOMACHO.

Abſynthium
Ammi
Aniſum
Calamus aromat.
Cardamomum
Cariophylli
Cinamomum
Cyminum
Fœniculum
Galanga
Gallia moſcata
Lignum aloes
Macis
Mentha
Nux moſchata
Piper
Radix fœniculi
Raphanus
Semen aniſi
Semen cumini
Semen ameos
Serpyllum
Zingiber,&c.

IN HEPATE.

Abſynthium
Ammi
Amomum
Aniſum
Apium
Aſparagus Aſarũ

Cin

Cinnamomum	Radix petrocelini
Carum Cuminũ	Radix ruſci
Cyperus	Radix aſparagi
Dauci ſemen	Ruſcus Semẽ aniſi
Eupatorium	Semen fœniculi
Fœniculum	Semen cumin
Flores ſpicæ,	Semen carei
Flores origani	Semen ameos
Flores ſambuci	Seme amomi
Hyſſopus Origanũ	Semen apij
Petrocellinum	Semen dauci
Radix apij	Semẽ aſper. Spica
Radix fœniculi	Squinãthum, &c.

IN SPLENE.

Abſynthium	Carum Eupatoriũ
Acorus	Fraxinus Gentiana
Ariſtolochia	Naſturtium
Aſarum Aniſum	Radix Apij
Apium Aſparagus	Radix fœniculi
Amygdalæ amarę	Radix Petroſelini
Calamintha	Radix ruſci
Cappares	Radix aſparagi
Cortex capparis	Radix ariſtolochię

Radix Gentianæ	Semen aniſi
Radix fraxini	Semen carei
Radix acori	Semen naſturtij
Rubia tinctorum	Tamarix, &c.

IN RENIBVS, ET veſica.

Brodium cicerum	Pentaphyllon
	Saxifrxgia
Cicer	Semen erucæ
Cubebe	Semen vrticæ
Eruca	Semen ſaxifragiæ
Granum pini	Spica nardi
Iuniperus	Spica celtica
Melilotum	Radix quinq;folij
Parietaria	Vrtica, &c.

IN MATRICE.

Artemiſia	Nux moſchata
Calamintha	Opopanax
Iuniperi baccæ	Pulegium
Moſchus	Rubia tinctorum
Matricaria	
Meliſſa	Ruta
Myrrha	Sabina

Se

Semen rutæ

Serapinum

IN IVNCTVRIS.

Ammoniacum
Caſtoreum
Chamomilla
Coſtum
Euphorbium
Eupatorium
Flores anthos
Flores camomillæ
Naſturtium
Oleum iuniperinũ
Radix coſti
Radix zingiberis
Radix hermodact.
Ruta
Roſmarinum
Saluia Sinapi

Flores camomillæ
Flores meliloti
Hermodactyli
Hypericum
Iuniperus
Melilotum
Myrrha
Stichas
Styrax liquida
Squilla
Semen rutæ
Semen naſturtij
Semen ſinapi
Stercus caprarum
Stercus vaccarum
Zingiber,&c.

De medicamentis bilem atram conſequentibus, Cap. 69.

IN CAPITE.

Fumus terræ	Oxymel
Lupulus	Poma dulcia, &c.

IN PECTORE.

Acorus	Flores meliſſæ
Dactyli	Meliſſa, &c.

IN CORDE.

Borrago	Flores meliſſæ
Bugloſſa	Meliſſa
Flores anthos	Radix Bugloſſæ
Flores Bugloſſæ	Roſmarinus,
Flores borrochinis	&c.

IN HEPATE.

Aſarum	Lupulus
Cichorium	Radix cichorij
Fumus terræ	Radix polipodij

IN LIENE.

Acorus	Polypodium
Amygdalæ amaræ	Radix acori
Cappares	Radix polypodij
Cortex cappararũ	Radix bugloſſæ
Cortex tamariſcus	Radix tamaricis
Cuſcuta Epithy.	Scolopendria

Ta

Tamarix	Thymus,&c.

De ſeminibus calidis maioribus & minoribus, *Cap.* 70.

CALIDA MAIORA.

Aniſi	Cucumini
Fæniculi	Carui

CALIDA MINORA.

Ammeos	Apij.
Amomi	Dauci.

De ſeminibus frigidis maioribus, & minoribus, Cap. 7.

FRIGIDA MAIORA.

Melonum	Cucumeris
Cucurbitæ	Citrulli.

MINORA.

Lactucæ	Scariolæ
Endiuiæ	Portulacæ

RADICES QVINQVE. communes.

Apij	Aſparagi
Fœniculi	Ruſci
Petrocelini	

De

De medicamentis purgantibus, Cap. 72.

HActenus de digeſtiuis medicamentis ſimplicibus, nunc de purgantibus agendum videtur. Sunt autem medicamenta purgãria omnia calida, & attrahentia qualitatum familiaritate, hoc eſt totius ſubſtantiæ ſimilitudine. Qua ratione attrahunt & ſtirpes, & vnaquæq; planta, animátiumque ſingulariũ quæque particula familiare ſibi nutrimentum. Hoc modo attrahunt, medicamenta purgantia omnia. Si quidem humoribus ſunt familiaria: quæ verò attrahunt quodammodo ſunt efficaciora valentioraque, ſicuti cuius à pituitæ natura alienus non eſſe deprehenditur, vti & calore ſuo præ ſe fert, ſed tamen calore ipſo quàm pituita valentior, vt trahere quàm trahi magis par ſit. Calida itaque vt ſint id genus omnia, neceſſe eſt. Nam inter

ea

ea quæ ſibi ſubſtantiis ſimilia ſunt, quod calidius eſt,id, potentius attrahit.vt pote, quod eſſentia ſimilitudini calorem adiunxerit, auxiliarium. Porrò inter purgantia medicamenta ſunt nonnulla,quæ mordicando,irritando, & quodammodo conuellendo purgant,cuiuſmodi ſunt, vitrum, & flores antimonij, & ſquama æris, & ſimilia. Hæc namq; quodammodo mordicant. Mordicatio verò organa ad excretionem excitat, quò fit, vt cum ſuperiores ventriculi partes irritentur mordicante medicamento aliquo per vomitum:cùm verò inferiores, per aluum deijciant id, quod in eo continebatur.

De medicamentis bilem flauam purgantibus, Cap. 73

MEdicamenta purgantia flauã bilẽ, quibus cõmuniter practicantes

cantes hodie vtuntur, ſunt

ALOE, ſuccus eſt, optima eſt pinguis, arenularum expers, rufi coloris, friabilis, iocinoris modo coacta, facile liqueſcens, odorata, & amariſſima. Doſis eſt ab aureo ſemiſſe ad drach. 2. in infuſione verò ab aureo vno vſque ad drach. 3. Bilem & pituitam purgat: affectibus ventriculi & cerebri confert: hæ morrhoidibus & ſedi nocet.

CASSIA nigra eſt fructus oblongus, teres fiſtuloſus, intus humorem nigrum continens. Eligenda eſt ponderoſa, plena, quę concuſſa, clauſis intus granis non ſtrepat. Extrahitur recens, daturq; omni ætati: imbecillioribus quidem drachmæ quatuor: robuſtioribus autem & adultis vncia, vel ſeſcuncia, vel drachmæ decem, mane, vel ante cœnam, in forma boli, vel potionis. In forma boli hoc modo. ℞. Caſſiæ nouiter tractæ drach. 10. vel 11. cum ſaccharo fiat bolus. In forma

forma verò potionis ſic: ℞. Caſſiæ recent. tractæ. drach. 12. Diſſoluatur cum decoctione, flor. & fructuum, fiátque potus, cui adde Syrupi violacei vnc. 1. Clementer, & innoxiè à vẽtriculo bilẽ & pituitã purgat leniẽdo, febribus inde ortis confert, &c.

MANNA ros eſt, qui herbis, arboribus, & lapidib. interdum inhærere inuenitur. Præfertur calabra. Doſis eius eſt à drach. 6. vſque ad vnc. 3. in forma potionis hoc modo, ℞. Mannę electæ vnc. 1. ſ. vel vnc. 2. Diſſoluatur cũ decoctione florum & fructuũ, fiatque potio, cui adde ſyrupi roſ. lax. vnc. 1. Eadem caſſiæ nigrę vim habet, flauam enim bilem clementer purgat, daturq; iis qui certa ratione validius medicamentum reſpuunt.

MYROBOLANÆ citrinæ Arabũ fructus ſunt. Laudantur multum flauæ, in viride inclinantes, denſæ, graues, gummoſæ, cortice craſſo, os

paruum

paruum complectente. Doſis in ſubſtantia eſt à drachmis duabus, vſq; ad drachmas quinque: in infuſione verò à drachmis quinque vſq; ad viginti. Bilem à ventriculo purgant, febribus bilioſis conferunt. Cauendus tamen eorum vſus in viſcerum obſtructionibus. Corriguntur cũ amygdalis dulcibus, vel paſſulis.

SCAMMONIVM ſuccus eſt. Laudatur nitidum, rarum, leue, colore quàm ſimillimum taurino glutini, fungoſum, tenuibus fiſtulis. Datur per ſe à granis quinque ad duodecim. Obeſt cordi, ventriculo ac iecori totius ſubſtantiæ ſuę proprietate. Corrigitur aniſo, maſtiche, tragacantho, tũ calidis, tum frigidis, quæ cordi, iecori, ventriculoq; opem ſuam præſtant. Deijcit bilem valentiſſime.

SVCCVS roſarum, vel infuſio ipſarum datur ab vncia vna, vſque ad vncias duas.

RHAB

RHABARBARVM radix eſt craſſa. Laudatur Indicũm recens, graue, confractum, ex rufo & glauco alternans, & croci modo tingens. Corrigitur tertia parte ſpicæ Indicæ, vel cinnamomi: Doſis in ſubſtantia communiter eſt pondere duarum, trium, aut quatuor drachmarum, cum ſero lactis, vel decocto cichorij, hoc modo. ℞. Rhabarbari electi drach. 3. vel. 4. Spicæ. Indicæ drac. 1. pulueriſentur ſubtiliter, & cũ decoctione cicorij fiat potus, cui adde ſyrupi violacei vnc. 1. In infuſione verò à drachmis tribus vſq; ad. 6. vel. 10. pro virium & ætatis ratione. Hac ratione ℞. Rhabarbari electi drac. 5. vel. 6. Squinanthi drach. 2. miſce pulueriſando omnia craſſe, infunde per horas ſeptẽ in ſufficiẽti quantitate vini odoriferi: deinde fortiter exprime, & cum aqua endiuiæ vel decoctione florũ & fructuũ fiat potus, cui adde ſirupi roſati

laxatiui vnc. 1. Purgat clementer bilē flauam, præcipuè à ventriculo, & hepate: obſtructionéſque liberat.

TAMARINDI dactyli ſunt acidi, fructus palmæ ſylueſtris Indicæ. Probantur recentes, pingues, non retorridi, ex dulcibus acidi, & vinoſo ſapore. Doſis in infuſione vel decoctione ſerilatis eſt ab vnciis duobus, vſq; ad vnc. 5. Flauam purgat bilem, ſitim reſtinguit, febréſque acutas ſanat.

SERVM latis ſiue aqua craſſi, eſt medicina lenitiua & laxatiua. Doſis eius eſt ab vnc. 3. vſque ad vnc. 5.

De medicamentis purgantibus pituitam, Cap. 74.

EX medicamentis pituitam purgantibus, quibus hodie practicātes vtuntur, vſitatiora ſunt.

AGARICVS naſcitur in arborum trūcis; veluti fungus. Eligendus eſt albus, poroſus, leuis fragilis, leuis, primo guſtu dulcis. Aduerſatur vētriculo, ꝙ ſua

ſua leuitate emergens enatet. Infrenatur eius malicia, adiecta tertia parte zingiberis, vel ſalis gemmæ. Sumitur autem in ſubſtãtia, vel in infuſione. In ſubſtantia doſis eſt à drach. 1. vſq; ad 2. hoc modo: ℞. Agarici opt. drach. 1. ſalis gemmæ, vel zingiberis. Scrup. 1. pulueriʒentur, & cum decoctione florũ & fructuũ fiat potus. cui adde. Mellis roſati colati vnc. 1. Vel ſic: ℞. Agarici electi drac. 1. ſalis gẽmæ, ſcru. 1. cinnamomi parũ, miſce & fiãt pilulæ, vel puluis. In infuſione verò doſis eſt à drach. 2. vſque ad 5. hoc modo. ℞. Agarici electi drach. 2. vel 5. zingiberis ſcrup. 2. vel drach. 1. pulueriʒẽtur, & infundantur per horas. 7. in ſufficiẽte quantitate oxymellitis ſimplicis: fiat omnium fortis expreſſio, & cum decoctione florum & fructu fiat potus, cui adde mellis roſ. col. vnc. 1. Purgat pituitã craſſã, lentam, putridãm, & bilem flauam, &c.

MECHOACHAM, radix eſt Indica, quam aliqui rhabarbarum album appellant. Sumitur in ſubſtantia tantùm, ſcrupulorum duorum, vel drachmæ vnius pondere cum brodio carnis, vel vino abſynthiaco, vel dulci odorifero hoc modo ℞. Mechoacam drach. 1. Gentianæ ſcrup. 1. Cinnamomi ſcrup. S. Fiat puluis, & cum hauſtu vini abſynthiaci ſumatur, tribus horis ante paſtum. Purgat pituitam, & aquoſos humores ſine moleſtia. Confert dolori capitis diuturno, febribus, colicis, hydropicis, & aſthmaticis, &c.

TVRBITH laudatur vacuum, arundinoſum, fragile, & plani corticis turbith, gummoſum & albidum, Doſis in ſubſtantia, perinde atque agarici eſt. Datur cum melle roſaceo, vel paſſularum decocto. Eodem etiam modo in infuſione. Correctio eius pars tertia zingiberis eſt. Purgat lentam

ram

tam,& craſſam pituitã longis morbis medetur:apoplexiæ,epilepſiæ,inſanię furori,&c.

CNICI, ſeu Cartami ſeminis doſis eſt à drachmis tribus vſque ad aur. quinque.Datur cum aqua mulſa, vel iure gallinaceo,vel ptiſanæ cremore. Pituitam purgat: ſed ſtomacho aduerſatur.

COLOCYNTHIS eſt cucurbitæ ſilueſtris fructus.Huius medulla in vſu eſt. Eligenda autem eſt cãdida, & recẽs.Corrigitur maſtiche,zingibere, cinnamomo,caryophyllis, tragacantho,vel bdellio.Datur ſaltem robuſtiș ſcrupulus cum aqua, mulſaue quatuor obolorum pondere Pituitam,bilem, humorémque mucoſum purgat: confert cephalagiæ,hemicraniæ, epilepſiæ,apoplexiæ,vertigini, podagræ,coxendico dolori,aſthmati, tuſſi, & ſpirandi difficultati,&c.

HERMODACTILVS radix eſt

officinis nota. Probatur plenius, cãdidus, grauis, non carie affectus. Datur drachmæ vnius pondere, aut paulò plus minuſue pro ſumentibus viribus, cum melle roſaceo, vel axymellite ſcillitico. Corrigitur cinnamomo, maſtiche, zingibere, aut pipere longo. Pituitam craſſam à iunćturis trahit, &c.

ELATERIVM cucumeris ſylueſtris ſuccus eſt. Doſſi à granis decem vſque ad drachmam dimidiam cum lacte. Pulueris radicis eius à gr. 5. drac. 5. Aquæ decoctionis radicis à drac. 2. vſque ad. 4. Corrigitur tragacantho, vel bdellio, vel maſtiche. Datur quoque elaterium in forma pilularum hoc modo: ℞. Elaterij drac. 1. maſticis. drachm. 5. cum ſyrupo de mentha fiant pilulæ. Dentur duæ vel tres ad ſummum. Purgant pituitam, bilem & aquam

MEZAEREI ſiue Tymeleæ doſis eſt

eſt à drac. 5. vſque ad drac. 1. in decoctionibus in puluere verò à Kiratis. 2. vſque ad. 5. Malitia eius frangitur, ſi per diem in acetum infundatur. Porrò pſillij mucilagine extinguitur, vel portulacæ, vel endiuiæ ſucco.

EVPHORBIVM gummi eſt. Doſis à Kirato. 1. vſque ad. 3. Alij verò à granis. 4. vſq; ad. 12. Corrigitur autem aniſo, maſtiche, & ſpica. Datur ex aqua mulſa. Præſtat autem cum melle cocto in pilulas digerere. Pituitam & aquam ſubducit: medetur colicis, & aluum frigidiorem habentibus.

MYROBOLANA Chebula pituitam detrahunt. Doſis in ſubſtantia eſt à drac. 2. vſque ad drac. 4. in infuſione verò à drac. 4. vſque ad. 10. Teruntur autem cum amygdalis dulcibus vel paſſulis, &c.

MYROBALAN emblicorum doſis in ſubſtãtia eſt aureis duobus vſque ad aureos tres, in infuſione verò

ab aureis tribus vſque ad ſex. Pituitã trahunt proſunt neruis,& veternoſis, mentis aciem exacuunt, ventriculum purgant &c.

MYROBALAN.Belliricorũ doſis,perinde eſt, vt emblicorum & citrinorum: eiuſdémque quaſi naturæ ſunt,vt emblica,&c.

OPOPANAX ferulæ liquor eſt. Optimus qui intus albus eſt,foris flauus,amarus,fragilis,odoris boni.Datur à drachma vna ad duas. Corrigitur maſtice,& ſpicat.Purgat pituitam craſſam,& lentam à cerebro, neruis, thorace, & iuncturis.

SERAPINVM, vel Sagapenum ferulaceæ herbæ ſuccus eſt. Eligitur fuluum, intus album, acre. Datur à drachma ſemiſſe ad drachmam vnam cum aqua rutæ vel enulæ. Purgat pituitam, humores craſſos & lentos,& aquas à ventriculo.Corrigitur maſtiche & ſpica,&c.

De

De medicamentis atram bilem purgantibus, Cap. 75.

COLVTEA ſiue Sena eligenda eſt Alexandrina, foliis viridibus, ſubalbidis, & tenuibus. Doſis pulueris drachma vna : in infuſione verò vel decocto vncia ſemis. Corrigitur zingibere, &c. Purgat bilem atram, tum flauam pituitam citra noxam.

EPITHYMVM datur in puluere ſcrupulorum quinque aut drachmarũ duarũ pondere cũ paſſo vel oxymellite: in decoctione verò à drachmis quinque ad viginti vſque. Non detur æſtate, & parum coquatur. Corrigitur adiecta tertia parte ſalis gemmæ, vel ſalis Indi, & oleo amygdalarum incorporetur, & exhibeatur cum decoctione myrobalanorum Indorũ, mellis & paſſularum, Atram bilem purgat, vitiis flatu turgentibus & hypochondriorum noxis opitulatur.

ELEBORVS niger radicẽ habeat bene nigram, corpulentã, plenam, acrem. Doſis pulueris à ſiliquis ſex vſque ad ſcrupulum vnum, vel duos cũ paſſo, vel oxymellite. Corrigitur cinnamomo, fœniculo, aniſo, maſtiche, paſſo, & oxymelite. Atram, flauamq; bilem è toto corpore trahit, nec tamẽ citra vllam difficultatem.

FVMVS terræ humorem melãcholicum euacuat. Succi doſis non debet tranſcendere vncias duas: Decoctionis verò eſt ab vncijs tribus ad vncias quinque vel ſex Corroboratur tamen in operatione dando ipſum cũ ſero lactis, & cum decoctione paſſularum, & cum ſucco abſynthij, &c.

MYRABALANA Inda atram bilem detrahunt. Doſis in ſubſtantia eſt à drachmis duabus ad drachmas quatuor: in infuſione, à drachmis quatuor: vſque ad decem.

LAPIS Armenius præparari ſuper-

la

lapide, vel in mortario debet. lauatur vicies cum aqua; & tenendo lauatur decies cum roſarum aqua. Adminiſtratur, cum diaborraginato, vel aqua bugloſſe, vinóque odorifero. Dantur ſcrupuli quatuor, aut paulò plus, minúſue pro ſumentis viribus. Atram bilem, & omnem lentum craſſumq; humoré educit, citra omné moleſtiã.

LAPIS Lazuli ſeu ſtellatus ſicut Lapis armenius præparari debet. Doſis abluti drachma vna vſque ad duas eſt. Corrigitur vt lapis armenius. Purgat melancholiam egregiè, ſed magis turbat armenio lapide.

POLYPODIVM probatur quercinum, recens, dulce, auſterum. Corrigitur aniſo, zingibere, cariophyllis, & cinnamomo. Doſis à drach. duabus an aureos quatuor, cũ aqua mulſa: mediocriter verò aluum ciet, & citra moleſtiam tũ in gallinaceo iure, tum in cremore ptiſanæ cocta radix.

Bilem

Bilem atram & pituitã extrahit. Hęc de medicamentorum qualitate nobis ſufficiant,reliquum nunc eſt,vt de remediorum qualitate,loco, & tempore agamus,exordium à remediorum quantitate ſumentes

De remediorum quantitate,
Cap. 76.

LIcet præcedentibus tribus capitibus de purgantium doſi in ſpecie aliquid dixerimus,hic tamen etiã, de remediorum quantitate in vniuerſum agendum eſſe videtur. Niſi enim iuſtam remediorum quantitatem obſeruauerit Medicus, parum aut nihil in praxi proficere videbitur. Eſt itaque Medico remediorum quantitas maximè neceſſaria. Non enim omnibus vna eadémque medicaméti menſura conuenit,ſed pro diuerſa ratione,complexionum , partium læſarum,morborum,virium,ætatis, temporis,& conſuetudinis augenda, vel mi

minuenda eſt. Natura namque calidiores magis calefaciendi: frigidiores minus: ſicciores verò magis quàm humidi ſiccandi ſunt. Quod ad partes læſas attinet, nobiliores, cuiuſmodi eſt cor, cerebrum, hepar, & ventriculus, minus ac blandius medicamentum expoſcunt: ignobiliores verò, vt oſſa, cartilagines, crura, &c. maius, ac vehementius medicamentum deſiderant. Sic quoque partes in ſuperficie poſitæ; minus: quæ verò in alto abſconditæ ſunt, maius medicamentum efflagitant. Porrò morbi quoque tum qualitas, tum quantitas medicamentorum quantitatem immutant. Siquidem maligni, & magni, morbi, maius: benigni verò, & parui, minus medicamentum poſcunt. Eadem ratione virtus valida, maius: imbecillis verò minus remedium admittit: nec pueri tã magna, ſicuti adulti medicaméta tolerant. Præterea tẽpo

po

virtus valida, rarius: imbecilla, frequentius medicamentum admodum eſſe indicat. Sic morbus diuturnus, frequentius breuis verò rarius medicamentum exhibendum eſſe inſinuat. Ad eundem modo affectus in ſuperficie corporis, raro: in profundo verò in quem medicamenta non facilè penetrant, frequenter remedium admouendum oſtendit.

De remediorum loco,
Cap. 77.

VBi autem & quibus partibus remedia ſint aptāda, ipſe locus affectus indicabit. Partibus namque externis (quo ſenſui oculorũ ſubijciuntur) affectis, forinſecus medicamenta applicanda ſunt. Internis verò læſis, partim per ea quæ intrinſecus ſumũtur, partim per ea quæ forinſecus apponuntur, ſuccurrimus. Porrò in alterando, caputi remedia cephalica:

cor,

cor, cordilia: pectus, pectoralia: ſtomachus, ſtomachica: hepar, hepatica: lié, ſplenitica: vterus vterina medicamenta efflagitant. In euacuando, verò, cerebrum per palatum, nares purgatur. Sic venter vomitu, deiectionemque inanitur. In teſtina deiectione tantum, ſicut iecinoris caua. Pectus, & pulmo, per tuſſim Renes verò, & iecinoris gibba, & veſica, ſi multo vitioſo ſucco ſint referta per deiectiones, & pharmaca deiectoria expurgantus: ſin modico fuerint referta, per vrinarios meatus. Vterus per clyſteres vel peſſos euacuatur, &c.

De remediorum tempore,
*Cap.*78.

POrrò in remediis adhibendis, tempus oportunum maximè conſiderandum venit: id autem indicabit nobis

nobis morbi tempus tum vniuerſale, tum particulare. Siquidem in febriũ principio, augmento, & ſtatu alterãtibus, & concoquentibus vtendum eſt medicamentis, niſi materia turgeat, & venenoſa ſit: in declinatione verò euacuantibus. Sic quoque in tumorum principio repellere commodè licebit: In augmento verò repellere, & reſoluere ſimul: in ſtatu, reſolue re tantum & diſcutere conueniet. Ad eundem modum in acceſſionũ principio, vomitum prouocare licebit: in augmento, & ſtatu; quieſcendum omnino erit in declinatione verò concoquentibus, euacuantibus, & corroborantibus vti non erit inconueniẽs. Sed hæc de medicamentis ſimplicibus nobis ſufficiant, ad compoſitorũ tractationem nunc trauſeundum eſt.

PRACTICAE GENERALIS,

LIBER V.

ARGVMENTVM.

Præcepta tradit, quæ ad compoſitiones medicamentorum, tam eorum quæ intrinſecus ſumuntur, quàm quæ corpori extrinſecus admouentur, attinet. Eius capita hæc ſunt:

De Syrupis, *Cap.* 1.
De ſyrupis concoquentibus bilem flauam, *Cap.* 2.
De Syrupis concoquentibus pituitã, *C.* 3.

De

De Syrupis concoquentibus atram bilem, Cap.4.
De Syrupis digerentibus humores mixtos, Cap.5.
De *Syrupis laxantibus,* Cap.6.
De *iulapijs,* Cap.7.
De elegmatis, Cap.8.
De rob, Cap.9.
De *decoctis,* Cap.10.
De decoctis alterantibus, Cap.11.
De decoctis alterantibus, ſimul & purgantibus bilem flauam, Cap.12.
De decoctis alterantibus & purgantibus pituitam, Cap 13.
De decoctis alterantibus & purgantibus melancholiam, Cap.14.
De *decoctis alterantibus & purgãtibus humores mixtos,* Cap.15.
De infuſionibus, Cap.16.
De infuſionibus purgantibus bilem, Cap.17.
De potionibus purgantibus, in ſubſtantia ſumptis, Cap.18.

De medicinis lenientibus, Cap. 19.
De medicinis ſolutiuis, Cap. 20.
De potionib. purgantib. partim infuſis, partim in ſubſtantia ſumptis, C. 21.
De bolo purgatorio, Cap. 22.
De pilulis, Cap. 23.
De pilulis purgantibus bilem flauam. Cap. 24.
De pilulis purgantibus pituitam. C. 25.
De pilulis purgantibus melancholiam, Cap. 26.
De clyſteribus, Cap. 27.
De clyſteribus alterantibus, Cap. 28.
De clyſteribus purgantibus, Cap. 29.
De ſuppoſitoriis ſiue glandib. Cap. 30.
De peſſis, Cap. 31.
De errhinis, Cap. 32.
De caput purgiis, Cap. 33.
De ſternuamentis, Cap. 34.
De apoplegmatiſmis. Cap. 35.
De gargariſmatis, Cap. 36.
De Trochiſcis, Cap. 37.
De collyriis, Cap. 38.
De

De electuariis	*Cap.*39.
De tabulis & rotulis.	*Cap.*40.
De trageis,ſiue tragematis	*Cap.*41.
De pulueribus,	*Cap.*42.
De pulueribus purgantibus	*Cap.*43.
De dentifriciys,	*Cap.*44.
De pomis odoratis	*Cap.*45.
De ſuffimentis	*Cap.*46.
De linimentis,	*Cap..*47.
De vnguentis,	*Cap.*48.
De fomentis,	*Cap.*49.
De epithematibus,	*Cap.*50.
De ſacculis,	*Cap*51.
De cataplaſmatis,	*Cap.*52.
De emplaſtris,	*Cap.*53.
De cerotis,	*Cap.*54.
De ſcutis	*Cap.*55.
De embrochis,	*Cap.*56.
De balneis,	*Cap.*57.
De collutionibus,ſeu ablutionibus,	*C.*58.
De ponderibus & menſuris,	*Cap.*59.

PRACTICAE GENERALIS.

LIBER V.

De Syrupis, Cap. 1.

SVperiore libro ſimplicium medicamẽtorum prçcepta tradidimus, reliquum nunc eſt, vt compoſitorum, tam intrinſecus ſumendorum, quàm forinſecus adhibendorum medicamentorum præceptiones doceamus, à Syrupis digeſtiuis originem ducentes. Itaque Syrupus digeſtiuus eſt potio alterans humores corporis in qualitate. Conficiuntur ex aquis diſtillatis, & ſyrupis ſimplicibus, & compoſitis, ita vt ſyruporum doſis ſit ab vn. 1. vſque ad vnc. 1. s. vel ad ſummum vnc.

vnc. 2. aquarum verò ab vn. 2. vſque ad vnc. 3. vel 4. in dupla proportione: exempli gratia: Si Medicus corrigere velit complexionem calidam, dabit Syrupi endiuiæ vn. 1. s. aquæ endiuiæ vnc 3. miſce, & fiat potus. Si verò duo ſpectet Medicus, videlicet, vt malam complexionẽ alteret, & aperiat. Pro primo dabit ſyrupum endiuię, cum aqua eiuſdem, pro ſecundo, ſyrupum Biſantinum, cum aqua fœniculi, hoc modo: ℞. ſyrupi endiuiæ vnc. 1. Syrupi Biſantini vnc. s. aquæ endiuiæ vnc. 2. aquæ fœniculi vnc. 1. miſce. Quod ſi tria velit efficere Medicus, ammouere cõplexionem calidam, aperire, & incidere pro primo, dabit ſyrupiũ endiuiæ cum aqua eiuſdem, pro ſecundo Byſantinum cum aqua fœniculi: pro tertio Syrupum acetoſum ſimplicem, cum aqua acetoſæ, in hac forma. ℞. Syrupi endiuię, Syr. Byſantini, Syr. acetoſi añ. vnc. s. aquarum endiuiæ,

fœniculi acetoſæ, añ. vnc. 1. miſce, & fiat potus. Porrò aquæ vt plurimum Syrupis proportione reſpondere debent, niſi propter cõplexionem malam auferẽdam aliter facere cogatur Medicus exempli gratia. Si ordinaret Syrupum epithymi, aut de ſtœchade, miſcendæ illis erunt aquæ frigidæ, vt violarum aut endiuiæ, vt Syrupi caliditas corrigatur, quæ omnia pro arbitrio periti Medici fiunt. Cæterum obſeruandum quoque venit, quod omnibus ſyrupis cordialem aliquam aquam commiſcere oporteat, vt virtus rectrix cordis confirmetur, quę in corde non aliter, quam rex in ſuo regno regnat. Sic igitur cõcludamus, ſyruporum doſim nõ tranſgredi oportere vnc. 1. s. aut ad ſummum vnc. 2. idque rarò admodum: aquarum verò, vnc. 3. &c. Qualitas autem ſyruporum ab ipſius morbi cauſa petenda eſt. Siquidem bilis, refrigerantes pi-

tuita,

tuita, excalfacientes, & incidentes: melancholia,& excalfacientes & humectantes ſyrupos expoſcit. Sumitur interdum à morbo,vt cum in obſtructione, aperiente vtimur ſyrupo aliquo. Porrò locus affectus ſyruporum aquarumque varietatem maximè indicabit. Medicus namque volēs ordinare ſyrupū, debet ſemper aſſumere aquam proportionatam parti affectæ, cui proportionatur ſyrupus. verbi gratia: accipiens medicinam ſtomachiam debet aſſumere aquam ſtomachiam: idem in reliquis cenſendum: Exhibentur autem ſyrupi frequenter in aurora, tepidi: interdum etiam veſperi, vbi ſcilicet ſomni conciliandi gratia ſumuntur, Succos corporis purgationi præparant meatus reſerant, obſtructiones aperiunt, intemperies corrigunt,incidunt, detergunt,&c.

De

De Syrupis, & aquis concoquentibus bilem flauam, Cap.2.

SYrupi & aquæ digerentes materiam cholericam,

CAPITE.

Sirupi	Aquæ.
Syrup.Roſarum:	Aqua lactucæ:
De Nenuphare.	Nenupharis.
De papauere.	Roſarum,&c.

Exempli gratia.

℞.Syrupi de papauere vnc.1.s.	℞.Syrup.de papauere vnc.1.
Aquarum	Aquarum
Violarum	lactucæ
Lactucæ	Nenuph.an.vnc.1
Nenuph.an.vn.	Miſce,& fiat potio
Miſce & fiat potus.	

IN PECTORE.

Sirupi.	Aquæ
Sirup.violarum	Violarum
Sirup.de iuiubis	Portulacæ.
Iuleb.violatum,&c.	

Exem

Exempli gratia.

℞.ſyr.violarum	℞.ſyr.đ iuiub. vn.1
De iuiub. an.vn.s.	Iul.violati vnc.s.
Aq.violarum vn. 2.	Aq.portulacæ.
Miſce,& fiat ſyr.	Viol.ana vn.1.s.
	Miſce.

IN CORDE.

Sirupi.	Aquæ.
De ſucco acetoſæ	Acetoſæ
Syr.acetoſit.citri	bugloſſæ
Iulapium roſaceũ	borraginis
&c.	roſarum,&c.

Exempli gratia.

℞.ſyr.ace.cit.vn.1s	℞. Syr. acet.vn. 1.
Aq.acetoſæ.	Iulapij roſar.vn. s.
borraginis	Aquar. bugl.vn. 1.
bugloſ.an.vnc.1.	borrag.vnc.2
Miſce,& fiat potio	Miſce.

IN

IN STOMACHO.

Syrupi.	Aquæ.
sir.accetoſus ſimp.	cotoneorum
sir.Granatorum	Acetoſæ
sirup.roſarum	Portulacæ
Iulapium roſaceũ	Violarum,&c.
Oxyſaccharum	
Miua citoniorum	
ſyr.mal.aurãtio.&c.	

Exempli gratia.

℞.sir.Granatorũ	℞.Sy.acet.sĩp.vn.1
Mal.aurant.vnc.s.	roſar.vnc. s.
Aq.acetoſæ	Aq.cotenorũ vn.1
Portulac.ana.vn.1.	Violar vnc.2.
Miſce,& fiat potio,	Miſce.

IN HEPATE.

sirupi.	Aquæ
syrup.endiuiæ	endiuiæ,Hepaticæ
sir. de ſucco endi.	Cucurbitę,cichor.
sir.đ cichorio,&c.	Solatri,&c.

Exempli gratia.

℞.Syr.đ end.vn.1.	s℞.Sir.de ſuc.end. (vnc.1
Aquæ. endiuiæ	De cichorio vn.s.

He

Hepatice Aq. Solatri.
cucurbite Cichorij
ana. vn. 1. endiuiæ ana. vn. 1.
Miſce, & fiat ſirup. Miſce.

De concoquentibus pituita, Cap. 3.

SYrupi & quæ digerentes materiã phlegmaticam.

IN CAPITE.

Sirupi Aquæ
sirup. de betonica betonicæ maior;
sirup. de ſtœcha- saluiæ, roſmarini.
de, &c. Pæo. priuil. veris,
Exempli gratia. (vnc. s.
℞. Syrupi de beto- ℞. Syr. de ſtœch.
nica vnc. 1. de betoñ. vn. 1.
Aquar. Saluie Aq. betonicæ
Maioranæ Saluiæ
ana vnc. 1. Primulæ veris
Miſce, & fiat. ſirup ana. vnc. 1.
Miſce.

IN PECTORE.

syrupi Aquæ.
syrup. capil. veneris capillorũ veneris
sirup.

sirup.de hyſſopo	hyſſopi
De praſſio	scabioſæ
Dc calamentho	adianthi
De glycyrrhiza,	thymi,
&c.	Marrubij,&c.

IN STOMACHO.

Syrupi	Aquæ
Syr. de mentha	Abſynthij
sir.de abſinthio	Menthæ
Mel roſ.colatum	Apij
Oxymel ſimplex	Fœniculi
Oxymel cõpoſitũ	chamomillæ
Oxmel ſciliticũ	rute,&c.

IN HEPATE.

Syrupi	Aquæ.
syr. de duab.rad.	Eupatorij
sir.de quinque rad.	Praſſij
sirup.de eupatorio	Hæpaticæ,&c.
sirup.byſantinus,	

IN RENIBVS.

syrupi.	Aquæ.
Oxymel compoſitum	Naſturtij
syr. de duab. rad.	cicerum rubrorum
syr. de quinque rad. &c.	erucæ, &c.

IN MATRICE

Syrupi	Aquæ.
sirup. de arthemiſia	Arthemiſiæ
sirup. de calamentho, &c.	Matricariæ, &c.

IN TOTO.

sirupi.	Aquæ
Sirupus biſantinus	Apij
Oxymel compoſitum, &c.	fœniculi camomillæ, &c.

Exempli gratia.

℞.syr.biſāt.vn.1.s	℞.Oxim.cōp.vn.1
Aq.fœniculi.vn.2.	Aquæchamomil-
Apij vnc. 1.	læ vnc. 2.
Miſce & fiat potio.	Miſce pro potu

De Syr. concoquentib. bilem atram, *Cap.* 4.

SYrupi & aquæ digerentes melancholiam

IN HEPATE.

Syrupi.	Aquæ.
syr. de fumoterrę.	Fumiterræ
sy.de epithymo	lupulorum, &c.
syr. lupulorū &c.	

Exempli gratia.

℞.syr.de fumoter-	ſumitur.vn.1.s.
ræ	Miſce, & fiat ſy-
De epith. an.dr.6.	rup.
Aq. lupulorum	℞. Syrupi lupulo-
	rum

rum vnc. 1. s. vnc. 3.
Aquæ fumiterræ Miſce.

IN SPLENE

Syrupi.	Aquæ.
Syr. de fumoterræ	Scolopendriæ
Syr. de epithymo,	epithymi, &c.
&c.	

IN CORDE.

Syrupi.	Aquæ
syr. de pomis cõp.	Borraginis
syr. arbor regis,	buglosſ. Meliſſæ,
&c.	&c.

Exempli gratia

℞. syr. de pomis comp. vnc. 1.	℞. Syrupi sabor reg. vnc. 1. s.
Aq. borraginis buglosſ. an. vnc. 1.	Aq. borrag. vn. 2. Meliſſæ vnc. 1.
Miſce, & fiat potio	Miſce.

Nota me non poſuiſſe quæ ſanguinem digerunt, quia cùm putrefit, in choleram tranſit : ſufficiat igitur choleram digerentes adſcripſiſſe.

De Syrupis digerentibus humores mixtos Cap. 5.

SYrupi & aquæ digerentes bilem, & pituitam, IN CAPITE

℞. Syrup. de Nenuphare
De betonic. ana vnc. 1. s.
Aqu. lactucę
Nenupharis
Saluiæ
Pæn. ana vn. 1. s.
Miſce, & fiat potio pro duabus doſibus.

℞. Syr. de papauere roſarum
de ſtæc. an. vn. s.
Aqu. violarum roſarum
lactucæ
Primulæ veris
maioranæ
roriſm. ana vnc. s.
Miſce, pro vna doſ.

IN

IN PECTORE

℞. Syr. capil. Ven.
Iuiub. ana drac. 6.
Aq. adianthi
Thymi
Violarum
Portul. an. dr. 6.
Miſce, & fiat ſy-rup.

℞. Syr. de hyſſopo
De glycyrrhiza
De iuiub. an. vn. s.
Aq. capi. ven.
Portulacæ
Marrubij
Borra. ana dr. 6.
Miſce.

IN STOMACHO.

℞. Syr. de abſin-thio.
de mentha an. vn. s.
Acetoſi ſim. vn. 1.
Aqu. abſynthij
borraginis
Acetoſæ
Cotoneorum vn. 1.
Miſce, & fiat po-tio.

℞. Syr. de ment. vn. s.
Granatorum vnc. 1.
Aqu. Menthe vnc. 2.
cotoneor. vnc. 1.
Miſce, & fiat. ſyrup.

SYRVPVS PVRGANS bilem, pituitam, & melancholiam in hepate.

℞. Sirupi de duabus radicibus
De epithymo
De cichorio ana.vnc.ſ.
Aquar.Eupatorij
Fumiterræ,lupulorum
Endiuiæ an.vnc.ſ.
Hepaticæ vnc. 1.
Miſce & fiat Sirupus.

De Syrupis laxantibus, Cap.6.

Syrupi laxantes ſimplices ſunt.
Syrupus roſatus laxatiuus
Syrupus violatus laxatiuus
Syr. de flor. perſicę arboris.
Comp.
Syr. de Cichorio cũ rhabarbaro.

De Iulapijs, Cap. 7.

IVlapium ſeu Zulapium eſt Arabum delicatæ potionis genus. Fiunt autem

tem ex aquis ſtillatitijs, & ſaccharo, ad ſyrupi conſiſtentiam coctis. Vſus tempore aqua largiore, nimirum quadrupla dilui ſolent, ita vt ſi Iulapiorum pondus ſit vnc. 3. erunt aquarum vnc. 12. vt infra in formulis patebit. Vtimur his in febribus potiſſimũ, aliiſque morbis, tuſſi præſertim, vbi vini vices, à quib. abſtinere oportet, ſupplet.

I.

℞. Iul. roſacei
Violati an. vn. s.
Aqu. endiuiæ
Acetoſæ
borra. an. vn. 4.

II.

℞. Iulapij violacei
Syrupi de glycyrrhiſa an. vnc. 1.
Aquarũ ſcabioſæ
Tuſſil. an. vnc. 4.
Aquę hordei coctę vnc. 4.

III.

℞. Aq. cinnamomi ſtillatitiæ.
borraginis
bugloſſæ.
Acet. an vnc. 1. s.
Iulapij roſacei. vn. 1. vel vnc. 1. s.
Targarit. pręparat.
corali rubr. præparati.
Fragm. lap. pretioſorum an. ſcru. s.
Fol. auri N. 3.

Miſce, & fiat iula Cõmiſtis ſingulis.
pium fiat Iulapium.

De Elegmatis, Cap. 8.

LInctus ſiue Eglegma Græcis, Barbaris Loch medicamentum eſt thoracicum, vel pulmonicũ, linguẽdo, vel lambendo, tandiu in ore retentum, vel linguæ ſubditum, quoad paulatim eliqueſcat, tabeſcatvè, in ſpiritus meatũ decidẽs potius, quàm deuoretur, per ſe, ex dulcibus, tergentibus, ac etiam glutinoſis, interdum amaris, & acribus conflatum. Hodie verò eis adijciuntur, ſpecies, ſyrupi, & conſeruæ interdum, ita vt eglegmatum doſis ſit ab vnc. S. vſque ad vnc. 1. ſpecierum verò à drac. 3. vſque ad drac. 1. plus, minúſue. Conſeruarũ autẽ ab. vnc. 2. vſque ad vnc. 3. syruporũ, quãtũ ad excipiẽdũ ſatis eſt, vt infra in formulis patebit. Cui nã particorporis correſpõdere debeãt medicamẽta, ipſe locus affectus indicabit,

cabit, nimirũ thorax, vel pulmo. Quare adijcienda medicaméta ſunt, quæ thoracis, vel pulmonis vitijs auxilientur: cuiuſmodi ſunt. Diapenidiũ, diatragacanthũ, trochi ſcibecchici, ſucc⁹ glycyrrhizæ tragacãtum, gummi arabicũ, & id genus alia Qualitas autem ab ipſo affectu, vel ipſius cauſa deſũmenda erit. Sic aſperæ arteriæ aſperitas, eglegmata leniẽtia expoſcit: pulmonis vlcera, cõſolidantia: intemperies calida, refrigerantia: frigida, excalfacientia. Ad eundem modũ humores in thorace craſſi, attenuantia efflagitãt eglegmata viſcoſi, quæ vim incidendi & abſtergendi habent, &c. Porrò exhibentur quouis tempore, ante & poſt cibũ, ſube quãtitate, potiſſimum verò matutino, & veſpertino. Ad pulmonis inflammationẽ, aſperæ arteriæ aſperitatẽ, vlcera, ſpiritus difficultatẽ, anhelationes, tuſſim ex humoris inflexu, ac deſtillatione

 ortum

ortum,& eos,qui difficulter glutinoſa excreant, vt præfocari videantur.

I Diatragacanti.
℞.Conſeruæ capil. ana vna.s.
Veneris Diaireos vnc.1.
Hiſſopi ana vnc.1.Troch.becchi cor.
Loch de pulmone succi glyc.an.dr.2.
vulpis vnc.s. radicũ enulæ ſcr.2.
Spec diapenidij Dracon ſcru. 1.
diaireos ã.dr.1.s.syr.de hiſſopo, vel
syr.de praſſio quã-de glycyrrhiza
tũ ſufficit ad exci- quantum ſufficit,
piendum,fiat loch.fiat egligma.

II
℞.Loch de pino
de pulmo vulpis
sani & experti
ana vnc.2
De ſcilla.
Spec.diapenidij

III
℞.Cõſerue violarũ
Nenupharis
ana.vnc.1.
loch de papa.vn.s.
Spec. diatragacãt.
ſir. viol. qu.ſ. fiat
egligma.

De Rob, Cap. 9.

Rob

ROb eſt ſuccus fructuum, ignis calore inſpiſſatus, vt aſſeruari poſſit, & eo vti liceat, aut per ſe, aut cũ melle, aut aquis ſtillatitiis ſiruporũ inſtar, & ita Rob doſis erit ab vnc. 1. ad vnc. 1. s. aquarũ verò ab vnc. 2. vſq; ad vn. 3. in dupla proportione, vt infrà in formulis patebit. Differt tamẽ rob à ſirupo, vel decocto: quòd ſyrupus fiat ex medicamentorum ſimplicium decoctione, addito melle, vel ſaccharo: Rob verò ex herbarũ ſuccis, igne, vt antea dictum inſpiſſatis: Porrò rob in materia pituitoſa, & melancholica fortioris operationis eſt, quã ſirupus, vel decoctum. Quoniam in ſucco fortior operatio, quam in decoctione eſt. Siquidem ex decoctione partes ſubtiliores exhalant, in ſucco verò remanent. In materia autem calida, ſirupus & decoctũ præſtantiora ſunt, quam rob. Econtra verò in gargariſmis magis laudatur rob quàm ſyrupus, quo-

niam fortioris eſt virtutis ad attrahendum,ſubtiliandum,&c.Cæterùm cum rob ſimiles cum ſyrupis virtutes obtineant, poterunt quoque propter eaſdem intentiones,propter quas exhibētur ſyrupi,dari,& exhiberi,& eadem hora, & eodem tempore.Porrò rob etiam cum aliis medicamentis, cum ſimplicibus, tum compoſitis exhiberi poterunt,vt in formulis videre licebit.

I.	Diamoron
℞. Rob è ribes è nucibus	ana vnc.s.
Miuæ citoniorum an. vnc.s.	Cōſeruę roſ.antiq.
Aq.Acetoſæ	Diacitrō.ſimplicis
Plantaginis	Miuæ citoniorum
Frangorum an.v.1.	ana.vnc.s.
Miſce, & fiat potio.	conſolidæ maioris
II.	balauſtiorum
℞. Rob e ribes	Trochiſcorūè ſpodia
	Trochiſch. è terra ſigillata an. dr.1.

Cum

Cũ ſyrupo myrti-conſiſtentiam, fiat no qu. ſ.ad mellis rob.

De decoctis, *Cap*. 10.

DEcocta, Græcis apozemata, latinis ſyrupi longi, & magiſtrales dicuntur, ſunt potiones non ad ſirupi conſiſtentiam decoctæ, ſed dilutæ. Fiũt ex foliis, floribus, radicibus, fructibus, ſeminibus, corticibus, lignis, interdum etiam ſuccis. Coquuntur autem hæc ex aqua fontana, vel pluuia. Foliorum autem quantitas manipulos quinque ad ſummum: flores pugillos quatuor: radicum vncias 3. adſummum quinque, ſeminũ drachmas quatuor, aut ſex non excedat. Aquæ menſura rarò libras duas, vel ad ſummum tres ſuperet. Coquuntur autẽ omnia in olla vitreata ad tertias, interdum ad dimidiæ partis conſumptionem: poſtea colo transfunduntur,

duntur, adiecta interdum ſacchari conuenienti quantitate, vt delicatius reddatur decoctum, & cum oui albumine clarificatur, & pro qualibet vna doſi decocti vnc. 1. ſirupi conuenientis commiſcetur. Addũtur etiam interdum decoctis medicaméta purgantia, vbi diligenter ad pondus purgantium medicamentorum reſpiciẽdum eſt, adiectis ſemper iis, quæ vim eorundem infrenant. Quibus autem membris medicamenta proportionata eſſe debeãt, locus affectus commode oſtendet: ſic eorundem qualitatem tum affectus ipſe, tũ eius cauſa maximè indicabit. Porrò aſſeruantur vix per ſeptimam decocta. Aſſumuntur autem inſtar ſiruporum, tempore matutino, pondere duarum, aut triũ, aut quatuor vnciarum, pro varia ratione complexionis, &c. Vtimur autẽ his ad alterandum, præparandum, concoquendum, & purgandum interdum

terdum, vt in ſequentibus formulis patebit.

De decoctis alterantibus, Cap. 11.

DECOCTVM ALTErans bilem flauam.

℞.rad.cichorij v.3.Endiuię

Fol. lactucæ	portulacæ an.M.1.
Sem. melonum	ſebeſten
Cucurbitæ	Iuiubarum
cucumeris	Prunorũ an.vnc.ſ.
citrul. ana dr.1.	flor.violarum
Paſſularum	Borra.ana P.1.

Fiat decoctio in menſuris duabus aquæ vſque ad conſumptionem tertiæ partis, de colatura accipe lib.1. cui adde ſacchari lib.ſ. coquantur iterum deſpumando, & clarificando, fiátque apozema pro quatuor aut quinque

que doſibus, cui addatur ſyrupi violacei vnc.4.vel 5.

DECOCTVM COMMVNE alterans pituitam.

℞.Betonicæ	Petroſelini
Hyſſopi	Ruſci
Capil.Veneris	Aſparagi an. dr.s.
ana M.1.s.ſem.aniſi	
℞.Flor.borraginis	fœniculi
bugl.ana P.1.	armeos ana dr.1.
℞.rad.fœniculi	Paſſularum vnc.1.s
Apij	Ficum N.10.

Conquatur in lib.2. aquæ, vſque ad conſumptionem tertiæ partis. Colaturæ adde mellis roſari colati q.ſ. fiatque potio pro quinque doſibus.

APOZEMA COMMVNE melancholiam alterans.

℞.

℞. Fumiterræ Scolopendriæ
lupulorum Endiuiæ
Scariole ana M. 1. Prunorum N. 10.
rad. polipodij Paſſularum vnc. 1.
Cichorij an. vn. 1. s. cort. tamariciſ
Sem, aniſi capparorum
fœniculi ana dr. 2. ana. vnc. s.

Fiat decoctio ſecundũ artem. Colaturæ adde ſacchari q. ſ. & fiat potio pro quinque doſibus.

De decoctis alterantibus, & purgantibus ſimul bilem flauam, *Cap.* 12.

DEcocta concoquentia, & purgantia bilem flauam.

IN HEPATE.

℞. Fol. lactuce Sẽ. papaueris alb.
Nenupharis vnc. 3. vel 4.
ana M. 2. Paſſularum vnc. n.

℞. Flo.

℞. Flor. violarum Prunorum N. 9.
roſar. anna P. 2.

Coquantur in ſufficienti quantitate aquæ vſque ad conſumptionem tertię partis, de colatura. ℞. vn. 4. quibus infunde.

Rhabarbari elect. drach. 2.
Spicæ vnc. 2.

Relinquātur per noctem, manc coletur, & exprimatur fortiter, cui adde Electuar. de ſucco ſirup. violar. lax. v. 1. roſ. drach. 2. Miſce, & fiat potio.

IN PECTORE

℞. Fol. tuſſilaginis sebeſten
lact. ana M. 2. s. Iuiobarum an. vn. i.
flor. violarum Paſſularum vnc. s.
borrag. an. P. 2. Glycyrrhiza drac. 1
Coquātur ſecūdū artem, De colatura
℞. vnc. 4. qb. adde drach. 2. vel 3.
Mannæ electæ Infuſionis violar.
vnc. 1. vnc. 1.
Diaprunis ſolut. Miſce, & fiat potio

In

IN VENTRICVLO.

℞. Lactucæ M. 1. Cucur. ana dr. 1.
flor. violarum Prunorum
boτra. an. P. 1. Paſſularũ an. vnc. s.
ſem. Portulacæ Myrrabolanorum
ſcariolæ citrinorũ vnc. s.
Coquantur ſ. a. & fiat potio pro duabus doſibus cui adde.
Caſſiæ recentis ſirupi roſarum lax.
vnc. 2. vnc. 2.
elect. roſ. Meſ. dr. 3. Miſce, & fiat potio.

IN HEPATE.

℞. rad. cichorij v. 2. lactucę ana. v. 1. s.
ſol. endiuiæ Tamarindorum
Sonchi an. M. 1. s. vnc. 1.
flor. cichorij P. 2. Paſſularum vnc. s.
ſem. endiuiæ rhabarbarũ electi
ſcariolæ drach. 6.
ſpicæ indicę dra. 1.
Coquantur ſ. a. & fiat pro duabus doſibus, cui adde

Diaprunis leni-tiui vnc. 1.	Syrupi de cichorio cũ rhabar. vnc. 1.

Miſce, fiátque potio, pro duabus matutinis.

IN SPLENE.

℞. Fol. endiuiæ cacuminum lupulorum an. M. s.	Sé. endiuiæ dra. 1. cort. tamaricis d. 1. s.
	Paſſularum vnc. s.
Flo. borraginis buglos. an. P. 1.	rhabarbarũ electi vnc. s.
	ſpicæ indicæ dr. 1.

Decoquantur ſ.a & fiat potio pro vna doſi, cui adde ſyrupi roſ. lax. vnc. 1.

IN MATRICE.

℞. Fol. endiuiæ	Nenupharis an.
Flor. borraginis	P. 1. s.
M. 1. s.	paſſularum vnc. 1.
Nenupharis an.	

Deco

Decoquantur ſ. a. & fiat potio pro duabus doſibus, cui adde

Mannæ electæ vnc. 2.	ſirupi violati lax. vnc. 2.
electuar. de ſucco roſ. drach. s.	Miſce, & fiat potio.

IN IVNCTVRIS.

℞. Fol. lactucæ endiuiæ an. M. 1. s.	Semen endiuiæ drach. 3.
flor. Violarum P. 4.	Vuarum paſſarum vnc. s.

Decoquantur ſ. a. De colatura accipe vnc. 4. quibus adde

Diacatholiconis Maſ. drach. 3. vnc. 5. Syr. roſ. lax. vn. 1. Electua. ſucci 10. Miſce.

De decoctis alterantibus, & purgantibus pituitam, Cap. 13.

Apozemata concoquentia & purgantia pituitam

IN CAPITE.

℞. Fœniculi vnc. 1.	Paſſularum vnc. s.
betonicæ	myrob. chebulo-
maioranę an. M. 1	rum vnc. s
flor. anthos	Agarici optimi dr. s.
ſtœchados	zingiberis
ana P. 1.	salis gemmæ
sem. fęniculi dr. 1. s.	ana vnc. 1.

Coquantur ſ. a. & fiat potio pro duabus doſibus, cui adde ſirupi de betonica vncias duas.

IN PECTORE.

℞. Rad. Ireos	Fol. betonicæ
Enulæ	Hyſſopi
Glycirrizæ	Marrubij
ana drach. 2.	ana M. 1.
Flor. ſcabioſæ	Dactylor. an. vnc. s.
betonicæ	Turpeti drac. 2.
borrag. ana P. 1.	Agarici vnc. s.
sem. vrticæ drach. 3.	Zingiberis
	salis gemmæ.
Paſſularum	ana drach. 1. s.
Ficuum	

Fiat

Digitized by Google

Fiat decoctio ſ.a.pro duabusdoſibus,cui adde

Diaphœniconis	syr.de hyſſop.vn.2
drach.s.	Miſce,& fiat potio.

IN VENTRICVLO.

℞.Rad fœniculi	sem.fœniculi
Petroſe an.vn.1.s.	Aniſi ana drac.1.
For. Menthæ M. 2.	Paſſularum vnc. s.
Flo. roriſmarini	Agarici vnc.s.
borra ana P. 1.	zingiberis drach.1.

Decoquãtur ſ.a.& fiat potio pro duabus doſibus,cui adde.

Electuarij Indi	Syr.de menthavn.2.
Diaphœniconis	Miſce,& fiat potio
ana.vnc.2.	ꝑ duabus vicibus.

IN HEPATE.

℞.Rad.Petrocelini	Fol.origani
Apij	Hyſſopi
Fęniculi	Flor.borraginis

 ori

origani ana P.1.paſſularum vnc.ſ.
ſemin.aniſi eupatorij an.M.1.s
Aſparagi agarici drach.5.
Ruſci ana drac.2.ſalis gemmæ
petroſelini ana. Zingib.ana dr.1.
vnc.1.

De coquantur ſ.a.& fiat potio pro duabus doſibus,cui adde
Diaphœniconis Syr. de eupatorio
drach.s. vnz.

IN SPLENE.

℞.Rad aſparagi Borraginis
cichorij ana ana P.1.
drach.s.Sem.aniſi
Fol. calaminthi Carui ana vnc.1
Aſari eupatorij cort.tamaricis
ana.M.1.c apparorum ana
turpeti drach.6. M.s.
Flor.bugloſſæ Zingiberis dr.2.

Fiet potio pro duabus doſibus,cui adde ſyrupi de calamintha vnc. 1.

IN

IN RENIBVS, & veſica.

℞.Rad.quinque Cicer.rub.ana P.1.
baccarũ iuniperi communium
Pētaphylli ana d.2 drach.2.
Flor.botraginis Ficcum N.10.

Decoquatur ſ.a,Decalatura accipe
vncias.4.quibus infunde per noctem
Agarici drach.2. uæ drach.2.s.
ZingiberisScru.1.s.Syrupi de duabus
Mane exprimatur, rad.vnc.1.
addaturque Miſce,fiatq;potio.
Benedictæ laxati.

IN MATRICE.

℞.Artemiſiæ ra.Apij an.M.s.
Pulegij Aſparagi
Sabinæ rubiæ tinctorũ
Meliſſæ ana vnc.s,

Digitized by Google

ſem. petroſelini	Turpeti ana dr. 3.
aniſi ana drac.1.	vel 4.
baccarū lauri d.1.	Zingiberis drac.2.
Agarici	

Decoquãtur ſ.a.& fiat potio pro duabus vicibus, cui addantur ſyrupi de artheimiſia vnc.2.

IN IVNCTVRIS.

℞. Rad. fœniculi	ana P.1.
Ireos.	Sem. fœniculi
cichorij	Aniſi an.drac,1.
Aſparagi	Paſſularum vnc.1.
ana drach. 2.	Turpeti
Fol. betonicæ	Agarici ana drach.
Hyſſopi	2.s.
menthæ	zingiberis
eupatorij	Salis gemmæ
an. M.s.	ana drach.1.s.
Flor.anthos	Cinnamomi
Borraginis	drac.1.

Deco

Digitized by Google

Decoquantur ſ. a. fiátque potio pro duabus doſibus, cui adde

Diacatholiconis	Oxymelitis vnc. 2.	
vncia 1. Miſce, fiatq; potio.		
Benedictæ lax. dr. 5.	10. duab. matutinis.	

De decoctis alterantibus & purgantibus melancholiam, *Cap. 14.*

DEcocta concoquentia, & purgantia atram bilem.

IN CAPITE.

℞. Lupulorum | Borraginis
Fumiterræ | ana. P. 1.
ana M. 12. Prunorum N. 10.
rad. bugloſſę vn. 1. Paſſularum vnc. s.
Flor. anthos | Fol. ſenæ vnc. 1. s.
bugloſſæ | Zingiberis dra. 2.

Decoquantur ſ.a. & fiat potio pro duabus doſibus, cui adde

Syrupi de pomis vnc.2.

IN PECTORE.

℞. Fol. Meliſſæ
Roſmarini
Bugloſſæ
ana. M.1.
Flor. Violarum
Meliſſæ
Borraginis
ana P.1.
Paſſularum vnc. s.
Glycirrhize dra.1.
Ficuum O.ò.
Senæ vnc.1.s.
Zingiberis drac.2.

Coquantur ſ. a. & fiat potio pro duabus vicibus, cui adde ſirupi violacei vncia 2.

IN HEPATE.

℞. rad. cichorij
polipodij drach.2.
Fol. Azari
Fumiterræ
lupulorum
ana. M. 1.
Flor. borraginis
bugloſſæ
ana

ana P.1. Myrobal. ind.
Vuarum paſſarum vnc.s.
drach.6. Flo. ſeuæ vnc. 1. s.
Zingiberis drac.2.
Coquantur ſ. a. & fiat potio pro tribus doſibus cui adde
Confect.ha.dr. 1. terræ vnc. 3.
Sirupi de fumo Miſce.

IN LIENE.

℞. rad. bugloſſæ Epithymi
polipodij ana M.1.
ana drach. 3. Cort.tamar.P.1.
Fol.thymi cappar.vnc.1.s.
Scolopendriæ ſem. aniſi drach.2.
Cuſcutæ ſenæ vnc.1.
Zingiberis drac.2.
Fiat decoctio ſ. a. & fiat potio pro duabus hauſtis, cui adde Confectionis Hamech. vnciæ s. ſyrupi de epithymo vnc.1.s.

IN TOTO.

℞. Fumiterræ. flor.borraginis
Spec oıondriæ bugloſſæ
meliſ

meliſſæ	Mirob.ind.vnc.s.
ana P.1.	paſſularum dra.6.
rad.polipodij	ſemen aniſi
bugloſſæ	fœniculi ana.
cichorij	vnc.1.
fœniculis enæ	Orientalis
ana vnc.s.	vnc.1.s.
Lupulorum	Zingiberis.dra.2.
Epithymi ana M.1	

Concoquãtur ſ.a.& fiat potio pro tribus doſibus cui adde.

Diacatholiconis	Mãnę electę vn.2.
vnc.1.	Syrupi de fumoter
Confect. Hamech	ræ vnc.3.
drac.6.	Miſce,& fiat potio

De decoctis alterantibus, & purgantibus humores mixtos, Cap. 15.

BILEM ET PITVITAM.

℞.rad.cichorij fœniculi,

ana

ana P.1.	ſpicæ indicæ vn. 1.
ſem.aniſi	fœniculi
ana vnc.s.	endiuiæ
endiuię	cucurbitæ
capil.Veneris	ana.drac.s.
ana M.1.	Paſſullarum dr. 6.
flor.Violarum	Tamarindorũ v.1.
borraginis	Zingiberis dra.1.s.
rhabarbari electi	Salis gemme dr.1.

Agarici opt.an.drac.1.

Coquãtur ſ.a.& fiat potio pro duobus hauſtis,cui adde:

Diacatholico.vn.1.Syrupi roſ.lax.

Diaphœniconis vnc.1.

elect.de ſucco roſ.Miſce,

ana drac.2.

BILEM FLAVAM ATRAM.

℞.Lupulorum	Polipodij
Fumiterrę	ana vnc.s.
endiuię anaM.1.	flor violarum
rad.cichorij	borraginis

Sem.

Sem.endiuię vnc. s.
Aniſi an.dra.1. ſol.ſenæ drac.10.
paſſularum spice endiuiæ dr.1.
Sebeſten an. dr. s. ana P.1.
rabarbari electi Zingiberis dra.1.s.
De coquantur ſ.a.& fiat potio pro duabus vicibus,cui adde
Diaſenæ vnc.1. Syrupi roſ.lax.
elect.ſucci roſ. Syrupi de fumo-
Meſ. terræ ana vnc. 1.
confect. Ha. an. Miſce.
vn.2.

ATRAM BILEM PITVITAM.

℞. rad. Apij Sem.aniſi
fœniculi bugloſſæ an. dr. s.
Betonicæ Polypodij dra.2.
Capil.Ven. Fœnic. ana drac.1.
epithimi ana M. 1. Cor tamaricis
Flor. borraginis dr.3.
bugloſſæ Paſſularum vnc.1.
Anthos an.P. 1. Fol. ſenæ vnc. 1. s.

Aga

Agarici drach.6. Salis gemmæ dr.1.
Zingiberis drac.2.

Concoquantur ſ. a. & fiat potio pro tribus doſibus cui adde

Diacatholicon Syr.de epith.vn.2.
dra.i. Oxymellis comp.
Benedictæ lax. vnc.1.
Confect. hamech Miſce.
ana drach. 4.

BILEM PITVITAM, ET atram bilem.

℞. Capill. Veneris Bugloſſæ
Lupulorum Viol. ana P. 1.
Betonicæ fœniculi.
Endiuiæ ana Endiuiæ ana
M. s. drach.i.
rad. fœniculi Prunor.Dam.N.6.
Cichorij Paſſularum dra. 6.
polipo ana dr. iii. Senæ orient.
Glycir.drach.iij. vnc. 1. s.
Flor.borraginis rhabar.elect.dra.5.

Agari

Agarici optimi dra.1.
vnc.s. Salis gēmæ. ſcru.2
Spicæ Endiuiæ Zingiberis drac.2.
Decoquantur ſ. a. fiatque potio pro tribus doſibus, cui addantur
Mannæ electæ diſtillatæ vnc.1.
Sirupi roſ. lax. Miſce pro tribus
ana vnc.s. matutinis.
Aquæ cinnamomi

DECOCTVM PVRGANS omnes humores

℞. Turpeti vnc. s. Zingiberis ſcrup
Polypodij drac. 2.2. cinnamomi
Hermadactylo- rhabarb. ana
rum drac. 1
Fol. ſenæ drac. 10. aniſi ana ſcrup. 1.

Conciſa coquantur in libra vna & ſemis aquæ vſque ad tertiæ parti conſumptionem, coletur & de colatura dentur vnc. 3. tempore matutino, addendo ſirupi roſ. lax. vnc. 1.

D

De infuſionibus. Cap. 16,

INfuſio, ſiue dilutũ eſt maceratio medicamentorũ purgantiũ in liquore aliquo appropriato per horas aliquot certas. Magnatibus & delicatioribus hominibus exhibentur. Quod ad compoſitionẽ horũ attinet, primũ neceſſe eſt, vt purgantiũ medicamentorũ pondus rectè teneamus; deinde vt ſemper purgantibus miſceãtur, quę vehementiã eorũ corrigere poſſunt, vt in ſequẽtib. formulis patebit. Vt plurimũ autẽ 12. horas, nonnũquã per integrũ diẽ, vt promptius, & valẽtius tenuiores partes in ſe colligãt, macerãtur: deinde colẽtur & exprimantur, quib. deniq; ſirupi, vt ſuauior reddatur potio, commiſcentur. Porrò qualitas medicamẽtorum pro humorum præternaturam in

corpore redũdantiũ, ratione variatur. Quantitatis verò ſeu doſis, ex quarto libro petẽda. Sumũtur autem diluta calidè tẽpore matutino, & ſtomacho vacuo, ſicuti ſyrupi, & apozemata ab vnc. 3. vſque ad vnc. 4. vel. 5.

I

INFVSIO PVRGANS BILEM.

℞ Rhabarbari electi drach. 6.
ſpice indicæ. drac. 2.

Concidãtur minutim, & macerẽtur per noctẽ, in aquis ſtillatitiis, endiuiæ, hepaticę, & borraginis ana vnc. 1. s. Deinde linteolo exprimãtur validè & colẽtur: expreſſioni adde ſyrupi roſ. lax. vnc. 1. fiatq; potio.

II.

PVRGANS PITVITAM.

in capite.

℞. Agarici optimi drac. iij.
zingiberis.
ſalis gemmæ ana drac. s.

Macerentur per horas. 12. in

aquis

aquis ſaluiæ.
betonicæ ana.vnc.1.s.

Exprimãtur, & fiat potio,cui adde ſyrupi de ſtœchade,vnc.1.

III.

PVRGANS MELANCHOLIAM.

℞. Fol.ſenæ drac.6.
Zingiberis ſcrup.2.

Macerẽtur in decocti florũ & fructuũ vn. 4. diu nocteq; poſt ea fortiter exprimãtur, addaturq; ſyrupi de fumoterræ vnc.1.

PVRGANS BILEM, ET PITVITAM.

℞.rhabarbari electi.vnc.s.
Agarici optimi.drac.1ſs.
Spicæ endiuiæ.drach.1.
Salis gemmæ.ſcrup.2.

Concidatur ſingula minutatim,& macerẽtur in aquis ſtillatitijs,ẽdiuiæ, & boraginis ana. vnc. 1. s. Durent in his horis duodecim, deinde linteolo mundo exprimantur validè & colentur,

lentur, fiatq; potio, cui addatur ſyrupi roſ. lax. vnc. 1.

De potionibus purgantibus in ſubſtãtia ſumptis. Cap. 18.

POrrò circa medicinas ſolutiuas, quæ in potionibus ſumũtur, quatuor obſeruanda veniunt. Primum eſt, vt iuxta omniũ ferè Medicorum ſententiam, in qualibet medicina ſolutiua, aliquid miſcendum curemus quod cor confortare poſſit. Alterum eſt, quod medicina ſolutiua proprietatem habere debeat cum illo membro, quod euacuandum eſt, vt ſi caput ſit purgandum, addenda aqua betonicæ vel ſaluiæ eſt, vel flores ſtęchados vel id genus alia. Tertium, quod inter ſoluentes medicinas, quędam leniendo, quædam attrahendo, vt in ſequentibus duobus capitibus videre licet, educant. Quartum quod in medicinæ compoſitione ſemper addendum ſit ſuum lenitiuum. Quoniam

niam violentas ſolutiuorum virtutes ad ſecuritatem perducit. Doſis verò lenitiui eſt à drac. 3. vſque ad drac. 5. vel. 6. ſolutiuorum autem à drac. 2. vſque ad drac. 3. s. vt inſequentibus formulis patebit.

I

℞. Diacatholionis drac. 6.
electuarij de ſuc. roſ. drac. iii. s.
Miſce & cum decoctione florum, & fructuum in aqua endiuiæ facta, fiat potio, cui adde ſirupi violacei vnc. 1.

Hic vides lenitiui drac. 6. ſolutiui verò drac. 3. 5. & dirigetur virtus eius ad hepar, & cor confortat mediante decoctione facta in aquis propriis.

II.

℞. Mãnæ electæ, vel caſſiæ drac. 6. Elect. de ſucco roſ. drac. 3. s.
Cum decoctione florum & fructuum fiat potus, cui adde ſirupi roſ. lax. vnc. 1.

III.

℞.Diacatholiconis drac.v.
Diaphœniconis drac.2.
Electuarii indi drac. 1. s.

Miſce,& cum decoctione florum, & fructuum in aquis bugloſſæ,& fœniculi facta fiat potio,cui adde mellis roſ.col.vn.1.

IV.

℞.Diaſenæ.drac.v.
Confect.hamech.drac.2.
Diaſenæ.Nicolai drac.1.s.

Miſce,& cum decoctione florum, & fructuum in aqua bugloſſæ,& ſcolopendriæ facta, fiat potus, cui adde ſyrupi violacei.vnc.1.

V.

℞.Diacatholiconis.drac.v.
Elect.de ſucco roſ.drac.2.
Diaphœniconis.drac.1.s.

Miſce, & cum aqua endiuiæ & borraginis ana vnc.1.s.fiat potio, cui adde syrupi roſ.lax.vnc.1,

℞

VI.

℞.rhabarbari electi.vnc.. 2.
spicæ indic.drac. 1.s.

Pulverizentur ſubtiliter, quibus adde

Caſſiæ.drac.iij
Elect.de ſucco roſ.
Diaphœniconis an.ſcrup.2.

Cum decoctione florum fructuũ fiat potio;cui adde ſyrupi violati lax. vnc.1.

De medicinis lenientibus. *Cap.19.*

QVæ leniendo humores educũt, alunt, leuiter mouent, atq;ſine tumultu exonerant qualia ſunt.Diaprunis lenitiua, Diacatholicum, Diaſena,compoſitio è manna,è caſſia, & ſimilia:quorum doſis à drac.v.vſque ad vnc. 1. Exhibentur autem vel in forma boli, vel cum decoctione aliqua,vel aquis deſtillatis, additis ſolu-

ſolutiuis(vt antea diximus) tempore matutino.&c.

De medicamentis lenientibus. *Cap.20.*

QVæ attrahendo purgant medicamenta,cathartica & ſolutiua nuncupantur.Hęc valenter purgant. Proinde abſq;lenitiuo aliquo addito, ſumi non debent Quomodo autem, & qua doſi commiſceantur,ſupra capite. 18. abundè oſtendimus. Sunt autem medicamenta ſolutiua , præſertim bilem purgantia , quibus ferè hodie vtuntur practicantes,

Electuarium de ſucco roſarum.
Electuarium ſucci roſ. Meſuæ.
Electuarium de pſyllio.
Diaprunis ſolutiua
Diarob cum rhabarbaro, &c.

CATHARTICA PHLEGMA purgantia.

Diaphœnicum.
Electuarium Indum

Electa

Electuarium Eleſcoplh.
Diarob cum turbith.

CATHARTICA BILEM atram purgantia.

Confectio Hamech.
Diaſene Nicolai,&c.

De potionibus purgantibus partim ab infuſis,partim à ſubſtantia factis.Cap.21.

NOn rarò etiam vtuntur Medici communiter practicantes potionibus quibus partim infunduntur medicamenta purgantia, partim tota ſubſtantia ponuntur,& ita bibuntur, vt ſequentibus formulis perſpicue videre licebit.

℞ Rhabarbari electi drac.2.
Spicæ indicæ drac.s.

Incidantur minutim, terantur, & infundantur per horas ſeptem in ſufficienti quãtitate vini odoriferi,tempore hyemali,in aquę endiuię ęſtate,

deinde fiat expreſſio fortis, cui adde, vel in ea diſſolue.

Caſſiæ recent. extractæ, vel Man. dra. v. Electuarij de ſucco roſarum. drac. 2, Electuarium pſyllii drac. 1.

Miſce, & cum decoctione florum & fructuum in aqua bugloſſæ, & endiuiæ facta, fiat potio, cui adde ſirupi roſ. lax. drac. 1.

I I.

℞. Myrobalanorũ citrinorũ. dr. iij.
Spicæ indicæ.
Sem. aniſi ana. ſcrup. s.

Trita in decoctioni. paſſularum vnc. 3. per diem integrum macerentur: deinde fortiter exprimantur, addaturq; Elect. de ſucco roſarum
Diaprunis ſolutiuæ ana drac. 1. s.
Mannæ. drac. 6.
Syrupi violati. vnc. 1.

III.

℞. Turpeti. drac. 1. s.
Zingiberis ſcrup. 1.

Trite

Trita macerentur horis duodecim in vini odorati vnc. 3. deinde exprimantur addaturq́;

Elect Ind. drac. iij.

Mellis roſ. col. vnc. 1.

IV.

℞. Agarici electi drac. 2.

Zingiberis. ſcrup. 1.

Salis gemmæ. ſcrup. s.

Trita macerentur horis duodecim in Vini odoriferi. vnc. 1.

Aquæ fœniculi. vnc. 2.

Exprimantur, addanturq́;

Elect. Ind. drac. iij.

Oxymelis ſcillitici. vnc. 1.

Miſce, & fiat potio.

V.

℞. Rhabarbari electi. drac. 2.

Agarici trochiſcati. drac. 1.

Spicæ indicæ. ſcrup. 1.

Zingiberis. ſcrup. s.

Conciſa, macerentur horis octo in Aqua endiuiæ, vnc. 2.

Feniculi.vnc.1.

Vini optimi.vnc.1.

Exprimantur probè, addanturq;

Mannæ electæ.drac.6.

Electuarij de ſucco roſ.drac.3.

Diaphœniconis.drac.2.

Sirupi roſ.lax.vnc.1.

Miſce,& fiat potus.

V I.

℞.Fol.ſenæ.drac.iij.

Rhabarbari electi.drac.2.

Agarici optimi drac.1.

Spicæ indicæ ſcrup.1.

Zingiberis ſcrup.s.

Concidantur ſingula minutatim, & macerentur in decoctionis paſſularum vnc. 4. per horas duodecim, deindę exprimatur probè:addaturq; rhabarbari albi, ſiue rad, mechoacæ drac. s.ſyrupi roſ.lax.drac.1.

De bolo purgatorio.Cap.22.

BOlus eſt fruſtulum medicamentorum purgantium, eſui aptum, quan

quantum ſcilicet bucca commodè capere poteſt. Formatur autem ex lenitiuis, & ſolutiuis interdum ex ſimplicibus tantum medicamentis, cum ſuis correctiuis, atque ſyrupo, vel alio quodam liquore excipiuntur, & in formam boli digeruntur, vt formulis ſequentibus patebit. Porrò qualitas purgantium medicamentorum ab humore peccante deſumenda erit. Quantitas verò augeri minuiq; poterit iuxta ægrotantis vires, & medicinæ, quæ exhibentur: ita tamen, vt vnciam vnam nunquam excedat. Nã vniuerſa, vna vice deuoranda erit. Quarum verò partium proprietatem medicamenta habere debeant, ipſe locus affectus commodè demonſtrabit. Tempus autem aſſumendi matutinum eſt.

I.

℞. Caſſiæ recenter extractæ. dra. 6.
Electuarij de ſucco roſarum. dr. iij.
Miſce

Miſce,& cum ſaccharo fiat bolus, auro coopertus.

I I.

℞.Caſſiæ nouiter tractæ.vnc.1.
Diagridij gr.iij.
Miſce & cum ſaccharo fiat bolus.

I I I.

℞.Diaprunis lenit.vel Diacat.dr.ſ.
Diaphœniconis.drac.iij.
Miſce & cum ſacharo fiat bolus.

I V.

℞.Turpeti drac.1.
Zingiberis
Maſticis ana ſcrup.s.
Cum melle roſaceo quantum ſufficit,fingatur bolus.

V.

℞.Conſeruæ violarum vnc.s.
Pul.rad.mechoacæ drach.1.
Cum ſyrup.roſ.lax. formetur bolus.

V I.

℞.Rhabar.albi,ſiue rad mech. ſcr. 2.
Folſenæ triticorum ſcrup.1.

Zingi-

Zingiberis ſcrup.s.
Cum ſirupo violaceo fiat bolus.

V I I.

℞.Caſſiæ recenter extractæ dr. 5.
Confectionis Hamech drach. 2.
Miſce, & cum ſaccharo fingatur bolus auro coopertus.

V I I I.

℞.Conſeruæ roſ.vnc.ſs.
Florum Antimonij gr.3.vel 6.
Miſce, & cum ſaccharo fingatur buccellus, auro vel ſaccharo aſperſus.

D*e pilulis, ſiue catapotiis*, C*ap*. 23.

PIllulæ Græcis Catepotia à paruæ pilæ figura medicamentum eſt, quod deglutiendo ſumitur, ad fallendam medicamentis inſuauitatem inuentum. Porrò rarò vnius generis catapotiis vtimur, ſed variis, potiſſimum autem tribus inter ſe commixtis, additis, quæ vehementiam illorum augere queant, vt eſt diagridiū agaricus

tro

trochiſcatus,& eius generis alia,cum ſyrupo aliquo vel aqua ſtillatitia in catapoliorum formam coactis, vt inſequentibus formulis patebit. Quos verò & quales humores ducere debeant,ipſa morbi cauſa indicabit. Ad eundem quoque modũ quibus cum partibus correſpondere oporteat,ipſe locus affectus demonſtrabit. Modus tamen exhibitionis communiter dra. vna eſt,plus minúſue,iuxta materiam ſimplicem,ex quibus conficiuntur,& virtutem ægroti , itemque magnitudinem morbi. Fiunt autem pilulæ 5. vel plures, vel pauciores pro Medici iudicio. Quæ maiori forma parantur. pilulæ, vt ſunt capitales, tribus aut quatuor horis à leuiori cœna, vel media nocte, vel poſt primum ſomnum aſſumuntur. Minores & leues,vt peſtilentiales,& alephanginę,hora vna, vel duabus ante cibum commodè exhiberi poſſunt. Mediocres verò matuti

Digitized by Google

tutinis horis in vſum veniunt: Quoniam autem non maſticatę deuorandæ ſunt, ob ingratum ſaporem, tectorio aliquo indigent. Qua in re ſaccharo, aut cinnamomi puluere, aut auri foliis vtimur. Pomorum coctorum pulpa inuolui tutò poſſunt. vt & pane azymo vino molliter perfuſo.

De *pilulis purgantibus bilem flauam*, *Cap.* 24.

Pilulæ purgantes bilem flauam a
CAPITE.

Pilulæ aureæ, Meſ.
Sine quib. Nic.
Arabicæ.
Aſſaieret
Lucis, &c.
Exempli gratia,

℞, Pilularum Aurearum
Arabicarum
Sine quib. eſſe nolo an. ſcr. 1.
Cum ſyrupo roſarum lax. fiant pilulę

N.7. auro coopertæ.

AB HEPATE.

Pilulæ de rhabarbaro.

Exempli gratia.

℞. Pilularum de rhabarbero ſcru. 2.
Aggregatiuarum ſcrup. 1.
Diagridij gr. 3.
Cum ſyrupo de endiuia fiant pilulę. N. 9. auro obductæ.

De pilulis purgantibus pituitam,
Cap. 26.

PIlulæ pituitam purgantes, a

CAPITE.

Pilulæ cochiæ.
Hiere cum agarico.
De Colocynthide.
Alhandal.
Ex ſex rebus. De octo rebus

Exempli gratia.

℞. Pil. Cochiarum ſcrup. 2.
Hieræ cum agarico ſcrup. 1.
Cum

Cum ſyrupo de betonica fiat pil. N. 5.
Puluere cinnamomi aſperſæ.

A PECTORE.

Pilulæ de agarico.
Hieræ cum agarico.
Bechicæ, &c.

A STOMACHO.

Pilulæ Alephanginæ.
Stomachiæ.
Maſtichinæ.
Ex turbinth.
Peſtilentiales.

I.

℞. Pilularum alephanginarum.
Aggregatiuarum.
De Hiera S. ana ſcrup. 1.
Aloes optimæ ſcrup. s.
Cum aqua fęniculi fingantur pil. N. 5

II.

℞. Pilul. de agarico.
Stomachicarum ana drach. s.
Agarici trochiſcati ſcrup. s.
Diagridij gr. 2.

Digitized by Google

Cum aqua abſynthii fiant pilulæ.n.9

A IVNCTVRIS.

Pilulæ de Hermodactylis.
Arthriticæ
Fœtidæ
De Sagapeno.
De Sarcocolla.
Benedictæ
De nitro,&c.

De pilulis melancholiam purgantibus
Cap. 26.

PIlulæ atram bilem purgantes, ab
hepate & liene,
Pilulæ Indæ
Ex fumoterræ
De lapide Armeno.
De lapide lazuli,&c.
Exempla.

I.

℞.Pilul.de fumoterræ
Indarum ana ſcrup 1.s.
Cum ſyrupo de epithimo,forme-
tur pilulæ N.9.auro obductę

ru-

Digitized by Google

I I.

℞. Pil. de lapide armeno. ſcru. 2.
De fumoterræ. ſcru. 1.
Diagridii gr. 3.

Cum ſyrupo de fumoterrę fiant pilulæ N. 7, auro coopertæ.

De clyſteribus. Cap. 27.

CLyſter vel clyſterium, à Græco verbo κλυσειν quod eſt abluere: quibuſdā ænęma vocatur, ab ἐνίημι, quod illis inijcio ſignificat. Componuntur autem ex iuſculo, vel decocto medicamentis purgantibus, oleis, & ſale. Interdū etiā mel aut ſaccharū, aut vitelli ouorū, aut butyrū, aliaq; eius generis adijciūtur. Decoctū autē iuxta morbi diuerſitatem variari ſolet. Nūc enim ex iis, quæ abſtergēdi, aut obſtructiories liberandi, aut abſtergendi, aut glutinandi facultatem obtinent, paratur. Medicamentorū purgantium vis à morbi cauſa, ſiue ipſo humore peccante, probe deſumitur.

Digitized by Google

Sunt autem, vel ſimplicia, vel compoſita. Prioris generis ſunt turbith, colocynthis, agaricus, ſal gemmę, &c. Compoſita ſunt, Diaphęnicum, Hiera picra, hiera logodium, electuarium eleſcoph ; electuarium de baccis lauri, Benedicta laxatiua, Elect. Indum, &c. Porrò decocti vel iuris doſis communis eſt libra magna ex parte vna plus minúſue pro corporis magnitudine, ventris plenitudine, morbi natura, & ætatis ratione. Oleorum verò vnc. ȝ. pinguedinũ, mellis, butyri, ſacchari ab vnc. s. vſque ad vnc. 1. Medic. purgantiũ, & quidem ſimplicium à drachmis duabus ad drac. iij. compoſitorũ autem ad vnc. 1. ad. 1. s. plus minúſue pro virium ratione, & vehementia In febrib. enim & debilib. & ſenib. conualenſcetibus & inteſtinorum morbi cationibus. min rem doſim præſcribimus: è contra in apoplecticis; lethargicis,
co

coxēdicū doloribꝰ.& in ijs, qui exitiale venenū hauſerūt, maiorē doſim impe ramus. Vitelli ouorū maxima ex parte, duo aut tres. Salis cōmunis à dr. 1. vſq; ad 3. plus minúſue prout facultatē excretricē proritare neceſſe eſt. Cęterū in mortario omnia diligēter permiſcēda ſunt, & ſi quid craſſi, aut terreni in fundo reſederit abiiciendū: reliquū autē moderatè calidū per veſicā vel ſyringā duabus, vel tribus horis ante cibū iniiciēdū. Detinēdi verò tempus non vnū idēque eſt: ſed pro eorundem diuerſitate variatur. Quibus enim abluendi, & extergendi vis ineſt, hi ſupra horæ dimidium in corpore haud retineantur. Dolores mitigantes longiori tēpore detineri debent. Omnium lōgiſſimo, quibus glutinandi eſt facultas. Quibus purgandi vis ineſt ſua ſponte erumpere ſolent. Quòd ſi tamen diutius in corpore cunctatur, glandem ſupponere

conuenit, vt facultas expultrix excitetur noxiaq; tandem expellantur.

De clyſteribus alterantibus, Cap. 28.

CLyſter leniens

℞. Maluæ. Biſmaluæ.

Parietariæ. Atriplicis ana M. 1.

Sem. lini. Fœnugræci ana P. 1.

Decoquantur in ſufficienti quantitate aquæ ad conſumptionem tertię partis, fiat colatura, de qua accipe li. 1. cui adde

Sacchari rubri vnc. 3.

Olei communis vnc. 3.

Salis drach. 1.

Miſce & fiat clyſter.

I I.

℞. Maluæ

Altheæ

Violarum

Mercurialis

Hordei ana M. s.

Fiat decoctio in ſufficienti quantitate aquæ ad conſumptionem ter-

Digitized by Google

tiæ partis, fiat colatura, de qua accipe lib. 1. cui adde
Caſsiæ recent. extractæ
Saccha. rub. an. vnc. 1. s.
Olei violacei vnc. 3.
Miſce & fiat clyſter.

I I I.

℞. Iuſculi caponis lib. 1.
Vitell. ouorum N. 2.
Mellis roſ. col. vnc. 1.
Olei communis vnc. 3.
Cōmiſceantur ſingula, fiátq; clyſt.

I V.

℞. Decocti hordei lib. 1.
Vitell. ouorum N. 2.
Sacch. rub. vn. 1. Mellis roſ. vn. 1.
Olei communis vnc. 3.
Commiſtis omnibus fiat enema.

EMOLIENS ET L[illegible]niens, in colica.

V.

℞. Olei communis vnc. 5.
Anethini

Chamomelini an.vnc.2.ſ.
Miſce & fiat clyſter.

LAVATIVVS.
VI.

℞.Betæ
Braſſicæ
Altheæ ana M.1.ſ.
Hordei M. ſ.

Decoquantur in aqua vel leui lixiuio ad tertiæ partis conſumptioné, fiat colatura, de qua accipe lib. 1. cui adde

Vitell.ouorum N.1.
Mellis roſ.col.vnc.1.
Salis drach.iij.
Miſce & fiat clyſter.

ASTRIGENS, IN diſſenteria.
VII.

℞. Roſarum rubrarum
Balauſtii
Hordei torrefacti.
Baçcarum mirrhi ana M.ſ.

Ron

Contundenda bulliant in ſufficienti quantitate aquæ cum capite caſtrati, donec caput ſit coctum, fiatq; colatura, de qua accipe lib.i. adde

Boli armeni
Sanguinis draconis ana ſcrup.i.
Olei roſati
Omphacini ana vnc.i.s.
Pinguedinis capi vnc.i.
Vitell. ouorum aſſat. N.i.
Miſce & fiat clyſter.

GLVTINANS.
VIII.

℞. Plantaginis
Poligoni
Conſolidæ mediæ
Saniculæ
Roſarum ana M.i.
Rad conſolidæ maioris vnc.i.
Balauſtiarum drach.i.
Coquantur ad tertias, fiatque colatura, de qua accipe vnc. 14. quibus adde

Succi

Succi plantaginis vnc.1.
Sanguinis draconis ſcrup.2.
Seui caprini vnc.1.
Olei myrrhini
Roſacei
Cotoneorum ana vnc.1.
Commiſtis omnibus, fiat clyſter.

DOLOREM SEDANS.

I X.

℞.Anethi
Violatum
Flor.chamomillæ ana M.1.
Sem.lini
Fœnigræci ana M.s.
Fiat decoctio,de qua accipe lib.1. cui adde
Vitell.ouor.N.1.
Olei anethini drach.2.
Salis drach.1.s.
Miſce & fiat clyſter.

X.

℞.Olei anethini
Chamomelini ana vnc.5.

Mal.

Mal.aureorum vnc.2.
Miſce & fiat clyſter.

De clyſteribus purgantibus, Cap. 29.

BILEM FLAVAM.

.I

℞.Hordei
Violarum
Mercurialis ana M.1.
Fiat decoctio, de colatura accipe vnc.12.quibus adde.
Diacatholiconis vnc.1.
Electuar. de ſucco roſ.drach.6.
Olei violati vnc.3.
Salis drach.s.
Miſce, & fiat clyſter.

PITVITAM II.

℞.Origani
Chamomillæ
Meliloti
Fœnigræci ana M.1.
Coquantur in aqua vſque ad conſumptionem tertiæ partis. De colatura

tura accipe lib.1.cui adde
Diaphæniconis
Electuar.indi maioris
Benedictæ laxatiuæ
Hieræ picræ S.ana vnc.ſs.
Olei chamomelini vnc.1.
Rutacei vnc.2.
Salis drac.3.
Miſce,& fiat clyſter.

I I I.

℞. Betonicæ,Saluiæ
Maioranæ Serpilli
Hyſſopi.Rutæ
Flor.ſtœchadis ana M.s.
Colocynthidis drach.1.
Agarici optimi drach.3.
Coquantur ad tertias.De colatura accipe vnc.15.de quibus adde
Benedictæ laxat.
Hieræ picre ana vnc.s.
Diaphœniconis
Electuar.indi ana drach.2.s.
Mellis roſ.col.vnc.1.

Olei

Olei laurini
Rutati ana vnc.1.s.
Salis communis drach.2.
Commiſtis omnibus fiat clyſter.

IN MATERIA FRIGIDA,
& vehementi auctoq; dolore.

IV.

℞. Centaurii minoris
Saluiæ
Abrotani
Calamenti ana M.s.
Origani
Marrubii
Sthœchados ana P.1.
Aniſi ſem.baſiliconis ana vnc.s.
Pulpæ colocynthidis drach.2.
Furfuris.M. 1.
Mellis anacardini vnc.1.
Olei caſtorei vnc.3.
Salis gemmæ drach.2;
Hierę picrę.
Hellebori albi ana drach .6.

Bulliant omnia in ſuff. quantitate aquæ, excepta Hiera, ad conſumptionem medietatis, fiat colatura, de qua accipe lib. 1. cui adde Hieram ſupradictã, & tepidè infundatur. Eſt enim efficax: propterea vltimũ. Soluit materiam phlegmaticam. Idcircò paralyſi, & appoplexiæ prodeſt.

MELANCHOLIAM.

V.

℞. Violarum
Maluæ. Altheę.
Meliloti ana M. 1.

Fiat decoctio. de qua accipe lib. 1. cui adde

Vitell. ouor. N. 1.
Diacatholiconis
Confect. Hamech. ana vnc. 1.
Olei communis vnc. 3.
Salis drach. 1.
Miſce, & fiat clyſter.

VENTOSITATES
reſoluens.

VI.

V I.

℞. Decocti carminantis lib.1.cui adde
Benedictæ lax.
Sacchari rubri ana vnc.1.
Mellis roſat.col.vnc.2.
Butyri recentis vnc.3.vel
Pinguedinis Gallinæ
Anſeris
Anatis ana vnc.1.
Olei rutacei vnc.3.
Salis drach.3.
Miſce, & fiat clyſter.

CLYSTER PRO OMNI infirmitate.

V I I.

℞. Iuris carnium vel
Decocti maluæ, violarum, & hordei lib.1.
Sacchari rubri vnc.1.s.
Vitel.ouorum N.1.
Olei violati vnc.3.
Salis drach.3.
Miſce, & fiat enæma.

De ſuppoſitorijs, ſiue glandibus, *Cap.* 30.

GLans, ſiue βάλανος Græcis, Barbaris à ſubijciendo, ſuppoſitorium: glandium figura conformatum medicamentum, quo aliquando vtimur in his, quorum aluus ob ſtercus aridius non purgatur, ad educenda, quæ per clyſterem iniecta non redduntur, vel in quibus vires languent, ob id clyſteris iniectionem non tolerant, ſedi inſita, vt altius impellantur, molliant, extrahant, erodant, & pruriendi vi, non modo ceſſantia ſolicitent excrementa, verùm etiam mucoſum humorem vehementius extrahant, flatus diſſipent, dolores ſedent, ſtupefaciant. Sunt autem quædam leues, quales ſunt, quæ ex betæ radice, melle pūcta, ſuillo adipe, ſale conſperſo ficu inuerſa, & butyro adiecto ſale, & id genus aliis parantur. Quædam verò mediocres, vt ſunt, quæ è vitello oui,

lo qui, addito ſale, componuntur. Item quæ è ſale & melle duntaxat cō-ſtruuntur. Nonnullæ ſunt vehementiores, quales ſunt, quæ ſcammonium colocynthidem, euphorbium, iiſque ſimilia accipiunt. Cùm autem omnis ferè generis glandibus vel accedat, ſciendum erit, illud ſic eſſe commiſcendum vt pondere ſuo ſpeciebus reſpondeat. Quare danda opera, vt drachmę vni ſpecierum & ſalis vncia vna mellis addatur. Neq; dum componuntur glandes, ſunt admouendæ ſpecies, niſi poſt quàm mel ſatis concretum fuerit, quod alias vis illarum ignis vehementia diſſipetur. Mel autem igne in exiguo cacabo ad ſpiſſitudinem vſque incoquitur: mox in aſſerem coniectum, in glandes indicis, aut digiti modo longas, craſſáſque formatur. Dum autem glandes ſubijciuntur, prius oleo, butyro, aut alia pinguedine illitas eſſe oportet: ſic

enim minori moleſtia induntur. Induntur autem ante cibum vna vel duabus horis. Porrò ſpecies, quas glandium compoſitiones accipiunt, aut aluum deiiciunt, aut flatus diſcutiunt, aut ſtupefaciunt, vt ex formulis ſequentibus perſpicuè patebit.

I.

℞. Mellis cocti, & concreti vnc. 2.
Pul. euphorbij ſcrup. s.
Colocynthidis gr. 4.
Hellebori albi gr. 2.
Salis drach. 1.
Miſceantur ſingula, & formentur glandes.

II.

℞. Mellis vnc. 1.
Spec. hieræ picræ drach. 1.
Salis gemmę drach. s.
Decoquatur mel, donec craſſitudinem iuſtam accipiat: deinde addantur ſpecies, & ſal, formenturq; glandes.

III.

Digitized by Google

III.

℞. Semen aniſi
Cumini
Fœniculi ana ſcrup. 1.
Carui ſcrup. 2.
Colocynthidis ſcrup. 1.
Salis communis drach. 1.

Puluerizentur ſingula, & cum mellis concreti vnc. 1. s. coeant, digerantúrque in glandes.

IV.

℞. Opij ſcrup. 1.
Croci.
Caſtorei ana ſcrup. ſ.

Tuſa & cribrata cum melle cocto aut cera, & oleo nymphheæ in vnum coeant, formentúrque glandes, quibu filum appenſum eſt.

De peſſis, Cap. 31.

PEſſus Barbaris peſſarium, pro vterino cl ſteri quibuſdam vſurpari conſueuit. Horum tres ſunt differentiæ. Alij ſiquidem emolliunt, alij

enim minori moleſtia induntur. In-
duntur autem ante cibum vna ve
duabus horis. Porrò ſpecies, qua
glandium compoſitiones accipiunt
aut aluum deiiciunt, aut flatus diſcu-
tiunt, aut ſtupefaciunt, vt ex formuli
ſequentibus perſpicuè patebit.

I.

℞. Mellis cocti, & concreti vnc. 2.
Pul. euphorbij ſcrup. s.
Colocynthidis gr. 4.
Hellebori albi gr. 2.
Salis drach. 1.
Miſceantur ſingula, & formentur
glandes.

II.

℞. Mellis vnc. 1.
Spec. hieræ picræ drach. 1.
Salis gemmę drach. s.
Decoquatur mel, donec craſſitudi-
nem iuſtam accipiat: deinde addan-
tur ſpecies, & ſal, formenturq; glan-
des.

III.

Digitized by Google

III.

℞. Semen aniſi
Cumini
Fœniculi ana ſcrup. 1.
Carui ſcrup. 2.
Colocynthidis ſcrup. 1.
Salis communis drach. 1.

Puluerizentur ſingula, & cum mellis concreti vnc. 1. s. coeant, digerantúrque in glandes.

IV.

℞. Opij ſcrup. 1.
Croci.
Caſtorei ana ſcrup. ſ.

Tuſa & cribrata cum melle cocto aut cera, & oleo nympheæ in vnum coeant, formentúrque glandes, quibu filum appenſum eſt.

De peſſis, Cap. 31.

PEſſus Barbaris peſſarium, pro vterino el ſteri quibuſdam vſurpari conſueuit. Horum tres ſunt differentiæ. Alij ſiquidem emolliunt, alij

aſtringunt, alij aperiunt. Emollientes ex cera, oleis, pinguedinibus anſeris, aut gallinæ, butyro ſalis experte, reſina, medulla ceruina, fœnugræco & ſimilibus fiunt, fiunt autem ad craſſitudinem inſtar ſtrigmenti, & paulo ſpiſſiorem, deinde linamento tortili ſimilis duplicata, in medicamentum tincta, ori vuluæ condenda ſic eſt, vt filum prælongum alligatum habeat, quo facilè poſſint extrahi, quando viſum fuerit: nunc linteo, ſericóue tenuiſſimo obducta, ad digiti formam conſuta, genitalibus mulierum partibus induntur. Aperientes verò parantur ex melle, artemiſia, dictamno, braſſica, glycirrhiza, ſucco rutæ, porro, ſcammonio, & id genus aliis. Aſtringentes componuntur ex bolo armeno, ſanguine dracónis, ſucco plantaginis, burſa paſtoris, ſtercore porcino, &c. Hac autem ratione componuntur, vt ad ceræ,
aut

aut mellis cocti vnciam vnam etiam medicamenti morbo accommodari altera miſceatur. Subiiciuntur autem veſperi, & dum ſomni tempus appetit, & ſex, aut ſeptem horis in vtero relinquuntur, ac ſubinde extrahuntur. Porrò emollientes vteri inflammationibus, exulcerationibus, auerſionibus, & inflationibus accommodantur. Aperientibus verò vtimur, cùm ſuppreſſos menſes euocare, aut vterum conniuentem, aut compreſſum emendare conamur. Adſtringentes contrarium aperientibus vſum præbent. Nam fluxum muliebrem cohibent, & apertum, lamumue vterum contrahunt, prolapſúmque reprimunt, atque propulſant.

I.

PESSVS EMOLLIENS.

℞. Butyri ſalis experti drach. 3.
Medullæ ceruinę. Adipis anſeris
Gallinæ ana drach. 1. s.

Maſticis. Meliloti ana. drach. 1.
Semen lini
Fœnigræci ana drach. 1. s.
Ouorum vitella N. 3.
Olei roſacei
Irini ana vnc. s.

Ceræ q. ſufficit ad craſſitudinem iuſtam inducendam: deinde lana duplicata in hoc medicamento intincta, vtero ſubiiciatur.

PESSVS APERIENS menſésque prouocans.

II.

℞. Pul. pil. fætidarum drach. 6.

Succi mercurialis, quantum ſufficit, fiat peſſus, & in linteolo illigatus, vtero inferatur. III.

℞. Artemiſiæ. Abrotani
Dictamni ana drach. 1. Rad. acori
Rubiæ tinct. ana drach. 6.
Nigellæ ſcrup. 1.
Baccarum lauri ſcrup. s.
Rutę ſcrup. 1.

Sab

Sabinæ ſcrup.s.
Caſtorei gr.5.
Myrrhæ.Stactis ana drac.s.
Sagapeni ſcrup.2.

Tuſis,& cribatis ijs, quæ opus eſt, mellis quantũ ſatis eſt,vt in coalitum craſſiorem,& vnitatẽ coeant,adijciatur & vbi opus eſt fingãtur peſſi, qui in vuluam indantur.

PESSVS ASTRINGENS. IV.

℞. Cornu ceruini vſti drach.1
Thuris ſcrup.2.
Gallarum drac.1.
Balauſtiorum
Roſ.rub.ana ſcrup.2.
Gummi.Acaciæ
Hypociſtidis ana ſcrup.1.
Boli armeni ſcrup s.gr.5.

Succi plantaginis quantũ ſufficit ad excipiendũ, & linteolis deligata fingantur peſſi.

METENCHITA.

I.

℞. Succi vel decocti arthemiſiæ
vnc. 3. Olei liliorum
Ex ſem. lini. Laurini ana vnc. 1.
Myrrhæ drac. 1 .s.
Sagapeni caſtorei ana ſcrup. 1.
Commiſtis omnibus fiat metéchyta.

II.

℞. Succi plantaginis vnc. 4.
Olei myrtini
Maſtichini ana vnc. 1.
Succini. Thuris
Boli armeni ana ſcrup. 1.
Trochiſcorum è ſpodio
E terra lemnia ana drach. 1.
Terenda terantur, & commiſceantur, fiatque metenchyta.

De Errhinis, *Cap. 32.*

ERrhina, id eſt per nares purgantia, vulgò naſalia appellantur, naribus induuntur, in pyramidis figuram,

ram, pulueribus, melle, adipe, aut cera compactis, vt in ſequẽtibus formulis patebit. Filo alligari ſolent, vt commodius eliciantur. Vſus eſt in diuturnis capitis affectibus, morbo comitiali, oculorum hebetudinibus, narium obſtructionibus, odoratus difficultate, &c. Vtimur autem iis, corpore prius euacuato.

℞. Nigellæ
Nucis moſchatæ
Cubebarum
Caryophyllorum ana drach. s.
Piperis albi
Pyrethri ana ſcrup. 2.
Maioranæ
Gyclamini
Saluiæ ana drach. I.

Tuſa & puluerata terebinthina, & modica cera excipe, & in formam pyramidalem effinge, filo alligatum naribus inde, valentius fit addendo Hellebori albi drach. I.

De

De caputpurgiis, Cap. 33.

CAput purgia ſunt, quæ naribus liquida infunduntur, & attrahuntur capite ad poſteriora propenſo, poſt ingentem inſufflatum, cum ſpiritu ipſo, ne ſtatim deorſum ruat, aliquantulum continetur, ore prius àqua oppleto ne ſcilicet è naribus, per internum meatum ad os corriuet. E ſuccis herbarum, betæ ſcilicet braſſicæ, cyciamini, maioranæ, foliorum enulæ, liquoribusque iis ſimilibus, oleis, & ſpeciebus medicamentorum præcedenti capite commemoratorum, nempe piperis, pyrethri, nitri, nigellæ, caſtorei, hellebori albi, & horum ſimilium componuntur. Sufficit autem vna vice ſemiunciã ſuccorum infudiſſe. Vſus idem vt errhinorum.

I.

℞. Succi betæ vnc. 2.
Aquæ maiotanæ vnc. 4.

Pul

Pul.ſacchari vnc. s. vel
Mellis roſa col.vnc.s.
Miſcæ,& tepidum per nares attrahe.

I I.

℞.Succi betæ
Braſſiicæ. Cyclamini ana vnc.1.s.
Commiſceātur,naribusq; infundantur.

III.

℞.Succi betæ vnc.1.s.
Cucumeris ſylueſtris drach. 3.
Aquæ maioranæ vnc.2.
Cuberbarum.nigellæ
Piperis albi anna ſcrup.1.
Terenda terantur, commiſceantur,& naribus infundantur.

IV.

℞ Rad.cucumeris ſylueſtris ſcrup. 1.
Nigellæ.Piperis albi
Myrrhæ ana ſcrup.2.
Tritis & contuſis addatur olei de piperibus,quod ſatis eſt ; & naribus illinatur.

De

De Sternutamentis, *Cap.* 34.

STernutamenta ſunt, quę ſicca naribus indita, aut calamo inſpirata ſternutamenta ciunt, atque adeò pituitam, ne mucum à cerebro eliciunt. Conficiuntur ex pipere, pyrethro, helleboro albo, caſtoreo, nigella, maiorana, & id genus alijs, vt formulis ſequentibus patebit. Admonendi ſunt qui ſumunt, vt ſurſum rapiant. Vſus idem vt errhinorum.

I.

℞. Nigellæ. Maioranæ
Caryopphyllorum ana ſcrup. 2.
Zingiberis
Piperis albi
Struthij ana ſcrup. 1.
Caſtorei ſcrup. s.

Tritis & commiſtis fiat ſternutamẽtum.

II.

℞. Cubebarum
Nucis Moſchatæ

Rad.

Rad.iridis ana drach.s.
Pyrethri ſcrup.1.
Hellebori albi ſcrup.s.
Piperis albi
Acori ana drach. 1.
Tritis vitior.

De apophlegmatiſmis, *Cap*. 55.

APophlegmatiſmi, vulgò maſticatoria, varij vſus medicamina, vel trita, in ſacculum coniecta, dentibus premuntur,&per os diducuntur: vel integra,vel contuſa, ſucco aliquo excipiuntur, & diu in ore retenta, vel maſticata,ſaliuam exciunt,noxióſque humores à capite, quòd maximè expurgatur, in os deriuant. quo tunc deorſum nuere oportet, atque attractam materiam expuere.Fiunt ex ſyrupis, hyſſopo, origano, thymo, pulegio, maſtiche, zingibere, pipere, pyrethro, radice acori, corticibus

cap

Digitized by Google

capparorum, vua paſſa, & id genus aliis. Vtendum autem matutino tempore, corpore prius euacuato. Post vſum illorum, aqua calida os abluendum erit, &c. Vſus idem vt errhinorum eſt.

I.

℞. Pyrethri. Cubebarum
Staphiſagriæ ana ſcrup. 2.
Maſticis. Piperis albi an. drac. s.
Paſſularum enucleatarum dr. 2.
Contuſis ſingulis, fiat ſacculus, vel ex melle exceptis, fiant paſtilli manſiles.

II.

℞. Origani. Hyſſopi ana drach. 1.
Sinapi dr. 2. Piperis albi dr. 1. s
Zingiberis dr. 1. Maſticis d. 1. s.
Trita excipiantur ſucco betæ, aut melle & formentur manſiles paſtilli.

III.

℞. Staphiſagriæ
Cubebarum ana drach. 1. s.
Maceris drach. 1.

Cort.

Cort.rad.cappar.ſcrup.2.
Rad.acori
Nucis moſchatæ ana drac.s.

Trita excipiantur maſtiche, piſtillo calido adhibito, finganturque paſtilli man ſiles.

De Gargariſmis, Cap.36.

Gargariſma liquidum eſt medicamentum, ſpirituosè in faucibus agitandum, at non deglutiendum, in ſynanche potiſſimum, gulæ, & capitis affectibus vſitatum, ex liquoribus ſtillatitiis, vel decoctis, ſyrupis, aliiſque diuerſimodè paratus. Quidam obſeruant, vt ad ſuccos medicatos, vel ſyrupos, triplum liquorum adijciatur. Verbi gratia ſi ſerapiorũ, & ſuccorũ medicamtorũ vnc. 2. ſint, liquorũ eſſe debent vnc. 6. In horum autem vſu obſeruandũm, vt tepida quadam caliditate præditi ori

admoneantur, id quod tamen iis, qui deſtillatione capitis ex tenuibus & acribus humoribus excitato adhibentur, haud fieri debet: nam in illa, quo ſcilicet citius ſiſtatur, frigidis etiam vti licet. Porrò gargariatum qualitas pro affectus diuerſitate variatur. Alij namque reprimunt, alij extergunt, aut diſcutiunt nonnulli aliquid è capite eliciunt. Tempus autem vſurpandi matutinum eſt conueniens, & veſpertinum ante cibum.

I.

℞. Diacorij. Diamori ana vnc. 1. s.
Vini granatorum
Aceti roſ. ana. vnc. 1.
Aq. roſar. vnc. 2.
Aqu. plantaginis vnc. 4.
Miſce, & fiat gargariſmus.

II.

℞. Succi è ribes
Ex oxyacantha ana vnc. s.
Diamori vnc. 1.

Siru

Sirupi de papauere vnc.s,
Succi fragorum drach.3.
Aceti vnc.s,
Aquarum roſarum
Plantaginis ana vnc.1.s,
Acetoſæ. Lactucæ
Fragariæ ana vnc.1.s.
Solani vnc.1.
Nymphæ vnc.s.
Prunellæ vnc.1.

Commiſtis omnibus fiat gargariſma.

III.

℞.Prunellæ.Fragariæ
Plantaginis.Acetoſæ
Polygoni ſaluiæ ana M.1.
Roſ.rub.M.s.
Galiarum
Balauſtiorum ana vnc.2.
Conſolidæ maioris vnc.s.

Coquantur in aqua fontana, ad tertias de colatura accipe vnc,13.quibus adde Diacorij.Diamoti
Syrupi mirtini ana vnc.1

Aluminis drach. 1.

Bulliant iterũ, fiatque gargariſmus.

IV.

℞. Maioranæ. Saluiæ
Betonicæ, Origani ana. M. 1.
Piperis longi. cubebarum ana dr. 1
Pyrethri. Zingiberis ana vnc. s.

Coquantur in libra vna aquæ vſque ad tertiæ partis conſumptionem. Colaturæ adde
Mellis roſati col. vnc. 1. s.
Oxymellis ſcillitici vnc. 1.

Commiſtis omnibus fingatur gargariſmus.

V.

℞. Aquarum betonicæ
Hyſſopi
Origani ana vnc. 1. s.
Oxymellis ſcilitici vnc. 2.
Hieræ picræ vnc. ſs.
Miſce, & fiat gargariſmus.

De Trochiſcis, Cap. 37.

Trochi

TRochiſcus, vel paſtillus, ſiue placentula Latinis, eſt medicamentum planum, in rotæ, aut orbiculi, ſeminíſue lupini formam coactum, etſi quadrati hodie pluribus fiant, ſimplicibus ad compoſitionem aptis, in pollinem tritis, conueniente humore ſubiguntur, & in paſtillos contemperatè digeruntur: quiquũ poſtulat vſus triti ex aqua, aut vino, aut alio quouis competenti liquore, præſtantur ebibendi. Porrò paſtillorum qui citra aliorum medicamentorum commiſtionem ſumuntur, pondus haud excedat drachmam vnam, vel drachmam vnam & ſemis. Et ij ſanè, quorum compoſitionem opium ingreditur, pondere ſcrup. 1. aut drac. s. dantur. Nonnunquam antidotis, ſuccis, ſaccharis, catapotiis, clyſteribus, vnguentis, alijsque eius farinæ commiſcêtur. Cæterũ cũ quibus partibus conſentire debeant trochiſci, ipſa

Pars affecta commodè docebit. Siquidem alij reſpiciunt.

HEPAR.

Trochiſci Galliæ moſchatæ
De agarico,&c.

PECTVS.

Trochiſci Aliptæ moſchatæ
De agarico
De terra ſigillata
Bacchij,&c.

VENTRICVLVM.

Trochiſci ramich.
Diarrhod. Abbatis
De berberis
Galliæ moſchatæ
De roſis. De caphura
De ſpodio.

CAPVT.

Trochiſci ramich.
De eupatorio
De lacca.
De rhabarb.
Diarrhod. Abbatis

De

De berberis
De roſis
De caphura
De ſpodio
De abſynthio,&c.

SPLENEM.

Trochiſci de capparibus
De eupatorio
De lacca,&c.

RENES,ET VESICAM.

Trochiſco de halicacabo.
De terra ſigillata,&c.

MATRICEM.

Trochiſci de Myrrha.
De terra ſigillata
De carabe,&c.

TOTVM CORPVS.

Trochiſci Alhandal,&c.

Porrò cum trochiſci commodè deglutiri nequeant propter rotunditatem depreſſam, Medici in forma pilularum, aut electuarij, aut pulueris exhibere conſueuerunt, hoc modo.

Digitized by Google

I.

℞. Trochiſcorum becchicorum
De terra ſigillata ana drach.s.
Cum ſyrupo de papauere quantũ ſatis eſt, fiant pilulæ. N. 5. vel. 6.

II.

℞. Pil. fœtidarum drac. 1.
Trochiſcorum è myrrha ſcrup. 1.
Cum aqua artemiſiæ formẽtur pilulæ N. 11.

III.

℞. Trochiſcorum de eupatorio d. 1.
Sacchari in aqua abſynthij diſſoluti, quantum ſatis eſt, fiant tabulæ, vel rotuli.

IV.

℞. Trochiſcorum è ſuccino
Epodio an a drach. 2.
Conſolidæ maioris
Boli armeni
Balauſtiorum ana drach. 1.
Tuſis & cribratis ſingulis commi-
ſceantur

ſceantur, fiátque puluis.

De colliriis, *Cap*. 38.

COllyria, id eſt ocularia medicamenta, quædam liquida ſunt, priuatim hac voce nuncupata: quædam arida, Barbari Sief, vel paſtillorum more, aut pyramidarum inſtar compacta. Liquida fiunt ex aquis deſtillatis, vt roſarum, plantaginis, myrthi, portulacæ, caprifolij, &c. aut ex ſuccis herbarum fructuumúe repurgatis, quibus parum albuminis ouorum adiicitur, quorũ gutta vna, aut altera oculorum angulis inſtillant. Arida ex metallicis conficiuntur, herbis, floribus, fructibus, aliíſque plantarum partibus, tenuiſſimè tritis, ac liquore aliquo competenti, in piramidis ferè, vel trochiſcorum formam redactis: quæ vſus tempore, vel trita, ac in cote leuigata, & in tenuiſſimum pollinẽ coacta, aqua aliqua diſſoluta, inſtillãtur: vel arida inſpirantur, aut intra pal

pebras ponuntur. Porrò vtimur his in oculorum diuerſis morbis, vlcer bus vulneribus,fiſtulis,ſuffuſionibus, & id genus aliis.Sed formulis res clarior erit.

I.

℞.Aquarum roſarum.
Plantaginis ana vnc.1.
Collyrii albi in core leuigati dra.3.
Miſce,& fiat collyrium.

II.

℞.Aquarum plantaginis
Roſarum ana vnc.1.s.
Collyrij è glaucio vnc.1.
Eroſis drach.s.
Ceruſſæ lotæ
Boli armeni ana ſcrup.1.
Opij gr.3.Croci.gr.2.
Commiſtis omnibus,fiat collyrium liquidum.

III.

℞.Aquarum roſarum
Euphragiæ

Cheli

Digitized by Google

Chelidonij maioris
Fœniculi ana vnc.1.
Vini optimi vnc.1.s.
Aloes drach.1.
Tutiæ præparatæ drach.s.

Commiſtis omnibus fiat collyriũ liquidum.

IV.

℞. Ceruſſe decies in aqua roſa, lot.d.i
Sarcocollæ ſcrup.2.
Tragacanthæ
Amylli ana ſcrup.2.
Opii gr.4.

Leuigata omnia, & ſucco fœnugræci excepta, in collyria digerãtur arida

V.

℞. Lycij
Boli armeni ana ſcrup.1.
Aloes
Acaciæ ana drach.1.
Gummi drach.1.s.
Collyrij è glaucio drac.6.

Cum ſucco cotoneorum, fiant colliria arida, Porrò vtimur collyrio ro-

ſaceo

ſaceo & è glaucio, cum aſtringendi aut reprimendi neceſſitas vrget. Albo verò & rubro, cum glutinandi: viridi verò cum erodendi, &c.

De Electuariis, Cap. 39.

ELectuaria, antidota liquida ſunt. Hodie ferè componuntur ex cóſeruis, conditis, ſpeciebus electuariorum, aliiſque medicamentis corroborantibus, additis ſyrupis appropriatis: ita vt communiter pro qualibet vncia conſeruarum, drachma vna ſpecierum ponatur, plus minúſue pro Medici intentione: conditorum verò doſis vncia 1. non excedat: ſyrupi verò, quantum ad electuarij iuſtam cóſiſtentiam ſufficit, vt in ſequentibus formulis videre licebit. Porrò qualitatem electuariorum ipſe affectus, ſiue morbus indicabit. Modus verò exhibitionis à drachma, vna, vſque ad vncias 2. pro ſumentis habitu & affectu. Dantur duabus horis ante cibum

Digitized by Google

bum,id quod rectè fit in illis,quæ ſtomachum confortant.Quę autem caput iuuant, exhibeantur poſt cœnam vna hora fabæ quantitate. Cęterùm quibus membris appropriata eſſe debeant electuaria,ipſa pars affecta cõmode demonſtrabit.Iuuabunt autem atque excalfacient,

CAPVT.

Aurea Alexandrina
Pliriſarcoticum
Theriaca fermentata
Mithridatum
Diaolibanum
Diacaſtorium
Theodoritum
Confectio anacardina
Nux indica condita
Diambra
Diamoſchum
Diacorum
Chebuli conditi
Dianthos

Con

Conſerua ſaluiæ
Conſer.flor.ſtœchadis
Conſer. maioranæ
Conſer. betonicę
Conſer.roriſmarini
Conſer.primulę veris,&c.

Verbi gratia.

℞.Conſeruæ maioranę
Betonicæ
Florum roriſmarini ana dr.6.
Spec.diambræ
Diamoſchi ana ſcrup.2.
Nucis indicę conditę
Myrobalanorum chebulorum condit ana drach.2.
Miſce, & cum ſyrupo de betonica, vel de ſtœchade fiat electuarium.

ELECT. CALEFAC. PECTVS.

Diaris.Diapenidium
Diapraſſium
Diahyſſopum
Diaclamenthum
Diatragacanthum cal.

Dia

Diatamaron
Loch.de pino
Loch ſanum & expertum
Loch de ſcilla
Loch de pul. vulpis
Conſerua hyſſopi
Conſerua capill.veneris,&c.

Exempli.

℞. conſeruę hyſſopi
Capil.veneris ana vnc.1.
Spec.diapendij
Diaireos ſimp.ana vnc.1.
Syrupi de hyſſopo vel de glycirrhiza q.ſatis eſt.
Commiſtis omnibus fiat electuariũ.

ELECT. CALEFAC. COR.

Aromaticum roſatum
Diambra.dianthos
Diamargaritum cal.
Diagemma.diamoſchum.
Elect.lętificans.
Diaxyloaloes
Pliriſarcoticum

Con

Confectio citri
Cort.citri conditi
Nux moſchata condita
Bugloſſum conditum
Elect.pomorum
Conſerua borraginis
Conſer.bugloſ.
Conſer.meliſſæ
Conſerua anthos,&c.
℞.Conſerue anthos vnc.s.
Borragin.
bugloſſe ana vnc.1.
Spec.diamarg.calidi
Plirisarçotici ana ſcru.2.vel
1.
Cort.citri conditi vnc.s.
Cum ſyrupo conſeruationis ci
formetur electuarium auro coop
tum.

ELECT.CALEFAC. STOMA

Theriaca fermentata
Mithridatum

Aromaticum roſarum
Diagalanga
dianiſum
Diaciminum
Diacinnamomum.
Diatrion pipereon.
Diazingiber
Diaxyloaloes
Galanga condita
Gingiber conditum.
Conſerua menthę
diacitonium compos.&c.

℞. Conſeruę menthę vnc.2.
Diacitonii compoſ.vnc.s.
Spec.aromat.roſ.
Diagalangę ana drac.s.
Zingiberis conditi vnc.s.

Cum ſyrupo de mentha fiat electuarium.

ELECT. CALEFAC. HEPAR.

Diacinnamomum
Diacalamenthum
Confectio rauedſeni

Diacoſtum
Conſerua capilli. Veneris
Dialacca
Diacucurma.

℞. Conſeruæ eupatorii vnc. 1. s.
Capill. Ven. vnc. s,
Spec. diacinnamomi drach. 1.
Diacoſt. ſcru. s.
Cum ſyrupo de eupatoria fiat ectuarium.

ELECT. CALEFAC. SPLENI

Diacalamenthum
Diacaparis.
Diacoſtum
Conſerua borraginis
Triphera magna
Triphera minor.
Acorus conditus
Conſeruaæ eupat. &c.

℞. Conſeruæ eupatorii vnc. 2
Borraginis vnc. s.
Spec. diacalaminti drac. 2.
Acori conditi drac. s.

C

Cum ſyrupo de calamentho fiat electuarium.

ELECT. CALEFACT. MATR.

Electuar. de gemmis.
Diacalaminthum
Diambra.
Tryphera magna
Diamoſchum
Elect. ducis
Elect. dulce.
Conſerue arthemiſſe
Conſerua meliſſe
Extractum iuniperi
Conſeruæ maioranæ &c.
℞. Conſeruæ meliſſe vnc. i. s.
Maiorane vnc. s.
Spec. diagemme dra. i. s,
extracti iuniperi drac. i.

Cum ſyrupo de arthemiſia electuarium.

ELEC. CALEF. IVNCTVRAS.

Confectio anacardina.
Diagingiber.

Diacorum
Acorus conditus
Conſerua ſaluiæ
Conſerua flor.roſmarini
Conſer.flor.ſtœchados.
Conſer.primulę veris,&c.
℞.conſeruę ſaluię·vnc.1 s.
Anthos vnc.s.
Spec.Diazingiberis drac.1.s.
Acori conditi drac.s.
Cum ſyrupo de ſtœchade fiat electuarium.

ELECT. FRIGEFAC. CAPVT.

Diacodyn.
Ioch de pa pa uere
Conſerua roſarum
Conſerua violarum
Conſeruæ flor. renuphar.
Philonium perſicum,&c.
℞.Conſerua roſarum
Nenupharis ana vnc.i.
Ioch de papauere vnc.s.
Cũ ſyrupo de papauere fiat electuar.

ELECT.

Digitized by Google

ELECT. REFRIGER. PECTVS.

Diatragacanthum frigidum.
Diapenidion ſine ſpec.calidis.
Dia papauer.
Ioch de farfara ſimp.
Conſerua violarum.
℞. Conſeruę violarum vnc.2.
Spec diatraganthi frig.
Diapenidij ana drac.1.
Cum ſyrupo violaceo fiat electuarium.

ELECT. FRIGEFAC. COR.

Diamargariton frig.
Diarrhod.Abb.ſine ſpec.cal.
Triaſandalum.
Manus Chriſti perlata
Conſerua roſarum
Conſerua bugloſſę
Conſerua acetoſę
Poma condita,&c.
℞. Conſeruę acetoſę
Roſarum borrag.

Digitized by Google

Bugloſſę ana vnc.s.
Spec.diamarg.frig.drac.1.
Margaritarum prępararatarum
Coralii rubri præparati ana ſcr.s.
Fol.auri N.3.
Cum ſyrupo acetoſę fiat electuari
auro obductum.

ELECT. FRIGEFAC.
Stomachum.

Diacitonium ſine ſpec.cal.
Diarrhod.Ab.ſine ſpec.caſ.
Electuar.de ſorbis.
Conſer.roſar.
Conſeruę violar.
Cotonea condita
Meſpila condita,&c.
℞.Conſerue roſarum.
violarum.
Diacitonii ſimp.ana vnc.1.
Spec.diarrhod. Abb.drac.s.
Cum miua cotoneorum fiat elect
rium.

ELEC

ELECT. FTIGEFAC. HEPAR.

Triaſantal.

Diarrh. Abb.

Conſerua roſarum

Conſerua violarum

Conſerua cichorij

Rad. cichorij conditi, &c.

℞. Conſeruæ cichorij

Violarum ana vnc. 1.

Roſarum vnc. s.

Spec. Triaſantali

Diarrhod. Abb. ana drach. s.

rad. cichorij condit. drac. s.

Cum ſyrupo de endiuia fiat electuarium.

ELECT. FRIGEFAC. SPLENEM.

Triaſantalum

Diarrhod. Abb.

Conſerua violarum.

Conſerua bugloſſæ.

ELECT. FRIGEFAC. MAtricem.

Triaſantalon Diarrhod. Abb.

Conſerua nenupharis
Conſerua violarum.
Conſerua roſarum, &c.

De Tabulis, rotulis, & morcellis. *Cap. 40.*

SOlidorum confectionum triplex eſt forma, rotunda videlicet, quadrata, & oblonga. Quę rotundam orbicularémque formam recipiunt, orbiculi, ſiuę rotulę dicuntur. Quę quadrata forma effinguntur, Tabulę nominantur. Quæ figuram oblongam accipiunt, Morcelli appellantur. componuntur magna ex parte, ex ſpeciebus electuariorum, & ſacchato in aqua ſtillatitia aliqua conuenienti, diſſoluto, & ad perfectionem decocto. Interdum caponum & perdicũ pulpæ, amygdalæ, nuces pineæ, vuę paſſę, & id genus alia, commiſcentur. Fiunt nonnunquam ex medicamentis, quę aluum ſoluunt, in puluere redactis, & tabulę purgantes dicuntur. Porro ſpecierum & medicamento-

rum qualitas ab ipſo affectu deſumenda erit. Proprietas verò ab ipſo loco affecto. Quę autem proprietatem cum capite, pectore, ſtomacho, hepate, ſplene, matrice, &c. habeant, ex pręcedenti capite petenda erunt. In rotulis parandis accipiuntur vncię 4. ſacchari ad drachmas 2. ſpecierum. In tabulis verò & morſulis parandis eadem ſeruatur quantitas: alij tamen ad libram vnam ſacchari ſumunt ſpecierum drachmas octo: alii duodecim pręſertim in tabulis purgantibus. Tēpus exhibitionis ante cibum duabus, vel tribus horis. Purgantes verò tabulę tribus, aut quatuor horis cibos pręcedere debent. Exhibentur ex ijs orbiculis duo, aut tres, plus aut minus pro morbi conditione. Morſulus vnus, niſi admodum exiguus ſit pro vice ſufficit. Ex purgantibus vt plurimū non datur, niſi vncias ſemis interdū verò plus, minuſq; pro ſumentis vi-

ribus, pro ſe, vel trita in iuſculo ca
vel galli. Sed formulis res clari
erit.

TABVLÆ CORROBORAN
tes & calefacientes Caput.

℞. Spec. diambræ ſcru. 1.
Diamoſchi ſcru. s.
Cinnamomi drac. 1.
Macis
Caryophillor. ana ſcru. s.
Cardamomi minoris
Cubebarum ana ſcru. 1.
Nucis moſchar. ſcru. 1. s.
Sacchari in aqua maiorana diſſo
luti, & ad perfectionem cocti vnc. 1
Fiant tabulæ ſecundum artem.

PECTVS.

℞. Spec. Diaireos.
Diahyſſopi.
Diapraſſi
Diapenidij ana drac. s.
Olei fœniculi guttas. 5.
Sacchari in aqua hyſſ. diſs. vnc. 2.
Fian

Digitized by Google

Fiant tabulæ ſecundum artem.

COR.

℞. Spic. diamargaritonis cal.
Pliris acortici
Lætitiæ Gal.
Diaxyloaloes. ana ſcru. s.
Cinnamomi ſcru. 2.
Caryophyl. Macis an ſcru. s.
Lini aloes
Cort. mali citri ana ſcru. 1.
Oſſis de corde cerui
Ramentorum eboris.
Vnicorni ana ſcru. s.
Fol. auri. N. 3.
Sacchari in aqua borraginis,
ſoluti vnc. 3.
Fiant tabulæ.

VENTRICVLVM.

℞. Spec. aromat. roſ.
Diagalangæ an. dra. s.
Cinnamomi drac. 1.
Macis.
Caryophyllorum ana ſcru. s.

Cala

Calami aromatici ſcru 1.
Nucis moſchatæ ſcru.s.
Sacchari in aqua men. diſſol. vnc. 3.
Fiant tabulæ ſecundum artem.

HEPATE.

℞. Spec. Diarrhod. Abb.
Diacucurmæ
Dialaccæ ana ſcrup. 1.
cinnamomi drac. 1. s.
Macis ſcrup.
caryophyllorum ſcrup. s.
Sacchari in aqua eupat. diſ. vnc. 4.
Fiant ſecundum artem rotulæ.

SPLENEM.

℞. Spec. Diarrhod. Abb.
Diacalamintæ
Trochiſcorum de cappare an. ſcru. 1.
cinnamomi drac. 2.
Macis ſcrup. s.
Sacchari in aqua ſcolopendriæ diſſo-
luti vnc. 4.
Fiant rotulæ ſecundum artem.

MATRICEM.

℞.Spec.Diagemmæ. diamuſci
diambræ ana.drac.s.
cinnamomi
Macis ſcrup.s.
caryophyllorum ſcru.s.
Nucis moſchatæ.ſcru.1.
Saccari in aqua arthemiſiæ.
diſſoluti vnc.4.
Fiant rotulæ.

ROTVLÆ CORROB.
& refrigerantes Ventric.Hepar,
Splenem,& Matricem.

℞.Spec.Driaſantali
Diarrho.Abb.ſine ſpec.
ana drac.1.
Trochiſcorum è ſpodio ſcru.1.
Sem.endiuiæ.
cucumerum
portulacæ ana ſcru.1.
Marg.præparatarum,ſcru.s.
coralli rubri
coralli albi

rubri

rubri ana ſcru.2.
ſaccari in aqua roſ.diſſoluti.
vnc.4.
Fiant rotulæ ſecundum artem.

MORSVLI CORRO-
borantes.

℞.Pulpræ caponis vnc.1.
pedicis vnc.s.
Teſticulorum galli drac. iij.
nucis pineæ.
amygd.dulcium ana. vn.1.s.
piſtaceorum drac.1.
sem.4.frig.maio.an.dra.s.
spec.diamargaritonis
electi.lætitiæ gal.
Dianthos ana ſcru.2.
cinnamomi electi drac.s.
ligni aloes
Macis ana ſcru.1.
Saccharі in aqua borraginis diſſolu
quantum ſufficit,formentur mor
ſuli,auro obducti.

Digitized by Google

De Trageis, ſiue Tragematis. Cap. 41.

TRagemata, vulgares Trageos, & trituras appellant. Componũtur ex ſpeciebus electuariorum, odoratíſque aliis rebus & medicamentis ſimplicibus in puluerem redactis, ſaccharo adiecto. In his conficiendis communiter capitur vnc. I. ſacchari ad ſingulas drachmas ſpecierum. Specierum qualitas ab ipſo affectu ſumenda eſt. Proprietatem verò ipſe locus affectus demonſtrabit. Exhibentur drachmæ vnius ad duarum pondera, cum pane toſto, vino odorato madefacto, manè ſtomacho ieiuno, & veſperi, duabus, vel tribus horis ante cœnam: interdum etiam poſt cibum, quando vapores in caput exhalantes prohibere volumus, quæ tamen nullo odore, vel ſapore acri prædicta eſſe debent. Nos formulis aliquot, quæ diximus præcipua, reddemus.

Digitized by Google

TRAGEMATA CORROB-
rantia,& calefacientia.

CAPVT.

℞.Spec.diambræ
Diamoſchi ana ſcru.s.
Pliriſarcotici ſcru.1.
cinnamomi electi dra.1.s.
Macis.
caryophyllorum
nucis moſchatæ ana ſcru.s.
cardamomi minoris drac.s.
Sacchari albiſſimi vnc.iij.
Miſceantur ſingula,& fiat trag.

PECTVS.

℞.Spec.Diaireos.
Diapenidij ana drac.s.
Rad iridis ſcru.2.
Pul.glycyrrhizæ ſcru.1.
cinnamomi drac.1.
saccari albi vnc.3.
Miſce,& fiat tragea.

CO

COR.

℞.Spec.dianthos
Diambrę
Diaxyloaloes
pliris arcotici ana ſcru.1.
been albi
been rubri
ligni aloes
oſſis de corde cerui
Raſuræ eboris ana ſcrup.s.
Cinnamomi drac.1.
Sacchari albiſſimi vnc.3.
Miſce,& fiat tritura.

VENTRICVLVM.

℞.Spec.Diagalangæ
Dianiſi
Diazingiberis ana ſcrup.1.
Cinnamomi electi drach.1.s.
Piperis longi
caryophillorum
Macis ana ſcrup.s.
Sacchari albiſs.vnc.3.
Miſce,& fiat tragema.

Digitized by Google

HEPAR.

℞.Spec.Diacimini
Dialaccæ
Diacucurmæ ana ſcrup.1.s.
Cinnamomi drach.1.
Macis
Caryophillorum
Spicæ indicæ ana ſcrup.s.
Sacchari albiſs.vnc.3.
Miſce,& fiat tragema.

SPLENEM.

℞.Spec.Diarrhod.Abb.
Diacapparis ana ſcrup.2.
Maceris,Nuccis moſchatæ
Caryophillorum ana ſcrup.1.
Cinnamomi electi ſcrup.s.
Sacchari candidiſſimi vnc.4.
Miſce,& fiat tritura.

TRAGEMATA
refrigerantia.

CAPVT.

℞.Spec.Diarrhod.Abb.
Driaſantali ana ſcrup.2.

Flor

Digitized by Google

Flor.roſ.rub. drac.s.
Sem.papaueris albi ſcrup.1.s.
Cinnamomi ſcrup.2.
Sacchari albi vnc.3.
Fiat tritura.

PECTVS.

℞.Spec.Diatragacanthi frigidi dr.1.
sem.papaueris
lactucæ drach.s.
Sacchari candidi,vel penedij vn.2.
Miſce,& fiat tragea.

COR.

℞.Spec.Diamargaritonis frigidi
Margaritarum præparatarum an.ſcr.
1.s.
Frag.lap.pretioſorum
Sem.mali citri ana ſcrup.s.
Cinnamomi ſcrup.1.
Sacchari albiſſimi vnc.2.
Miſce.fiat tragema.

Digitized by Google

VENTRICVLVM.

℞. Spec. Diarrhod. Abb. drach. 1.
Roſ. rub. ſicc. ſcrup. 2.
cotoneorum ſicc. ſcrup. 1.
coralli rubri ſcrup. 1.
Macis
caryophyllorum ana ſcrup. s.
cinnamomi ſcrup. 1.
Sacchari albi vnc. 3.
Fiat tragema.

HEPAR.

℞. Spec. Triſandali
Diarrhod. Ab. an. drach. s.
Sandali albi. citrini rub.
Roſ. rub.
sem. cicorij
lactucæ
endiuiæ
Scariolæ ana ſcrup. s.
Cinnamomi ſcrup. s.
Sacchari albiſſimi vnc. 2. s.
Miſce, & fiat tritura.

De

De pulueribus, Cap.42.

PVlueres Arabibus ſuffuſ,& Acohol vocantur ex variis medicamentis ſimplicibus commiſcentur, iiq; diuerſis corporis partibus adminiſtrantur,veluti, qui à vulgò Medicorum , & pharmacopæorum epithemata cordialia , & hepatica vocantur. Alij ſunt vtiles ad vulnera, & vlcera , idq; in variis corporis partibus & varias ob cauſas , vt pulueres capitales adſtringentes,ſarcotici erodentes, &c. Sed formulis res clarior euadet.

PVLVIS CAPITALIS calidus.

℞. Maioranæ Betonicæ
Pulegij
Calaminthæ
Stœchados
cort. mali citri
caryophillorum
Gummi iuniperi ana drach. 2.

Digitized by Google

Commiſtis omnibus, fiat puluis, capiti inſpergendus.

PVLVIS CAPITALIS temperatus.

℞. Stœchados drach. 1. s.
Roſarum rubrarum
Balauſtiarum
Maſticis, Macis
Olibani, Myrrhi ana drac. 1.
Nucum cupreſſi drach. 1. s.
Santalorum drach. 1.

Fiat puluis tenuiſſimus, commiſſurę coronali aſpergendus.

PVLVIS AD VVLNERA capitis.

℞. Ariſtolochiæ pulucrizatæ
Iridis, Panacis
Mannæ thuris, Farinæ erui
Squamæ æris ana drach. 1.

Miſce, & fiat puluis.

PVLVIS PRO EXITV ANI.

℞. Maſticis, Thuris
Nucum cupreſſi.

Antim

Antimonij
Malicorij
Glandium
Balauſtiarum ana drac.2.
In puluerem redacta aſperge.

PVLVIS AD PRÆGNANTES.

℞.Maſticis.Thuris ana drach.s
Sanguinis draconis
Myrtillorum.Boli armeni
Granorum tinctorum ana ſcru.s.
Tere,& huius drachma dactylum oſſis loco reple, vino madefacito, & papyro inuolutum,ſub calidis cineribus calefac.Da abortum timentibus.

De pulueribus purgantibus,
Cap. 43.

PVlueres purgantes fiunt ex ſimplicibus medicamentis purgantibus, vel ſpeciebus compoſitorum, additis ſemper ijs,quæ vehementiam eorum remittunt, & ſacchato. ◯ Singulorum verò ſimplicium medicamentorũ purgãtiũ pódera ex libro 4.

petenda ſunt. Qualitas verò ab ipſa morbi cauſa ſumenda. Dantur in vino, vel abſynthiaco, vel iuſculo, aut alio liquore conueniente, idq́ue ieiunis. Sed formulis res clarior erit.

I.

℞. rhabarbari electi drach. 2.
Spicæ indicæ
cinnamomi anna ſcrup. s.
sacchari ſcrup. 2.
Miſce, & fiat puluis purgatorius.

II.

℞. rhabarb. alb. ſiue mechoachæ dr. 1.
Gentianæ
cinnamomi ana ſcrup. s.
Fiat puluis purgatorib., in vino abſinthiaco ſumendus.

III.

℞. Fol. ſenæ drach. s.
Helleboris nigri ſcrup. s.
Zingiberis
Maſticis ana ſcrup. s.
Tritis omnibus & commiſtis, fiat

puluis

pulvis purgatorius.

IV.

℞.Rhabarbari ana ſcrup.2.
Foliorum laureolæ ſcrup.1.
Spicæ indicæ.gr.5.
Miſce,& fiat puluis, ſumendus cum vino abſinthiaco.

V.

℞.Specierum elect.de pſyllio
Diaphœniconis
Sacchari ana drach.s.
Commiſceantur ſingula tritura.

VI.

℞.Rhabarbari albi drach.s.
Fol ſenæ ſcrup.1.
rad.eſulæ
Zingiberis
Gentianæ ana ſcrup.s.
Miſce,& fiat puluis purgatorius.

De Dentifriciis, Cap.44.

DEntifricia,Gręcis ὀδοντοτρίμματα, vel odõtica dicuntur,ad cãdidos & immobiles dentes reddendos,

expoliendos, extergendos, ad laxa
gingiuas comprimendas, ad halitu
graueolentiam, diuerſimodè etian
ad alia præparantur, vel in tenuiſſim
pollinem affricata, vel liquida ad a
bluendũ, vel craſſiora effecta, & cir
cumlita: vt ſequentibus formulis pa
tebit.

I.

℞. Cornu ceruini vſti
Corallium rub.
Oſſis ſepiæ
Maſticis ana dracb. s.

His exquiſitiſſimè pulueriza tis, dẽ
tes & excarnes gingiuas affricato.

II.

℞. Aquarum menthæ
Saluiæ. Hyſſopi. an. vnc. 7.
Aluminis ſciſſi aſſati, & vino au
ſtero extincti drach. 2.
Nitri drach. 3.
Salis aſſi vnc. s.

Miſce, & diſtilla per alembicum, l

quo

quorque ad vſum ſeruetur.

III.

℞. Gallarum, balauſtiorum
Aluminis rupei
Thuris. Myrrhæ an a drach. s.
corall. rub. oſſis ſepiæ
Maſticis, ſanguinis draconis an. d. s.

Trita & cribrata excipiantur oxymelite, ſcillitico, & vſu exigente illinantur.

De pomis odoratis, Cap. 45.

POmum odoratum, eſt medicamẽtum, quod citra ignis acceſſionẽ naribus adhibetur, cerebrum odore ſuo alterans, in orbiculum pomi coactum. Componuntur ex ambra, moſcho, laſere odorato, ſtyrace, ſtacte, ſpica, nigella, maiorana, cariophylis, ligno aloe, ladano, roſis, ſantalis, caphura, & id genus aliis, vt ſequentibus formulis videre licebit.

I. ℞.

I.

℞.Styracis vnc.2.
Caryophillorum drach.s.
Laſeris odorati vnc.s.
Moſchi gr.15.Ambræ drac.s.
Cum aqua roſarũ,& ſtacte vni
tur,finganturque orbiculi odora

II.

AD CATHARRVM.

℞.Ladani Ligni aloes
Stiracis.Coſti.Spicæ ana vnc.s
Thuris
Galliæ moſchatæ
Myrrhæ ana vnc.s.
Nucis cupreſſi. Gummi iuniper
Nucis moſchatæ ana drach.1.
Cinnamomi.Caryophillorum
Nigellæ ana drach.2.
Moſchi gr.4.Ambræ ſcrup.1.
Cum aqua roſarum, & vino od
rato & modica cera, formetur p
mum.

I

Digitized by Google

III.

AD PEST

℞. Caphuræ. Ligni aloes. Stiracis
Flor. bugloſſæ ana ſcrup. 2.
Caryophillorum
Trium ſantalorum
Beem albi, & rubri
Myrrhæ. Calami odorati
Spicæ. Nucis moſchatæ
Thuris
Gummi iuniperi ana ſcrup. 1.
Succini. Croci
corall. rub.
Antiſpodij ana drach. s.
Sem. acetoſæ drach. 3.
Succi portulacæ
Succi mal. aurantiorum à vnc. 4.
Nymphea
coriandri torrefacti an. drach. 2.
Terræ ſigillatæ drach. 2.
Boli armeni vnc. s.
Ambræ

Moſchi

Digitized by Google

Moſchi ana ſcrup.s.
ladani, aqua roſ. & ace. infuſi v.s.
Terebinth.in aqua roſ.lotæ
Syr.ex cort.mali citri ana q.ſ.eſt
ad pomi figuram inducendam.

De ſuffimentis, Cap. 46.

SVffimenta.vel ſuffitus,aliis ſuffumigia,vel ſuffumigationes.Græcis Thymiamata: medicamenta ſunt ignitis carbonibus iniicienda; vel in trochiſco coacta,vel puluerata, ad odoris gratiam, ad tetros halitus expurgandos,ad capitis in ſubiectas partes defluxus,ad infarctus omnes, aurium tinnitus,& frigidas quaſcunque noxas:quę quidem ſi ad vterinos affectus parentur, vel quo muliebria ducant,vel quia euagantem vterum ſtabiliant,diuaricatis cruribus,ſuper infundibulum ſtragulis circundatum, euaporatorio intus oſculo, & muliere

re pannis diligenter ſuccincta, nec ad caput efferantur vapores, accipienda ſunt. Si autem patulo ore, auribúſue accipienda ſunt, per tubum, fiſtulámue, capite propéſo efferã tur, vel per ſe dẽ perforatã. Fiunt autẽ ex rebus odoratis, vt moſcho, zibetto, belzonio, ambra, ſtyrace, ladano, thure, gallia, maſtiche, &c. aut fœtidis, videlicet caſtoreo, galbano, bdellio, bitumine, lapide gargate, & id genus aliis. Odorata orbiculari forma, nunc maiore, nunc minore interdum glandes repręſentant, interdum auiculas, quę vulgo cypria vocantur: alias paſtillorum, vt qui ex alipta, vel moſcho, vel gallia moſchata inſcribuntur: alias pulueris craſſi modo fiunt, quæ è formulis cognoſcent ſtudioſi.

I.

℞. Laſeris odorati drach. 2.
Galliæ moſchatæ

cinna

cinnamomi
caryophillorum ana drach. I.
ligni aloes
Fol.lauri ana drach. I.

Trita excipiantur ſtacte, & informentur paſtilli pro ſuffimento odorato.

II.

℞ Galliæ moſchatæ drach. I.
Maioranæ. saluiæ
Roriſmarini drac. I. ſ.
Maceris drach. I.
Cinnamomi
Caryophillorum ana drach. I.
Fol. lau. drach. ſ. Ligni aloes ſcr. 2.
Moſchi gr. 3.

Terantur ſingula, & commixtis omnibus ſiat puluis, qui exigente vſu carbonibus viuis inſpergatur.

III.

SVFFITVS VTERINVS.

℞. Aſæ fœtidæ. Galbani
Myrrhæ. Caſtorei

Semi

Seminis rutæ ana drach.1.
Cinnamomi
Vnguis òdoratæ ana drach.2.
Sem.fœniculi drach.1.s.

Craſsiunculum puluerata, prunis inſperge. Ori admotus, vteri præfocationem repente depellit. Vuluæ adhibitus, mēſes prouocat, & eorum dolores paulò poſt ſedat.

De linimentis, Cap.47.

Linimenta ſunt, quæ liquida inunguntur. Fiunt ex oleo, adipe, butyro, ſeuo liquefactis, vel aliis, quę olei ſpiſſitudinem habent, vt ſtyrace liquida, myrrha liquida. Aliquando additur Terebinthina, vel mucilago, vel medulla quæ adipis temperaturæ, & conſiſtentiæ ſimilis eſt. Horum autē nulla certa quantitas deſcribitur, cōmuniter tamen Medici ad vnciam vnam olei, recipiunt butyri, adipis, cremoris ana drac.2. Qualitas oleorum, ab ipſo affectu deſumenda eſt. Pro-

Digitized by Google

prietas verò ab ipſa parte affecta accipitur. Vtimur his calidè duabus vel tribus horis ante cibum

OLEA CALEFACIENTIA ventriculum.

Oleum nucis moſchatæ
Oleum de abſynthio
Oleum menthæ.
Oleum Maſtichinum.
Oleum nardinum,&c.

℞.Olei maſtichini
Nardini ana vnc.s.
Succi menthæ drach.2.
Ceræ parum
Commiſtis omnibus fiat linimentum.

PECTVS.

Oleum amygdalarum dulcium.
Oleum amygdalarum amararũ.
Oleum irinum Liliorum.
Oleum chierinum,&c.

℞.

Digitized by Google

℞.Olei amygdalarum dulcium
Irini ana unc.
Butyri recentis
Pinguedinis gallinæ
Cremoris sem. lini an. drach. ſ.
Commiſceantur, & fiat linimentum.

HEPAR.

Oleum amygdalarum amararum
Oleum nardinum
Oleum de abſynthio
Oleum maſtichinum
Oleum nucleorum perſicorũ, &c.

SPLENEM.

Oleum de capparibus.
Oleum liliorum.
Oleum ſpicæ.
Oleum de behen.

VTERVM.

Oleum anethinum.
Oleum irinum.
Oleum cheirinum
Oleum ſpicæ
Oleum de caſtoreo, &c.

ARTICVLOS.

Oleum nardinum
Oleum rutaceum
Oleum nucum
Oleum nucis moſchatæ, &c.

NERVOS.

Oleum coſtinum
Oleum maſtichinum
Oleum lumbricorum
Oleum de euphorbio
Oleum de piperibus
Oleum anithimum, &c.

OLEA REFRIGERANTIA

CAPVT.

Oleum de papauere
Oleum mandragoræ, &c.

PECTVS.

Oleum violarum.
Oleum nenupharium, &c.

VENTRICVLVM.

Oleum cotoneorum
Oleum myrthinum
Oleum myrtillorum

Digitized by Google

Oleum roſaceum
Oleum omphacinum,&c.

HEPAR.

Oleum roſaceum
Oleum myrtinum
Oleum cotoneorum
Oleum lentiſſinum, &c.

RENES.

Oleum nenupharium,&c.

VTERVM.

Oleum nympheæ.
Oleum lentiſcinum
Oleum myrtillorum
Oleum cotoneorum.

OLEA SICCANTIA.

Oleum nucum
Oleum nardinum.
Oleum ricinum,&c.

OLEA HVMECTANTIA

Oleum commune recens.
Oleum amyg. dulcium
Oleum violaceum.
Oleum ſeſaminum ,&c.

OLEA ASTRINGENTIA.

Oleum maſtichinum.
oleum menthæ.
oleum de abſinthio.
oleum roſaceum.
oleum myrtinum.
oleum œnanthinum,&c.

OLEA EMOLLIENTIA.

Oleum lini.
oleum narciſſinum.
oleum ſtyracis,&c.

OLEA LAXANTIA.

Oleum amygd.dulcium.
oleum oliuarum.
oleum iaſminum.
oleum ſeſaminum,&c.

RAREFACIENTIA.

Oleum anethinum.
oleum chamomelinum,&c.

OLEA DIGERENTIA.

Oleum amygdalarum amararum
oleum nucum.
oleum oliuarum antiquum.

oleum

Digitized by Google

oleum rutaceum,&c.

DETERGENTIA.

Oleum tartari
oleum myrrhæ.
oleum de frumento.
oleum ouorum
oleum ſambucinum.
oleum balaninum
oleum ricinum.
oleum raphaninum,&c.

GLVTINANTIA.

Oleum myrrhæ
oleum nicotianæ.
oleum balſaminæ.
Balſamum,&c.

SOMNVM INDVCENTIA.

Oleum de papauere
oleum mandragoræ
oleum malorum aureorum
oleum nenupharinum
oleum hyoſciaminum,&c.

DOLOREM SEDANTIA.

oleum anethinum

Oleum chamęmelinum
Oleum laurinum
Oleum cheirinum
Oleum ſambucinum
Oleum liliorum alborum
Oleum moſchelinum
Oleum lini
Oleum mal.aureorum,&c.
℞. olei anethini.
chamomelini
liliacei
è ſemine lini ana vnc.2.
adipis caponis
anatis
Cremoris ſem.altheæ ana drac. 2.
Commiſtis omnibus fiat linimentũ.

De vnguentis.Cap.48.

VNguenta craſſiori conſiſtentiæ ſunt,quàm linimenta,& valentiora,quæ vnguinoſo ſuo corpore partibus illita, & cereo quodam lentore craſsitudinem adepta inhærent.Fiunt ex

ex oleis,pulueribus,& cera:interdum etiam adipe,butyro, mucilagine, lachrymis, & gummi, &c. Species & olea iuxta affectuum, quibus adhibentur vnguenta, diuerſitatẽ variantur. Sic quoque eorum proprietas, pro locorum affectorum varietate immutanda eſt: Cera,vt conuenientem nanciſcatur cõſiſtentiam,adiicitur. in his autem componendis hodie plerique obſeruant, vnciæ vni oleorum, drachmam vnam ſpecierum;& drachmas duas ceræ commiſceant. Sed præſtat ceræ quantitatem eius qui componit arbitrio,ac iudicio relinquere,vt is ſcilicet addat, quantum ab iuſtam vnguenti conſiſtentiam ſatis eſt, vt in ſequentibus formulis patebit. Porrò vtimur his calidè duabus,vel tribus horis ante cibũ.

I.

℞. Olei maſtichini
nardini ana vnc.s.

Nucis moſchatæ
Macis
Caryophillorum ana. ſcrup. 1.
Ceræ quantum ſufficit
Fiat vnguentum.

II.

℞.Olei cotoneorum
Roſacei
Myrtini ana vnc.s.
Balauſtiorum
Sanguinis draconis
Boli armeni
Roſarum rubrarum ana ſcrup.s.
Ceræ albæ,quod ſatis eſt.
Miſce,& formetur vnguentum.

III.

℞.Olei de capparibus
Liliorum alb.
Irini ana vnc.s.
Cremoris altheæ
Fœnugræci
Sem.lini ana ſcrup.2.
Pinguedinis gallinæ

An

Anſeris
Taxi ana drach.s.
Medullæ cruris vituli ſcrup.2.
Cort.rad.capp.
Tamaricis ana drach.s.
Centaurij minoris drac.1.
Coſti ſcrup.s.
Ammoniaci
Galbani
Bdellij ana ſcrup.1.

Diſſolutis gummi in aceto, cum cera quantum ſatis eſt, formetur vnguentum.

VNGVENTA VSVALIA calida.

Vnguentum Arrogon.
Vnguentum Marciatum.
Vnguentum ſtomachicum.
Vnguentum Philagrij.
Vnguentum diarrhea
Vnguentum ex bdellio.
Vnguentum Bernardinum,&c.

FRIGIDA.

Vnguentum roſatum.
Vnguentum violatum.
Vn guentum refrigerans.
Vnguentum populeon
Vnguentum caphuratum , &c.

ASTRINGENTIA.

vnguentum comitiſſæ
Defenſiuum magiſtrale.&c.

EMOLIENTIA.

Vnguentum dialthea
Vnguentum reſumptiuum.
vnguentum de artanita minus
Vnguentum ex bryonia,&c.

ABSTERGENTIA.

Vnguentum apoſtolicum.
Vnguentum album
vuguentum de minio.
vnguentum baſilicum
Vnguentum Aegyptiacum.
vnguentum viride.
vnguentum citrinum
vnguentum rubrum

pſo

pſoricum
vnguentum de lithargyro
vnguentum de tutia.
vnguentum ad pediculos
vnguentum mercuriatum, &c.

SARCOTICA.

Vnguentum aureum
vnguentum diaponpholygos
vnguentum ceraſeos.
vnguentum apoſtolicum, &c.

GLVTINANTIA.

vnguentum potabile
vnguentum aureum
vnguentum citrinum.
vnguē. deſiccariuum rub. &c.

ERODENTIA.

pſoricum
vnguentum Ægyptianum
vnguentum apoſtolicum.
vnguentum ex cantharidibus.

EXTRAHENTIA.

vnguentum fuſcum, &c.

DO

DOLOREM SEDANTIA.

vnguentum anodynum.
vnguentum D. Gereonis.
vnguentum ad hæmorrhoides
vnguentum pectorale
vnguentum ad oculos, &c.

SOPORIFERA.

Vnguentum populeon.
Vnguentum ſomniferum, &c.

PVRGANTIA.

Vnguentum Agrippæ,
Vnguentum de Artanita maius.
Vnguentum ad vermes, &c.

De fomentis, *Cap*. 49.

FOmenta, hoc eſt, decocta partibus applicita, illas ſuo calore fouentia, & flatus diſſipantia, vel per halitus digerentia, humectantia, lenientia, atque alia ex vi coctorum præſtantia, in veſica excipi, vel ſpongia, linteóue filo duplicato, aut laneo panno craſſiore imbuto, & expreſſo, adhiben

adhibentur & liquida vocari poſſunt. Fiunt autem vel ex aqua calida, vel vino, vel oleo, vel decoctis herbarum, florum & ſeminum, ad tertias, vel dimidias: interdum etiam ex decoctis cataplaſmatum. Adhibentur autem oculis, thoraci, ventri, iecori, lieni, renibus, veſicæ, vtero, &c. Vtimur his ſæpe ante quam vel cataplaſmate, vel vnguentis vtamur, quo pori aperiantur, partes relaxentur, & quodammodo viam muniant aliis remediis. Ante tamen corporis euacuationem non ſunt temerè adhibenda: tunc enim plus humorum, ad calefactam partem traheretur, quam id ſit, quod diſcutitur. Præterea in febribus ante acceſſionem ipſis vtendum, ſed non ſtatim per initia, neque cùm copia humorum in toto corpore ſuperat. Quod ad ingredientium quantitatem attinet, pro ſingulis manipulis vel duobus, herbarum,
ibra

libra vna humoris addēda eſt. S
mulis res clarior erit.

I.

℞. Florum chamomillæ. Melilo
Anethin. Altheæ, ana M. s.
Sem. lini. Fœnigræci.
Aniſi. Fœniculi ana vnc. s.
Coquantur in ſufficienti qua
te aquæ vſque ad conſumpti
medietatis: deinde ſpongia, vel
duplicato adhibeatur parti

I I.

℞. Maluæ M. 1.
Flor. Chamomillæ
meliloti. anethi ana M. s.
sem. lini. Fœnigræci ana
Coquantur in lib. 2. aquæ a
dietatem vſque, fiatque fome
quod vel in vtre, vel veſica, ve
laneo, vel linteo duplicato ad
tur.

I V.

℞. Rutæ M. s.

L

Linguę ceruinæ
Centaurij min.ana M.1.
Rad.altheæ vnc.1.
Semen lini vnc.s.
Cort.capparorum vnc.s.

Coquantur in aqua, & aceto q.ſ. ad tertias, deinde ſpongia in iure decocti madefacta lieni applicentur.

De epithematibus. Cap.50.

EPithemata, id eſt liquida medicamenta, componuntur, ex aquis deſtillatis, affectui, & parti affectę propriis, adiectis pulueribus, vel ſpecieb. aliquot, interdum etiam vino, & croco, interdum aceto, pro partis affectæ natura. Quibus omnibus ſimul mixti, & agitatis, intinguntur panni linei tepidi, & madefacti, leniterque expreſſi parti applicantur, & ſubinde mutantur, ne calefacti corpus calefaciāt. Nunc ſindone, vel laneo panno ex chermes infectis, iiſdémque immerſis admouentur. Admouentur ſæpius

iecori & cordi : rarius autem fronti, pectori, ventriculo, lieni, renibus, & teſtibus, His quæ cordi applicantur aliquid vini optimi, & croci miſcetur, alijs verò, quæ iecori vel lieni, aceti parum, & aſtringentia aliqua: quæ autem ventriculo, aſtringentia aromatica, ad robur parti inducendum. Applicantur autẽ poſt euacuationem factã, vel poſt sãguinis miſſionẽ, & potiſſimũ in febriũ ſtatu, in quo omnia ſunt ſæuiſſima. Frequẽter iis vtẽdum, ſerò & mane. In ſumma quoties pars aliqua inflammatur, aut alia calida affectione afficitur, menſura epithematum libram non excedit: communiter autem ſe libram, vel vnc. 10. continet. Sic autem ea magna ex parte miſcẽtur, vt libræ vni liquorum drach. 4. s. aut drach. 2. ſpecierum reſpondeãt. Quæ vinum, & crocum (vt cordialia epithemata) recipiunt, eum modum in illis miſcendis ſeruant, vt libræ li-

quo

quorum vncia vna vini, & croci aliquot grana, adiiciantur. Quæ verò acetum (vt in epithematis hepaticis, & ſpleniticis) expoſcunt, iis pro libra vna aquarum vncia ſemis aceti ſufficiet, vt in formulis patebit.

Vtimur autem his in febribus hecticis & ſqualidis, ardentibus, peſtilentialibus, viſcerum inflammatione, & totius corporis incendio: item in cordis palpitatione, cardiaca paſſione, eryſipelate, & virium imbecillitate, &c.

EPITHEMA PRO FRONTE I.

℞. Aquarum roſarum vnc. 4.
Aceti albi vnc. 2.
Olei roſati vnc. 1.
Miſce, & hoc linteis duplicatis imbutis fronti tepidè admoueatur.

II.

PRO CORDE.

℞. Aquarum roſarnm vnc. 4.

Digitized by Google

Borraginis
Bugloſſæ
Meliſſæ ana vnc.3.
Vini odorati vnc.1.
Aceti vnc.s.
Spec. diagemmæ drach. 1.
Ligni aloes
Cort. mali citri
Oſſis de corde cerui
Eboris an. ſcrup.s. Croci gr.6.
Commiſtis omnibus fiat epithema.

III.

PRO HEPATE.

℞. Aquarum endiuiæ vnc.4.
Cichorij
Lactucæ
Abſynthij ana vnc.2.
Acetoſæ vnc.3.
Solani vnc.s.
Aceti vnc.s.
Spec. diarrh. Abb. drach.1.
Triſantali ſcru.1.
Santali rubri ſcru.s.

Miſtis

Miſtis omnibus formetur epitema.

De ſacculis, Cap. 51.

SAcculi fiunt aut ſicci, ſiue aridi: aut liquore aliquo madidi, ex herbis, floribus, radicibus, ſeminibus, & id genus aliis, cōciſis, & leuiter cōtuſis, quadrati frequētius, vel ad mēbrorū patiētiū formā figurātur: ex ſerico videlicet cordi, & capiti admouēdi: alii verò ex panno lineo: conſuunturq́; acu tranſuerſum miſſa, ne ſcilicet ea, ex quibus conſtant, in vnam omnia partem labantur ac declinent. Sicci verò ante admotionem, teſta calente ſuperponi, vino aut aceto irrigata, ad vnciam vnam, vel vnciam vnam & mediam, ac ſubinde contracto calore partibus adhiberi. Humidi autem locis dolentibus applicantur, ad dolores ſedandos, humores crudos concoquendos, ad mollificandum, ac diſcutiendum. Prius autem comprimēdi ſunt, quam loco dolenti admoueā-

tur. Sed formulis res clarior erit.

CAPITALIS.

I.

℞. Maioranæ
Florum chamomillæ
Stœchados ana M.s.
maſticis. maſcis.
Cubebarum
nucis moſchat.
cort. mali citri.
Roſ. rub. ſcru. 1.
corall. rub. ſcru. 1.
Salis vſti. ſcru. 4.
Contuſa in ſericum demittantur, formeturque ſacculus, ſiue cucupha.

I I.

℞. Lauendulæ
roſmarini.
Chamom. an. M. 1.
Saluiæ. Maioranæ
meliloti ana M.s.
Roſarum rub. M. 1. s.
Stœchados M.s.

Fol.

Digitized by Google

Fol.ſenæ drach.2.
Caryophil.Macis
Nucis moſc.ſcrup.2.
Contuſis omnibus,fiat è ſerico ſacculus capitalis.

CORDIALIS.

III.

℞.Florum borraginis
Meliſſæ
Bugloſſæ
Santalorum omnium
Behen albi,& rubri
Boli armeni
Oſſis de corde cerui an. drach. 1.
Roſ.rub.drach.2.
Flor.chamæmeli
Roriſmarini ana drach.1.s.
Corall.rub.
Sem acetoſæ
Cort.mali citri anna drach.s.
Ligni aloes

Antiſpodij ana ſcrup.s.
Croci.ſerici crudi an.gr.10.
Caphuræ ſcrup.s.
Contritis omnibus fiat è ſerico ſacculus.

CORDIALIS CALIDVS.

IV.

℞. Florum borraginis
Bugloſſæ
Roſarum
Meliſſæ ana M.1.
Cinnamomi electi
Caryophillorum
Macis ana drach.s.
Ligni aloes ſcrup.1.
Cort.mali citri
Spec.diambræ ana drach.1.
Oſſis de corde cerui ſcrup.s.
Croci ſcrup.1.
Terantur omnia fiat è ſcrico ſacculus cordi admouendus.

CORDIALIS FRIGIDVS.

V.

℞.Roſarum rubrarum
Flor.bugloſſę
Borraginis ana drac.2.s.
Fol.myrthi.cors.citri
coral.alb.& rub.
coriandri præparati
santalorum omnium an.dr.1.s.
caphuræ ſcru.2.
Miſce & fiat ſacculus cordialis.

VI.

CORDIALIS TEMPERATVS.

℞.Santalorum alborum
ros rubrarum
corall.amborum
antiſpodij caphuræ
fol.myrti
fol.borraginis ana dra.5.
behen albi,& rubri
cort.mali citri
nucis moſchatæ
Serici vſti ſpicæ

℥ Oſſis de corde cerui.
granorum tinctorum
fol.lauri
caryophillorum
ligni aloes
Roſmarini
meliſſæ cubebarum an.ſcr.1.
moſchi gr.4.
ambræ.Croci ana gr.3.
Contritis omnibusfiat ſacculus cordialis.

VII.

SACCVLVS AD FLATVS ventriculi.

℞. Sem aniſi
Apij Fœniculi.
Seſeleos.Oluſatri
rutæ ana M.s.
Calamin origani an.M.i.s.
hyſſopi.Pulegij ana M.1.
rutæ ſiccę. ſthæcados.
chamedryos
chamepithyos ana M.1I.

ab

abſinthij M.2.
cinnamomi
Caryophillorum
calami aromat.ana drac.2.
Macis drac.3.
Tritis omnibus, fiat ſacculus ſtomachalis.

SACCVLVS HVMIDVS ad fluxum ventris.

VIII.

℞.Myrtillorum Rhois
Coriandri
Chamomillæ
Origani
Balauſtiarum ana M.1.s.
Cort.granatorum
Hypociſtidis
Sem.roſarum ana M.1.
Rad.verbaſci
Dipſaci
Cort.& rad.mori ana M.2.
Conciſis & tritis, fiat ſacculus, in vino nigro auſtero coquendus, cui

ex

expreſſo ſuperſedeat æger.

SACCVLVS HVMIDVS AD dolores, mollificationem, & diſcutionem.

IX.

℞. Forum chamomillæ P.2.
Summitatum anethi
Origani
Meliloti ana P.s.
Fænugræci
Sem. lini ana vnc.1.
Maluæ. Altheæ
Violarum ana M.s.

Contuſis omnibus, fiant ſacculi duo, in aqua vel lacte vaccino coquendi, qui expreſſi alternatim loco dolenti applicentur.

De cataplaſmatis. Cap. 52.

CAtaplaſmata fiunt ex herbis viridibus, radicibus, floribus fructibus & ſeminibus, ad mollitudinem vſque coctis, in aqua, oleo non adiecto.

Fiunt

Fiunt autem cataplaſmata, ad varias intentiones, quandocunque ad doloris ſedationem ad, remollitionē duritiei, ad reſolutionem, ad maturationē, ad exiccationē & cōſumptionē humorū, & vaporū in promiſcuis affectibus promiſcuæ intentiones in cataplaſmata cōmiſcentur: vt remolientia cum diſcutientibus & diſcutientia cum remollientibus, vt ſequentibus formulis videre licebit.

Porrò cataplaſmata ſupra omnes partes dolentes aut inflammantes applicari poſſunt. Quod ſi hypochondriis calefacientia, & diſcutientia cataplaſmata applicanda ſint, niſi antea vacuato corpore, adhiberi minimè debent. Attrahunt enim totius corporis excrementa.

I.

℞. Maluæ. Altheæ.
Violarum chamomil. an. M. I.
rad. altheę vnc. I.

Fœnu

Fœnugræci
sem.lini ana vnc.s.

Coquantur in aqua donec moleſcant, deinde contundantur, & fiat cataplaſma.

I I.

℞.rad.altheæ.
liliorum alb.Ireos ana vnc.1.
flor.chamomillæ.
Meliloti.Anethi ana.P.1.
maluæ.Biſmaluæ.
violarum ana M.2.
sem.lini
Fœnugræci ana vnc.s.
Baccarum lauri drac.2.
Croci ſcrup.s.

Coctis, & contuſis, fingatur cataplaſma.

I I I.

℞.Plantaginis.Polygoni
burſæ paſtoris Numulariæ
saniculæ
conſolidę medię.viridium an.M.1.

Coſtis

Coſtis & contuſis omnibus formetur cataplaſma.

De emplaſtris, Cap. 53.

EMplaſtra hodie dicuntur, quæ ex herbis, floribus, radicibus, fructibus, ſeminibus, & farinis in aqua coctis componuntur, additis, axungiis, vel oleis prout res expoſcit.

Plantarum autem, vel alterius materiæ ſingulis faſciculis olei, vel adipis ſingulæ vnciæ, vel ſeſcuntiæ miſceri debent.

Poſſunt autem ſupra omnes partes dolentes, aut inflammatas applicari, euacuato prius corpore, & quidem ante cibum.

Doloribus leniendis, tumoribus conquoquendis, vel digerendis maximè accommodata ſunt.

I.

℞. Maluæ. Altheę
Meliloti
Chamomillæ ana M. I.

Ra

Rad.altheæ vnc.s.

Contuſa coquantur in aqua vſque ad iuſtam craſſitudinem, cui adde.

Olei chamomelini

Liliorum alb.ana vnc.2.

Iterum bulliant, fiatque emplaſtrum.

II.

℞.Flor.anethi

Chamomillæ

Verbaſci ana M.1.s.

Meliloti M.s.

Farinæ fœnugræci

Sem.lini ana vnc.s.

Contuſa bulliant in aqua, donec in craſſitudinem iuſtam coeant, deinde adde

Olei anethini

Camomelini ana vnc.2.

Ebulliant iterum, & formetur emplaſtrum.

III.

℞.Meluæ.Biſmaluæ

Vio

Violariæ ana M.I.
Rad.altheæ
Liliorum alb.ana vnc.I.
Flor.anethi
Chamomillæ
Meliloti ana P.I.
Farinæ hordei
Fænugræci ana P.I.
Farinæ hordei
Fænugræci ana vnc.s.
Croci ſcrup.s.
Contuſis,& coctis,adde
Axungiæ,Anatis
Anſeris ana vnc.I.
Medullæ cruris vituli
Butyri recentis ana vnc.s.
Olei Liliorum alb.
Irini ana vnc.I.
Bulliant iterum,fiatq; emplaſtrum
℞.Mice panis in lacte remollitæ,
& incoctæ quantum ſufficit.
vitellorum ouorum N.I.
olei de papauere q.ſ.

Croci gr. 12.

Miſce, & fiat emplaſtrum.

De Cerotis. *Cap. 54.*

CErotum olim à cera nuncupatum, hodie ex pulueribus, oleo, cera reſina, pice, & id genus aliis concinnatur. In huius cõpoſitione idem, quod in vnguentis, pondus nonnulli obſeruant Medici, vt ſcilicet vncia vna oleorũ, drachmæ vni, aut drachmæ vni & ſemis ſpecierum reſpondeat. Ceræ verò quartas pars olei eſſe debet: vtpotè ſi acceperit olei vnc. 2. ceræ ſit vncia media. Si verò ſcribatur ceræ parum, ſit eius ſexta pars, aut ſeptima. At ſi liquidum ceratum, vt in fracturis paretur, duplicatum: ſi ad emplaſtri figuram, olei & ceræ tantundem: atq; iuxta ambientis, & ceræ naturam, idq; magis & minus, pro Medici ſcopo, id quod in pice, reſina, terebinthina ſeruãdũ. Porrò ſpecierum, & oleorum qualitas, ab ipſo affectu

affectu deſumēda eſt. Adhibētur vētriculo, hepati, lieni, pectori, vtero, & oſſibus fractis, ita tamen, vt eorundem figura, cui admouentur, ſimilis ſit: vt ventriculo ſcutiforme: iecinori, lunatum: lieni, ſoleatum, ceratum effingatur. Acu etiā tranſuerſim tranſmiſſo, conſumuntur: atque ante cibū ſtomacho ieiuno applicantur. Stomachica cibi tempore ſeponuntur.

I.

℞. calami odorati
Cinnamomi ana drac. 1.
Macis
Caryophyllorum ana dra ß.
nucis moſchatæ drac. 1.
roſarum rub. drac. 2.
Maſticis
Ladani ana drach. 1.
Olei abſinthini
Maſtichini ana vnc. 1. ß.
Menthæ

Digitized by Google

Cotoneorum ana vnc.1.
Ceræ vnc.10.
Reſinæ terebinth.parum.
Commiſtis omnibus,fiat cerotum ventriculo adhibendum ; & ſerico obducatur.

II.

℞.Croci
Chryſocollæ ana drach.1.s.
Piperis albi drach.1.
Ammoniaci,ſucco rutæ ſol.
Medullæ cruris vituli ana vn. 1.
Pinguedinis gallinæ
Anſeris
Anatis ana vnc.s.
Olei de capparibus
Cotoneorum
Nardini ana vnc.6.
Ceræ quantum ſatis eſt, miſce & fiat cerotum pro ſplene.

III.

℞.Arthemiſiæ
Sabinæ.Abrotoni ana vnc.1

Digitized by Google

Nucis moſchatę
Calam.aromatici
Cinnamomi ana ſcrup.2.
Serapini
Opopanacis an.vn.1.s.
Olei nardini
Irini liliorum alb.an vnc.1.

Diſſolutis gummi in vino,cum cera, quod ſatis eſt, formetur ceratum vtero applicandum.

De Scutis. Cap.55.

SCuta ex pulueribus medicamentorum ſiccorũ conficiuntur. Pulueres autem non debẽt excedere vnciam vnam,& ſemis,ad ſummum: ſępè ſuffi it vncia vna, aut drachmæ ſex, vt ex formula ſequenti patebit. Fiunt autẽ pro ſtomacho, ad intemperiem aliquam corrigendam, & ad robur illi addendum. Vires ſupplent vel vnguentorum, vel emplaſtrorum.

℞. Abſinthij. Menthæ

Maioranæ. Siccorum an. ſcrup. 2.

Caryophilllorum

Galangæ

Xyloaloes ana ſcrup. 2.

Cumini

Corallorum rub. ana drach. 1.

Cinnamomi

Roſ. ru. an. drach. 1.

Fiat puluis, ex quo fiat ſcutum, cum pauco bōbice, acu tranſuerſim con ſuto, inter duas ſindon es.

De embrochis. *Cap. 56.*

EMbrocha, Latinis irrigatio dicitur eſt, vbi ex alto pluuiæ inſtar in partem aliquam fit diſtillatio. Differt à fomento humido, quòd hoc ſpongia, vel pannis dēſis, in decoctione madefactis vtamur, illa verò pars ex alto irrigetur.

Componitur ex herbis, floribus, radicibus, ſeminibus, & id genus aliis, decoctis in aqua, aut vino, aut lixiuio, vel

vel oleo. Adijcitur autem magna ex parte ad manipulos duos plantarum, libra vna liquorũ, atque quoad medietas abſumatur, decoquitur. Vtimur iis calidis, ad ſomnum conciliandum, ad dolores capitis finiẽdos, aliarumque partium fracturas, & contuſiones.

I.

℞. Lactucæ. Violarum
Saluiæ
Roſarum
Anethi ana. M. 3.
Cort. rad. mãdragoræ drach. 6.
Flor. nympheæ
Cucurbitæ ana. M. 2.
Sem. papaueris albi drach. 2.
Sem. lactucæ. Portulacæ
Cucurbitæ ana vnc. s.

Coquantur in lib. 10. aquæ fontanæ vſque ad dimidij conſumptionem, fiatque irrigatio ſomnifera.

II.

℞. Florum roſarum
Violarum
Nympheæ ana M.s.
Fol.ſalicis M.1.
sem. Lactucæ
Portulacæ
Cucurbitæ ana drach.1.
Papaueris drach.s.

Coquantur in lib. 1. s. aquæ fontanæ ad tertiæ, partis vſq; conſumptionem, fiatq; embrocha.

III.

℞. Betonicæ Maioranæ
Lauendullæ. Chamomillæ
Origani. Hyſſopi ana M. 1.

Coquantur in tribus lib. aquæ ad conſumptionẽ partis dimidiæ, fiatq; irrigatio.

De Balneis, *Cap.* 57.

INſeſſio; inſeſſus, Græcis ἐγκάθισμα vulgò ſemicupium, balneum particulare eſt, cui ægri ad ventriculum,

vſque

vſque tantummodo inſident, cruribus & brachiis exemptis. Fiunt ex decoctione herbarum, florum, radicum, & ſeminum, quæ omnia pro morbi natura variantur. Herbarum autem quantitas ſit à manipulus quinque ad octo, vel decem: radicum ab vnc. 2. ad vnc. 4. ſeminum à drach. 6. ad vnc. 5. vel drach. 6. aquę verò quātum pro inſeſſu ſufficere videtur. Imponuntur medicamenta ſacculo, & in aqua ad tertias vſquę coquuntur.

Vtimur his in renum, veſicæ, coli, ani, & vteri malis, & quidem temperatè calidis, duabus, aut tribus horis ante cibum, corpore prius purgato, vel ſaltem alui, & veſicæ excrementis depoſitis: non autem vbi crudis, & malis humoribus corpus eſt refertū. Mora autem in eo, ad horam eſſe debet, plus minúſue, tum pro affectus vehementia, tum virium imbecillitate, capite operto, ne eo oppleatur.

PRO DOLORE NEPHRITICO.

℞. Maluæ. Altheæ
Parietariæ
Chamomillæ
Meliloti
Anethi
Betonicæ
Origani
Calamenthi
Abrotani ana M. 1.
Rad. altheæ vnc. 3.
Sem. lini
Fœnigræci
Aniſi
Fœniculi ana drach. s.
Furfuris P. 4.

Ponantur omnia in ſacculo, & fiat decoctio, in ſufficiente quantitate aquæ, pro ſemicupio.

II.

℞. Saxifragiæ
Maluæ. Parietariæ

Altheæ

Digitized by Google

Altheæ ana M.1.s.
Cicerum rub.drach.2.
Sem.petroſelini
Lini. Fænigræciana drach.2.

Coquantur ſingula in aqua iuſtæ quantitatis ad tertias, pro inſeſſione.

PRO DOLORE COLICO III.

℞.Chamomillæ
Anethi.Origani
Calamenthi ana M.1.s.
Mal.Parietariæ an.M.1.
Sem.lini
Fœnigræci
Aniſi
Fæniculi
Carui
Cumini ana vnc.1.
Baccarum lauri vnc.s.

Quæ omnia incluſa ſacculo, coquantur in aqua ad tertias, pro ſemicupio.

PRO

Digitized by Google

III.

PRO MENSIBVS RETENTIS.

℞.Arthemiſiæ.Sabinæ
Calaminthi.Marrubij
Chamomillæ.Meliloti
Pulegij,Saluiæ
Matricariæ ana M.1.
Rad.petroſelini
Apij ana vnc.1.
Ciperi M.1.
Granorum iuniperi M.2.
Coquantur pro inſeſſu.

IV. PRO FLVORE NIMIO menſtruorum.

℞.Burſæ paſtoris
Plantaginis
Polygoni
Equiſeti ana M.2.
Conſolidæ maioris vnc.2.
Malicorij
Balauſtiorum ana vnc.s.
Coquantur omnibus, in tribus aquæ pluuialis partibus, & quarta vini nigri

nigri auſteri non inſeſsione.

V.

PRO DOLORE ARTHRITICO

℞.Betonicæ.
Maioran 6.
Roriſmarini
Stœchados
Saluiæ.Hyperici
Chamædryos
Chamepityos
Fol.lauri
Origani Serpylli
Chamomillæ ana M.1.
Rad.acori
Altheæ ana vnc.2.
Fœnugræci vnc.4.
Omnibus in ſacculo poſitis,coquãtur ad tertias pro balneo.

De collutionibus & ablutionibus, Cap.58.

COllutionibus vtimur in doloribus dentium:ablutionibus verò ad

ad prouocandum ſomnum, & laſsitudinem diſcutiendam.

Abluuntur caput, pedes, manus, & axilæ Capitales ablutiones, ex herbis, & floribus capitalibus, in lixiuio coctis, componuntur, axillarum, exaſtringentibus: vt oleaſtro, lentiſco, additis quibuſdam odoratis, vt roſi, in lixiuio. Pedum verò, ex herbis, floribus, vel calidis vel frigidis, in aqua, vel lixiuio coctis. Horum autem quantitas communiter à manipulis 4. ad manipulus octo vel decem. Qui frigidi & humidi natura ſunt, capitalibus lotionibus, rarius: qui verò calidi, & ſicci, frequentius vtantur.

Capitis autem lotiones calidæ exhibendæ manè ante cibum, corpore recrementis vacuo, ſic tamen, vt ſtatim caput abſtergatur linteis calidis, & exiccetur. Pedũ verò lotiones, manè vel veſperi ante cibum, vel etiam ante ſomnum: non autẽ pedes rurſus abſter

abſterge ndi,ſed linteo humido inuol uendi ſunt.

Porrò collútiones fiunt ex herbis, radicibus, corticibus, ſpeciebus aromaticis,& aliis,id genus,in vino, vel aceto decoctis, vt in ſequentibus for mulis patebit.

I.

℞. Piperis albi
Longi
Cubebarum
Pirethri drac. 1.s.
Sem. hyoſcyami drac. s.
Cort. rad. capp.
Mori. Mandragoræ ana. drac. 1.
Contundantur ſubtiliter, & in vino nigro coquantur ad dimidij conſumptionem: teneatur in ore, & cum infrigidari ceperit, expuatur.

I L.

℞. Hyſſopi M. s.
Abſynthij M. 1. Maſticis
Malicorij

Zingi

Digitized by Google

Zingiberis ana drach 1.
Macis ſcrup.s.
Contuſis omnibus, coquantur in aceto, vel aqua & aceto, æquis partibus ad dimidij vſque conſumptioné.

III.

ABLVTIO CAPITIS, IN materia frigida.

℞. Origani
Calamenti
Pulegij ana M.1.s.
Saluiæ
Roriſmarini
Maioranæ ana M.1.
Chamomillæ ana M.1.
Baccarum lanri.1.s.
Coquantur in lixiuio ad tertias, fiátque capitis ablutio.

IV.

PEDVM ABLVTIO an ſomnum.

℞. Fol. ſalicis
Vitis

Maluæ

Maluæ
Violarum
Flor. chamomillæ
Nenupharis ana M. 1.
Cort. papaueris vnc. 1.

Fiat decoctio cum aqua, qua lauẽtur pedes genua, & brochia bis, vel ter, ante cœnam.

De pondere, & menſuris, Cap. 59.

PONdera, quibus hodie Medici vtuntur, hæc ſunt.

LIBRA, vncias duodecim pendet, & hæc eſt officinis vſitata: huius autem hæc eſt nota, lib.

DEVNX, vnciæ vndecim.
DODRANS, vnciæ nouem.
BES, quaſi bis triens, vnciæ octo.
SEPTVNX, vnciæ ſeptem.
QVINCVNX, vnciæ quinque.
TRIENS, quatuor vnciæ.
QVADRANS, tres vncę.
SEXTAM, duæ vnciæ.
SESCVNCIA. ſeu ſeſcunx, vncia

vna,& ſemis.nota vnc.1.s.

SEMIS,vel Semiſsis, id eſt dimidium.Sic ſcribitur S.

VNCIA, duodecima pars libræ, conſtat drachmis octo, cuius talis eſt nota vncia.

AVREVS,Arabum, & Denarius Romanus pendet drachmam vnam, & inſuper ſeptimam eius partem,vnde ſeptem denarij vel aurei, conſtituunt vnciam.Sic notatur,X.

DRACHMA,pendet grana ſexaginta,ſeu ſcrupulos tres,& eſt octaua pars vnciæ.Huius hęc eſt nota,drach.

SCRVPVLVS,pẽdet obulos duos ſeu grana viginti.Sic notatur ſcrup.

OBVLVS, pendet grana decem, ſeu ſcrupulum dimidium. Sic autem ſcribitur obulus.

GRANVM, minimũ pondus eſt, quo vtimur. Sumimus autem grana piperis albi, ſi alia pondera deſunt, quorum,viginti ſcrupulum,ſexaginta drachmam

drachmam conſtituũt:atque eius hęc eſt nota, Gr.

ANA idem poteſt, quod ſingulórum tantundem, vel partes æquas: cuius nota eſt, an. vel ana.

Quod ad menſuras attinet, ſunt vel liquidorum, vel aridorum.

ARIDORVM menſura.

MANIPVLVS, qui dicitur faſciculus herbarum, aut ſimilium, qui manu comprehendi poteſt. Sic ſcribitur, M.

PVGILLVS, fit digitis ſimul in extremitate cõpreſsis Nota eius eſt P.

LIQVIDORVM verò eſt menſura.

LIBRA ciuilis, quæ pendet vncias ſedecim.

HEMINA Italica, eſt dimidius ſextarius Atticus, & pendet vncias nouem: tantundem quoque pendet cotyla Attica, Cotyla Italica eſt libra mẽſuralis; ſeu duodecim vnciæ.

Cotoneorum ana vnc.1.
Ceræ vnc.10.
Reſinæ terebinth.parum.
Commiſtis omnibus, fiat cerotum ventriculo adhibendum; & ſetico obducatur.

I I.

℞. Croci
Chryſocollæ ana drach.1.s.
Piperis albi drach.1.
Ammoniaci, ſucco rutæ ſol.
Medullæ cruris vituli ana vn. 1.
Pinguedinis gallinæ
Anſeris
Anatis ana vnc.s.
Olei de capparibus
Cotoneorum
Nardini ana vnc.6.
Ceræ quantum ſatis eſt, miſce & fiat cerotum pro ſplene.

III.

℞. Arthemiſiæ
Sabinæ. Abrotoni ana vnc.1

Digitized by Google

Nucis moſchatæ
Calam. aromatici
Cinnamomi ana ſcrup. 2.
Serapini
Opopanacis an. vn. 1. s.
Olei nardini
Irini liliorum alb. an vnc. 1.

Diſſolutis gummi in vino, cum cera, quod ſatis eſt, formetur ceratum vtero applicandum.

De Scutis. Cap. 55.

SCuta ex puluеribus medicamentorum ſiccorũ conficiuntur. Pulueres autem non debẽt excedere vnciam vnam, & ſemis, ad ſummum: ſæpè ſuffi sit vncia vna, aut drachmæ ſex, vt ex formula ſequenti patebit. Fiunt autẽ pro ſtomacho, ad intemperiem aliquam corrigendam, & ad robur illi addendum. Vires ſupplent vel vnguentorum, vel emplaſtrorum.

℞. Abſinthij. Menthæ

Maioranæ. Siccorum an. ſcrup. 2.
Caryophillorum
Galangæ
Xyloaloes ana ſcrup. 2.
Cumini
Corallorum rub. ana drach. 1.
Cinnamomi
Roſ. ru. an. drach. 1.

Fiat puluis, ex quo fiat ſcutum, cum pauco bõbice, acu tranſuerſim con ſuto, inter duas ſindones.

De embrochis. *Cap. 56.*

EMbrocha, Latinis irrigatio dicitur eſt, vbi ex alto pluuiæ inſtar in partem aliquam fit diſtillatio. Differt à fomento humido, quòd hoc ſpongia, vel pannis dẽſis, in decoctione madefactis vtamur, illa verò pars ex alto irrigetur.

Componitur ex herbis, floribus, radicibus, ſeminibus, & id genus aliis, decoctis in aqua, aut vino, aut lixiuio,

vel

vel oleo. Adijcitur autem magna ex parte ad manipulos duos plantarum, libra vna liquorũ, atque quoad medietas abſumatur, decoquitur. Vtimur iis calidis, ad ſomnum conciliandum, ad dolores capitis finiẽdos, aliarumque partium fracturas, & contuſiones.

I.

℞. Lactucæ. Violarum
Saluiæ
Roſarum
Anethi ana. M. 3.
Cort. rad. mãdragoræ drach. 6.
Flor. nympheæ
Cucurbitæ ana. M. 2.
Sem. papaueris albi drach. 2.
Sem. lactucæ. Portulacæ
Cucurbitæ ana vnc. s.

Coquantur in lib. 10. aquæ fontanæ vſque ad dimidij conſumptionem, fiatque irrigatio ſomnifera.

II.

℞. Florum roſarum
Violarum
Nympheæ ana M.s.
Fol.ſalicis M.1.
sem. Lactucæ
Portulacæ
Cucurbitæ ana drach.1.
Papaueris drach.s.

Coquantur in lib. 1. s. aquæ fontanæ ad tertiæ, partis vſq; conſumptionem, fiatq; embrocha.

III.

℞. Betonicæ Maioranæ
Lauendullæ. Cham omillæ
Origani. Hyſſopi an a M. 1.

Coquantur in tribus lib. aquæ ad conſumptionẽ partis dimidiæ, fiatq; irrigatio.

De *Balneis*, *Cap.* 57.

INſeſſio; inſeſſus, Græcis ἐγκάθισμα vulgò ſemicupium, balneum particulare eſt, cui ægri ad ventriculum, vſque

vſque tantummodo inſident, cruribus & brachiis exemptis. Fiunt ex decoctione herbarum, florum, radicum, & ſeminum, quæ omnia pro morbi natura variantur. Herbarum autem quantitas ſit à manipulus quinque ad octo, vel decem: radicum ab vnc. 2. ad vnc. 4. ſeminum à drach. 6. ad vnc. 5. vel drach. 6. aquę verò quãtum pro inſeſſu ſufficere videtur. Imponuntur medicamenta ſacculo, & in aqua ad tertias vſque coquuntur.

Vtimur his in renum, veſicæ, coli, ani, & vteri malis, & quidem temperatè calidis, duabus, aut tribus horis ante cibum, corpore prius purgato, vel ſaltem alui, & veſicæ excrementis depoſitis: non autem vbi crudis, & malis humoribus corpus eſt refertũ. Mora autem in eo, ad horam eſſe debet, plus minúſue, tum pro affectus vehementia, tum virium imbecillitate, capite operto, ne eo oppleatur.

PRO DOLORE NEPHRITICO.

℞.Maluæ.Altheæ
Parietariæ
Chamomillæ
Meliloti
Anethi
Betonicæ
Origani
Calamenthi
Abrotani ana M. 1.
Rad.altheæ vnc.3.
Sem.lini
Fœnigræci
Aniſi
Fœniculi ana drach.s.
Furfuris P.4.

Ponantur omnia in ſacculo,& fiat decoctio , in ſufficiente quantitate aquæ, pro ſemicupio.

II.

℞.Saxifragiæ
Maluæ.Parietariæ

Altheæ

Altheæ ana M.1.s.
Cicerum rub.drach.2.
Sem.petroſelini
Lini. Fænigræci ana drach.2.
Coquantur ſingula in aqua iuſtæ quantitatis ad tertias, pro inſeſſione.

PRO DOLORE COLICO III.

℞.Chamomillæ
Anethi.Origani
Calamenthi ana M.1.s.
Mal.Parietariæ an.M.1.
Sem.lini
Fœnigræci
Aniſi
Fæniculi
Carui
Cumini ana vnc.1.
Baccarum lauri vnc.s.
Quæ omnia incluſa ſacculo, coquantur in aqua ad tertias, pro ſemicupio.

PRO

Digitized by Google

nigri auſteri non inſeſsione.

V.

PRO DOLORE ARTHRITICO

℞.Betonicæ.
Maioran 6.
Roriſmarini
Stœchados
Saluiæ.Hyperici
Chamædryos
Chamepityos
Fol.lauri
Origani Serpylli
Chamomillæ ana M.1.
Rad.acori
Altheæ ana vnc.2.
Fœnugræci vnc.4.

Omnibus in ſacculo poſitis,coquãtur ad tertias pro balneo.

De collutionibus & ablutionibus, Cap.58.

Collutionibus vtimur in doloribus dentium:ablutionibus verò ad

ad prouocandum ſomnum, & l
tudinem diſcutiendam.

Abluuntur caput,pedes,manu
axilæ Capitales ablutiones,ex her
& floribus capitalibus, in lixiuio
ctis,componuntur,axillarum,exa
gentibus:vt oleaſtro,lentiſco, adc
quibuſdam odoratis, vt roſi, in l
uio.Pedum verò,ex herbis, florib
vel calidis vel frigidis,in aqua, vel
xiuio coctis. Horum autem quan
tas communiter à manipulis 4.ad
nipulus octo vel decem. Qui frig
& humidi natura ſunt, capitalibus
tionibus,rarius:qui verò calidi,& ſ
ci,frequentius vtantur.

Capitis autem lotiones calidæ e
hibendæ manè ante cibum, corpo
recrementis vacuo, ſic tamen, vt ſ
tim caput abſtergatur linteis calid
& exiccetur.Pedū verò lotiones,m
nè vel veſperi ante cibum, vel etia
ante ſomnum: non autē pedes rurſ
abſ

abſterge ndi,ſed linteo humido inuol uendi ſunt.

Porrò collútiones fiunt ex herbis, radicibus, corticibus, ſpeciebus aromaticis,& aliis,id genus,in vino, vel aceto decoctis, vt in ſequentibus formulis patebit.

I.

℞. Piperis albi
Longi
Cubebarum
Pirethri drac. 1.s.
Sem.hyoſcyami drac.s.
Cort.rad.capp.
Mori.Mandragoræ ana.drac. 1.
Contundantur ſubtiliter, & in vino nigro coquantur ad dimidij conſumptionem:teneatur in ore ,& cum infrigidari ceperit,expuatur.

I I.

℞.Hyſſopi M.s.
Abſynthij M.1. Maſticis
Malicorij

Zingi

Zingiberis ana drach 1.
Macis ſcrup.s.
Contuſis omnibus, coquant aceto, vel aqua & aceto, æquis p bus ad dimidij vſque conſumpti

III.

ABLVTIO CAPITIS, materia frigida.

℞.Origani
Calamenti
Pulegij ana M.1.s.
Saluiæ
Roriſmarini
Maioranæ ana M.1.
Chamomillæ ana M.1.
Baccarum lanri.1.s.
Coquantur in lixiuio ad tert fiátque capitis ablutio.

IV.

PEDVM ABLVTIO an ſomnum.

℞.Fol.ſalicis
Vitis

Mal

Maluæ
Violarum
Flor. chamomillæ
Nenupharis ana M. 1.
Cort. papaueris vnc. 1.

Fiat decoctio cum aqua, qua lauētur pedes genua, & brochia bis, vel ter, ante cœnam.

De pondere, & menſuris, Cap. 59.

POndera, quibus hodie Medici vtuntur, hæc ſunt:

LIBRA, vncias duodecim pendet, & hæc eſt officinis vſitata: huius autem hæc eſt nota, lib.

DEVNX, vnciæ vndecim.
DODRANS, vnciæ nouem.
BES, quaſi bis triens, vnciæ octo.
SEPTVNX, vnciæ ſeptem.
QVINCVNX, vnciæ quinque.
TRIENS, quatuor vnciæ.
QVADRANS, tres vnciæ.
SEXTAM, duæ vnciæ.
SESCVNCIA, ſeu ſeſcunx, vncia

vna,& ſemis.nota vnc.1.s.

SEMIS,vel Semiſsis, id eſt dimidium.Sic ſcribitur S.

VNCIA, duodecima pars libræ conſtat drachmis octo, cuius talis eſ nota vncia.

AVREVS,Arabum, & Denariu Romanus pendet drachmam vnam & inſuper ſeptimam eius partem;vı de ſeptem denarij vel aurei, conſt tuunt vnciam.Sic notatur,X.

DRACHMA,pendet grana ſex ginta,ſeu ſcrupulos tres,& eſt octa pars vnciȩ.Huius hȩc eſt nota,dra

SCRVPVLVS,pēdet obulos dı ſeu grana viginti.Sic notatur ſcru

OBVLVS, pendet grana dec ſeu ſcrupulum dimidium. Sic au ſcribitur obulus.

GRANVM, minimū pondus quo vtimur. Sumimus autem g piperis albi, ſi alia pondera de quorum,viginti ſcrupulum,ſexa

drachı

drachmam conſtituũt:atque eius hęc eſt nota,Gr.

ANA idem poteſt, quod ſingulórum tantundem,vel partes æquas:cuius nota eſt,an.vel ana.

Quod ad menſuras attinet, ſunt vel liquidorum,vel aridorum.

ARIDORVM menſura.

MANIPVLVS, qui dicitur faſciculus herbarum,aut ſimilium,qui manu comprehendi poteſt.Sic ſcribitur, M.

PVGILLVS, fit digitis ſimul in extremitate cõpreſsis.Nota eius eſt P.

LIQVIDORVM verò eſt menſura.

LIBRA ciuilis,quæ pendet vncias ſedecim.

HEMINA Italica,eſt dimidius ſextarius Atticus,& pendet vncias nouem:tantundem quoque pendet cotyla Attica,Cotyla Italica eſt libra mẽſuralis,ſeu duodecim vnciæ.

Digitized by Google

SEXTARIVS Atticus continet duas heminas, ſeu vncias decem & octo.

CHOENIX, ſextarij duo.

CHVS, chœnices duo.

CONGIVS, Sextarios ſex cótinet.

CICONGIVS, duodecim ſextarios.

TRICOMGIVS, octo decim ſextarios.

COCHLEARE maximum, pendet drachmas quatuor: magnum ſeſquidrachmam: paruum drachmam vnam: minimum drachmá dimidiá.

Sed hæ de ponderibus, & menſuris ſufficiant.

PRACTICAE GENERALIS.

LIBER VI.

ARGUMENTUM.

De inſtrumentis chirurgicis potiſſimum agit. Eius capita hæc ſunt:

DE inſtrumentis chirurgicis, Cap. 1.
De cauteriis, Cap. 2.
Dl inſtrumentis incidentibus, & excidentibus, & primo de ſcalpello, phlebotomia & ſcarificatione, Cap. 3.
De naniculis, forficibus, ferris & oſſium ſectione, Cap. 4.
De inſtrumentis extrahentibus videlicet forci

PRACTICÆ GENERALIS
LIBER. VI.

De inſtrumentis chirurgicis, Cap. 1,

QVāuis hodie chirurgia à medicina ſeparata eſſe videatur, eſt tamē Medico Phyſico ſummopere neceſſaria. Quoniā medicinæ pars chirurgia eſt. Quare medicū non tātum Phyſicū (vt hodie loquūtur) eſſe oporter, verū etiam chirurgum, non quidē, vt manu operetur, ſed vt tanquam imperator, alios monere poſſit. Inſtrumēta autē chirurgica, quædā cōmunia ſunt, quędā propria, Ex cōmunib⁹ quędā medicinalia, quædā ferrea. Medicinalia ſunt tū Dięta, tum pharmacia. Verū de inſtrumentis dięticis, lib. 3. de pharmaceuticis verò, lib. 4. & 5. egimus; reſtat nūc vt de ferreis aliiſq; quib. chirurgus munit⁹ eſſe debet diſſeramus. Itaq; ferrea inſtrumēta quædā ad incidēdū: quędā ad vrendū quędā ad extrahēdū, quædā ad probādū,

explorandū:quædam ad ſuendū ſunt apta. Sunt & alia inſtrumenta nō ferrea, quorū alia ad ligādū inuēta ſūnt: vt faſciæ:alia ad vniēdā carnē vt acus, fibulæ,canulæ,ſplenia,puluilli:alia ad vniēda oſſa fracta,vt ferulę:alia ad extēdēdū vt habenę,ſcalæ,aliaq; id genus machinæ.Sic capiti proprium inſtrumentum eſt modiolus: ſedi, falx: matrici,ſpeculum: de quibus omnibus nunc ordine agemus, ab iis, quæ vrēdi vim habent,exordium ſumētes.

De cauteriis, Cap. 2.

CAuteriū duplex eſt,actuale videlicet, & potentiale. Actuale fit metallo ignito:auro quidē, & argēto, leuius:ferro verò acrius exiſtit. Potētiale fit ex medicinis cauſticis,& erodētib. Sed actuale,potētiali melius & ſecurius eſt. Variāt autē pro locorū, & morborū diuerſitate. Aliud enim pūctuale eſt:aliud rotūdū: aliud planū & lōgū:aliud cultellare, ad formā

cultelli

cultelli factũ: aliud oliuare: aliud triãgulare: aliud dactylare, aliud ab acu, acuale: aliud circulare, &c. Porrò cæſim, punctim cauteria imprimuntur. adiguntur longius, & latiùs, & in circulũ circũferũtur: vno loco vel pluribus: ſemel ac ſępius, vt natura partiũ ſubſtinet, & vitia requirũt. Fiũt cauteria in capite cõtra epilepſiã, maniã melãcholiã, dolorẽ capitis diuturnũ, hemicraniũ, oculorum lachrymas, &c. Quę in humeris fiunt cauterias cõtra humerorũ & ſpatularũ dolorẽ valet. Circa radicẽ verò gutturis facta, aſthmati, & pulmorum vitijs conferunt: Contra dolorem, & vitia hepatis, ſupra ipſum hepar, cauteria ſunt facienda: contra vitia ſplenis, ſupra liem: cõtra lũborũ dolorẽ ſub ipſis, in fontanella: cõtra iſchiadicã paſſonẽ, in coxẽdice: cõtra arthriticã paſsionẽ, ſub gena, &c. Cæterũ cauteria tẽpore matutino ſunt adhibẽda, corpore, nõ repleto, ſed prius euacuato. Locum igni

circunſcibere oportet, nuculi teſta, vel re ſimili, quæ ſuis marginibus cōſtans pateat in medio. Cerato roſaceo, lana vino tincta muniendæ ſunt partes vicinæ, ne iuſto latius euadat ignis violētia. Alioqui ſplenijs, imbutis oui candido, muccagine pſylli, ceruſſa, è rodoſtagmate lota, refrigerante ſucco, & ijs omninóquę *ἀφλεγμαίνοντα* Græci vocant. Cruſta non ſtatim detrahēda, ſed nutare prius oportet, ac veluti maturitate ſua excidere. Alioqui vis afferri ſolet, profundum vlcus relinquitur dolor, fluxio, phlegmone irritātur. Tēpeſtiua deduci poteſt butyro, & rodoſtagmate loto, farina tritici in porri, vel ruti ſucco, &c. Poſtquā ceciderit eſcaramū deficetur. Porrò cauteria per dies quadraginta, aut tribus menſibus aperta maneant. Seruabuntur autem aperta cū tentis, & nodis, ex cera ſimplici factis, vel piſo, vel gentiana. Et deſuper

ponũtur folia cauliũ,aut hederæ, ſupra panni triplicati, bis in die mutati. Potentialia cauteria ab octo horis vſque ad duodecim relinquẽda ſunt:& poſtea remouenda. Veſicę verò,à veſicãtibus cauteriis eleuatę, incidẽdę,& aperiẽdę sũt,cũ forficib⁹,aut cũ acu. Et poſtea ſupra foliũ caulis &pãni applicandi, & ſicut placebit remutãdi.

De inſtrumentis incidentibus,excidentibus,ſcalpello,phlebotomia,& ſcarificatione, Cap. 3.

INſtrumẽta chirurgica ferrea,ad incidendũ & excidẽdũ,ſunt forfices, nouacula,ſerra,& ſcalpellũ,quid phlebotomo appellãt. Verũ de phlebotomo hoc loco dicẽdum venit, de reliquis verò tribus inſtrumẽtis ſequenti capite agetur. Scalpellorum itaque tria ſunt genera:oliuare, myrtinum, & cultellare. Cultellare quod Italis Lancetta appellatur,vel latũ,vel ſubtile eſt;pro venarum amplitudinę, & ſtrictura. Myrtini forma lata eſt:&

conuenit ad incidendas venas cōcauas; plenas, procedentes, apparentes, magnas illáſque quæ ſanguinem craſſum continent. Forma verò oliuaris phlebotomi eſt minoris latitudinis, & ſubtilioris extremitatis: & conuenit ad venas paruas incidas, & quę ſanguinem tenuiorum continet. Cultellari vtimur in venis incidendis, quibus vel nerui, vel arteriæ ſubiacent, quo ſecurius, & minori cum periculo ſanguis extrahatur. Quomodo autē phlebotomia ſit perficienda, & quantum ſanguinis ſit extrahendum: item quibus conueniat, & quibus non: & quæ venæ, & quibus in morbis ſint incidendæ, & quo tempore, libro tertio abundè diximus. Porrò ſcalpellis quoque vtimur, in abſceſsibus ſuppuratis aperiendis, vt libro ſecundo docebimus.

Cæterum balneatores apud nos quoque ſcalpellis ad ſcarificandum

vtunt

vtuntur, verum non tam acuminatis & ſubtilibus vt in venarum ſectione; ſed latioribus, & rotundioribus in aciei extremitate. Cucurbitula autem prius vacua applicanda eſt, & tandiu relinquenda, donec pars rubeat & attollatur: qua deinde ablata pars ſecũdum cutem ſcarificanda eſt ordinate, ſemel atque iterum, ſcarificationibus paulò profundioribus factis, præſertim ſi ſanguis fuerit craſſus, & æger robuſtioris naturæ. Quibus autem ſcarificationes conueniant, & quibus non item quos morbos iuuent: & quę partes ſcarificandæ, & quo tempore, ex libro tertio petenda ſunt.

De nouaculis forficibus, ferris, & oſſium ſectione, Cap. 4.

FOrficibus & nouaculis maximè indigent chirurgi. Forficibus nãque vtuntur ad incidendas telas, faſcias, fila, pilo capillos, vngues, cutem,

coria

coria membranas, ligamenta, quæ in faucibus, & gula adnaſcuntur, vel putreſcunt, & id genus alia, &c. Nouacula verò culter raſorius dicitur à nouo, quod faciem nouare, id eſt nouã quodammodo, & iuniorem facere videatur: His vtimur ad pilos, qui vlcerum, vulnerum, & tumorum ſanationem impediunt, radendos: item ad cutẽ denudandam: carnem putridam excidẽdam cutem (vt in Gallia, & Italia fieri ſolet) ſcarificandam, & id genus alia exhibenda. Porrò ſera eſt inſtrumẽtũ dentatum, quo oſſa, & membra putrefacta ſecantur. Serrarum quibus oſſa corrupta ſecantur, pro vario ſitu oſsium, craſsitudine, magnitudine, duritie, & cauitate, variæ quoque exiſtunt differentiæ. Quibus verò extrema membra corrupta adimuntur vnicum genus ſerræ commune eſt: Verùm non in omnibus quibus mẽbrum aliquod computruit, huiuſmodi

modi

modi ſectio facienda eſt. Senes enim, pueri, debiles, & quibus iam vltra genu corruptio progreditur, morti potius relinquendi ſunt, quàm ſecandi.

Fortiores verò, & robuſtiores matutino tempore ſunt ſecandi, & quidem in hunc modum. Pars (brachium videlicet vel crus) inferius & ſuperius ligamento conſtringenda prius eſt, deinde caro intra duas has ligaturas ſpatumili lato ad os vſque ſeparanda, & denudanda: mox ſerra, ad id genus ordinata, os abſcindendũ. Cauẽdũ tamẽ ne ſerra carnẽ ſanã tãgat, dolorem & inflammationem inferat, quod facile impedietur, ſi pannus linteus ab omni parte interponatur. Abſciſſo membro, pars vulnerata ligamento conuenienti liganda eſt & curanda, donec omnino perſanetur. Quid ſi inter operandum, fluxus ſanguinis vehementer irruat, velociter

locus cauterizandus, vel ora venarum filo liganda, vel pulueribus aſtringentibus fluxio impedienda erit.

De instrumentis extrahentibus, forcipibus, ſeu tenaculis, & volſellis; Cap. 52

DE instrumentis vrentibus, & ſecantibus, tribus præcedentibus capitibus diximus, de attrahentibus, videlicet forcipibus, ſiue tenaculis, & volſellis dicendum videtur, quæ pro rerum extrahendarum & particularum affectarum diuerſitate plurimum etiam variant. Sunt namque forcipes, quibus dentes exeſi, vel putrefacti eradicari ſolent: alij ad ſpinas

è gut

Digitized by Google

gutture extrahendas fabricati: alij, quibus ſanguiſugas: alij, quibus lapides ex veſica: alij quibus fœtum mortuum vel ſecundinam ex vtero, extrahimus: alii ſagittas, tela, & ſpicula: alij globulos ferentarios ex corporibus noſtris extrahunt. Verum, licet multa ſint inſtrumenta, telis, atque infixis alijs rebus extrahendis accommoda; octo tamen apud recentiores chirurgos ſunt magis communia.

Primum, ſunt forcipes, ſeu, vt vulgò loquuntur, tenaculæ, denticulatæ ſunt, & capita habent ad inſtar limæ.

Secundum ſunt forcipes Albucaſis, in modum roſtri auis, etiam denticulatæ.

Tertium, ſunt forcipes in modum cannæ, ſiue arundinis, aut ſcriptorij calami, concauæ, quas vulgo tenaculas cãnulatas appellãt; ad ſagittas ſpiculis cinctas & globos ferẽtarios (quas barbatulas nominãt) extrahen-

dos accõmodæ. Quartũ eſt, terebellũ inuerſum, q̃n ferri infixi tubulũ (quã doliã appellãt) imponitur: vbi autẽ ſic tubulo immiſſum, ferrũ in apprehẽderit, leuiter ferro ſequaci educitur.

Quintũ inſtrumentum, eſt terebra in longum porrecta, dilatandis oſſibus (quibus tela firmiter inhęrẽt) apprime idonea.

Sextum eſt inciſorius culter, ad amplificanda carnis vulnera, quo facilius infixa eximantur.

Septimum eſt propulſatorium inſtrumentum, quod geminum eſt, nẽpe cauum, & ſolidum ſiue ſurdum: illud feminam, hoc marem appellãt. Iis tela protundimus, donec ab altera parte apprehẽdi & extrahi poſſint.

Octauũ eſt in modum arcus illius, quem baliſtam vocitant. Hoc autem, ictũ telum excutitur.

Forcipes autem, pro eradicandis dentibus ſint ſubtiles, longarum extremi

tremitatum, breuis manubrij, craſſi, vt non duplicētur, quādo cū eis premitur. Sint autem ex ferro optimo facti, directarum extremitatum. Et in eorum extremitatibus ſint dentes, quorū quidam ingrediātur in quoſdam, & ſtringant decenti & forti cōſtrictione. Quandoque fiunt extremitates, ſicut forma roſtri auis, quæ ciconia nominatur, quæ fortis ſunt conſtrictionis.

Ad ſpinas de gula extrahēdas, quidā inſtrumenta ex plumbo cōficiūt, Radio ſimilia, paulò tamē maiora, & in extremit. curua. Inſtrumētū verò ſanguiſugis, quæ ſub viſum cadūt extrahēdis idoneū, ſimile eſſe debet forcipibus roſtri auis, quæ ciconia appellatur, in quo limę tamē aſperitas inſit.

Fœtus autē mortuꝰ extrahitur vncinis, & forcipibus accōmodatis, matrice prius aperta. Aperitur verò inſtrumento, ꝙ antiqui Vertiginē vocitant.

Porrò Volſella inſtrumenti chirurgici genus eſt, quo caro ex vlceribus putrida præcidenda, apprehenditur. Sed hæc de inſtrumentis attrahentibus nobis ſufficiant

De Specillis, Cap. 6.

SPecillum, quibuſdam proba, tēta, & intromiſſum vocatur, inſtrumentum eſt teres, & paruum, quo chirurgi ad ſcrutandum, ſiue tentandum vulnerum, & fiſtularum viam, & profunditatem vtuntur quod cum notiſſimum ſit, de hoc pluribus agere non eſt neceſſe.

De acubus, cānullis, & ſutura vulnerū. Cap. 7.

ACus, & cannula vulnerib. ſuendis accōmodata ſunt. Acus autē longa, ac leuis eſto, cuſpide triangulari, cauda verò excauata, vt in ea filium

Digitized by Google

filum recondatur, & tranſitum acus non remoretur. Ita enim mitius corpori inſidet. Cæterum cannula habeatur feneſtrata cui incumbat, ac innitatur altera pars labij vulneris, ne ſcilicet hunc atque illuc euagetur, dum acus intromittitur, & vt per feneſtellam videri poſſit, quando acus pertranſierit. Atque vbi iam acus traiecta fuerit, vna cum filo trahatur: ſed interim vulneris labrum, quod prope filum eſt, ſpecillo huic parti applicato veluti fulcimento, & adminiculo innitatur, ne dum filum extrahitur, labrum etiam conſequatur. Ligetur autem primò duabus inuolutionibus, ſecundo vna duntaxat, deinde filum ſcindatur, aliquantulũ remotè à nodo. Sutura autem fiat filo forti, æquali, & læui, cuiuſmodi eſt ſericũ in cõmunibus ſaltẽ vulneribus, primũ pũctum faciendo in medio diuiſionis vulneris, deinde alterũ in medio ſpa-

cio vtriuſque lateris, & ita deinceps procedendo, vt inter duo quæcunque puncta, punctum intercedat, donec vulnetis labra rite commiſſa fuerint. Itaque nec nimis rara neque nimis crebra ſutura eſſe debet. Si enim nimis rara eſt, nõ cõtinet: ſi nimis crebra eſt, vehementer afficit. Quia quo ſæpius acus corpus trãſuit, quoq; plura loca iniectũ vinculum mordet, eo maiores inflãmationes oriuntur. Sic igitur ſutura oras iũgat, vt ne ipſę quidẽ inter ſe ex toto contingant. Quod ſcilicet, ſi quid intus humoris concreuerit, ſit quã emanare, ac effluere poſſint. Solent autem communiter vnius digiti tranſuerſalis ſpacium interiecta vincula relinquere.

De inſtrumentis ad deligationem aptis, Cap. 8.

IN deligandi arte veteres quàm plurima vſu diuerſa ſuis etiã nominibus

minibus diſtinxerũt: lintheola, faſcias, hypodeſmidas, ſplenia, ferula, ſpathulas, habenas, laqueos, puluinas modo ſcorteos, modo molliuſculos, nodos, & id genus alia; de quibus quoque dicendum venit.

De Faſciis, & ligaturis vulnerum, & fracturarum, Cap. 9.

Faſcijs vtimur in vulneribus, vlceribus atque fracturis. At faſcia ad vulnus deligandum, lintea aptiſſima eſt; quæ nec nimium mollis, nec nimium dura ſit. Quod enim molle nimium eſt, & algeritu fragile, non tutò continet. Quod verò durum nimis eſt, premendo offendit. Sit igitur ex pãno veteri, nõ tamẽ nimis detrito, ſuaui, leni & mũdo, eaq; latitudine & lõgitudine, quã natura partis deſiderat. Vt ſi humerus tibi deligandus ſit, faciam quæ latitudinem ſex

digitorum habeat aſſumes: at ſi femur, quinque: ſi tibia, quatuor: ſi brachium, trium digitorum. Si verò digitus ligari debeat, vnius digiti latitudine faſcia aſſumenda erit. Eius verò longitudo ſit, pro ratione numeri iniectionum, hoc eſt, pro neceſſitate reuolutionum. Sed & ad hoc non parum confert cognitio conformationis ipſius particulæ laborantis. Quod ad fracturarum deligaturam attinet, tuta non erit deligatio, ſi vel nimis arcta, vel laxa nimis fuerit. Quandoquidem per laxiorem oſſibus moueri licet: per arctiorem verò, & vehementius aſtringentem, & alimenti in locum affectum diſtributio prohibetur, & dolor (qui humorum in ægram partem affluxus euocat, & phlegmonas creat) excitatur. Danda itaq; opera eſt vt vtrunq; exceſſum declinemus. Conſtrictio igitur mediocris eſto, cura noſtri ſenſus, tu ipſius

ægrotantis iudicio. Ac ſi quidẽ æqualis eſſet craſſitudinis membrum quod quæ, vtique latiſſima faſcia commodiſſima eſſet, vtpote quæ totũ æqualiter, continenterque ex omni parte factum os complecteretur. Sed quoniam id non eſt, quod deeſt nobis, ex faſciarum latitudine, circuitum numero penſabimus, vt in artubus ipſis, qui omnium maximè fracturæ trãſuerſum factæ, expoſiti ſunt. In talibus namque vtilior eſt angusta deligatura, quam valde lata, & remiſſa. Quippe quæ, nec rugas, vt ea, quæ latiore faſcia fit, contrahat, & totius membri, cui circundata eſt, cutem contegat. Eò igitur vſque augere tibi latitudinem faſciæ licet, quoad nulla eius pars laxior efficiatur. Cæterum in eiuſmodi deligatura quæ fracturis (in mæpio præſertim brachij, vel tibiæ, aut femoris exiſtẽtibus) adhibetur, duabus faſcijs lineis mollib. opus

 eſt.

eſt. Hanc autem Hypocrates hypodenſmidàs, id eſt, ſubligamina ſeu malis ſubfaſciatores appellauit. Primæ faſcie initium ſuper fracturam iniici debet, ac circa eam bis, térue conuoluta, ſurſum verſum ferri, & quaſi in cochlea ſerpere, atque illic deſinere. Id tamẽ perpetuò obſeruandũ eſt, vt multum partis ſanæ faſcia hæc complectatur. Ita enim fiet vt & firmius repoſita, ac conformata oſſa contineantur, & magis ab effecto loco in circunuicinas partes humores elidãtur, magisque ne hi à ſuperiori parte, eò defluãt, impediatur. Altera etiã ſuperfracturam debet incipere priori aduerſa deorſumque (vbi primos cõplexus ſuper fracturam fecit) tendere atque inde iterum reducta in ſuperiore parte vltra priorem faſciam deſinere. Quocirca dimidio longior priore eſſe debet. Terminus autem [illegible] longitu

longitudinis earum faſciarum, non vnus ac certus ſtatui poteſt, ſicuti nec etiam latitudinis,ſed pro magnitudine fracturæ, & per fracti membri craſſitiæ vtraque dimenſio varianda eſt. Sunto autem eiuſmodi faſciæ duæ prolongæ,nempe quatuor, aut quinque, aut ſex cubitorum, & circa tres quatuórue digitos latæ, aqua,aut poſca potius madefactæ,& poſtea expreſſæ,præſertim ſi fractura inflammatione vacet, recenſque ſit. Si verò dolor vehemens,aut inflammatio adeſt,lanis tenuibus mollibúſque,aut ſtupis leuibus, oleo, vel oxycrato imbutis,membrum contegendum eſt, & non ita arctè deligandũ. Satis enim fuerit tunc ſi deligatura adhibeatur,quæ & membrum vtcũque fulcia,& admota medicamenta, ad hæc ſymptomata profligãda idonea,contineat.

De

De Spleniis. Cap. 10.

SPlenium ab oblonga ſplenis figura nomen habet. Variis corporis partibus, potiſſimum verò oſſibus fractis, carnibusque exulceratis, accõmodatur, & pro earum diuerſitate plurimum variatur. Splenia namq; pro vlceribus, pannorum laciniæ ſunt in linamenta formatæ, vnguento albo rhaſis illitæ, aut vnguento, quod ſextam partem lithargyri recipiat, vel vnguento, quod diapompholygos nuncupatur, ſupra viſcus ipſum poſita. Verum ſupra eiuſmodi linamenta vlceri impoſita, puluillus, quem plumaceolum vocant (de quibus deinceps dicemus) poſca aquoſa imbutus, adhibendus erit: deinde conueniens deligatura. Cæterum ſplenia à ſplenis forma ita appellata, ad fracturarum tutelam, ſtabilimentumq; plurimum faciunt, maximè ſi huiuſmodi plagulæ

læ vna cum exterioribus faſciis, quas epideſma, id eſt, ſuperligamina appellant deſuper adhibeantur. Splenia enim eiuſmodi ſiue plagulæ, duarum primarum faſciarum, quæ peculiari nomine hypodemidę, id eſt ſubligamina appellantur firmamenta ſunt. Non mediocre præterea auxilium ferunt ſplenia in magnis oſſium abſceſſibus, præſertim vino nigro, ſubauſtero inſuccata quę deinceps atque continenter, hincinde adhibenda ſunt, non vt hoc illi inſideat. Longiores ſunto, quàm quæ ſolum ambitum membri comprehendant. Nam ſi quadrantalis circulus eſt partis, paulò longiores ſplenes triētalibus eſſe oportet. Obliquè inſeruntur membro, & aduerſa parte decuſſant.

De puluillis, Cap. 11

PVluilli, qui vulgaribus chirurgis plumaceoli nuncupantur, ad multa vtiles ſunt. Quando quidem diſſolutas

lutas, ac diductas partes fulciunt, & comprimunt: membri, quod ſuæ vnionis diuortium patitur, geminum calorem fouent, & conſeruant. Denique à graui moleſtoque vinculorũ, ac faſciarum pondere vulneratã particulam tuentur. Fieri autem quondam ſolebant expluma inter duos pãnos candidos & mundos conſũta, vnde &c nomẽ illi à veteribus inditũ eſt. Verũ quoniam eos ſubinde mutare & innouare (ꝙ valde tedioſum erat) cogebat neceſſitas, magis poſtea placuit eiuſmodi puluillos ex ſtupis cannabinis cõficere, pſertim diligẽter, ac ſtudio ſe pexis emũdatisq;. Fiũt etiã interdũ ex lana, vel xylo, ꝙ cotonẽ appellãt. Pleriq; autẽ hodie loco puluillorũ panniculos admouent læues, duplicatos, aut triplicatos: alij verò ſpongiã adaptãt. Portò duo vel tres, plurẽſue, prout res expoſtulat, apponuntur. Quandoque quidem ſicci, ac nullo

lo madentes liquore: nónunquã verò imbuti oui candido, vel vino, vel poſca; aliquoties etiam oleo, iuxta ipſius diſſolutionis exigentiam. Inueniuntur autem huiuſmodi puluilli, ex triplici differentia, quod ad figuram attinet. Alij enim triangularem, alij rotundã, alij verò quadratam habent. Qui figura conſtant triangulari, glutinandis vulneribus ſunt dicati. Ita autem diſponi debẽt: vnius ex vtróque latere orarum ſeu labrorũ vulneris, conſtituatur, ita vt ſuper plagam, inter ſe iungãtur lateribus. Qui rotundam habent figuram, ſicci alijs ſuperponuntur, natiui caloris particulæ læſæ conſeruandi gratia, & vt ſanioſam proluuiem ac ſordidos ichores in ſe recipiant. Sed qui quadrati ſunt, ideò apponuntur, vt partem læſam à faſciarum & vinculorum iniurijs vindicent.

De

De penicillis, ſeu turundis, Cap. 12.

TVrundas ſeu penicilla, & linamenta, quas vulgò tentas appellant, maximo eſſe vſui in curandis vulneribus, & præcedentia luce clarius oſtendunt, & omnibus in aperto eſt. Proinde quando, quomodo, & ad duos fines illis ſit vtendum, chirurgo haudquaquam eſt ignorandum.

Ad hæc ex qua materia, & qua figura formari debeant: itaque illis vtimur in iis octo præſertim vulnerum generibus.

Primò cùm vulnera vel aplicanda ſunt vel detergenda, vel cum aliquid ab eorum fundo vacuandum eſt: vt in profundis vulneribus, in quibus neceſſum eſt alibi vulnus aperire; vt ex fundo, & ſinu ipſius ichores, id eſt ſanioſa coluuies, inibi collecti vacuentur.

Secundò illis cogimur vti in cauis vulneribus in quibus neceſſaria eſt carnis deperditæ regeneratio.

Tertiò in vulneribus alteratis ab aëre, & ſordidis, quæ detertione egẽt.

Quartò in vulneribus contuſis.

Quintò prędictorum vſus vtilis eſt in vulneribus, quæ cum phlegmone aut quouis alio tumore pręter naturam fatigant.

Sextò in vulneribus, quæ per morſus fiunt. Talia namque vulnera non ſunt feſtinanter agglutinanda, & ad cicatricem perducenda. Quin potius longo tempore aperta & hiantia manere debent. Quandoquidẽ morſus ferè omnis quodam virus habet, quod foras ſemper euacuandum eſt, non intrò repellendum nec occluſo vulnere intus relinquendum.

Septimò turundis, & linamentis vtimur in vulneribus, in quibus perſanandi-

——mus circa oſſa manus admouen- Octa

da eſt. Octauò in vulnerib. quæ iam vetuſtate in vlcera defluctionib. ſcaturentia degenerauerunt. Porrò in omnib. aliis reliquis vulneribus, inducendæ cicatrici ſtudemus, abſque eiuſmodi turundis, & linimentis. Aduertendum autem eſt, in iis diuerſitatem non paruam eſſe, pro ratione finis, cuius gratia fiunt & admouentur. Fiunt autem interdum, vt diximus, ad detergendas ſordes vulnerũ, atque tum ex panni non aſperi, & prę ſertim veteris, licinij, vel floccis euulſis, formantur. Nonnunquam verò ideò fiunt, & in vulnus immittuntur, vt ipſum hians, & apertum maneat. At tunc quidem ex ſtupis bene pexis, & à ſordibus rite emundatis, vel ex prædicti panni fruſtulis efformantur: vel etiã ex xylo, quẽ cotonem vocãt. ſed & ex canna ænea, vel argentea perforata fiunt penicilli ad eundem finem: vt verbi gratia, in naribus, ad

aeris

aëris inſpirationem: & in altis vulneribus, vt ſanies, & purulēta colluuies, per hāc velut emiſſarium feratur, nō autem intus retineatur. Quandoque etiam hæc linamenta inquam, & penicilla, plagæ inſeruntur, vt ipſius os magis dehiſcat, & amplicetur, fiuntque tūc, aut ex ſpongiolis vehementer compreſſis, & intortis, aut ex radicæ gentianæ: hæc enim dum multum humorem, quo ſcatet vulnus, cōbiberint, turgeſcunt, & ita magis hiātem plagam reddunt.

Cæterum forma linamentorum æqualis eſſe debet, turundarum verò inæqualis, in modum clauiculi lignei, quem Latini impagem vocant, ne ſcilicet intrò labantur. Hæc autem aliquoties quidem ſicca, quandoque verò quopiā delibuta vnguēto admouētur, prout res ipſa exigit. Reliqua quę ad eiuſmodi operationes ſpectāt, medētis cōſilio, & ſolertiæ cōmittūtur.

De ferulis & quomodo in fract
hibeantur, Cap. 13.

FErulis ad membra perfrac
rurgi maximè vtuntur.
perfracta membra in natural
immota prorſus(quoad expec
ſiſtát,recentiores chirurgi ſec
deligaturam protinus ferula
circumponunt,ipſas quidem
gentes,prout ſenſus, & tumo
flammatione(ſi qua adſit) p
Veteres auté à die tantum ſ
vel etiam nono, & vndecimo
accomodabant.Verum nõ ab
ctum putamus,ſi ſtatim ab ini
deligaturam,ferulæ inijciátur
nimis præmendo dolorem n
tent,ad phlegmoné(quæ max
cenda erat)accerſant, vel præ
(ſi adſit) exacerbent. Quæ
principio adhibentur à recen
færulæ, non eo nomine adhi

circumponuntúrue, vt aſtringant, ſed vt adaptationis figurã contineant, & oſſa in ſuam ſedem repoſita, vtcunq; fulciant. Primis namque diebus cum phlegmones deuitandæ conſiliũ vinceret, tutum non erat perfractũ membrum ita ferulis premere. Cum verò nullus iam amplius futuræ inflammationis metus ſit, aut ea quæ prius fuit diſcuſſa, membrum aliquãtò gracilius quam pro naturali habitu apparuerit (quod intra ſeptimum diem ferè ſolet contingere) tum licebit ferulas circumponere, & eas (vt fracturam ſtabiliant) validè ſatis aſtringere. Ferularum enim vſus idem eſt, qui & plagularum, ſeu ſpleniorum, nempe vt fractum os contineant, & deligationem ſtabiliant, ac firment. Sunto autem ferulæ, vt rectè præcipit Hippocrates, leues, id eſt, leuigatæ & planæ; æquabiles, id eſt, neque in latus, neque in ſuperiorem, aut inferiorem

partem diſtortæ: in ſummis partibus, id eſt, extremitatibus, reſimæ, ideſt leuiter deraſæ ac retuſæ: minores hinc inde quam deligatio eſt, & ea parte craſſiores, id eſt, latiores, & valentiores, qua fractura erupit. Leues autem ferulas, ideſt, non aſperas, adhibendas eſſe cenſet Hippocrates, ne ſua aſperitate, & inęquabilitate fractis partibus negotium faceſſant. Vtroque enim modo comprimunt. Cæterum quoniam fieri poteſt, vt ferulæ leues ſint, non tamen æquabiles, ideo non ſolū leues, ſed etiam æquabiles, id eſt, non diſtortas aſſumendas eſſe ferulas, monet. Quæ enim diſtortæ ſunt, ſimiliter, vt aſpera, lædunt, ac illud inſuper efficiunt quod deligationem ſimul diſtorquēt: qua diſtorta, pars etiā fracta diſtorqueatur neceſſe eſt: Simas præterea in extremis partibus eas deligi voluit, id eſt, leuiter deraſas, ac retuſas in extrema parte, ac ſua acutie articu-

lum

lú lædant, & æqualiter vbique partē fractam, propter æqualem ſuam craſſitudinem, comprimant, quod certè fieri nullo modo debet. Vult enim Hippocrates vt ſupra locum fracturę, hoc eſt media parte, ferula deligationem magis aſtringant. Hinc ea parte craſſiores eſſe iubet. Quia ſcilicet locus is potiſſimum compreſſione ipſarum indiget. Vult item minores eas eſſe longitudine, id eſt, aliquantò breuiores, quam ſit ipſa deligatio, ne cutem vltra deligationem attingant: quæ ſæpenumero ex eo quod humores à faſciis expreſſos ſuſcipit, paulò altius turgeſcit, atque extat. Sed & breuioribus ferulis vtendum præcepit, ne pars eminentior, ideſt gibba, & carne nudata, attingatur, vt circa cubitúm, & malleolos, vbi oſsium extuberationes ſunt. Porrò ferulæ ex ligno abietis, vel medietate cannæ latę, vel de vaginis gladiorum, vel de cor-

nu:vel ex ferro,vel corio conſtare debent. Modus autem ac ratio adhibendi ferulas,talis eſto. Splenia triplicia, aut quadruplicia oleo delibuta, ſuper faſcias ſimiliter atque æqualiter, ſi membrum in craſsitie fuerit æquale, circundato:ſi verò inæquale partibus magis concauis, per ſplenia repletis, membrum vndique æquale ferulis accommodandis efficito. Deinde,ferulas lana, aut ſtuppa mediocriter inuolutas in orbem non minore, quam vnius digiti ſpatio inter ſe diſtantes fracturę circundato,eaſque leniter ac moderatè conſtringito. Sed & in hac ferularũ accõmodatione ſummopere caueto,quantum fieri poteſt, ne articulus aliquis,& præcipuè interior flexus pars,ab eis attingatur. Vlcera ſiquidem in ipſis nonnunquam,& neruorum inflammationes pariunt. Itaque illic,hoc eſt, iuxta articulos ipſos deligatione aliquanto (vt diximus)

breu.

breuiores,laxiores,tenuiores,&magis flexibus ferulas eſſe oportet , quẽadmodũ valẽtiores,quà fractura excidit, atque inclinat.Cæterùm ſi nulla prurigo, nulla inflãmatio, nulla ſuſpecta exulceratio, nullúſue dolor adeſt , & oſſa rectè commiſſa fuerint,fractúraque rectè procedat,ſic manere ferulas & ligamenta,ad decimùm vſque diẽ, vel quintum & decimum , aut etiam vigeſimum,vtile eſt. Si verò in membro perfracto præter ſolitum cooperto , vel dolor excitetur , vel pruritus creetur,vel eius ,quod iam infixũ fracturæ , eſt, perſpiratio prohibeatur, (propter quam non modo noxius pruritus quibuſdam accidit,ſed etiam eroſa à ſaniei acrimonia nonnũquam cute,exulceratio concitatur) non abs re feceris,ſi tertio quoque die, vt iuſſit Hippocrates, deligationem ſolueris, & membrum ipſum aqua temperata perfuderis,ac foueris. Hac enim

contrahimus, nullam vim deſiderant, ſed eatenus,vtiles ſunt, quatenus cutis ducentem quaſi ſua ſponte ſubſequitur. Adhibeantur autem, fibulæ in vulneribus maioribus & rectis in tranſuerſis verò ſuturis, & fibulis opus eſt. Porrò præputium aſſuitur, & infibulatur, vt & carnoſum genus, vbi nimiuũ dehiſcit vulnus,nec oræ facilè coniunguntur.

De inſtrumentis extendentibus, Cap. 15.

LVxata membra, in ſolitam ſedẽ extenſione reduci à chirurgis ſolent: Verum non vna eadémque in omnibus extendendi ratio eſt, ſed alia atque alia pro natura ſcilicet partis luxatæ, prout nerui ac tendines valent, aut oſſa huc illúcue ſede

ſederunt. Modò enim manibus ſolis, modò habenis iniectis vtendum eſt, modò vero quædam alia machinamenta adhibenda ſunt, vt ex vno Hippocrate lecto libro de luxatis & fractis, diſcere poteris.

PRACT.

PRACTICAE GENERALIS.

LIBER VII.

ARGVMENTVM.

De morborum curatione potiſſimum agit. Eius capita hæc ſunt.

De morborum curatione, Cap. 1.
De curatione morborum ſimilarium. Cap. 2.
De curatione tumorũ præter naturã, C 3.
De abſceſſuum curatione, Cap. 4.
De curatione morborũ inſtrumentaliũ, præſertim in conformatione, ſecundũ figuram vitiatam, Cap. 5.

De

De curatione morborum in compoſitione, ſecundũ cauitatem vitiatam, Cap.6.

De curat. morborum in compoſitione ex ſuperficie aſpera, ve leui, Cap.7.

De curatione mororum in compoſitione, ſecundum numerum, Cap.8.

De curat. morborum in compoſitione ſecundum magnitudinem, Cap.9.

De locationum curatione, Cap.10.

De curatione vulnerum, Cap.11.

De curatione vlcerum, Cap.12.

De curatione fracturarum. Cap.13.

Digitized by Google

PRACTICAE GENERALIS.

LIBER VII.

De morborum curatione, Cap.1.

SVperioribus libris breuiter admodum,& quantum inſtituto noſtro ſufficere arbitrati ſumus cauſarum cognitionem,quę per ſigna habetur,perſtrinximus, nunc reliquum eſt, vt in poſtremo hoc libro curãdorũ morborum præcepta tradamus.Itaque curatio id quod præternaturam in corpore,eſt contrario illius tollit.Contraria enim contrariis curantur.Sunt autem in corpore noſtro tria pręternaturã,

Digitized by Google

dicationes verò habet varias,prout varijs conſideratur modis.Quę namque intemperies cauſas ſuas habet antecedentes vel procatarcticas, quæ ipſum morbum fouere poſſunt,prius quam morbus curetur, cauſa remouẽda eſt; alioqui morbus ſubinde recrudeſcet: quæ cum ſit & ipſa prętернaturã,non niſi contrario ſuo tolli poteſt.Quod ſi verò intemperies cauſas ſuas nõ amplius habeat, totus ad morbum auferendum incumbet. Quare intemperies ſimplex ſimplici contrario curanda erit:compoſita verò,cõtrario mixtæ facultatis corrigenda. Curabitur id,quod ad calidius eſt conuerſum refrigeratione:quod ad frigidius inclinatum eſt,calefactione.Pari modo quod ad ſiccius eſt alteratum, humectatione & quod ad humidius eſt verſum, ſiccatione. Rurſus quoque ſiccabit pariter , ac calefaciet quod

humidum eſt redditum & frigidum: ſiccabit pariter, & refrigerabit quod humidus ſimul & calidus euaſit, & ſic in reliquis duabus coniugationibus. Semper enim pro eo, quod exuperat inducendum eo vſque contrarium eſt, quoad particulam in ſymmetriam, & naturalem habitum vindicaueris. Cæterum ſi intemperies materialis fuerit: qualitercunque humor, vel qualitate ſua peccet, non ſolum alteranda, ſed etiam euacuanda erit, vt ſequenti capite docebimus. Porrò quantum ſit agendum indicat morbi quantitas. Refrigeratum quinque gradibus, totidē calidis reducetur. Quomodo verò, ſeu quo inſtrumēto agēdū ſit, indicat morbi qualitas, cauſarū varietas: corporis ſitis, &c. Quādo & quo tēpore ſit agēdū, indicat morbi tēpus tum vniuerſale, tū particulare. Vbi denique agendum ſit locus affectus promptè indicabit.

At

Atque hæc quidē omnis ægritudinis; quæ in ſimilaribus conſiſtit, methodus medendi exiſtit.

De tumorũ præternaturam curatione, Cap. 3.

TVmor præternaturam incremētum eſt; naturalem ſtatũ in corpore excedens, & læſionem actionis inducens. Horum differentiæ ex praxi ſpeciali ſunt petendæ.

Cauſæ verò tumorum, recentioribus medicis & chirurgis geminæ ſtatuuntur generales ſcil. & ſpeciales. Generales cauſæ ſunt, fluxio, & congeſtio.

Rurſus fluxionis cauſæ quatuor numero conſtituuntur. Nempe mēbri propellentis robur: excipientis imbecillitas: humoris fluentis conditio: & ſpacium, per quod ſit defluxio.

Cæterũ fluxio concitatur ratione mēbri expellētis, vel propter robur facultatis expultricis ipſius, vel pro-

 pter

pter connexum naturalem, quem habet cum membro excipiéte, vel propter propriorum meatuũ anguſtiam.

Pars verò aliqua fluxionem excipit, quia vel dolens, aut calida, vel imbecillior, vel rarior, atque ignobilior, vel in inferiori loco ſita.

Porrò ratione humoris ſit defluxus in aliquam partem, quia ſit copia ſuperuacuus qualitate moleſtus, ſubſtantia tenuis.

Spacium autem fluxionis cauſa exiſtit ob meatuum amplitudinem, vtpote venarum, arteriarum, & pororum.

Congeſtionis verò cauſæ geminæ aſſignantur, nempè error virtutis, quę alteratrix dicitur: & imbecillitas expultricis.

Cæterum ſpeciales tumorum cauſæ, tres, vulgò aſſignantur. Primitiuæ, quæ & progreſſæ, & euidentes nobis dicuntur: antecedẽtes: & coniunctæ

iunctæ, ſiue continentes.

Prægreſſæ ſeu primitiuæ cauſæ dicũtur quæ dũ aduerſam valetudinem ſeu morboſos affectus crearunt, ſeparantur, vt caſus, percuſſio, fractura, diſtenſio, luxatio, aut error, qui in victus ratione committitur.

Antecedentes cauſæ dicuntur, quę paratæ ſunt morbos efficere, vt ſunt humores quatuor tam naturales, quã non naturales.

Cauſæ verò coniunctæ, ſeu continentes, ſunt materiæ, quæ particula ipſa laborante aggregatæ, & infarctę reperiuntur, quæque adhuc permanent, poſtquam tumorem excitarunt: ac dum increſcunt tumores ipſi augentur: cum decreſcunt, minuuntur: & cum deſinunt finiũtur. Atque hęc de cauſis tumorum præternaturam dicta ſufficiant: nunc poſtulat ordo, vt eorum ſigna, & iudicia ſubijciamus.

Itaque tumores præternaturam ſumma corporis occupantes, iudicio ſenſus, conſpecta, ac manibus contrectata laborante particula, ſtatim deprehenduntur. Tumores verò, quæ vera apoſtemata appellant, tumore dolore, & calore magis, vel minus intenſis dignoſcuntur.

Non vera autem præter tumorem malignitate quoq; & ſequeſtratione, etiã maiore, vel minore determinata, deprehenduntur.

Sed iam quæ vniuerſum de tumoribus ipſis ſumũtur iudicia ſubiiciamus.

Periodi, paroxiſmi, & criſes tumorum qui præternaturam ſunt, humorum, ex quibus conflantur, analogiam ſequuntur.

Tumores eiuſmodi pręſerim ſalubres, & qui ex humorum influxu fiũt, quatuor temporibus diſtinguuntur: principio, augmento, ſtatu & declinatione. Principij nota eſt, cum parti-

cula

cula incipit diſtendi, & fluxionis adeſt initium, cum dolore adhuc exiguo.

Incrementum adeſſe iudicabis, cũ videris tumoris molẽ attolli, locúmque affectum impleri, ac ſymptomata manifeſtè augeri.

Status verò iudicium eſt, cum prædicta omnia, tumor ſcilicet, & ſymptomata, vigorem ſuum obtinent, nec amplius poſſunt incrementum aſſumere, quin materia faciẽs tumorem, in alterius generis ſubſtantiam degeneret, & tranſmutetur.

Declinatio autem tunc adeſſe cognoſcitur, cum tumoris moles, & propria ipſius ſymptomata, imminuũtur: vel materia, quæ tumorem facit, in aliam ſubſtantiam incipit tranſmutari.

Porrò tumores huiuſmodi, qui ex humorum præſertim fiunt influxu, niſi fieri prohibeantur, reprimendo materiam influentem, vel ſponte, & citra vllam manifeſtam occaſionem intro

recurrẽte fluxione deliteſcant,aliquo iſtorum quatuor terminari neceſſium eſt,inſenſibili exhalatione ſeu reſolutione,vel facta ſuppuratione,vel corruptione,vel induratione.

Omnium autem iſtorũ modorum optimus is eſt, qui per ſenſu imperceptibilem fit diſſolutionem:poſt illum verò,qui per ſuppurationom.

Atque per indurationem fit terminatio,abſolutè mala dicitur. Quæ autem fit per corruptionem particulę laborãtis,omniũ peſſima cẽſenda eſt.

Reſolutionis indicia ſunt leuitas mẽbri,& deficiens pulſatio.

Signa, tumorem verti in ſupurationem,indicantia ſunt, dolor internus, pulſatio,& caloris incrementum.

Fluxionem victricẽ,eſſe,& particulæ laborantis corruptelam, teſtantur nigror, & leuiditas, quibus nonnunquam & graueolentia accedit.

Tumorem in lapideam abire duritiẽ apertè demonſtrat,tumoris immi-

nutio,& cum hac,durities remanens.

Regreſſionis vel deliteſcentiæ nota eſt ſubita tumoris diminutio, quæ interdum propter nimiã refrigerationem,nonnunqua verò propter veneноſitatem accidit. Ad hanc autẽ ſubitã atq; affatim factã tumoris imminutionẽ,febris ſtatim cõſequitur, ac multa alia praua ſymptomata. Hactenus de ſignis & iudiciis eorũ tumorũ, quos vulgo apoſtemata nũcupant:tẽpeſtiuum nunc eſt, vt ad eorum curationem accedamus.

Principium itaque curationis tumorũ, ex humorũ influxu procreatorũ, ab inuentione occaſionis ipſius affectus,deſumemus, vt ſcilicet, quæ eum excitãt cauſę abſcindantur:quod verò in eo iam factum eſt,tollatur. Quare ex omnibus his tres colliguntur recẽtiorum chirurgicorum turbæ, curandorum tumorum, qui ex defluxione ortum habent,intentiones.

Prima eſt, fluxionem auertere, ac eam omnino intercipere.

Secũda eſt dolorẽ demulcere,atq; eã occaſionem,propter quã particula fluxionem excipit,vel etiam attrahit, in totum ſummouere.

Tertia eſt, totum eũ humorẽ, qui in partem affectam cõfluxit, vacuare.

Quomodo autẽ prima intẽtio pfi-ci,debeat,appoſitè,docuit Galen⁹li. 13 methodi medẽdi,ad hunc modũ ſcri-bẽs. Vbi magna sãguinis copia in toto corpore appareat,vt in phlegmonoſis tumorib⁹ ſæpęnumero fieri cõtingit, sãguinis miſſione ſuccurrim⁹. Cura-tur etiã plenitudo,tũ frequẽti balneo, tũ exercitatione, tũ multa frictione. Pręterea digerẽtib⁹medicamẽtis,mo-do febris nõ adſit,& præter hæc omnia inedia,ac proba vict⁹ ratione. Cũ ve-rò flaua bili,vel atra,pituitáue,aut ſero ſis humoribus refertũ corpus eſt,pur-gatione, quæ quiq; ſuppuranti ſucco ſit accõmoda, vacuatio molienda eſt.

Cæterũ in cõtrariũ reuulſio, cõmune eſt in omnib⁹ huiuſmodi tumorib⁹ auxiliũ, dũ fluxio adhuc valẽter irruit: vt pote in principio morbi, & in augmẽto. In fine verò ſtatus & in ipſa declinatione, dũ ſcilicet iã fluxio reſtitit, atq; in mẽbro inhęſit, & corpus totũ abundè vacuatum eſt: vel ab ipſa, quæ affligitur particula, vel à maximè vicina vacuatio molienda eſt.

Secũda intentio cõpletur anodynis remediis, itẽ aſtringenribus, & intercipiẽtibus fluxionẽ. Ad hæc relaxãtibus naturales meatus, per quos mẽbrum affectũ conſueuerat repurgari.

Tertiã verò intẽtionẽ aſſequemur, ijs, quę materiã, tumorẽ exitãtẽ à loco affecto euacuãt. Euacuãtur autẽ cõtẽta iã in loco materia, nõ ſolũ medicamẽtis reſoluẽtib⁹, ſed etiã replẽtibus. Itaq; incipiẽtib⁹ tumorib⁹, q ex influxu humorũ procreãtur, magis vtẽdũ eſt reprimẽtib⁹, quã euaporantib⁹, niſi tumor eiuſmodi fuerit in emũctorijs:

vel materia fuerit venenoſa:vel craſſa & repulſioni inobediẽs:vel vehemẽter impacta, tunc enim repellere non licet, ſed potiùs diſcutiẽtibus lenibus, ac moderatè calidis, & humidis vtẽdum: In augmento verò ipſis repellentibus, nonnihil ex ijs, quæ diſcutiunt,admiſcendum.

At in ſtatu, & paulò ante ſtatum, æquis portionibus miſcenda ſunt reprimentia diſcutientibus.

Cum autẽ declinatio, vel finis ſtatus adfuerit,ſolis reſoluentibus,& relaxantibus vti licebit. Breuiter quandiu humor adhuc affluit,repellendum eſt:vbi verò iam reſtitit fluxio, digerendum. Verùm ſi medio modo res ſeſe habeat,mixtis auxilijs vti oportebit.

Porrò hæc omnia ſanè intelligenda ſunt, vtpotè ſi tumor præternaturam reſolutione terminari debeat. Auxilia autem,quibus ſingulas modo

dictas

dictas intentiones exequimur, pro varia materia tumorẽ excitante in praxi ſpeciali deſcribentur.

De abſceſſuum curatione, *Cap.*4.

ABſceſſus, qui Græcis apoſtemata, & vulgò exituræ dicuntur, ſunt diſpoſitiones in quibus abſcedunt, atque inuicem diſtant quæ prius ſe cõtingebant corpori. Materia enim quę eiuſmodi tumores excitat, extra carnem muſculi propulſa, continentia à ſubiectis diducit, & abſcendere facit. Duplex autẽ eſt eiuſmodi abſceſſum genus. Vnum quando inflammatione in pus verſa, pus ipſum tanquam in ſinu aliquo eſt collectum: alterum cum nulla pręcedente inflammatione, humor aliquis, vel ſpiritus aliquis vaporoſus, aut ſubſtantia ex vtriſque mixtu in parte aliqua colligitur. Quod bifariam accidit. Nam vel in ſpacio ipſo

ipſo eiuſmodi ſubſtantia: ſine præuia fluxione generatur: aut aliũde in ipsã laborantem particulã confluit. Spatiũ autẽ ſibi mollibus eiuſmodi ſubſtã-tia quę abſceſſum creat, vel inter duas tunicas, vel ſub quibuſdã mẽbranis. Abſceſsũ verò iudicia, ac ſigna, quæ vel ſtatim eos futuros denũciãt, vel iã præsẽtes adeſſe demõſtrãt, hæc ſunt.

Cum videris pulſationem, aut duritiem, in longum iam tempus productam, vel caliditatem, aut dolorem increſcentem, tunc exiſtima proximum eſſe, vt apoſtema in ſuppurationem vertatur, & fiat abſceſſus. Cum autẽ deprehenderis leuitatem quandam affectæ particulæ, & doloris ſedationem, ac remiſſum calorem, quodque tumentis loci pars aliqua cæteris emineat, atque in mucronem ſubducatur: ad hæc cum præmendo digitis velut inundationem perceperis, videríſque gibbi illius ſeu mucronis colorem

lorem iam albeſcere,tunc iudica, pus eò loci ſubeſſe, & tumorem iam abſceſſiſſe.

Cæterùm in pure ipſo cognoſcendo,ac diiudicando, maximè te attentum eſſe oportet.

Quandoquidem ſuppuratio ipſa, ſeu puris in loco aliquo comprehenſi notitia ſæpius occultatur, ac Medicum latet, ob loci ſcilicet, & puris,craſſitudinem.

De abſceſſuum autem iudiciis hæc à veteribus, & recentioribus tradita ſunt.

Abſceſſus,qui iuxta mēbrū aliquod nobile,vel propè iuncturas fit, atque adeò in venoſis aut neruoſis ipſis partibus, quique in imbecilli particula, & natiuo calore propemodum deſtituta, prædura quoque & denſa cute obtecta, conſiſtit: ad hæc qui craſſiore materia, & ad motum tardiore

con

conſtat: planus etiam, ſeu æquabilis, & in coni formulam non ſubductus, ſuſpectus admodum eſt, ægréque ac tarde maturatur. Qui verò huic ex aduerſo reſpondet, boni moris eſt, & laudabilis. Itaque ſi abſceſſus tēdit in acutiem, & puris ſubſtantia tenuis fuerit, & acris, nec prædura, aut denſa cutis extiterit, natura, ſua facultate alienorum expultrice, & citra aduentitium aliquod ſubſidium, conceptū humorem foras propellet, niſi quis facta inciſione protinus ipſam ſpontaneam apertionem anteuertat. Quæ autem à natura fit apertio, multò tutior eſt, ea quæ manus opera fit: quod ſi arte molienda ſit, ſecurius multo, & melius ſcalpello illam efficies, quam aduréte medicamento, quod ruptorium appellant. Cæterùm pus optimū illud cenſetur, quod album æquale, leuéque, & quam minimè fœtidum eſt. Quod verò huic maximè contrarium appa

apparet, peſſimum eſt. Sed hæc de ſignis & iudiciis abſceſſuum ſufficiant. Quod ad eorum curationem attinet ea per initia præſtatur per mitigatoria auxilia, quæ Græci chalaſtica vocant, id eſt relaxantia, cuiuſmodi eſt tetrapharmacum molle quidem, & anodynum.

Procedente verò tempore, ad ea, quæ concoquendi, ſeu maturandi ac ſuppurandi vim habent, tranſeūdum eſt. Auxilia autem quibus mouere pus expedit, ex libro quarto petenda ſunt.

Porrò ſuppurato iam abſceſſu, aut tranſmutato, vel valenter impacto, ſi pus aut alia quæuis materia ibi contenta non diſcutiatur, vel ſi tempore conuenienti, & dum iam tempeſtiua adeſt occaſio, citra manus operam, non aperiatur ſecare exitum ei quod digeſtioni non ceſſit, oportet. Communiter autem eiuſmodi tumores ſcalpello inciduntur. Apertio verò

ipſa; pro ratione tum copiæ materiæ ibi collectæ: tum etiam ipſius loci affecti fieri debet. Fiūt autem huiuſmodi ſectiones, myrtaceum folium imitantes, in ijs potiſſimum tumoribus qui in axillis, & bubonibus ſuppurāt. Et in iis quidem longitudo per tranſuerſum ductaeſſe debet, non autem per cruris, aut corporis rectitudinem. In aliis verò locis inciſione ſimplici ferè ſemper vtimur. In ipſa autem apertione, ſiue inciſione, ſeptem potiſſimum ſunt attendenda.

Primum, vt ſectio fiat eo loco, quo materia contineatur.

Secundum, vt fiat in loco inferiori, quo melius purulenta illa vacuari poſſint.

Tertium, vt fiat ſecundum rugas, & proceſſum muſculorum.

Quartum, vt vitentur nerui, venæ, & arteriæ, quoad fieri poterit.

Quintum, vt non tota materia ſemel,

mel, atque affatim educatur, præſertim in magnis abſceſſibus, ne ſcilicet ex nimia ſubitáque inanitione, & ſpirituum reſolutione, virtutis ſequatur proſtratio.

Sextum, vt blandius, & minimo quàm fieri poteſt, dolore, locus tractetur.

Septimum, vt facta apertione, locus detergeatur, carne impleatur, & ad cicatricē perducatur. Auxilia autē deterſoria accōmoda, sūt molia fomēta, vel lintea, cōcerpta, linimenta, emplaſtra, & vnguenta, quæ in ſpeciali praxi cenſebuntur. Primis diebus ſufficit vitellus oui alumine zuccharino inſpiſſatus. Poſtea verò deueniendum eſt ad mel roſatum, & mundificatiuū ex apio: & poſtremò ad vnguentū Apoſtolorum, & Ægyptiacum, ſi res ita deſideret. Suprà verò admouēda vnguēta, baſilicū, diachylū, & diaphœnicū vulgò nūcupatū, atq; alia id gen

quæ ad vlcera inſtituuntur. Sed & mitigare prius inciſam partem, quantum poſcere videbitur, oportebit: fomentis primum, deinde cataplaſmatis, mox humectante aliquo medicamento, aut non ſiccante, ſingulis ſcil. extrinſecus impoſitis. Nam in ipſo vlcere tum manna, tum ex præſidijs, quæ linteolis excipiūtur: primum quidem ea, quæ pus mouent, deinde ea, quæ expurgant, ſunt imponenda. Poſt quæ ſi cauitas etiam manſit, quæ implcant adhibenda ſunt: ſint aliter ea quæ cicatricem inducunt. Porrò ſi laborans, ſcalpello ſectionem fieri præ mollitię, non admiſerit, medicamentis adurentibus erit emollienda apertio. Ad hoc autem, conducit ſemen lini; fermentum, & ſtercus columbinum. Hæc præſtantiora efficies, ſi cum ſapone molli, aut muccagine ſeminis ſinapis miſcueris. Quod verò ex calce, & ſapone fit ruptorium, in hac re principatum

patum obtinet.

De curatione morborum inſtrumentalium præſertim in confirmatione, ſecundum figuram vitiatam, Cap. 5.

POſt morborum ſimilarium curationem, ſuccedunt morbi in cõpoſitione vitiata, quæ inſtrumentalium partium propria eſt. Verùm cum variæ ſint compoſitionis differentiæ, primum de ijs morbis agemus, qui conformationem vitiant. Hæc autem in cauitate ſuperficiei potiſsimum verò in figura poſita eſt. Membri itaque figura vitiant, vel in vtero matris vel poſt generationem, à cauſa aliqua vel interna, vel externa, vt Medico, vel obſtetrice. Quod in vtero matris vitiatum eſt membrum, ante augmenti finem, cùm corpora adhuc creſcunt, emendari poteſt, in aliquibus partibus, non in omnibus. Verbi gratia vari quidam, aut valgi: poſt augmentum

verò corrigi nequit, præſertim cùm iá obduruerunt membra. Quod verò ab obſtetricis, vel chirurgi incuria, os fractum male coaluit, ita vt figura ſit vitiata, & intorta: & ſiquidem callus obductus fuerit recens, corrigi poteſt, ſi os denuò perfrigatur, & tum demũ per conuenientis calli ſuperindictionem curetur. Si verò callus obductus fuerit antiquius, & inueteratus, morbus erit deſperatus.

Porrò pro curatione vitiatæ figuræ, tres nobis intentiones conſiderandæ erunt, quid ſcilicet ſit agendum: quibus inſtrumentis: & vbi ſit agendum.

Quid ſit agendum, indicabit morbi natura. Conformatio ſecundùm figuram vitiata eſt. Reſtituenda ergo, ſiue curanda ſuo contrario: hoc eſt, contraria figura ei, quæ nunc eſt, moliēda erit, vt à figura non naturali in naturalem commutetur ſiue transferatur.

Qui

Quibus autem inſtrumentis figura vitiata corrigatur, ars chirurgica docebit: vtpotè ligaturis, ferulis, puluilis, frictionibus, &c.

Vbi verò ſit agendum, locus affectus indicabit, qui cenſui oculorum ſubiicitur.

De curatione morborum in compoſitione, ſecundum cauitatem vitiatam, Cap. 6.

CAuitates vitiantur, quia vacuum tollitur. Tollitur verò obſtructione, vel anguſtia, à quibus actio immediatè lęditur. Fit autem obſtructio à materia aliqua replente. Anguſtia verò meatuum à materia diſtendente. Curantur contrario: anguſtia quidem dilatante: obſtructio verò aperiente aliquo. Sic ergo quinque nobis indicationes ſunt perpendendæ: videlicet quid ſit agédum: Quantum ſit agendum: Quomodo: Quando, & Vbi.

Prima indicatio pręcipua eſt. Quoniam à morbi cauſis ſumitur: atq; ad illa reliquæ quatuor indicationes veluti famulæ referuntur. Cauitas enim neceſſario à materia aliqua obſtruitur, aut repletur. Qualiſcunq; ea fuerit, auferenda eſt, vt ad naturalem habitũ pars affecta redeat. Hoc autẽ fiet, ſi id quod obſtruit remoueatur per euacuationem, & eductionẽ extra corpus. Vt lapis in veſica per ſectionem aufertur: ſtercus durum inteſtina obſtruens, pharmaco leniente educitur.

Quantum autem ſit agendum, indicabit nobis, virtus, ætas, anni tempus, morbi natura, & cauſa, &c.

Quomodo verò, quibusúe inſtrumentis agendum ſit indicabit nobis tum cauſa morbi, an videlicet pharmaco, an phlebotomia commodius educi queat: tum pars affecta. Inteſtina namque tum per clyſteres, tum ijs quę per os ſumũtur, euacuari poſſunt.

Vte

Vterus verò peſſis & cliſmatibus. Caput apophlegmatiſmis, & errhinis: eglegmatis: renes, & veſica, diureticis, &c.

Porrò tempus oportunum agendi erit, cum nihil impediet actionem iſtã, nec ratione materiæ, nec ratione viarum. Vt ſi materia fuerit craſſa, prius incidenda: viſcida detergenda: bilis acrimonia prius retundenda: ſtercus durum prius emolliendum: viæ, per quas educenda eſt materia, prius lubricandę: obſtructę, prius aperiendę, &c.

Per quas autẽ vias, materia ſit aducenda, anatome ipſa nobis demonſtrabit. Nam cerebrum per nares, & os purgatur: ventriculus vomitu, & ſeceſſu; thorax, & pulmo, tuſſi; inteſtina per ſeceſſum: hepar & renes, per vrinam: lien, per hæmorrhoides: cutis per ſectionem, per cauteria, &c. Atque hæc de obſtructione in vniuerſum nobis ſufficiant.

De curatione morborum, in compoſitione, ex ſuperficie aſpera, & leui, Cap. 7.

QVemadmodum ſuperficies partis inſtrumentalis, vel leuis, vel aſpera, pro membri ipſius vſu, à natura primùm conformata eſt, ita quoque vititur, & præternaturam efficitur ſuperficies iſta, quia vel mutatur naturalis illius leuitas, vel aſperitas.

Cauſæ aſperitatis ſunt vel internæ, vel externæ. Internæ cauſæ ſunt humores acres, & erodentes, qui cuticulam exteriorem impetentes, illam erodunt. Poteſt itidem melancholicus, & aduſtus, aut pituitoſus & ſalſus aliquis humor ad cutim protrudi, vt in ſenibus fieri videre licet, qui idcircò ſcabie frequenter laborant: præterea in ijs, qui elephantiaſi tenentur. Interdum à capite

pite in pulmones huiuſmodi humores deſtillant, atque ſic guttur, & aſperam arteriam exaſperant.

Externæ cauſæ ſunt, medicamenta abſtergentia, erodentia, & aſtringentia, puluis, fumus, ſecantia, frangentia, &c. Leuitatis verò cauſæ ſunt, humor, pinguis, vel viſcoſus.

Signa manifeſta ſunt, cum oculis & tactu deprehendantur.

Iudicia verò ab ipſa parte affecta, ſumuntur. Siquidem in oſſa caries periculoſior:& ob id difficilius,quàm in cutè aſperitas curatur.

Quod ad curationem attinet, curatiuæ eliciendæ ſunt indicationes, vt ſciamus tum, Quid ſit agendum: tum Quomodo ſeu quibus inſtrumentis curatio ſit aggredienda: tum Quantum,Quando &vbi ſit agendũ. In aſperitate itaque Quid faciendum ſit indicat primo morbi cauſa: deinde mor-

morbus ipſe. Morbi cauſa, ſiue interna, ſiue externa fuerit, indicat ſui ablationem. Morbus verò ipſe, indicat nobis, id quod exaſperatum eſſe denuò leuigandum.

Quomodo autem, ſeu quibus inſtrumentis ſit agendum, nobis oſtendet particula affecta, & morbi cauſà. Siquidem cutis ab aſtringentibus aſpera reddita, tollitur ijs, quæ eam laxatè, & terrenam frigiditatem leuiter remittere poſſunt, qualia ſunt oleoſa, & pinguia omnia. Humore verò acri, vel erodẽte inæqualis facta, qualiſcũque is fuerit, per pharmacum conueniens auferendus erit: deinde cutis aſperitas, per lotiones, vel inũctiones, remouenda. Sic os, quod ex vulnere, aut fractura inæquale, aut ab humore acri carioſum eſt redditum, abradendum erit. Ad eundem modum aſpera arteria lenienda erit medicamentis liquidis, quæ non mordeant, ſed len-

torem

torem habeant,&c.

Porrò quantùm ſit agendum, indicabit morbi ipſius magnitudo, deinde etiam affecti loci natura, prout magis, vel minus leuis pars antea erat.

Quando verò agere oporteat; indicabit morbi cauſa, & inſtrumenti qualitas. Siquidem morborum cauſæ ſemper prius auferendæ erunt: deinde topica adminiſtranda. Sic lotionibus, balneis, ſudoribus, frictionibus, & ante cibum vtendum erit.

Vbi denique ſit agendum, oculorum ſenſus demonſtrabit, in parte ſcilicet affecta.

Cæterùm interdū naturalis ſuperficiei aſperitas vitiatur; & leuis fit, ab ijs, quæ leuitatem non naturalem inducere poſſunt: cuiuſmodi ſunt humores viſcoſi & pinguia omnia. Pro huius curatione, Quid agendum ſit, conſtat: videlicet cauſas prius

prius eſſe auferendas: deinde id quod leuigatum eſt, denuò eſſe exaſperandum. Hoc quidem ijs fieri poterit: remedijs, quæ leuiter incidant, & detergeant. Reliquæ indicationes à præcedentibus fontibus petantur.

De curatione morborum in compoſitione ſecundum numerum, Cap. 8.

IN numero morbus accidit, cũ pars inſtrumentalis, vel integra & tota, vel aliqua illius particula, deficit aut excedit numero.

Quod numero ſuperabundat, vel ſecundum naturam eſt, vel præternaturam. Secundam naturam eſt ſextus digitus: caput geminum, &c. Præternaturam verò, vt calculus in veſica, lumbrici in inteſtinis: varicę, tubercula, pterygion in oculo, &c.

Cauſæ numeri ſuperabundantis, & quidẽ naturalis, vtilis materiæ multitudo eſt: præternaturalis verò, inutilis materiæ copia.

Cauſæ

Cauſæ numeri deficientis, ſunt, vel vſtio, refectio, putrefactio, vel refrigeratio.

Signa numeri abundantis, vel deficientis manifeſta ſunt.

Iudicia verò, ab ipſius morbi & particulæ affectæ natura, & tempora ſumuntur. Caput enim geminum citra vitę periculum curari nequit: ſuffuſio, citra oculi læſionem vix adimitur. Pars quæ à primo ortu deficit, reſtitui nequit. Ad eundem modum ſpermaticæ partes non reſtituuntur verè, ſed ſubſtantia diuerſi generis, quàm callum vocant.

Quod ad curationem attinet, ea ſecundum indicationes ſuas digerenda eſt. Quare in numero abundante, Quid ſit agendum, morbus indicat. Numerus ſuperadditus eſt: itaque ſuo contrario tolletur, ablatione videlicet, quæ prima eſt, & potiſſima intentio in hoc morbo.

Quo

verò minuitur,vt in tabe, atrophia, phthiſi oculorum,&c.

Cauſæ autem, ob quas partes augentur,ſunt vtilis materiæ multitudo, vel virtus valida. Imminutæ verò magnitudinis,vtilis materię defectus,vel virtus imbecilla.

Signa viſui manifeſta ſunt.

Iudicia verò à morbi tempore deſumuntur. Nam quæ à prima generatione plurimũ auctæ videtur partes,vel imminuta, diuque ita permãſerint,curationem non recipiunt:quę verò poſt animalis ortum originem traxerunt, magnitudines, vel imminutiones, curari aliquà ex parte poſſunt. Porrò ſimiles ferè habent intẽtiones curatiuas,morb[illegible] in magnitudine, & numero vitiato. Vtrobique enim eſt vel exceſſus, vel defectus: quare etiam vel additio, vel ablatio. Differunt tantum, quod in numero aucto interdum tota pars auferenda

eſt: at in quantitate aucta nunquam tota pars, ſed id tantum, quod in parte redundat. Sic ergo in magnitudine aucta indicationes eliciendæ ſunt. Quod videlicet agendum ſit. Quantum. Quomodo, ſeu quibus inſtrumentis. Quando: & Vbi.

Prima, & Præcipua intentio eſt Ablatio, quæ eadem quoque erat in numero aucto.

Porrò quantum ſit auferendum, indicabit partis magnitudo naturalis.

Quomodo verò, Quando, & Vbi, partis atque morbi natura demonſtrabit.

Cæterùm magnitudo partis imminuta eſt. Reficienda igitur eſt, per generationem ſimilis, aut certè diſſimilis ſubſtantiæ. Cuius eadem eſt ratio, & idem medicamentorum vſus, quæ etiam in numero erant deficiente.

De curatione luxationem.

Cap. 10.

LVxatio inter morbos cõpoſitionis refertur: quoniam ſitus mutatus eſt. Luxatio enim eſt articuli è natiuo poſitu, ſeu proprio acetabulo, in alienam, atque inſolitam ſedem prolapſus, quo motus arbitrarius impeditur. Græci exarthrema vocant.

Cauſæ luxatorium oſſium, ſunt vel intrinſecæ, vel extrinſecæ. Extrinſecæ ſunt caſus, percuſſio, & violenta, atque incongrua membri alicuius extenſio, aut diſtorſio, ſeu peruerſio. Internæ ſunt, vt cum mucoſus aliquis humor, & pituitoſus, in articulis, ſeu iunctutis aceruatur, qui articulationis ipſius ligamenta primum madefacit, deinde laxiora reddit, & tandem ob eius multitudinem, ſua ſedes os ipſum protrudit.

Signa ſunt, tumor ea parte, quas os prorũpit, & ſinus, ſeu cauitas inſolita

ca, à qua receſſit dolor: motus priuatio, aut difficultas &c.

An verò curari valeat, indicabit nobis pars affecta: ſymptomata, ætas, & tempus. Nam caput ſi in posteriorem partem prolabitur (vt inquit Celſus) nonnunquam in ſuos ſinus compellitur, ſed mortem ſtatim adfert ineuitabilem. Sic neque in ſpina vertebræ cũ toto loco mutatæ ſunt. neque etiam maxilla, quæ vtraque parte prolapſa eſt, & antequam repoſita ſit, inflammationem concitauit. Genu vt facilè prolabitur, ſic non magno impendio in ſuam rurſus ſedẽ cõpellitur. Digitorũ luxatio nullũ etiã facesſit negotiũ. Cubitus verò vt tardius quidẽ, ac difficilius excidit, ita prolapſus negotij plurimũ exhibet. Humerus autẽ, vt neque difficulter admodũ præſertim in macillẽtis, elabitur; ſic nec difficillimè in ſedem ſuam reponitur. Porrò quibus luxationi

tionibus inflammatio, aut vulnus, aut dolor ingens, & acris accedit, hæ præterquam quod curatu admodum difficiles ſunt, periculo quoque non vocant. Luxatio præterea, in qua oſſium margines franguntur, peſſima indicatur. Articuli qui neruorum, ac ligamentorum vitio, prolapſi ſunt, & poſtea in ſuas ſedes repulſi, iterũ excidunt. Quæ loco ſuo non ſunt, caro ea increſcit magiſque in proximo membro, quàm in vlteriore. Quibus in pueritia articuli exciderunt, neque repoſiti ſunt, minus, quam cæteri creſcunt.

Vetuſtæ omnes luxationes, & quæ ſpatio temporis iam callo obduruerunt, vel difficillimè, vel nunquã conſaneſcunt. Proinde ſtatim, ſi fieri poteſt, reponi luxata debent.

Indicium autem euidens oſſis in ſuam naturalem ſedem reducti, eſt, cùm veluti ſtrepitus aliquis auditus

eſt, dum in natiuum ſuum acetabulum ingrediebatur,& membri nuper luxati figura,& conformatio, ſuæ ipſius,aut alterius partis figuræ, quàm ſimilima tum viſu, tum attactu deprehenditur.

Quod verò ad curationem attinet, tres luxationis intentiones curatiuæ nobis occurrunt.

Prima,luxati articuli in naturalem ſedem reductio. Secunda, conſeruatio articuli in ſua ſede,nē amplius excidat.

Tertia, ſymptomatū correctio, quę impediunt ſcopos prędictos,ſiue ante repoſitionē oſſis, ſiue poſt repoſitionem accidant. Porrò vt ſcopum, ſeu intentionem primam aſſequaris, luxatum membrum in diuerſas partes decenter extendendū eſt, donec ſpatium inter oſſa liberum ſit. Tum id os quòd ſuo loco excidit,ab ea parte, in quā prolapſum eſt,in cōtrariū impellere

pellere oportet, atque ita in germanũ ſuum acetabulum reſtituere: vt ſinus ſeu cauitatis inſolita vacuitas impleatur. Hæc autem leniter, & ſine dolore, quatenus fieri licet, agenda ſunt. Cæterùm non vna eademque in omnibus extẽdendi ratio eſt: ſed alia atque alia pro natura ſcilicet partis luxatæ prout nerui, ac tendines valent, aut oſſa huc illúcue ſederunt. Modo enim manibus ſolis, modo habenis iniectis vtendum eſt, modò verò, quædam alia machinamenta adhibenda ſunt, vt ex vno Hippocrate diſcere poteris.

Secundus ſcopus eſt, vt membrum, quod exciderat, & iam repoſitum eſt, non amplius deinceps ſua ſede prolabatur, ſed inibi perſiſtat. Repoſiti igitur articuli iunctura, modis omnibus ſtatim firmanda ac roborãda eſt. Firmabitur autẽ optimè ſi roſaceo perlinatur, ac poſtea pãnus

aliquis, lineus gracillis, vetus, & lenis rhodino delibutus, ipſi applicetur: deinde ſi ſtupæ lenes, ac panni multiplices, ouorum candido perfuſi, ſuper accommodentur, & poſtremò, ſi faſciis poſca madentibus, pro ratione particulæ longis latiſque ſubligetur. Quinetiam ferulæ ex corio, aut denſa papiro factæ, ſi neceſſitas requiret, circundandæ ſunt. Nec verò ante diem ſeptimum, aut decimum ipſum reſoluere oportet, ſed ita ſinere.

Porrò luxato in ſuam ſedem repoſito ipſum à dolore, & inflammatione vindicandum eſt: qui tertius eſt ſcopus in curandis luxatis, medenti propoſitus. Hunc igitur conſequeris, ſi quæ roborant & repellunt, parti luxatæ adpoſueris: ſi præterea tenuem ab initio probamque victus rationem ægro imperaueris illiq; venam, ſi nihil prohibeat, ſecueris, & ventrem, ſi o-

pus

pus eſt, purgante medicamẽto ſubduxeris. Verum ſi antequam ad curationem voceris luxata pars iam dolore infeſtetur, aut inflammatione occupetur, non prius eam in locum ſuum, à quo excidit, te ponere tentabis, quã dolor finitus fuerit, & inflãmatio conquieuerit. Cæterùm ſi luxatis oſſibus vulnus quoque acceſſit, multa diligentia opus eſt. Si verò cum fractura luxatio euenerit, hæc primũ ſi fieri poſſit: illa verò ſecundò curanda erit. At ſi ante fracturæ adminiſtrationem luxatum commodè reduci non poſſit, fracturam ipſam primum curabimus deinde cum fractura callo iam obfirmata fuerit, luxationis curationẽ aggrediemur. Quod ſi luxatio inueterauerit, & calloſa inibi durities contracta fuerit, ea decocto maluæ & altheę perfundenda eſt: deinde vnguẽto dialtheæ collinenda: poſt hęc emplaſtrum diachylon ſuper apponendum erit:

vel eius loco lana ſuccida mucilagine quapiam emolliente delibuta: vel id genus alia emollientia. Loco verò ſufficienter emollito, luxatum in ſuã ſedem dandum eſt.

De curatione vulnerum. Cap. 11.

HActenus de morborum ſimilarium, & inſtrumentalium curatione: reliquum eſt, vt quomodo ſoluta vnitas ſit curanda, doceamus, initium à vulneribus ſumentes. Itaque vulnus ſolutio eſt continuitatis, recens, cruenta, ſine pure, in particulis mollioribus extrinſecus incidens. Continui autem ſolutio, morbus communis eſt tum partibus ſimilaribus tum inſtrumentalibus: primò tamen ac magis propriè ſimilaribus partibus conuenit; atque attribuitur, quàm compoſitis.

Cauſæ verò recentium vulnerum ſunt

ſunt quæcunque extrinſecus, aduentitia vulnerare, perforare, incidere, abrumpere, contundere, ac diſtendere poſſunt, cuiuſmodi ſunt, enſis, baculum, lapis, globulus plumbeus vel ferreus, tela, ſagittę, morſurę, &c.

Signa vulnerũ non aliũde petenda ſunt, quã ex iudicio ſenſus, ſed viſus maximè.

Iudicia verò, ſeu ſigna prognoſtica, deſumuntur ex ſubſtantia, vſu, atque actione affectæ cuiuſque particulæ. Et preterea ex propria ipſius affectus eſſentia: itẽ ex ſymptomatis, quæ vulneribus ipſis accidũt. Sũt enim quædã læthalia ex neceſſitate, quędã verò non ex neceſſitate, ſed magna ex parte talia eſſe cõſueuerũt: contra verò quædam omnino ſanabilia: quædam, vt plurimum. Ex neceſſitate læthalia ſunt, quę cordis ſubſtãtiã penetrant: itẽ vulnera magna, ac profunda

ſubſtantiæ

ſubſtãtiæ cerebri iecinoris, diaphragmatis, ſtomachi, ventriculi, aſperæ arteriæ, pulmonis, lienis, cyſtis fellis, renum, & tenuium inteſtinorũ. Vulnera verò ea non ex neceſſitate, ſed ſecundum plurimum mortalia dicũtur, quæ ad regionem prædictarum partium peruenerunt, vel eas leuiter ac ſuperficie tenus dũtaxat attingũt, non autẽ præaltè adiguntur, nec effatu digna ſunt. Ad hæc quæ in capite muſculorum accepta fuerunt, Spaſmus ex vulnere lethalis eſt, id eſt, valde periculoſus. Membra autem particularia ex accepto vulnere iudicantur emortua, quãdo principes ac maiores venæ, arteriæ quoq; & oſſa, à quibus vitam, nutricationem, & fulcimentũ accipiebant, penitus exciſa, ſunt, & deſtructa. Iudicantur itidem membra ad vſum à natura inſtitutum fore inepta, & perpetuò impotentia, quãdo nerui, tendones, & ligamenta pen

ta pennitus ſunt abſciſſa, & deſtructa:ſuamque protinus actionem perdunt.

Porrò vulnera ea omnium tutiſſima ſunt, quæ in boni ſucci corporibus, & in locis carnoſis accepta ſũt, vbi & nerui pauci,& venæ,& arteriæ non multæ reperiuntur. Ad hæc quæ diuiſionis magnitudinẽ non habent. Vulnera autem quæ vt plurimùm ſanabilia dicuntur, mediaq́; inter duo dicta extrema (nempe omnino ſanabilia,& ex neceſſitate lethalia) naturam ſortiuntur,ea ſunt, quæ in capite muſculorum carnoſorum longę à iũcturis & temporibus: item quæ in caluaria,thorace, & ventre incidunt, &c.

Cæterùm vulneris communis curandi indicatio, vnitio eſt. Contraria enim contrarijs curantur. Hæc autem prima ac generalis indicatio perficitur partim à natura, partim à Medico

dico, partim ab vtriſque. Sic ergo vt propoſitum finem aſſequamur, quinque nobis intentiones obſeruãdæ ſunt.

Prima, vt ea, quæ vnionem impediunt prius amoueamus.

Secunda, vt ſolita vnitas reficiatur, ſeu colligatur.

Tertia, vt ea in vnum iam commiſſa, & coactæ, ita conſeruemus.

Quarta, vt ipſam partis læſæ ſubſtantiam tueamur, ac ſalubrem ſeruemus.

Quinta, vt accidentia, vulneribus ſuccedere conſueta, corrigamus, ac perpulſemus.

Primã intentionem aſſequemur dilatando vulnus, ſi non ſatis dehiſcat, aut ſi eius labris aliquid intercidat extraneũ, vt pote pili, ſordes, vel oſſis particula aliquã pũgẽs, & aſpera, aut telũ aliquod infixũ, vt ſagitta: vel mucro, vel aliquod aliud extrinſecus,

inci-

incidens ,cuiuſmodi eſt ſpina,vel harundo. Atque vbi ſatis diducta fuerint labra vulneris,digitis aut volſella, vel forcipe , aut alio id genus inſtrumento, quod infixum eſt, aut labris vulneris intercidit, apprehendi debebit , & leuiter , ac(ſi fieri poſſit) citra dolorem euelli.

Secundam intentionem in curandis vulneribus (quæ eſt commiſſio diſſidentium, ſeu diſtantium partium coniunctio) aſſequimur per orarum adductionem, ſeu labiorum vulneris inuicem diſtantium attractationem, & applicationem , membrum ipſum læſum quam fieri poterit leniſſimè tractando. Quæ autem diducta ſunt in idem adducuntur , aut faicia ſola, orbiculatim circundata , præſertim ſi vuln⁹ fuerit paruũ: ſin magnũ,aut ſuturis,aut fibulis op⁹ eſt,impoſit⁹ ſimul glutinatoriis remediis.Huc etiã puluilli poſsũt referri.Quomodo autẽ vulneris ſutura,deligaturaq;: itẽ puluillorũ

applicatio, fibularũq; aſſigatio ſit perficienda, lib. 9. cap. 7. 9. 11. & 14. dictũ eſt. Facta hac coniunctione labiorum à Medico, natura: ipſa per ſe coalitũ, & conglutinationem inolitur, expellitque per pus ea, quæ obſtant. In actione enim chirurgica manifeſtè mutua opera chirurgi & naturæ conſpicitur: in reliquis duobus inſtrumẽtis in diæta videlicet & pharmacia, item. Quoniam non purè agentes ſunt cauſæ, ſed patientes quoque, & prima ſui ratione opus habent naturę auxilio.

Tertius ſcopus, qui in curãda ſimplici vulnere chirurgo proponitur, eſt, vt diductorum oræ, ita vt in vnum per adductionem coniunctæ ſunt, conſeruentur, & maneant. Conſeruatur autem ſi tantiſper labia vulneris coniuncta ſeruentur arte, donec natura conglutinauerint.

Terminus huius cõglutinationis incertus

certus eſt, pro diuerſitate partium, temperaturarum, regionum, conſtitutionis anni & aëris, omnium denique cauſarum, tam externarum, quàm internarum quæ morbum vel fouere, vel augere poſſunt. Conſeruabuntur autem optimè huiuſmodi extrema, quæ in vnum coacta ſunt, iiſdem ferè auxilijs, quibus & in idem adducta ſunt: nempè decenti ligatione, appoſito membri ſitu, & ſuturis, ſi neceſſariæ videbuntur.

Quarta intentio eſt, particulæ læſæ ſubſtantiam conſeruare ac prohibere ne ipſa dolore, vel phlegmone, aut aliquo alio prauo ſymptomate infeſtetur. Hunc autem ſcopum aſſequemur, ſi primum dolorem partis mitigamus, calorem partis reſtinguamus, ne humores attrahantur: ſecundò, vt plenitudinem tollamus vt vitioſos humores purgemus, ne humores tranſmittantur. Hac

ratione fiet, vt cùm nullum terminium habeat humor, nec à quo fluat, nec ad quem fluat, fluxio omnino tollatur, & proinde partis temperatura conſeruetur. Dolorem autem partis mitigabimus, calorémque partis reſtinguemus emplaſtris, & linamentis ex oui candido, & alijs huiuſmodi refrigerantibus primis ſaltem diebus. Poſtea verò vino ſtyptico particula perfundenda, & figura aptiſſima collocanda eſt. Sed & proba victus ratio in primis eſt obſeruãda, ſi quartum hunc ſcopũ cupis aſſequi..

Quinta & poſtrema intentio eſt, vt omnia ea quæ poſt factam vnionem ſuperuenire poſſunt ſymptomata, tam in toto quam in parte vulnerata, ſiue à principio ſtatim, ſiue poſt comittentur ex affluxu nimirum alicuius humoris :quem natura ad partem vulneratam expellit, vel è contra à parte vulnerata in reliquum

liquum corpus, & ad partem aliquam principem propellit, remoueamus. Symptomata autem, quæ conſueuerunt euenire poſt accepta vulnera; hæc ferè ſunt: Dolor, phlegmone, febris, pruritus, conuulſio, paralyſis, ſyncope, delirium, durities, & impotẽtia membri vulnerati. Niſi enim ſymptomata iſta prius abigantur, vulnus rectè curari nequit. Symptomata enim quæ magnitudine ſuperant ſuas cauſas, ordinem curationis ſæpe peruertunt, immutant, atque interpel lant. Abiguntur autem triplici inſtrumento, diæta: pharmacia, chirurgia, vel omnibus ſimul, vel certè aliquibus. Porrò compoſitorum morborum (ex ſolutione vnitatis, & compoſitione vitiata, & ex compoſitione, vnitate, & temperie) curatio, ex ſimplicium morborum curatione elici poterit

De curatione vlcerum, Cap. 12.

PRæcedenti capite de cruentorum vulnerum, quæ in carnoſa parte fiunt, curatione diximus; nunc tranſeundum ad id vnionis diuortium, quòd nec recens eſt, nec cruentum: ſed iam inueteratum, & in quo vna, vel plures conſiſtunt diſpoſitiones, quæ vnionem remorantur, atque impediunt, ex quibus ſanioſa, & purulenta quædam colluuies, putredóque excitatur. Vocant autem vulgares chirurgi talem vnionis ſolutionem, communiter vlcus. Horum cauſas in vniuerſum geminas chirurgi ſtatuunt: nempe antecedentes, & coniunctas. Antecedentes vlcerum cauſæ ſunt, cacochimia, in ſuccorum vitium, quod corporis ipſius particulas arrodere, & tandem corrumpere poſſit. Cauſæ verò coniunctæ ſunt, intemperies

temperies illæ quas malitias complexionum vocant, vulneratas particulas, ex cauſis antecedentibus vel etiã ex ipſis vulneribus, aut abſceſſibus, alijſue præternaturam tumoribus, ruptis, & apertis excitatæ.

Porrò vlcera quæcunque diuturniora ſunt, os abſcedere neceſſarium eſt, & cicatrices cauas fieri. Vlcera dura mala iudicantur, & quæ ad virorem, aut nigritiem vergunt. Vlcera quæ alijs morbis ſuccedunt ægrè ſanabilia ſunt. Vlcera circũglabra praua ſunt. Vlcera, in quibus poſt longam ſaniei fluxionem, pus laudabile apparere incipit, bonum bonis portendum. Vlcera, quæ in extremitatibus muſculorum dorſi, vel tibiarum, aut brachiorum ſunt periculo non vacant Quibus vlceribus ante abſolutam deterſionem ſarcotica medicamenta adminiſtrantur mala, ac ſuperflua caro in illis generatur. Quæcun-

que verò probè & oportune expurgata ſemper ad ſiccius promouentur, his caro magna ex parte non ſuperceſcit. Vlcera in orbem circundu-cta, peſſima eſſe ſolent, ac tardè magnoque negotio ad cicatricem perducuntur. Artuum ſiue extremarum partium vlcera, ſæpenumero phlegmonas in adenoſis partibus accerſunt. Cùm medicamenta vlceribus adhibita conferunt, argumentum eſt, ea ritè adminiſtrata eſſe : cum verò noxæ aliquid adferunt, & vlcus humidius reddunt, aut ſiccius, calidius, aut frigidius, indicium eſt, ea non eſſe præſenti morbo idonea. Cæterùm ſi vlcus eroditur, & profundius efficitur, ſedulò aduertendum eſt, num id ex acrium ſuccorum vitio, & vlceris malignitate accidat, an ex facultate medicamentorum. Porrò inter cætera, quæ magis officiunt vlceribus, ventus eſt meridionalis, atque
aëris

aëris ambientis humiditas caliditati adiuncta. Cæterùm in vlcerum curatione duo nobis ſpectanda proponuntur, nempe ipſius vlceris, qua vlcus eſt contemplatio, & vlceris cum ſua cauſa, aut ſymptomate aliquo, aut alia quauis diſpoſitione complicati, aut etiam hanc, vel illam occupantis conſideratio.

Sic ergo quatuor curandi intentiones erunt.

Prima vitæ rationem, ſanandis eiuſmodi vlceribus accommodatam præſcribit.

Secunda, materiam antecedentem, auertit, & intercipit.

Tertia ſymptomata, & diſpoſitiones, quæ cum vlceribus complicantur, corrigit.

Quarta correctis, & profligatis ijs diſpoſitionibus, quibus vlcera complicantur, ea more vulnerum concauorum ſanare præcipit.

Primam autem & ſecundam intentionem aſſequimur, humores, copia aut praua qualitate noxios, tum corrigendo tum vacuando & auertendo, fluxionémque iſtam intercipiẽdo. Porrò auxilia quibus commodè ſuccorum abundantiam & vitium tollimus, corrigimus atque auertimus, ſunt venæ ſectio, purgatio, proba victus ratio, cauterium, vomitio, & id genus alia. Fluxiones verò intercipimus ligaturis, perfuſionibus, & epithematis: item vnguentis ex bolo Armeno, atque alijs refrigerantibus, atque aſtringentibus Deligatio verò inchoanda eſt, à laborante ipſa particula, deducendaque verſus ſanam. Tertia intentio, quæ ſymptomata, & diſpoſitiones, quæ cum vlcere complicantur, corrigit ac ſummouet, perficitur prout cuiuſque ſymptomatis, & affectus cum vlcere complicati natura requirit, ac deſiderat.

De

De curatione fracturarum, *Cap.* 13.

QVando quidem duobus præcedentibus capitibus de continuatis ſolutione, quæ in carnoſis & mollioribus corporis partibus accidit, abundè ſatis dictum eſt, ordo iam poſtulat, vt de ſolutione continui, quę oſſibus contingit, hoc eſt fracturis, diſſeramus, eſt nomen fractura, vnitionis ſolutio quæcunque in oſſa, quam Græci catagma vocant. Fracturarum autem alia eſt tranſuerſalis: alia per longitudinem, quæ figura dicitur.

Cauſæ verò fracturarum ſunt omnia ea, quæ contundere, vel diuidere oſſa poſſunt.

Signa autē oſſis fracti, & præſertim per tranſuerſum atque in artubus, hæc ferè ſunt.

Tactu oſſis partes diſiunctæ ſepa-

ratæue,ac variæ reperiuntur, membri figura inæqualis percipitur: dum membrum dimouetur,& manu variè tractatur, oſſa colliduntur, & veluti crepitus quidam ex ea colliſione auditur. Pars affecta contacta dolet, corpus membro fracto haud quaquam inniti poteſt: cauſæ quæ frangunt aut contundunt, præceſſerunt. In oſſe verò, quòd per longitudinem fractum eſt, ſubſtantia eius craſſities non naturalis tactu percipitur: cætera ſigna non adſunt præterquam quod dolor, & inæqualitas iudicio ſenſus ętiam deprehenduntur. Prognoſtica ab ipſa particula affecta, morbo,ſymptomatibus, ætate & tempore ſumuntur. Oſſa ſiquidem minimè periculoſè media franguntur in humeris, brachijs, femoribus,cruribus & digitis. Si tota coſta perfracta eſt, caſus aſperior eſt. Narium fractura peior eſt,vbi aut oſſi,aut cartilagini fractę,

cutis

Cutis quoque vulnus acceſſit. Cranei fractura malum portendit. Fractura tranſuerſa maximè tolerabilis eſt. Obliqua peior; acuta verò peſſima exiſtit. Fractura cum dolore, vel inflammatione, aut carnis contuſione, mala eſt. Fractura ſenibus in primis bilioſis, conualeſcentibus difficillima eſt: decrepitis verò, & valde ſenibus, impoſſibilis. Porrò fractura quo vetuſtior, eo deterior eſt. Caluaria 35. diebus glutinatur: brachium, & tibia, ſi ritè curentur, diebus circiter 40. occaleſcunt: cubitus firmatur plurimum diebus 30. os in naribus perfractum 18. dierum ſpacio conſolideſcit coſta poſt 21. maxilla, iugulum, ſcapula, os tali, calx, manus planta fere inter decimum quartum, & vnum & vigeſimum diem ſaneſcunt: humeri, & femina inter 27. & 40. coxa diebus 50. coaleſcit: pes ſexaginta dierum ſpacio, ſi quieſcat: conſaneſcit.

ſaneſcit. Quod ad curationem attinet, fracti oſſis ſoluta continuitas eſt, quare eius ſanatio, vnitio eſt. Vt igitur hunc aſſequamur finem, 4. intentionibus opus erit.

Prima intentio eſt, vt fracti oſſis partes rectè committantur, & in naturalem ſitum adaptentur.

Secunda, vt ritè commiſſa oſſis perfracti extrema, coniuncta, atque immota maneant.

Tertia, vt callo interueniente diſiunctæ oſſis partes agglutinentur coaleſcántque

Quarta eſt, ſymptomatum, quæ fracturam ſequi conſueuerunt, correctio.

Primam autem intentionem aſſequemur, ſi fracti oſſis partes, in figuram priſtinam, naturalémque ſitum reduxerimus Id autem fiet, ſi membrum perfractum decenter intendatur, vel manibus, aut habenis: deinde

os depreſſum attollatur, & eleuatum deprimatur, atque id quatenus fieri licet ſine dolore, donec oſſis fracti fines rectè concurrant, & in naturalem ſitum coaptentur. Oſſis autem repoſiti certum indicium eſt, dolor ſublatus, oſſibus fracturæ iam ſic probè coaptatis, membrum deligandum erit, modo eo, quo ſupra li.6.c.9. diximus.

Secundus ſcopus eſt, vt oſſibus iam ſic probè coaptatis, & è directo admotis, eorum poſitura ſeruetur, & exactè coniuncta maneant. Os fractum propter duritiem, ſiccitatem, & paucitatem alimenti difficulter vnitur. Quare ne dilabantur denuò partes commiſſæ, oportet perfractum membrum prorſus immobile conſiſtere. Quod quidem præſtabitur deligatura oportuna per faſcias, & ferulas, qui conſentiat adamuſſim cum rectiſſima figura membri, quam ei

natura

natura indidit. Tantiſper deligatura hæc ſeruetur, donec natura callum induxerit firmiſſimum.

Tertius ſcopus ad calli generationem pertinet. Nam cum nec ferulis, nec deligatione, nec figura ſitúue membri appoſito, diuiſæ oſſis partes citra glutinum aliquod coire, ac concreſcere poſſit, maxima calli gignendi ſolicitudo habenda eſt. Ad hūc igitur gignendum concreſcere aliquid proprij oſſium alimenti, craſſi terreníque oportet, quod in labris fracturę coaleſcit. Craſſa aut hęc terrenáque ſubſtantia, ex genuino, maximeque idoneo oſſis alimento redundans, diem circiter duodecimum, aut decimumquintum ab oſſis fractura fere gigni, atque accreſcere incipit. Adiuuabitur autem maximè victus ratione, ſecundum qualitatē, quantitatem & tempus adminiſtrationis, probè inſtituta.

Ali

Alimenta autem talia ſint, ex quibus non ſolum ſuccus bonus prouenire ſoleat, ſed etiam tenax, ex quali fieri callum maximè expedit. Quippe cum ex ſeroſa humiditate, & tenui gigni prorſus nequeat, ex craſſa verè, ſed qui fragilis ſit, ac pinguitudinis expers gigni quidem poterit. Circa initium fracturæ vſque dum callus gignitur, ægrum tenuiſſimè cibato. Venam interdum cum .ſ. res poſtulat, ſecato, & per ventrẽ ſuperuacua expellito. Carne & vino vſquè ad dies decem; abſtineto. Magnitudo calli nec minor quam par eſt, nec maior iuſto ſit, ſed mediocritatem ad vnguem ſeruet. Ceterum huius generatio ijs ferè notis deprehenditur. Dolor, qui prius aderat ſedatur: nullus amplius inflammationis, aut tumoris alicuius metus adeſt, in membro perfracto bonus ac natiuus color efflorescit.

Quartus & vltimus ſcopus eſt remotio ſymptomatum, quæ fracturam comitari ſolent, & particulæ affectæ accidunt: cuiuſmodi eſt inflammatio, pruritus, vulnus, immoderata ſiccitas, aut humiditas, callogignendo obſiſtens: gangrena, durities, calli magnitudo excedens, vel deficiens. Quare ſi inflammatio, aut dolor adſit, deligatio ſoluenda erit, & lana, oleum, & acetum vel id genus alia parti dolenti admouenda. Sedata inflammatione, & dolore ſublato, deligationes, & ferulæ iterum adhibendæ. Si pruritus accidit, aquam temperatam ſuperinfundere oportet, vel aquam ſalſam, vel vnguento populeo membrum illiniri. Cum vulnus quoque acceſſit, vt oſſium fragmenta, & ea, quæ pungunt eximantur. Si carnes contuſæ ſint, partem affectam ſcarificato. Si gangræna iam occupauit, cōuenienter occurrito, vt in ſpeciali praxi docebitur

cebitur. Cum valenter nimìs ſiccantur oſſa, callus ægrè prouenit: expedit igitur iſtis tertio: vel quarto die modicè aquam calidam infundere. Si verò humiditas calli generationẽ impedit:ibi hanc ſiccare conuenienti deligatura, & perfuſione aquæ conabimur. Porus ſeu callus augetur vel minuitur victus cõmoda ratione. Siquidẽ ex oſſis proprij aliméti ſuperfluitate à natura generatur, obſeruata quantitate, qualitate, & tempore adminiſtrationis debito. Porrò augetur quoque medicamentis, vim emplaſticam habentibus, cuiuſmodi eſt emplaſtrum ex pice: minuitur verò ijs, quæ vim digerendi habent. Quòd ſi indecens membri figura fuerit, ea immutanda erit: quòd fiet, ſi callus prius frangatur, deinde commodè mẽbrum reſtituatur. Frangitur autẽ medicamẽtis emollientibus. Sed de fractis oſſibus hæc nobis ſufficiãt.

HActenus viam quandam, ac rationem vniuerſalem perueniendi ad praxim, quam breuiſſimè potuimus, ſeptem perſtrinximus libris hac potiſſimum ratione, vt medicinæ ſtudioſis ac candidatis prodeſſemus. Precamur itaque Deum opt. max. vt is noſter labor quamplurimis vſui eſſe poſſit. Quod cum intellexerimus, ſpecialem quoque praxim, in qua non ſolum Hipocratica, verùm etiam Teophraſtica, quorum iam per multos annos certam habuimus experientiam, breui Deo volente, in lucem dabimus.

Practicæ Generalis Finis.

RERVM

RERVM AC SENTENtiarum notabilium in hoc opere contentarum copioſiſſimus index.

ABſceſſus Græcis Apoſtemata. fol. 541
Abſceſſus quid ſit. ibid.
Abſceſſuum genus duplex. ibid.
Abſceſſuum ſigna dupliciæ. 542
Abſceſſuum iudicia veterum ac recentiorum ibid.
Abſceſſuum curatio, 545.
Abſceſſu aperto quomodo procedendum. 547
Ablutionum forma, & vſus, & exẽpla. 477
Acus ad ſuturã qualis eſſe debeat. 500
Æger an ſanandus an moriturus, 36
Æger quo tempore ſanandus. 40
Aëris ratio, & quæ circa eum Medico conſideranda. 75
Affectus animi. 127
Agarici electio. 174
Agarici infrenatio, & doſis. ibid.
Alcohol Arabib. quid. 421
Alexiteriorum genus, & vſus. 740
Aloes electio, vſus, & noxa. 270
Anodyna quæ. 188
Anodynorum diuiſio ibid
Anodyna reuera, quæ. ibid.
Anodyna nomine tan

tantum quæ. ibid.
Apophlegmatiſmorum compoſitio,& vſus. 383
Apoſtematum apertiones quales optimæ. 546
Apoſtematum apertiones quales fieri debeant. ibid.
In Apoſtematum apertione, ſeptem ſpectanda. ibid.
Apoſtemata quid. 541

B

Balanos ſiue glãs 370
Balnea quibus noceant. 124
Balnea quibus conducant. 123
Balneorum genera ibid.
Balnea in ſeſſoria quid, & quomodo fiant. 493
Balneorum vſus, & exempla. 474
Bolus quid, & quomodo fiat. 348
Boli qualitas, & quãtitas, & aſſumendi tempus 349
Boli exempla vana. 350

C

Cacochymia quid. 117
Cannula quid. 500
Cannulæ vſus. ibid.
Caputpurgia quid, quomodo fiant, eorũque vſus. 380
Cartami præparatio, & doſis. 277
Caſsia nigra quid ſit. 270
Caſsia nigra quomodo eligenda. ibid.
Caſsiæ nigræ doſis. 271
Cataplaſmatum cõfectio,& vſus. 460
Catheretica quid. 250.

Cata

Catapotia quid. 351
Cathartica. 344
Cauſa quando ante morbnm remouenda. 528
Cauſæ morborum quæ & quot. 24
Cauterium, eiuſque genera, modi, adhibitiones, & operationes. 488
Ceroti confectio, vſus, & exempla. 466
Chirurgia pars Medicinæ. 487
Cibi temperati. 90
Cibi calidi. 92
Cibi frigidi. ibid.
Cibi humidi. 94
Cibi ſicci. ibid.
Cibi boni ſucci. 95
Cibi mali ſucci. ibi.
Cibi leues & acres. ib.
Cibi craſsi & ſubtiles. 96
Cibi medij inter attenuantia, & incraſſantia. 98
Cibi ſtomacho idonei. 99
Cibi à ſtomacho alieni. 100
Cibi capiti nocētes. 101.
Cibi inflatiui, & ſtatus ſoluentes. 101
Cibi facilis, & difficilis corruptionis. ib.
Cibi velocis, aut tardæ cōcoctionis. 102
Cibi multarum ſuperfluitatum, & ſuperfluitatibus carentes. 104
Cibi multi & pauci nutrimenti. ibid.
Cibi laxantes. 105
Cibi adſtringentes. 106
Cibi vrinā mouētes. 107
Ciborum quantitas in genere. ibid.
Ciborū ordo in genere. 109
Ciborum qualitas quæ cuiuis affectui conueniat. 88

Cibationis tẽpus. 111.
Citrinorum myrabolanorum electio, doſis, & correctio 280
Clyſter vnde dicantur. 357
Clyſteris compoſitio, & doſis. 358
Clyſterem exhibẽdi modus. 359
Clyſteres alterantes & ſequent. 360
Clyſteres purgantes. 365
Cnici præparatio, & doſis. 277
Cnici cum pituita ſimilitudo. 269
Collutionum forma vſus, & exempla. 477
Colliria quid eorũque formę, & compoſitiones. 393
Colocynthidis electio, correctio, & doſis. 277
Colutea electio doſis, & correctio. 281
Congeſtionis cauſæ geminæ. 532
Contraria contrariis curantur. 485
Contrarium pro eo quid exuperat quouſque inducendum 527
Conualeſcendi ratio. 434
Corpus quomodo efficiatur durum. 142
Corporis obſtructionis cura vniuerſalis. 551
Corporis figuræ vitiatę cura generalis. 549
Corporis ſuperficies, id eſt cutis læſa, quomodo in genere curanda. 553
Corpori tria præter naturã accidũt. 527
Corpori ægro in genere, quid agẽdum. 54

Criſis futuræ præcognitio. 39. 40
Criſis prænotio per fluxum ſanguinis narium. 44
Criſis per vomitum præcognitio. 47
Criſis per ſeceſſum præcognitio. 48
Criſis per menſium fluxum, & per hæmorrhoides præcognitio. 49
Criſis per ſudores præcognitio. 50
Criſis per abſceſſum præcognitio. ibid.
Curæ quantitas, qualitas, modus, tempus, & locus quomodo iudicentur. 530
Curandi indicationes impropriæ. 76
Curandi inſtrumenta. 81

D

Decocta quid, & quomodo ſiant. 515
Decocta alterantia. 317
Decocta alterantia, & purgantia bilem flauam. 320
Decocta alterantia, & purgantia pituitam. 323
Decocta alterantia, & purgantia melancholiam. 329
Decocta alterantia, & purgantia humores mixtos. 332
Decocta exhibendi tempus eorumque vires 315
Deleteriorũ vſus 196
Deleteria genere. ibi
Deleteria quantitate. ibid.
Deleteriorum ſeries. 198
Dentifricia. 425
Detergentium poteſtas & ſeries. 147
Diæta quot modis perficiatur. 84

 Dies

Dies decretorij, & indicatorij. 52
Digeſtio quid. 295
Digeſtio quotuplex. ibid.

E

ELaterium quid, eiuſque doſis, & vſus. 278
Electuaria quid. 396
Electuariorum exhibendi modus, & tempus. ibid.
Electuariorum calefacientium exẽpla. 397
Electuariorũ frigefacientium exempla. 407
Eligmata quid, eorum doſis, vſus, & qualitas. 310
Elegmata quo tempore exhibeantur. ibid.
Elebori vſus 282
Embrocha quid. 470
Embrochæ & fomẽti humidi differẽtia. ib.
Embrocharum confectio, vſus, & exẽpla. ibid.
Emplaſtra quid. 463
Epithemata quid, & quomodo fiãt. 449
Epithematum variatio. 450
Epithematum vſus, & exempla. 451
Epithymi doſis eiuſque correctio. 281
Errhina quid, eorũque compoſitio & vſus. 378
Eſcharotica medicamenta quid. 147
Euphorbij doſis, correctio, vires, & vſus. 279

F

FAſciæ ad fracturas deligandas. 503
Faſcia qualis eſſe debeant ad deligandum. 504
Febrientes quomodo cibandi. 111

Feiu

Ferulæ quomodo in fracturis adhibeantur. 516
Ferulæ poſt deligaturam iniiciendæ. 517
Ferulæ in quem finẽ à recentiorib. adhibeantur. 517
Ferulæ quandiu manere debeant. 521
Ferularum materia. 520
Ferularum vſus, idẽ qui & plagularum. 517
In Ferularum accommodatione quid cauendum ibid.
Ferulas quo tempore antiqui accommodarint. 518
Ferulas quare Hipocrates Leues, ſimas, Æquales, in media parte craſſiores, breuiores quam deligatio eſſe voluerit. ibid.
Ferulas adhibẽdi modus ac ratio. 520
Fibulę quibus in vulneribus adhibeãtur 522
Fibularũ forma qualis. 522
Fibularum vſus. 523
Fibulas Gręci ančteras vocant. 522
Fluxio qua ratione concitetur. 521
Fluxionis cauſæ quæ ibid.
Fluxionẽ quare pars aliqua excipit. ibid.
Fomentorum compoſitio, vſus, & exhibitio. 446
Forcipes Albucaſis 497
Forcipes dẽtales. ibi.
Forcipes ad extrahendos globos. 497
Forcipes terebelli in verſi forma. 498
Forcipes ad ſpinas de gula extrahendas. 499.

Forcipes ad fœtus mortuos extrahendos. ibid.
Forficum vſus. 494
Fracturam Greci Catagma vocant. 585
Ob fracturam figura membri indicens quomodò immutãda. 588
Fracturæ quomodo deligandæ. 589
Fracturarum genus duplex. 585
Cauſæ. 586
Fracturarum ſigna· ibid.
fracturar. prognoſtica. 586
fracturas curandi tẽpus. 587
Fracturas curandi quatuor intentiones, & quomodo eas aſſequamur. 588
Frictionis genera. 112
Frictiones vbi adhibendæ. 113
Fumiterræ vſus. 282
G
GArgariſmatum vſus, cõfectio qualitas, tempus, & exempla. 385
Gaudium nimium quomodo afficiat. 127
Geſtationis genera. 113
Geſtationes quomodo adhibendæ. 114
Glandium præparatio, doſis, & ſubiiciendi tempus. 370
HErmodactilus proba, doſis, & correctio. 277
Humores digeſtioni obnoxij. 295
Hypodeſmidæ quid. 506
I
IN anitioni, genera. 118
Indicationes curandi impropriæ. 76
Infuſio quid & qu buſi-

bus exhibeatur. 337
Infuſio purgans bilē. 338
Purgans pituitā. 339
Infuſio purgās bilē & pituitā. 339 Infuſiones quomodo præparentur. 337
Infuſiones adhibendi tempus & quantitas. 338
Inſtrumenta curandi. 81
Inſtrumentorū chirurgicorum diuiſio generalis. 487
Eorundem diuiſio ſpecialis. 488
Inſtrumenta ad deligationem apta. 502
Inſtrumenta vrentia. 488
Inſtrumenta extendentia. 523
Inſtrumenta extrahentia. 496
Inſtrumēta incidentia. 490
Inſtrumenta chirurgica non ferrea. 488
Ira quid noceat. 127
Iu'apium quid, eius doſis, & vſus 390

L.

Lapidis Armenis vſus. 262
Lapidis lazuli vſus. 283
Linimenta quid, eorum compoſitio, & vſus. 433
Linimentorum formæ qualis. 433
Loch quid. 310
Luxatio Græcis exarthrema vocatur. 563
Luxatio quid ibid.
Luxatorium oſſium cauſæ. ibid.
*L*uxationis ſigna. ibi.
Luxatio ante fracturā, ſi fieri poſſit ſem per curanda. 569
Luxatio in durata quomodo emolliēda
Luxationis

Luxationis reſtitutæ indicia. 566
In luxatione curanda prius inflammatio ſi ea adſit auferenda. 569
In luxatione curãda tria attendẽda. 566
Luxationes prorſus inſanabiles. 564
Luxationes no periculoſæ. 565
Luxationes curatu difficillimæ. 564
Luxata ſtatim reponenda. 567
Luxatum caput in poſteriorem partem ſecundum Celſum incurabile. 564

M

MAnna quid. 271
Mechioacam quid. 276
Medici officium. 487
Medicinæ lenientes. 343
Medicinæ ſoluentes. 344
Medicinas ſolutiuas machinãtibus quatuor conſideranda. 340
Medicamentis ſuppurãtisqualitas. 244 vſus ibid. ſeries eorum. 245
Medicamenta temperata quæ nã. 135
Medicamenta calida in primo gradu. 136 in ſecundo. 137. in tertio. 137. in quarto. 139
Medicamenta frigida in primo gradu 140. in ſecũdo. 141. in tertio, & quarto. 142
Medicamenta ſicca in primo gradu. 143 in ſecundo. 144. in tertio, 145. in quarto. 148
Medicamenta humida in primo gradu. 149. in ſecundo. 150 in tertio ibid.

Medicamenta tenuis eſſentiæ. 151. craſſæ eſſentiæ. 154. diſſimilarium partium. 156
Medicamenta acria. 158
Adſtringentia. 163
Conſtringentia. 169
Aperientia. 170. Diſcutientia. 172 Cõdenſantia. 177 Rarefacientia ibid. Emollientia. 178 indurantia. 180 Laxãtia. 181
Abſtergentia, & detergentia. 182 Adurentia. 187 Attrahentia. 189
Cientia. 191 Deleteria. 195
Alexiteria. 200
Pus mouentia. 203
Emplaſtica. 205
Obſtructione liberantia. 207
Epuloteia. 208
Excedentia. 210
Expurgantia. 212
Extenuantia 216
Incraſſantia. 218
Flatus diſcutientia. 219
Extrahentia. 220
Glutinantia. 221
Incidentia. 224
Repellentia. 226
Roborantia. 228
Sarcotica. 230
Siſtendi vim habentia. 231
Vrinam cientia. 234.
Menſtrua prouocãtia. 238
Menſtrua ſiſtentia. 242
Sudorem ciẽtia. 243
Calculum frangentia. 244
Lac generantia. 245
Craſſos humores in thorace, & pulmone expurgantia. ibi.
Tuſsim ſedantia, & prou . ntia. 247
Dolorem ſedantia. 248

Sopo

Soporifera. 251
Venerem excitantia. ibid.
Spermatica. 253
Ambuſtis vtilia. 254
Digeſtiua ſeu concoquentia. 255
Bilem flauam cõcoquentia ſimpl. 256
Pituitam cõcoquentia ſimpl. 260
Bilem atram concoquentia ſimpl. 265
Purgantia in genere 267
Purgantia quomodo attrahant. 268
Bilem flauam purgantia. 269
Pituitam purgantia. 274
Atram bilẽ purgantia. 281
Medicamentorum quantitas. 284
Medicamentorum quantitas à morbo, tum qualitate, tum quãtitate deſumenda. ibid.
Medicamentorum adſtringentiũ cum acribus cõparatio. ibid.
Medicamentorum adſtringentium feries. 163
Menſura Medicæ. 481
Mezarei doſis, & infrenatio. 298
Mæſtitia quid pariat 127
Morbus quomodo dignoſcatur. 9
Morbo vnico quomodo occurrendũ. 65
Morbo cum ſymptomate, quomodo occurrendum. 68
Morbo præſente ipſius cauſa, quomodo procedendum. 71
Morbo eius cauſa & ſymptomate cõcurrentibus, quid Medico

dico conandum. 71
Morbi per ſe. 6
Morbi per cõſenſum qui, & quot modis fiant. ibid.
Morbi inſtrumentales in compoſitione ſecundum figuram quomodo eueniãt. 549
Ex his qui curari poſſint, qui nõ. 550
In his curandis quid conſiderandum. ibi.
Morbi in compoſitione ſecundũ cauitatem vitiatam quomodo fiant. 551
In his curãdis quinque conſideranda. 551
Morbi in cõpoſitione ex ſuperficie aſpera vel leui quomodo accidãt. 554
Morbi in compoſitione ſecundum numerum quomodo contingant. 558
Eorum cauſę, ſigna, iudicia & curatio. 559
Morbi in cõpoſitione ſecundũ magnitudinem quomodo fiant. 560
Morborum iſtorum cauſæ, ſigna, iudicia, & curatio. 562
Morborũ diuiſio generalis. ibid.
Morbotum diuiſio ſpecialior. 527
Morborũ ſigna propria. 13
Morborum cauſæ in vniuerſum. 33
Morborum finis per criſim. 39
Morborum finis abſque criſi. 36
Morborum ſimilarium curatio. 528
Morborum ex alterata ſuperficie curatio quomodo inueſtigari debeat. 509

Morbis pluribus ſimul concurrentib. quomodo occurrẽdum. 68
Mordicatio quid efficiat. 268
Morſelli ſiue Morſuli quid & eorum exemplum 408
Motus ægrotantiũ. 111
Myrabolana bellirica, & eorum vſus. 280
Myrabolana emblica, eorumque adhibitio. 279
Myrabolana elebula quomodo adhibẽda, & infrænanda. ibid.
Myrabolana Indæ. 282
Myrabolana citrina. 271

N

NOuacularum vſus. 495

O

OCularia medicamenta. 393
Olea Calefacientia. 434
Refrigerantia. 436
Siccantia. 437
Humectantia. ibid.
Aſtringentia. 438
Emollientia. ibid.
Laxantia. ibid.
Rarefacientia. ibid.
Digerentia. ibid.
Detergentia. 439
Glutinantia. ibid.
Somnum inducentia. ibid.
Dolorem ſedantia. ibid.
Opopanax quid. 280
Oſsium ſectio. 494

PArs corporis quò nobilior eò blãdius eſſe debet medicamentum. 285

Paſtil

Paſtillus quid. 389
Penicilla quid, eorũque vſus octuplex. 512
Peſſus quid, & eorum vſus. 373
Peſſorum confectio, & exempla. 375
Phlebotomia inſtrumenta. 491
Pillulæ quid, & quomodo fiant. 351
Pillulæ purgantes bilem flauam. 353
Pillulæ purgantes pituitam. 354
Pillulæ purgãtes melancholiam. 356
Pillulas ſumẽdi qualitas, quãtitas, tẽpus. 351
Plenitudo quid, & quotuplex. 119
Polypodii vſus. 263
Poma odorata. 427
Pondera Medica. 481
Potiones lenitiuæ. 343
Potiones purgantes in ſubſtantia ſumptæ. 340
Potiones purgantes partim ab infuſis, partim à ſubſtantia factis. 345
Puluerum confectio, vſus, & exẽpla. 421
Pulueres purgantes 423
Puluilli quid, & eorum forma apud antiquos. 509
Puluillorum forma hodierna, vſus & figuræ variæ. 510
Purgatio quid, quibus, & quo tempore competit. 121
Purgatio quibus dãnoſa, & quo tempore. 122
Purgationis modus, & tempus, quantitas, & qualitas. 123
Puris iudicium. 542

Q

QValitas remediorum. 133
Quantitas remediorum

rum. 284
Quantitas remediorum ex morbo,anni,tempore, ægroti ętate quoque deſumenda. 286
Quantitas remediorum à locorum,regionúmue ſitu ex parte quoque petenda. ibid.
Quantitas ſanguinis miſſionis vna ſumenda. 210
Quies immodica ſanis detrimentoſa. 114
Quies quæ dãna inferat. ibid.
Quies congrotantium. ibid.

R.

Radices quinque cõmunes 267
Remediorum qualitas vnde decernenda. 133
Remediorum quantitas Modicœ neceſſaria. 284
Repletio, & inanitio in genere. 117
Rhabarbari electio, correctio,doſis. 273
Rob quid ſit, & eius doſis. 313
Rob quomodo differat à ſirupo. 313
Rob exhibendi modus. 314
Rotulæ quid. 498
Rotular exẽpla. 409

S

Sacculorum confectio, forma, vſus, & exhibitiones. 453
Sacculorum exempla nouẽ ad varios vſus 454
Sagapenũ quid. 280
Sagapeni doſis, electio, virtus. ibid.
Sanguis putreſcens in choleram tranſit. 306
Sanguis non rect... ſit

digeſtio

digeſtionem. 296
Satietas quid. 117
Scapellum quid eiuſque genera. 491
Scammonij electio, doſis, & correctio. 272
Scarificatio quid, & quomodo adhibeatur. 120
Scarificationis modus. 493
Scuta quomodo fiant, eorumque vſus & exempla. 469
Semi cupium vulgi quid. 473
Semina calida maiora, & minora. 267
Semina frigida maiora, & minora. ibi.
Sena quid, eius electio, doſis, & vires 281
Senes cur frequẽter ſcabie laborẽt. 554
Serapinum quid. 280
Serra quid. 494
Serra quibus adhibenda, quib. nõ. 495
Serra quomodo adhibenda. ibid.
Serra adhibita quid faciendum. ibid.
Serrarum, differẽtia. 494
Serum lactis quid, & eius doſis. 274
Sief barbaris quid. 393
Signa morborum in genere. 15
Signa criſis præſentis. 36
Signa criſim præcedentia. ibid.
Signa ſalutaria, & lethalia. 37
Solidarũ cõfectionũ forma triplex. 376
Solutio cõtinui morbus eſt communis. 408
Sõnus quomodo fiat 115
Somni qualitates. 116
Somni moderati affectus. ibid.

Somni moderati operationes. ibid.
Somni deficiẽtis noxæ. ibid.
Somni tempus, & vſus. ibid.
Soporifera ſunt ex genere anodinorum. 290
Specillum quid. 500
Splenium quid, & vnde dictum. 508
Spleniorũ forma, & vſus. ibid.
Sternutamenta quid. 382
Sternutamentorũ cõpoſitio, vſus, & exẽpla. ibid.
Stupefaciẽtia quomodo mortem adferant. 290
Succi ros, doſis. 272
Sudores quibus, ad quæ, & quomodo prouocandi. 123
Suffimenta quid, & eorum cõpoſitio. 430
Suffimentorum vſus & exempla. 431
Suffuf Arabib. quid.
Suppoſitoria ſiue glãdes. 370
Symptomata in vniuerſum. 17
Symptomata quæ magnitudine ſuperant ſuas cauſas curationis ordinẽ ſæpe peruertunt. 579
Symptomatibus pluribus concurrentibus, quid agendũ. ibid.
Syrupus digeſtiuus, quid. 203
Syrupus quomodo conficiatur. 293
Syrupi digerẽtes humores mixtos. 293
Syrupus purgãs bilẽ, pituitam, & melãcholiam in hepate. 308
Syrupi laxantes. ibi.
Syrupi concoquentes

tes bilẽ flauã. 298

Syrupi concoquentes pituitam. 301

Syrupi concoquentes bilẽ atrã. 304

Syruporum doſis ad diuerſos effectus. 294

Syruporum qualitas vnde petenda. 296

Syruporum exhibendorũ tempus. 297

Syrup. efficacia. ibid.

Syrupis omnibus cordialis aliqua aquã commiſcenda. 296

T

Tabulæ quid, & quomodò fiãt.

Tabularum doſis, & exhibitio. 410

Tabularum vſus, & exempla. ibid.

Tamarindorum electio, doſis, & vſus. 274

Tempus quo morbus vel curatione, vel morte termine tur. 41.42

Tẽporis opportunitas in remediis adhibendis quomodo animaduertenda. 288

Thymiamata Grçcis quid. 430

Timor quomodo nociuus. 122

Tragea ſiue tragemata quid. 415

Tragematum formę exhibitio, vſus, & exempla. 416

Trociſchus quid. 389

Trociſchorũ forma, vſus, & exhibendi modus. ibid.

Trociſchorum exempla. 390

Tumor præter naturam quid. 531

Tumorũ præter naturã differẽtiæ vnde petendæ. ibid.

Tumorum cauſæ generales quot. 532

Tumorum cauſæ ſpe

ciales quot. 532
Tumorum cauſę primitiuę ſeu pręgreſſæ quæ. 532
Tumorum cauſę antecedẽtes quæ. 533
Tumorũ cauſæ coniunctæ ſeu continentes quæ. ibid.
Tumorum præternaturam ſigna, & indicia. ibid.
Tumorũ incrementum quando adeſſe iudicatur. 535
Tumorum principij nota. ibid.
Tumorum ſtatus, quod nam ſit indicium. ibid.
Tumorũ regreſſionis nota. 536
Eius operatio. ibid.
Tumorum curationis initiũ vnde deſumendum. 537
Eius tres intẽtiones. ibid.
in Tumorum declinatione, quid faciendum. 540
Tumores quatuor temporibus diſtinguuntur. 534
Tumores quibus modis terminentur. 536
Qui modus terminandi optimus ſit. ibid.
Tumores curãdi prima intentio ſecundum Galenum. 538
Secunda & tertia intentio quomodo fiant. 539
Turbith electio, correctio. & doſis. 176
Turundæ quid. 512
Turundarum forma qualis. 515

V

Venęſectio è directo partis laborantis ſemper facienda. 118
Venæ ſectio quibus cõueniat, quo tempore.

pore. ibid.
Venæ ſectio quibus noceat,& quo tempore. ibid.
Venæ quænã ſecandæ. 119
Vena deleteria.ibid.
Vigiliæ vſus & operationes. 125
Virtus rectrix in corde ſemper cõfirmãda. 296
Vlcus eſt vnionis diuortium, vetus, & non cruentum.580
Vlcerum cauſæ geminæ. 581
in Vlceribus diuturnis,os abſcedit. 581
Vlcerum iudicia 580
Vlceribus quid officiat. 581
Vlcera curandi quatuor intẽtiones.583
in Vlcerum curatione duo ſpectãda.584
Vnguentorum compoſitio,vſus & exhibitio. 440
Vnguẽta calida. 441
Vnguẽta frigida.444
Vnguenta aſtringentia. ibid.
Emollientia. ibid.
Abſtergentia. ibid.
Sarcotica. 445
Glutinantia. ibid.
Erodentia. ibid.
Extrahentia. ibid.
Dolorẽ ſedantia.446
Soporifera. ibid.
Purgantia. ibid.
Volſella quid. 500.
Vulnus quid ſit. 570
Vulnerũ cauſę,ſigna, & iudicia. ibid.
Vulnera lethalia, & quaſi lethalia. 571
Vulnera tutiora quę. 573
Vulnerũ curationẽ, quomodo aſſequamur. ibid.
Vulneris vnitio. 576
Vulnera quomodo deliganda. ibid.
Vulnerũ futurę quomodo fiant. ibid.

FINIS.

Digitized by Google

A011460853

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

A 100:

Digitized by Google

image
not
available